AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

TREČIOJI MERGINA

AGATHA CHRISTIE

TREČIOJI MERGINA

LEIDYKLA

VILNIUS

iš anglų kalbos vertė
Rasa KIRVAITYTĖ

ISBN 9986-833-21-3

AGATHA CHRISTIE

THIRD GIRL

1 SKYRIUS

Erkiulis Puaro sėdėjo prie pusryčių stalo, dešinėje rankoje laikydamas garuojantį karšto šokolado puoduką. Jis visada mėgo pasmaližiauti. Prie šokolado buvo *brioche**. Jie puikiai derėjo vienas prie kito. *Brioche* jis pirko ketvirtoje parduotuvėje, kurioje šio ieškojo. Daniškoje *pâtisserie***, kuri vis dėlto buvo nepalyginamai geresnė už prancūziškąją, esančią netoliese. Ta neverta vadintis parduotuve.

Jo gastronominiai poreikiai buvo patenkinti. Skrandis ramus, mintys irgi ramios, gal net per daug. Jis baigė savo *Magnum Opus****, įžymių detektyvinių romanų rašytojų analizę. Erkiulis Puaro drįso ironiškai kalbėti apie Edgarą Alaną Po, skundėsi metodų ar tvarkos stoka romantiškuose Vilkio Kolinzo širdies atvėrimuose, iškėlė į padanges du praktiškai nežinomus Amerikos rašytojus, įvairiais būdais garbino tuos, kurie užsitarnavo garbės, ir rūsčiai smerkė tuos, kurie, jo manymu, jos neužsitarnavo. Jis iki galo perskaitė išspausdintą knygą ir, nepaisant milžiniško leidėjų padarytų klaidų skaičiaus, pareiškė, kad viskas gerai. Jam patiko literatūrinis pasisekimas ir tai, kad reikėdavo labai daug skaityti. Dažnai, šnarpšdamas iš susierzinimo, su pasimėgavimu nušveisdavo knygą ant grindų (nors vėliau visada ją prisimindavo, atsikeldavo, paimdavo ir tvarkingai jos atsikratydavo, įmesdamas į šiukšliadėžę popieriams). Puaro mėgdavo ir linksėti galva tais retais atvejais, kai toks pritarimas būdavo pagrįstas.

O dabar? Dabar jo laukė malonus poilsis, labai reikalin-

---

* Pyragėlis *(pranc.)*
** Kepykla ir parduotuvė *(pranc.)*
*** Didysis darbas *(lot.)*

gas po protinės veiklos. Tačiau niekas negali ilgai ilsėtis, nes reikia imtis kitų darbų. Deja, jis negalėjo sugalvoti, koks galėtų būti tas kitas darbas. Nauji literatūriniai laimėjimai? To nesinorėjo. Gerai atlik darbą ir jį mesk – tai buvo jo principas. Tiesą pasakius, jis nuobodžiavo. Čia buvo per daug įtemptos protinės veiklos. Jis įgijo blogų įpročių, nebemokėjo ilsėtis...

Apmaudu! Puaro papurtė galvą ir vėl atsigėrė karšto šokolado.

Atsidarė durys, ir įėjo gerai išmuštruotas tarnas Džordžas. Jis elgėsi pagarbiai ir tarsi atsiprašinėdamas kostelėjo ir sumurmėjo:

– Užėjo...– jis trumpam nutilo,– jauna ledi.

Puaro pažiūrėjo į jį nustebęs ir kiek suirzęs.

– Šią valandą žmonių nepriimu,– burbtelėjo priekaištingai.

– Taip, sere,– sutiko Džordžas.

Šeimininkas ir tarnas pažiūrėjo vienas į kitą. Kartais jiems būdavo sunkoka bendrauti. Intonacijos, užuominos ar tam tikras žodžių parinkimas Džordžui reikšdavo, kad čia galima kažką atsakyti, jei tik bus užduotas teisingas klausimas. Puaro svarstė, koks klausimas labiausiai tiktų šiuo atveju.

– Ar ta jauna ledi graži?– atsargiai pasiteiravo.

– Manau, kad ne, sere, bet skoniai gali skirtis.

Puaro galvojo apie jo atsakymą. Džordžas delikačiai apibūdindavo socialinę padėtį. Nebuvo tikras dėl lankytojos padėties, bet ja patikėjo.

– Tu manai, kad ji greičiau jauna ledi, nei, sakykim, netekėjusi dama?

– Taip manau, sere, nors šiais laikais ne visada lengva atspėti,– nuoširdžiai apgailestavo Džordžas.

– Ar ji pasakė, kodėl nori mane pamatyti?

– Ji pasakė,– Džordžas tarė žodžius nenoriai, atsi-

prašydamas dėl jų turinio,– kad nori pasitarti su jumis dėl žmogžudystės, kurią ji galbūt įvykdė.

Erkiulis Puaro nustebęs kilstelėjo antakius ir sužiuro į tarną.

– Galbūt įvykdė? Ar ji *nežino?*

– Ji taip pasakė, sere.

– Tai manęs netenkina, bet gali būti įdomu,– pareiškė Puaro.

– Gal tai... pokštas, sere,– abejodamas pasakė Džordžas.

– Manau, viskas įmanoma,– pripažino Puaro,– bet vargu...– jis paėmė savo puoduką.– Atvesk ją po penkių minučių.

– Taip, sere,– pasakė Džordžas ir išėjo.

Puaro išgėrė likusį šokoladą. Nustūmė puoduką ir atsistojo. Priėjęs prie židinio, žiūrėdamas į veidrodį ant lentynėlės, dailiai pasiraitė ūsus. Tada patenkintas vėl atsisėdo ant kėdės ir ėmė laukti lankytojos. Jis nežinojo, ko tikėtis...

Puaro tikriausiai tikėjosi, kad mergina labiau atitiks jo moteriškojo grožio supratimą. Į galvą šovė nuvalkiota frazė „kančios grožis". Jis nusivylė, kai Džordžas grįžo kartu su lankytoja; mintyse jis papurtė galvą ir atsiduso. Puaro neišvydo nei grožio, nei pastebimos kančios. Veikiau nežymų sumišimą.

„Fu!– bjaurėdamasis pagalvojo Puaro.– Jau tos merginos!.. Ar jos net nepabando ką nors iš savęs padaryti? Jei gražiai pasidažytų, patraukliai apsirengtų, geras kirpėjas padarytų šukuoseną, tada gal... Bet dabar!"

Jo lankytoja buvo maždaug dvidešimties metų mergina. Nenusakomos spalvos ilgi pasišiaušę plaukai krito jai ant pečių. Jos didelėms žaliai melsvoms akims stigo išraiškos. Dėvėjo tai, ką, matyt, dažniausiai rinkosi jos karta: aukštus juodos odos batus, baltas ažūrines vilnones kojines, vargu ar

švarias, per trumpą sijoną ir ilgą, apdribusį, storą vilnonį megztinį. Kiekvienas Puaro bendraamžis trokštų vienintelio dalyko – kuo greičiau įgrūsti šią merginą į vonią. Vaikščiodamas gatvėmis, dažnai to norėdavo. Šimtai merginų atrodo taip pat, ir jos visos kažkokios purvinos. Tačiau – koks paradoksas – atrodė, kad šią skęstančią kažkas ką tik ištraukė iš upės. Puaro pamanė, kad tokios merginos iš tikro gal ir nėra labai purvinos. Jos tik labai stengiasi taip atrodyti.

Puaro kaip visada mandagiai atsistojo, paspaudė jai ranką ir pasiūlė kėdę.

– Norėjote mane matyti, madmuazele? Meldžiu, sėskitės.

– O,– pasakė mergina silpnu balsu. Ji žiūrėjo į jį.

– *Eh bien?* *– paragino ją Puaro.

Mergina dvejojo.

– Manau... geriau pastovėsiu.

Didelėse akyse ir toliau matėsi abejonė.

– Kaip norite,– Puaro atsisėdo ant kėdės, įsmeigė į ją žvilgsnį ir laukė.

Mergina sukryžiavo kojas, pasižiūrėjo į jas ir vėl į Puaro.

– Jūs... jūs *esate* Erkiulis Puaro?

– Tikrai taip. Kuo galiu jums pasitarnauti?

– Na, tai gana sudėtinga. Noriu pasakyti...

Puaro pajuto, kad jai tikriausiai reikia truputį padėti, ir pasakė:

– Mano tarnas pranešė, jog norite mane pamatyti dėl to, jog manėte, kad „galbūt įvykdėte žmogžudystę". Ar tai tiesa?

Mergina linktelėjo.

– Taip.

– Paprastai toks reikalas nekelia jokių abejonių. Turite

* Nagi *(pranc.)*

pati žinoti, ar įvykdėte žmogžudystę, ar ne.

– Na, nežinau, kaip tai pasakyti. Aš...

– Nusiraminkite – maloniai tarė Puaro.– Sėskitės. Atsipalaiduokite ir viską man papasakokite.

– Nežinau... dievulėliau, nežinau, kaip... Matote, viskas taip sudėtinga. Aš... aš persigalvojau. Nenoriu būti šiurkšti, bet... na, manau, geriau eisiu.

– Nagi, drąsiau!

– Ne, negaliu. Maniau, galėsiu ateiti ir... ir paklausti jūsų, ką man daryti... bet, matote, negaliu. Visa tai taip skiriasi nuo...

– Nuo ko?

– Man siaubingai gaila, aš tikrai nenoriu būti šiurkšti, bet...

Ji giliai įkvėpė, atsiduso, pažiūrėjo į Puaro, nusisuko ir staiga išpyškino:

– Jūs per senas. Niekas man nesakė, kad esate toks senas. Tikrai nenoriu būti šiurkšti, bet taip jau yra. *Jūs* per senas. Man tikrai labai gaila.

Ji netikėtai apsisuko ir apgraibomis išėjo iš kambario, panaši į lempos šviesoje desperatiškai besiblaškančią peteliškę.

Suglumęs Puaro išgirdo paradinių durų trinktelėjimą ir nesusivaldęs sušuko:

– *Nom d'un nom d'un nom*! *

---

* Po velnių, po velnių! *(pranc.)*

2 SKYRIUS

I.

Suskambo telefonas.

Atrodė, kad Erkiulis Puaro skambučio neišgirdo.

Telefonas skambėjo šaižiai ir įkyriai.

Į kambarį įėjo Džordžas ir žengė prie telefono, įsmeigęs klausiantį žvilgsnį į Puaro.

Puaro mostelėjo ranka.

– Nereikia,– paliepė.

Džordžas pakluso ir išėjo iš kambario. Telefonas ir toliau erzinančiai skambėjo. Staiga jis nutilo, tačiau po poros minučių vėl suskambo.

– O *Sapristi!* * Tai – moteris. Be jokių abejonių.

Puaro atsiduso, atsistojo ir priėjęs prie telefono pakėlė ragelį.

– Alio?

– Ar jūs... ar tai mesjė Puaro?

– Taip.

– Čia misis Oliver... Jūsų balsas pasikeitęs. Iš pradžių jo neatpažinau.

– *Bonjour,* ** madam. Tikiuosi, gerai jaučiatės?

– O, man viskas gerai,– Ariadnės Oliver balsas kaip visada buvo linksmas. Garsi detektyvinių knygų rašytoja bičiuliavosi su Erkiuliu Puaro.

---

* Po velnių! *(pranc.)*

** Laba diena *(pranc.)*

– Skambinu gana anksti, bet noriu paprašyti jūsų paslaugos.

– Taip?

– Detektyvų rašytojų klube bus metinių pietūs; pagalvojau, kad galėtumėte ateiti ir šiemet pabūti mūsų kviestiniu svečiu, pasakyti kalbą. Jei tik galėtumėte, tai būtų labai miela.

– Kada tai bus?

– Kitą mėnesį, dvidešimt trečią.

Ragelyje pasigirdo sunkus atodūsis.

– Deja! Aš per senas.

– Per senas? Ką, po galais, turite galvoje? Jūs visai nesenas.

– Taip manote?

– Žinoma. Esate nuostabus. Galėsite papasakoti mums daug puikių istorijų apie tikrus nusikaltimus.

– O kas norės to klausytis?

– Visi. Jie... mesjė Puaro, ar kas nors atsitiko? Ar kas negerai? Jūsų balsas liūdnas.

– Taip, aš liūdnas. Mano jausmai... Et, tiek to, nesvarbu.

– Bet papasakokite man apie tai.

– Kam kelti tokį sąmyšį?

– O kodėl ne? Geriau ateikite ir papasakokite man apie tai. Kada gi jūs ateisite? Gal šią popietę? Išgertumėte su manimi arbatos.

– Aš negeriu popiečio arbatos.

– Tada gausite kavos.

– Ne. Tokiu dienos metu aš paprastai geriu kavą.

– O gal šokolado? Su plakta grietinėle? Arba vaisių arbatos. Jūs mėgstate vaisių arbatą... Arba limonado... Arba apelsinų sulčių... O gal norėsite kavos be kofeino?

– *Ah ca, non, par example!* * Ji bjauri.

---

* Ak ne, to betrūko! *(pranc.)*

– Tada likerio, kurį taip mėgstate. Žinote, spintelėje turiu pusę butelio „Ribenos".

– Kas ta „Ribena"?

– Juodųjų serbentų gėrimėlis.

– Iš tiesų jūsų viršus. Jūs tikrai stengiatės, madam. Mane sujaudino jūsų rūpestingumas. Šią popietę su malonumu išgersiu puoduką šokolado.

– Gerai. Ir tada papasakosite, kas jus nuliūdino.

Ji padėjo ragelį.

II.

Puaro valandėlę pasvarstė, paskui surinko numerį:

– Misteris Gobis? Čia Erkiulis Puaro. Ar šiuo metu jūs labai užsiėmęs?

– Vidutiniškai,– atsakė misteris Gobis.– Tiesą pasakius, vidutiniškai. Bet padarysiu jums paslaugą, mesjė Puaro, jei skubate, o jūs visada skubate. Drįstu tvirtinti, kad mano vaikinai geriausiai sužino visas naujienas. Žinoma, dabar nebe taip lengva gauti gerų berniukų. Šiais laikais jie per daug gerai apie save galvoja. Jie mano, kad viską žino, nors dar nė mokytis nepradėjo. Bet ką gi! Negali tikėtis senio galvos ant jaunų pečių. Aš mielai jums padėsiu, mesjė Puaro. Galbūt galėsiu duoti darbelio porai geresnių vaikinų. Manau, kaip įprastai – informacijos rinkimas?

Jis klausėsi, kol Puaro tiksliai papasakojo, ko jam reikia. Pabaigęs su misteriu Gobiu, Puaro paskambino į Skotlend Jardą, kur po valandėlės jį sujungė su jo draugu. Kai ir šis išklausė Puaro reikalavimų, pasakė:

– Tu daug nereikalauji, ar ne? *Kažkur* kažkokia žmogžudystė... Laikas, vieta ir auka nežinomi. Tai tarsi grybų rinkimas

žiemą, seni,– ir nepritardamas pridūrė: – Atrodo, kad tu *nieko* nežinai!

III.

Tą pačią popietę penkiolika minučių po keturių Puaro sėdėjo misis Oliver svetainėje ir iš didelio puoduko, kurį šeimininkė ką tik buvo padėjusi ant mažo staliuko priešais jį su pasigardžiavimu siurbčiojo šokoladą su plakta grietinėle. Ji atnešė ir lėkštutę su pyragaičiais.

– *Chere** madam, kaip miela,– jis kiek nustebęs žiūrėjo į misis Oliver šukuoseną ir naujus jos buto apmušalus. Kai paskutinį kartą jis matė misis Oliver, jos plaukai buvo sušukuoti tvarkingai ir griežtai. Dabar ji puikavosi vešliomis garbanomis ir sruogomis. Jis įtarė, kad ši prabanga tikriausiai dirbtinė, ir tylomis svarstė, kiek plaukų sruogų galėtų netikėtai nukristi, jei misis Oliver staiga kaip įprastai susijaudintų. O sienų apmušalai...

– Ar tos vyšnios naujos?– jis mostelėjo šaukšteliu. Puaro jautėsi tarsi vyšnių sodelyje.

– Kaip manote, ar jų čia ne per daug?– paklausė misis Oliver. – Iš anksto sunku pasakyti, kaip atrodys apmušalai. Ar manote, kad senieji buvo geresni?

Puaro miglotai teprisiminė seniau matytą galybę ryškių tropinių paukščių miške. Jis norėjo pasakyti: „*Plus ca change, plus c'est la meme chose*"**, bet susilaikė.

– O dabar,– pasakė misis Oliver, kai jos svečias pagaliau padėjo puoduką ant lėkštutės ir atsilošė, su pasitenkinimu atsidusęs ir valydamas plaktos grietinėlės likučius nuo ūsų,–

---

* Brangi *(pranc.)*

** Tiek pasikeitimų, ir jokio rezultato. *(pranc.)*

kas atsitiko?

– Galiu jums labai paprastai atsakyti. Šį rytą pas mane atėjo mergina. Manau, ji galėjo ir susitarti dėl susitikimo. Suprantate, aš įpratęs prie rutinos. Ji pranešė, kad nori mane matyti, nes mano, kad galbūt įvykdė žmogžudystę.

– Keistas dalykas. Ar ji *nežinojo?*

– Būtent! *C'est inoi?!** Tad aš liepiau Džordžui ją atvesti. Ji atsisakė atsisėsti. Ji tiesiog stovėjo ir žiūrėjo į mane. Atrodė tarsi pusprotė. Bandžiau ją padrąsinti. Staiga ji pasakė, kad apsigalvojo, kad nenori būti šiurkšti, bet aš *per senas*... Ką jūs apie tai manote?

Misis Oliver paskubėjo jį nuraminti.

– O, tokios jau yra tos merginos. Jei kam daugiau nei trisdešimt penkeri, jos mano, kad jis jau viena koja karste. Merginos *negalvoja,* jūs turite tai suprasti.

– Aš įsižeidžiau,– pasakė Erkiulis Puaro.

– Ką gi, jumis dėta, aš nesijaudinčiau. Žinoma, tai labai šiurkštus pasakymas.

– Tai nesvarbu. Ir čia ne tik *mano* jausmai. Aš jaudinuosi. Taip, aš jaudinuosi.

– Na, jumis dėta, aš visa tai pamirščiau,– patarė misis Oliver.

– Jūs nesuprantate. Jaudinuosi dėl tos merginos. Ji atėjo pas mane *pagalbos.* Tada nusprendė, kad aš per senas. Per senas, kad galėčiau būti jai naudingas. Žinoma, ji klydo, to ir sakyti nereikia. Ji tiesiog išbėgo laukan. Bet sakau jums, tai merginai *reikia* pagalbos.

– Nemanau, kad tikrai reikia,– ramino jį misis Oliver.– Merginos kelia samyšį dėl smulkmenų.

– Ne. Jūs klystate. *Jai reikia pagalbos.*

---

* Tai negirdėta! *(pranc.)*

– Jūs nemanote, kad ji tikrai nužudė?

– Kodėl ne? Sakė, kad tai padarė.

– Taip, bet...– misis Oliver užsikirto.– Sakė, kad galbūt nužudė. Bet ką gi tai galėtų reikšti?

– Būtent. Tai nesąmonė.

– Ką ji nužudė ar mano, kad nužudė?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Ir kodėl ji nužudė?

Puaro vėl gūžtelėjo pečiais.

– Žinoma, čia gali būti visokiausių dalykų,– misis Oliver nušvito, radusi progą savo lakiai vaizduotei duoti darbo.– Ji galėjo pervažiuoti kažką savo mašina ir nesustoti. Ji galėjo būti užpulta vyro ant uolos, kovoti su juo ir nustumti jį žemyn. Kam nors per klaidą galėjo paduoti ne tuos vaistus. Galėjo eiti į kokį „purpurinių tablečių"* vakarėlį ir su kuo nors susipykti. Galėjo ką nors nudurti. Ji...

– *Assez,* madam, *assez!* **

Bet misis Oliver įsivažiavo.

– Ji galėjo būti slauge operacinėje ir suleisti ne tuos anestetikus arba...– ji nutilo, staiga panorusi aiškesnių detalių.– Kaip ji atrodė?

Puaro valandėlę svarstė.

– Ofelija, neturinti fizinio patrauklumo.

– Dievulėliau,– šūktelėjo misis Oliver.– Kai taip pasakėte, beveik ją *pamačiau.* Kaip keista.

– Ji nepakaltinama,– pridūrė Puaro.– Taip man atrodo. Ji ne iš tų, kurie susidoroja su sunkumais, kurie numato artėjančius pavojus. Ji iš tų, į kuriuos kiti pažiūrėję pasakys: „Mums reikia aukos. Ši tiks".

Bet misis Oliver nebesiklausė. Ji abiem rankom įsikibo

* Narkotikas *(vert. past.)*

** Gana *(pranc.)*

sau į vešlias garbanas. Šis gestas buvo labai pažįstamas Puaro.

– Palaukite,– suriko ji tarsi kankindamasi. – Palaukite!

– Jūs nepasakėte man jos pavardės.

– Deja, ji jos nepranešė.

– Palaukite!– su ta pačia kančia šaukė misis Oliver. Ji atgniaužė pirštus ir giliai atsiduso. Plaukai išsilaisvino iš jos gniaužtų ir krito jai ant pečių, o ypač vešli plaukų sruoga visai išslydo ir nukrito ant grindų. Puaro ją paėmė ir diskretiškai padėjo ant staliuko.

– Taigi,– misis Oliver staiga nurimo. Ji išsiėmė porą plaukų smeigtukų ir galvodama linkčiojo galva.

– Kas tai merginai papasakojo apie jus, mesjė Puaro?

– Kiek žinau, niekas. Žinoma, ji apie mane buvo girdėjusi.

Misis Oliver pagalvojo, kad „žinoma" čia visai netinka. Žinoma, Puaro pats buvo įsitikinęs, kad visi apie jį girdėjo, o iš tiesų gausybė žmonių tik sumirksėtų, išgirdę minint Erkiulį Puaro, ypač jaunoji karta. „Bet kaip man tai jam pasakyti?– pagalvojo misis Oliver.– Nenoriu užgauti jo jausmų".

– Manau, kad klystate,– pasakė.– Merginos... ką gi, merginos ir vaikinai... na, jie nelabai ką težino apie seklius ir panašius dalykus. Jie apie tai nebūna girdėję.

– Visi yra girdėję apie Erkiulį Puaro,– išdidžiai pareiškė Puaro.

Erkiulis Puaro tuo tvirčiausiai tikėjo.

– Bet šiais laikais jie taip prastai išauklėti,– tęsė misis Oliver.– Iš tiesų, vieninteliai žmonės, kurių pavardes jie žino, tai popdainininkai, grupės ar diskžokėjai. Jei jums reikia ko nors ypatingo, noriu pasakyti, daktaro, seklio ar dantisto... na, tada... Noriu pasakyti, kad jūs ko nors *paklausiate*... paklausiate, kuris žmogus jums tiktų. Ir tada tas kitas žmogus

sako: „Brangusis, jūs turite eiti pas tą puikų vyrą, gyvenantį Karalienės Anos gatvėje. Jis jus apžiūrės, ir jūs jau išgydytas". Arba: „Pavogė visus mano deimantus, o Henris įtūžtų, tad negalėjau eiti į policiją, bet yra tiesiog neįkainojamas seklys, jis juos atgavo, o Henris niekada nieko nesužinojo". Šiais laikais daroma taip. *Kažkas* pasiuntė tą merginą pas jus.

– Labai abejoju.

– Ir nesužinosite, kol jums nepasakysiu. Ką tik supratau, kad tai *aš* pas jus pasiunčiau tą merginą.

Puaro spoksojo į ją.

– Jūs? Bet kodėl iš karto to nepasakėte?

– Nes man tai ką tik toptelėjo – kai kalbėjote apie Ofeliją... Gana paprasta, su ilgais šlapiai atrodančiais plaukais. Man atrodė, kad taip apibūdinimas žmogaus, kurį jau *mačiau*. Gana neseniai. Ir tada supratau, kas ji tokia.

– Tad kas ji tokia?

– Tiesą pasakius, jos pavardės nežinau, bet labai paprastai galiu sužinoti. Mes kalbėjomės apie privačius seklius... Aš papasakojau apie jus ir apie keletą nuostabių darbų, kuriuos atlikote.

– Ir jūs davėte jai mano adresą?

– Ne, žinoma, ne. Nė nemaniau, kad jai reikia seklio ar ko nors panašaus. Maniau, kad tik plepame. Bet kelis kartus paminėjau pavardę, ir, be abejonės, jai visai nesudėtinga buvo pasižiūrėti į telefonų knygą ir tiesiog užsukti.

– Ar kalbėjotės apie žmogžudystę?

– Bent jau neprisimenu. Aš net nežinau, kodėl pradėjome kalbėti apie seklius... Na, nebent ji pradėjo šią temą...

– Tada papasakokite, papasakokite viską, ką galite. Net jei nežinote jos pavardės, papasakokite viską, ką apie ją žinote.

– Ką gi, tai įvyko praėjusį savaitgalį. Svečiavausi pas

Lorimerius. Jie pasikvietė mane ir keletą savo draugų išgerti. Ten buvo keletas žmonių, ir man nebuvo labai linksma, nes, kaip žinote, aš gerti nemėgstu, tad žmonės turėjo surasti man silpnų gėrimų, o tai juos erzino. Ir tada jie man *sakė* – žinote – kaip jiems patinka mano knygos, kaip svajojo mane susitikti, o nuo tokių dalykų aš iškaistu, susierzinu ir jaučiuosi kvailai. Bet šiaip taip susitvardžiau. O jie pasakoja, kaip jie myli mano siaubingąjį seklį Sveną Hjersoną. Kad jie žinotų, kaip *aš* jo nekenčiu! Bet mano leidėjas visada sako, kad neturiu to sakyti. Šiaip ar taip, manau, kad kalba apie seklius realiame gyvenime prasidėjo nuo viso to, ir aš šiek tiek papasakojau apie jus, o ta mergina stovėjo šalia ir klausėsi. Kai jūs pasakėte „nepatraukli Ofelija", man ir toptelėjo. Pagalvojau: „Ką gi tai man primena?" Ir supratau: „Žinoma. Mergina tos dienos vakarėlyje". Manau, kad tai ji, nebent supainiojau ją su kokia kita mergina.

Puaro atsiduso. Kalbant su misis Oliver, visada reikėjo daug kantrybės.

– Kas buvo tie žmonės, su kuriais jūs gėrėte?

– Manau, Trefuziai, o gal ir Trehernai. Pavardė maždaug tokia. Jis – magnatas. Turtingas ir svarbus asmuo iš Sičio, bet didžiąją gyvenimo dalį praleido Pietų Afrikoje.

– Jis vedęs?

– Taip. Jo žmona atrodo puikiai. Už jį daug jaunesnė, tokia auksaplaukė. Antroji žmona. Duktė buvo pirmosios žmonos. Ir dar yra neįtikėtinai sukriošęs dėdulė. Beveik kurčias. Jis labai žymus – turi galybę titulų. Yra admirolas, o gal aviacijos maršalas, ar dar kažkas. Manau, kad dar ir astronomas. Šiaip ar taip, virš jo stogo styro didžiulis teleskopas. Nors manau, kad tai gal tiesiog pomėgis. Ten yra ir užsienietė mergina, kuri tupinėja apie tą senuką. Ji, rodos, važinėja su juo į Londoną ir žiūri, kad jo nesuvažinėtų. Ji gana graži.

Puaro atrinkinėjo informaciją, kurią jam pateikė misis Oliver, jausdamasis tarsi žmogus–kompiuteris.

– Tad tame name gyvena misteris ir misis Trefuziai... Ne, ne Trefuziai. Dabar prisiminiau – Restarikai.

– Tai visai nepanašios pavardės.

– Panašios. Tai Kornvalio pavardės, ar ne?

– Tad ten gyvena misteris ir misis Restarikai bei žymusis senasis dėdulė. Ar jis irgi Restarikas?

– Rodos, jis seras Roderikas.

– Ir dar ten yra ta *au pair** mergina, ar kas ten ji tokia, ir duktė. O kiti vakai?

– Nemanau, kad yra, bet nežinau. Beje, duktė namie negyvena. Ji atvyko tik savaitgaliui. Manau, nesutaria su pamote. Londone turi darbą ir draugauja su vaikinu, kuris jiems nelabai patinka. Bent taip supratau.

– Rodos, gana daug žinote apie tą šeimą.

– O, žinių netrūksta. Lorimeriai daug šneka. Nuolatos ką nors apkalba, tad galima sukaupti daug gandų apie aplinkinius. Žinoma, kartais jie susipainioja. Susipainiojau ir aš. Kad taip prisiminus tos mergaitės vardą... Tai kažkaip susiję su daina. Dora? *Kalbėk su manim, Dora.* Dora, Dora. Panašu. O gal Myra? Myra, *o, Myra, visa mano meilė – tau.* Panašu. *Sapnavau, kad gyvenu marmuro salėje.* Norma? O gal Maritana? Norma... Norma Restarik. Taip, esu tikra, kad toks jos vardas. Ir nei iš šio, nei iš to pridūrė:

– Ji – trečioji mergina.

– Maniau, sakėte, kad ji — vienintelis vaikas.

– Taip ir yra... Bent taip manau.

– Tai ką turite galvoje, sakydama, kad ji – trečioji mergina?

---

* Ruošos pagalbininkė – svetimšalė, dirbanti už butą, maistą ir kalbos mokymąsi *(vert. past.)*

– Gerasis Dieve, negi nežinote, kas yra trečioji mergina? Neskaitote „The Times"?

– Perskaitau, kas gimė, kas numirė ir kas susituokė. Tokius straipsnius, kurie mane sudomina.

– O, ne. Noriu paklausti, ar neskaitote pirmojo skelbimų puslapio – tik dabar tai – ne pirmasis. Aš tikriausiai pagalvojau apie kokį kitą laikraštį. Bet parodysiu jums.

Ji nuėjo prie šoninio staliuko, pasiėmė „The Times", pervertė lapus ir padavė Puaro.

– Štai – žiūrėkit. „Reikalinga trečia mergina gyventi patogiame bute antrame aukšte. Nuosavas kambarys, centrinis šildymas, Erls Kortas". „ Reikia trečios merginos buto nuomai. 5 gin. per savaitę. Nuosavas kambarys". „Reikalinga ketvirta mergina. Ridžento parkas. Nuosavas kambarys". Taip šiais laikais gyvena merginos. Geriau nei bendrabučiuose ar svečių namuose. Viena mergina išsinuomoja apstatytą baldais butą, paskui dalina nuomos mokestį. Antroji mergina paprastai būna jos draugė. Tada, jei jos nepažįsta dar vienos, susiranda trečiąją merginą. Ir, kaip matote, labai dažnai įspraudžia dar ir ketvirtąją. Pirmoji mergina pasiima geriausią kambarį, antroji moka kiek mažiau, trečioji – dar mažiau ir įgrūdama į užkampį. Jos susitaria, kurią savaitės dieną butas priklausys tik vienai iš jų. Tai puikus variantas.

– Ir kur ta mergina – Norma ar kaip ten ją – gyvena Londone?

– Kaip jau sakiau, iš tiesų nieko apie ją nežinau.

– Bet galite sužinoti?

– O taip, manau, tai bus gana lengva.

– Esate tikra, kad nebuvo kalbų, užuominų apie netikėtą mirtį?

– Mirtį Londone ar Restarikų name?

– Bet kur.

– Nemanau. Ar man pasidomėti tuo?

Misis Oliver akyse žibėjo susijaudinimo liepsnelės. Ji jau įsijautė į reikalą.

– Būtų nuostabu.

– Paskambinsiu Lorimeriams. Dabar kaip tik tinkamas metas,– ji nuėjo prie telefono.– Man reikia sugalvoti priežastį...

Ji abejodama pažiūrėjo į Puaro.

– Na, žinoma. Tai visai suprantama. Jūsų vaizduotė laki ir jums nebus sunku. Bet, aišku, neprifantazuokite per daug. Saikingai.

Ji nužvelgė jį supratingu žvilgsniu.

Tada surinko numerį ir užsisakė pokalbį. Pasukusi galvą į Puaro, sukuždėjo:

– Ar turite pieštuką ir popieriaus arba užrašų knygutę – ką nors, ant ko galėsit užsirašyti pavardes, adresus arba vietas?

Puaro jau buvo pasiruošęs užrašų knygutę, tad linktelėjo galva.

Misis Oliver prispaudė ragelį prie ausies ir įsileido postringauti. Puaro atidžiai klausėsi vienpusio telefoninio pokalbio.

– Alio. Ar galiu kalbėtis su... O, tai tu, Naome. Čia Ariadnė Oliver. O, taip... na, ten buvo tokia grūstis... A, turi galvoje senuką?.. Ne, žinai, kad aš ne... Beveik aklas?.. Maniau, kad jis vyksta į Londoną su ta mergyte užsieniete... Taip, kartais jis turbūt labai juos jaudina... bet, rodos, ji puikiai su juo susitvarko... Skambinu tau, nes noriu tavęs paklausti merginos adreso... Ne, Restarikų merginos. Ji gyvena kažkur Saut Kene, ar ne? Ar Naitsbridže? Aš pažadėjau jai knygą, užsirašiau adresą, bet kaip visada jį pamečiau. Net neprisimenu jos vardo. Dora ar Norma? Taip ir *maniau,* kad Norma... Palauk minutėlę, pasiimsiu pieštuką... Taip, aš pasiruošusi... Borodeno namas, 67... Ži-

nau, tas didžiulis blokinis namas, kuris atrodo tarsi kalėjimas... Taip, tikiu, kad butai labai patogūs, su centriniu šildymu ir taip toliau... Kas tos kitos merginos, su kuriomis ji gyvena? Jos draugės?... Ar iš skelbimo?.. Klaudija Rys-Holend... Jos tėvas – parlamento narys, ar ne? O kas kita?... Na taip, tu nežinai... Tikiuosi, kad ji irgi miela... Ką jos visos veikia? Rodos, kad visada būna sekretorės, ar ne?.. O, šita – interjero dekoratorė... Tu manai... O gal ji dirba meno galerijoje?.. Ne, Naome, žinoma, kad *visai* nenoriu žinoti... Man tik įdomu, ką visos merginos *dirba* šiais laikais? Na, noriu žinoti dėl savo knygų... reikia neatsilikti nuo laiko... Tu man pasakojai apie kažkokį vaikiną... Taip, bet jis toks nesuvaldomas, ar ne? Noriu pasakyti, kad merginos daro, kas joms patinka... Ar jis labai negražus? Ar jis nesiskutęs murzius? O, *tas* tipas – brokato lietpalčiai, ilgi garbanoti riešuto spalvos plaukai krenta ant pečių... Taip, sunku pasakyti, ar tai mergina, ar vaikinas, tiesa? Taip, jei jie gražūs, būna panašūs į Van Deiką... Ką sakei? Tas Endrius Restarikas jo nekenčia?.. Taip, tokie jau tie vyrai... Marija Restarik? Ką gi, manau, kad su pamote visad kivirčijamasi. Manau, ji apsidžiaugė, kai mergina gavo darbą Londone. Kaip tai žmonės šneka... Ką, ar jie nesupranta, kas jai atsitiko?.. *Kas* sakė?.. Taip, bet *ką* jie nuslėpė?.. O... slaugė? Kalbėjosi su Dženerio guvernante? Ar jos *vyru?* O, suprantu... Daktarai nežino... Na, bet žmonės tokie pikčiurnos. Sutinku su tavimi. Tokie dalykai *gana* neįtikėtini... O, tai buvo skrandis... Kaip juokinga. Nori pasakyti, kad žmonės sakė, jog Endrius... Sakai, kad su visais tais herbicidais būtų lengva... Taip, bet kam?.. Juk tai ne tas atvejis, kai žmonos būtų nekentęs daugelį metų... Ji – antroji žmona, daug jaunesnė ir graži... Taip, manau, kad taip *galėjo* būti, bet kam užsienietei to norėti?.. Manai, kad ją galėjo įžeisti kokie nors misis Restarik žodžiai... Ji gražutė... Endrius galėjo ja susižavėti... Žinoma, nieko rimta... bet Marija galėjo suirzti, ir tada ji

galėjo ją užsipulti ir...

Akies krašteliu misis Oliver pamatė energingai mosikuojantį Puaro.

– Minutėlę, mieloji,– į ragelį pasakė misis Oliver.– Atėjo kepėjas.– Puaro įsižeidė.– Palūkėk.

Ji padėjo ragelį, nubėgo per kambarį ir kampe prirėmė Puaro.

– Ką?– tylutėliai paklausė.

– Kepėjas,– suniurzgė Puaro.– Aš!

– Ką gi, man reikėjo kažką skubiai sugalvoti. Kodėl mojavote? Ar supratote, ką ji...

– Jūs man dar papasakosite,– nutraukė ją Puaro.– Žinau pakankamai. Noriu, kad jūs, mokėdama greitai improvizuoti, sugalvotumėte man kokį tikėtiną pretekstą apsilankyti pas Restarikus. Tarkime, senas jūsų draugas netyčia atsirado kaimynystėje... Galėtumėte sakyti...

– Palikite tai man. Ką nors sugalvosiu. Ar pavadinti jus kita pavarde?

– Žinoma, ne. Pabandykime viską atlikti kuo paprasčiau.

Misis Oliver linktelėjo ir nubėgo atgal prie palikto telefono.

– Naomė? Nepamenu, apie ką kalbėjome. Kažkodėl visada kas nors įsikiša kaip tik tada, kai imi maloniai liežuvauti. Dabar net neprisimenu, dėl ko tau skambinau... O taip... tos mergytės, Doros, adresas... Tai yra Normos... ir tu jį man davei. Bet buvo dar vienas noras... o, prisiminiau. Senas mano draugas. Žavus žmogelis. Tądien apie jį kalbėjau. Jo pavardė – Erkiulis Puaro. Jis svečiuosis visai netoli Restarikų ir trokšta susitikti su senuoju seru Roderiku. Apie jį daug žino, nepaprastai gerbia ir dėl kažkokio nuostabaus karinio atradimo... ar kažkokio mokslinio darbo... Šiaip ar taip, jis labai trokšta „užeiti ir pareikšti pagarbą". Kaip manai, ar čia nieko tokio? Ar

tu juos įspėsi? Taip, jis pasirodys netikėtai. Paprašyk jų, kad jis jam papasakotų kokių nors nuostabių šnipinėjimo istorijų... Jis... Ką? O! Tavo sodo darbininkai? Na, žinoma, tu turi eiti. Sudie.

Ji padėjo ragelį ir susmuko fotelyje.

– Dievulėliau, tai išsunkia visas jėgas. Ar viskas gerai?

– Neblogai,– atsakė Puaro.

– Pamaniau, kad geriau suversiu viską senukui. Tada pamatysite daug dalykų, kuriuos norite pamatyti. Be to, moterys gali neišmanyti mokslo, o jūs, kai atvyksite, galėsite sugalvoti ką nors tiksliau ir įtikinamiau. Nagi, ar norite išgirsti tai, ką ji man pasakė?

– Kiek suprantu, tai buvo gandai. Apie misis Restarik sveikatą?

– Taip. Rodos, kad ji susigavo kažkokią paslaptingą ligą – skrandžio negalavimus, ir daktarai sunerimo. Jie nusiuntė ją į ligoninę, ir ji pasveiko, bet nebuvo realių priežasčių, kurios galėjo ją susargdinti. Ir kai ji grįžo namo, viskas prasidėjo iš pradžių, o daktarai vėl nieko nesuprato. O tada žmonės ėmė *šnekėti*. Kalbas pradėjo gana neatsakinga slaugė, o jos sesuo išpliurpė viską kaimynui, kaimynas išėjo į darbą ir pasakė dar kažkam. Kad visa tai labai keista. O tada žmonės ėmė kalbėti, kad jos vyras mėgina ją nunuodyti. Žmonės visada ką nors kalba, bet šiuo atveju tai neatrodo įtikima. O tada Naomė ir aš pagalvojome apie *au pair* merginą, senuko sekretorę-kompanionę... Ir tikrai nėra jokių priežasčių, dėl kurių ji maitintų herbicidais misis Restarik.

– Girdėjau, kad keletą aptarėte.

– Ką gi, paprastai yra *galimybių*...

– *Žmogžudystė trokštama...*– susimąstęs pasakė Puaro. Bet dar neįvykdyta.

3 SKYRIUS

Misis Oliver įvažiavo į vidinį Borodeno namo kiemą. Stovėjimo aikštelėje stovėjo šešios mašinos. Kol misis Oliver dvejojo, viena iš mašinų apsisuko ir nuvažiavo. Misis Oliver vikriai įvairavo į tuščią vietą.

Ji išlipo, užtrenkė dureles ir pažvelgė į viršų. Priešais ją stovėjo naujas daugiabutis namas, užimantis vietą, kurią nuniokojo paskutiniojo karo sviedinys*. Misis Oliver pamanė, kad jis galėjo būti nukeltas *en bloc*** iš Didžiojo Vakarų kelio ir paliktas kaip daugiabutis namas *in situ****. Jis atrodė ypač praktiškas. Tas, kas jį pastatė, aiškiai niekino bet kokius ornamentinius priedus.

Buvo pats žmonių judėjimo metas. Baigiantis dienos darbui, žmonės, mašinos įlėkdavo į kiemą ir vėl išlėkdavo.

Misis Oliver žvilgtelėjo į laikrodį. Be dešimties minučių septynios. Jos manymu, pats tinkamiausias laikas. Tai toks laikas, kai dirbančios merginos tikriausiai grįžta norėdamos atnaujinti savo makiažą, persirengti aptemptomis egzotiškomis kelnėmis ar kitokiais ypatingais drabužiais ir vėl išeiti. Kitos galbūt grįžta norėdamos pasirūpinti namų ruoša, išsiplauti savo baltinius ir kojines. Šiaip ar taip, visai protinga bandyti tokiu metu. Namas iš visų pusių atrodė vienodai. Jo centre buvo didelės besisukančios durys. Misis Oliver pasirinko kairiąją pusę, bet tuoj pat suprato apsirikusi. Šioje pu-

---

* Didelės galios sprogstamosios medžiagos užtaisas, dedamas žemėje. *(vert. past.)*

** Visas iš karto *(pranc.)*

*** Nepakeistas, nepajudintas *(lot.)*

sėje buvo numeriai nuo 100 iki 200. Ji perėjo į kitą pusę.

Šešiasdešimt septintas numeris buvo šeštame aukšte. Misis Oliver paspaudė lifto mygtuką. Durys, grėsmingai džergždamos, atsivėrė tarsi žiovaujanti burna. Misis Oliver įsmuko į žiovaujantį urvą. Ji visada bijojo šiuolaikinių liftų.

Džergžt. Durys vėl užsidarė. Liftas kilo. Sustojo beveik po akimirkos (tai irgi baugino!). Misis Oliver išskuodė kaip išgąsdintas triušis.

Ji pažvelgė į sieną ir nuėjo dešiniuoju koridoriumi. Priėjo duris, pažymėtas metaliniu šešiasdešimt septintuoju numeriu, įtaisytu durų centre. Skaičius septyni atšoko ir nukrito jai ant kojos.

– Ši vieta manęs nemėgsta,– sumurmėjo misis Oliver, raukydamasi iš skausmo. Ji nedrąsiai pakėlė skaičių ir vėl pritaisė jį ant durų.

Tada paspaudė skambutį. Tikriausiai nieko nėra namuose.

Tačiau durys atsidarė beveik tuoj pat. Ant slenksčio stovėjo aukšta graži mergina. Ji vilkėjo tamsų gerai sukirptą kostiumėlį – labai trumpą sijonėlį ir baltus šilkinius marškinius. Batai irgi buvo dailūs. Jos tamsūs plaukai buvo surišti į kuodą, veidas gražiai, bet neryškiai padažytas. Misis Oliver ši išvaizda kažkodėl truputį išgąsdino.

– O,– pasakė misis Oliver, bandydama priversti save kalbėti tai, ką reikia.– Gal kartais mis Restarik namuose?

– Gaila, bet ji išėjusi. Ar galiu perduoti jai žinutę?

Prieš kalbėdama toliau, misis Oliver vėl šūktelėjo:

– O!

Ji ištiesė į rudą popierių gana netvarkingai suvyniotą ryšuliuką.

– Pažadėjau jai knygą,– paaiškino.– Vieną savo knygą, kurios ji dar neskaitė. Tikiuosi, tiksliai prisimenu, kurią turėjau

atnešti. Turbūt, ji greitai negrįš?

– Tikrai negaliu pasakyti. Nežinau, ką ji veikia šįvakar.

– O. Ar jūs mis Rys-Holend?

Mergina kiek nustebo.

– Taip. Tai aš.

– Pažinojau jūsų tėvą,– pasakė misis Oliver.– Esu misis Oliver. Rašau knygas,– pridūrė įprastu kaltu tonu, kuriuo ji visada tai pasakydavo.

– Gal užeisite?

Misis Oliver priėmė pakvietimą, ir Klaudija Rys-Holend įsivedė ją į svetainę. Visi buto kambariai buvo apmušti vienodais apmušalais, kurie imitavo medžio lentutes, tad nuomininkai galėjo pasikabinti savo modernius paveikslus arba kitaip išpuošti butą, kaip tik šauna į galvą. Čia stovėjo modernūs įmontuoti baldai, spinta, knygų lentynos, didelis baras, ištraukiamasis stalas, kiti daiktai. Asmeninės smulkmenos galėjo būti nuomininkų. Čia taip pat buvo individualumo požymių: milžiniškas Arlekinas, užklijuotas ant vienos sienos, o ant kitos – beždžionėlė, besisūpuojanti ant palmės šakų.

– Manau, Norma džiaugsis gavusi jūsų knygą, misis Oliver. Gal norėtumėte išgerti? Šerio? Džino?

Mergina elgėsi kaip labai gera sekretorė. Misis Oliver atsisakė.

– Iš čia jums atsiveria nuostabus vaizdas,– pasakė ji, žiūrėdama pro langą ir markstydamasi, nes besileidžianti saulė švietė tiesiai jai į akis.

– Taip. Bet kai liftas sugenda, nėra taip linksma.

– Net nepamaniau, kad *tas* liftas galėtų sugesti. Jis taip... taip panašus į robotą.

– Jį įtaisė neseniai, bet jis ne geresnis už pirmąjį,– paaiškino Klaudija.– Reikalauja nuolatinės priežiūros.

Kalbėdama įėjo kita mergina.

– Klaudija, ar nenumanai, kur aš padėjau...

Ji nutilo, įbedusi žvilgsnį į misis Oliver.

Klaudija jas tuoj pat supažindino.

– Frensė Keri – misis Oliver. Misis *Ariadnė* Oliver.

– O, kaip nuostabu,– pasakė Frensė.

Ji buvo aukšta, liekna mergina su ilgais juodais plaukais, visiškai baltai išsipudravusi veidą, o antakiai ir blakstienos truputį užsirietę. Tušas tai ypač paryškino. Ji mūvėjo aptemptas aksomines kelnes ir vilkėjo storą megztinį. Buvo visiška priešingybė guviai ir veikliai Klaudijai.

– Atnešiau knygą, kurią buvau pažadėjusi Normai Restarik,– pasakė misis Oliver.

– Ak! Kaip gaila, kad ji dar kaime.

– Argi ji negrįžo?

Stojo gana aiški pauzė. Misis Oliver pasirodė, kad merginos susižvalgė.

– Maniau, kad ji dirba Londone,– pasakė misis Oliver, bandydama imituoti nekaltą nustebimą.

– O taip,– atsakė Klaudija.– Ji – interjero dekoratorė. Dabar su pavyzdžiais pasiųsta į kaimo vietoves,– ji nusišypsojo.– Mes beveik nebendraujame,– paaiškino.– Ateiname ir išeiname, kada norime, ir dažniausiai nesivarginame palikinėdamos raštelius. Bet nepamiršiu jai perduoti jūsų knygos, kai grįš.

Nieko negalėjo būti lengvesnio už įprastą paaiškinimą.

Misis Oliver atsistojo.

– Ką gi, labai jums dėkoju.

Klaudija palydėjo ją iki durų.

– Pasakysiu savo tėvui, kad susipažinau su jumis. Jis labai mėgsta skaityti detektyvinius romanus.

Uždariusi duris, ji grįžo į svetainę.

Frensė stovėjo atsirėmusi į palangę.

– Atsiprašau,– pasakė Klaudija.– Ar aš susimoviau? Tiesiog pasakiau, kad Norma išvykusi.

Frensė gūžtelėjo pečiais.

– Negaliu pasakyti. Klaudija, *kur* ta mergina? Kodėl pirmadienį ji negrįžo? Kur ji išėjo?

– Neįsivaizduoju.

– Ji neliko su saviškiais? Ten ji važiavo savaitgalį.

– Ne. Tiesą pasakius, skambinau ten, norėdama sužinoti.

– Manau, kad iš tikrųjų tai nesvarbu... Šiaip ar taip, ji... na, ji kažkokia keista.

– Ji nėra keistesnė už kitas,– tačiau šie žodžiai skambėjo netvirtai.

– O taip, yra,– paprieštaravo Frensė.– Kartais ji verčia mane krūpčioti. Žinai, ji – nenormali.

Staiga ji nusijuokė.

– Norma nenormali! Žinai, kad taip yra, Klaudija, nors to nepripažįsti. Manau, tai lojalumas savo darbdaviui.

4 SKYRIUS

Erkiulis Puaro žingsniavo pagrindine Long Beisingo gatve. Žinoma, jei galima pagrindine gatve vadinti vienintelę gatvę, kuri yra Long Beisinge. Tai vienas iš tų kaimelių, kuriuose aiškiai mėgstamas ilgis, o ne plotis. Čia stūksojo įspūdinga bažnyčia su aukštu bokštu, kurios kieme augo garbaus amžiaus kukmedis. Čia buvo ir gausybė kaimo parduotuvėlių, kuriose prekiaujama įvairiomis prekėmis, du antikvariatai. Viename iš jų matėsi daugybė pušinių židinio lentynėlių, o kitas namas buvo kimšte prikimštas senovinių žemėlapių ir porcelianinių indų, kurių dauguma buvo apdaužyti. Čia stovėjo ir kelios kirvarpų sugraužtos senos ąžuolinės skrynios, stiklinės lentynos, keli Viktorijos laikų sidabriniai daikčiukai, ir dėl vietos stokos viskas buvo bet kaip sugrūsta. Galima apsilankyti ir poroje kavinukių, kurios abi ganėtinai šlykščios, gana mieloje krepšių krautuvėje, kur galima pasirinkti įvairių rankdarbių. Kaimas turėjo ir savo paštą; tame pačiame pastate buvo įrengta daržovių ir vaisių parduotuvė. Buvo ir audinių parduotuvė, kurioje daugiausia prekiaujama moteriškomis skrybėlaitėmis, įrengtas batų vaikams skyrius ir didžiulis įvairiausios galanterijos skyrius. Čia buvo kanceliarinių prekių ir laikraščių parduotuvė, kurioje dar pardavinėjo tabaką bei saldainius. Buvo vilnos parduotuvė, aiškiai šių vietų aristokratė. Dvi žilos rūsčios moterys prižiūrėjo eiles lentynų su mezgimo reikmenimis. O kur dar didžiuliai suknelių audeklo ritiniai, siūlai ir viskas, ko reikia siuvimo menui! Tai, kas neseniai buvo vietinė bakalėja, dabar klestėjo, pasivadino prekybos centru. Joje stūksojo vielinių krepšių krūvos, lentynos, pri-

krautos javainių ir valymo priemonių; viskas buvo supakuota į žvilgančias popierines dėžutes. Čia buvo ir mažutė įstaiga su langučiu, ant kurio puikavosi užrašas įmantriomis raidėmis „Lila", iškabinti madingi prancūziški marškiniai moterims su etikete „Naujausia mada", siauras sijonas ir purpurinis dryžuotas megztinis. Atrodė, kad kažkokia nerūpestinga ranka pakorė juos lange.

Visa tai Puaro stebėjo nelabai susidomėjęs. Netoliese stovėjo keletas mažų namų langais į gatvę, pastatytų senamadišku stiliumi, kuris kartais priminė džordžiškąjį grynumą, bet dažniau rodė viktoriškosios pažangos požymius – verandą, erkerį* ar mažą konservatoriją. Čia stovėjo ir keli mieli ir aptriušę senojo pasaulio kotedžai. Kai kurie atrodė šimtu metų senesni, nei buvo iš tikrųjų, o kiti visiškai autentiški, be jokių pridėtų santechnikos įrengimų, rūpestingai paslėpti nuo atsitiktinio žvilgsnio.

Puaro lėtai kulniavo tolyn, įsimindamas visa, ką matė. Jei jo nekantrioji draugė misis Oliver būtų su juo, ji tuoj pat paklaustų, kodėl jis švaisto laiką, nes namas, prie kurio jis ėjo, buvo maždaug ketvirtis mylios už kaimo. Puaro būtų jai pasakęs, kad sugeria vietinę atmosferą, kad tokie dalykai kartais būna svarbūs. Kaimo gale, vienoje pusėje, besiremiančioje į kelią, stovėjo naujų komunalinių namų eilė, priešais juos žaliavo juosta, ir kiekvienas namas linksmino skirtingų spalvų paradinėmis durimis. Tarp komunalinių namų su vejomis ir gyvatvorėmis šen bei ten buvo įsiterpusios atsitiktinės namų agentų sąrašų „pageidautinos rezidencijos", kuriose augo nuosavi medžiai ir vešėjo sodai. Tie namai atrodė santūriai. Tolėliau už jų Puaro pamatė namą, kurio viršutinis aukštas buvo neįprasto kolbos pavidalo. Čia aiškiai kažkas neseniai

* Išsikišusi pusapvalė ar kampuota pastato sienos dalis su langais *(vert. past.)*

pasidarbavo. Be abejonės, būtent čia ir buvo Meka, į kurią jis veržėsi. Puaro priėjo prie vartelių, ant kurių buvo iškaba: „Kroshedžas". Jis apžiūrinėjo namą. Pastatas atrodė tradicinis, pastatytas maždaug šimtmečio pradžioje. Nebuvo jis nei gražus, nei bjaurus, geriausiai apibūdinamas žodžiu „banalus". Sodas atrodė patrauklesnis už namą, ir aiškiai matėsi, kad buvo labai kruopščiai prižiūrimas, nors dabar jau apleistas. Jame vis dar driekėsi lygios žalios pievutės, margavo daugybė gėlių lysvelių ir rūpestingai susodinti krūmai. Puaro pamanė, kad šį sodą tikrai tvarko pasamdytas sodininkas. Tikriausiai įsikiša ir savininkai. Staiga kampe prie namo jis pamatė moterį, palinkusią prie gėlių lysvės. Jis pagalvojo, kad ji aprišinėja jurginus. Jos galvutė atrodė kaip šviesus auksinis apskritimas. Ji buvo aukšta, liekna, bet kampuotų pečių. Jis atšovė vartelius, įėjo ir nužingsniavo prie namo. Moteris pasuko galvą ir atsitiesė, tirdama jį klausiančiu žvilgsniu.

Ji stovėjo, laukdama, kol jis prabils, o kažkokia sodo virvelė karojo jai ant kairės rankos. Ji žiūrėjo, kol pagaliau jis sumišęs linktelėjo.

– Taip?– ištarė ji.

Puaro, tikras užsienietis, plačiu mostu nukėlė skrybėlę ir nusilenkė. Ji susižavėjusi žiūrėjo į jo ūsus.

– Misis Restarik?

– Taip. Aš...

– Tikiuosi, kad netrukdau jums, madam.

Ji nežymiai šyptelėjo.

– Visai ne. Ar jūs...

– Leidau sau pas jus užsukti. Mano draugė, misis Ariadnė Oliver...

– Na, žinoma. Žinau, kas jūs. Mesjė Puare.

– Mesjė Puaro,– pataisė jis, pabrėždamas paskutinį skiemenį.– Erkiulis Puaro, jūsų paslaugoms. Ėjau pro šalį ir užsu-

kau, tikėdamasis, kad man bus leista pareikšti pagarbą serui Roderikui Hosfildui.

– Taip. Naomė Lorimer pranešė mums, kad gal būt užeisite.

– Tikiuosi, tai jūsų neapsunkins?

– O, visai ne. Ariadnė Oliver svečiavosi čia praėjusį savaitgalį. Ji atvyko su Lorimeriais. Jos knygos labai įdomios, ar ne? Bet jums tikriausiai neįdomūs detektyviniai romanai. Jūs pats esate seklys, ar ne? Tikras?

– Aš esu vienas iš pačių tikriausių,– pasakė Erkiulis Puaro.

Jis pastebėjo, kad ji nuslėpė šypseną. Puaro tyrinėjo ją kuo atidžiausiai. Ji buvo graži, bet kažkokia nenatūrali. Geltoni plaukai sulaižyti. Jis pagalvojo, ar ji širdies gilumoje nesijautė visaverte, ar ji tik nevaidino rūpestingos anglų damos, besitvarkančios savo sodelyje. Jis spėliojo, kokia galėtų būti jos socialinė padėtis.

– Turite nuostabų sodą,– tarė jis.

– Jums patinka sodai?

– Ne taip, kaip anglams. Anglai turi ypatingą talentą sodininkystei. Jums tai reiškia kažką, ko nereiškia mums.

– Kalbate apie prancūzus?

– O taip.

– Atrodo, misis Oliver užsiminė, kad jūs kažkada dirbote su Belgijos policijos pajėgomis.

– Taip. Aš esu senas belgų policijos šuo pėdsekys,– jis mandagiai sukikeno ir pridūrė, mostelėjęs ranka: – Bet jūsų, anglų, sodais aš žaviuosi. Klaupiuosi prieš jus! Lotynų rasė mėgsta angliškąjį parką, pilių sodus, miniatiūrinius Versalio pilies sodus, be to, žinoma, jie išrado *potager**. *Potager* yra labai svarbios. Čia, Anglijoje, jūs turite *potager*, bet gavote jų

---

* Daržovės *(pranc.)*

iš Prancūzijos ir nemylite jų taip, kaip mylite savo gėles. Ar taip?

– Taip, manau, kad jūs teisus,– pasakė Marija Restarik.– Užeikime į namus. Juk jūs atėjote aplankyti mano dėdės.

– Kaip jau sakiau, atvykau pareikšti pagarbą serui Roderikui, bet reiškiu pagarbą ir jums, madam. Kai pamatau grožį, visada reiškiu jam pagarbą,– jis nusilenkė.

Ji kiek sutrikusi nusijuokė.

– Neturėtumėte sakyti man tiek komplimentų.

Ji pirma įėjo pro atidarytas stiklines duris. Jis nusekė iš paskos.

– Susipažinau su jūsų dėde maždaug 1944-aisiais.

– Vargšelis, dabar jis jau gana senas žmogus. Bijau, kad jis beveik kurčias.

– Taip, juk mes matėmės prieš daugelį metų. Jis tikriausiai mane jau pamiršo. Buvo toks reikalas, susijęs su šnipinėjimu ir su tam tikrais mokslo laimėjimais – vienu išradimu. Už tą išradimą mes dėkingi sero Roderiko talentui. Tikiuosi, jis sutiks mane priimti.

– O, esu tikra, kad norės,– atsakė misis Restarik.– Dabar jo gyvenimas gana pilkas. Man taip dažnai reikia lankytis Londone – ieškome ten patogaus namo,– ji atsiduso.– Pagyvenę žmonės kartais kelia didelių rūpesčių.

– Žinau,– pasakė Puaro.– Aš irgi dažnai keliu rūpesčių.

Ji nusijuokė.

– O ne, mesjė Puaro, neapsimetinėkite, kad esate senas.

– Kartais man taip sako,– tarė Puaro ir atsiduso.– Jaunos merginos,– pridūrė paniuręs.

– Jos labai nemandagios. Taip tikriausiai pasielgtų mūsų dukra,– pridūrė ji.

– A, jūs turite dukrą?

– Taip. Na, ji mano podukra.

– Man bus labai malonu su ja susipažinti,– mandagiai pasakė Puaro.

– Oi, deja, jos čia nėra. Ji Londone. Ten dirba.

– Šiais laikais visos jaunos merginos dirba.

– Visos nori dirbti,– neaiškiai sumurmėjo misis Restarik.– Netgi kai išteka, jos visada būna įkalbinėjamos grįžti į pramonę arba dirbti mokytojomis.

– Ar jūs irgi buvote įtikinėjama, madam, grįžti į kažkokį darbą?

– Ne. Aš augau Pietų Afrikoje. Atvykau čia su vyru labai neseniai... Viskas... man dar gana keista.

Ji apsižvalgė be jokio entuziazmo. Kambarys buvo gražiai apstatytas, bet jame nesijautė asmeninio skonio. Vienintelis asmeniškas dalykas – du dideli portretai, kabantys ant sienų. Pirmasis vaizdavo liesą įžūlią moterį su žalia aksomine vakarine suknele. Nuo priešingos sienos į ją žvelgė maždaug trisdešimties metų vyriškis, tramdantis per kraštus trykštančią energiją.

– Manau, jūsų dukra galvoja, kad kaime neįdomu?

– Taip, jai daug geriau Londone. Jai čia nepatinka,– ji staiga užsikirto ir tada, tarsi per jėgą košdama žodžius, pridūrė: – Ir aš jai nepatinku.

– Neįmanoma,– su gališku mandagumu paprieštaravo Puaro.

– Visiškai įmanoma! Manau, kad taip dažnai nutinka. Mergaitėms sunku susidraugauti su pamotėmis.

– Ar jūsų dukra labai mylėjo savo motiną?

– Manau, kad taip. Ji sunkaus charakterio. Manau, dauguma merginų tokios.

Puaro atsiduso ir pasakė:

– Motinos ir tėvai dabar daug mažiau kontroliuoja savo dukteris. Senomis geromis dienomis taip nebūdavo.

– Iš tiesų.

– Gal nedrąsu taip sakyti, madam, bet turiu prisipažinti, kad gailiuosi, jog jos taip nesugeba išsirinkti savo... kaip ten sakoma? ... savo vaikinų.

– Taip. Norma savo tėvui kėlė daug rūpesčių. Šiaip ar taip, manau, nėra ko skųstis. Žmonės turi mokytis iš savo klaidų. Bet juk aš vedžiau jus pas dėdulę Rodį – jo kambariai viršuje.

Ji išėjo iš kambario. Puaro atsisukęs pažvelgė per petį. Niūrus kambarys, nieko ypatingo – išskyrus tuodu portretus. Iš moters suknelės stiliaus Puaro nusprendė, kad jie nutapyti prieš keletą metų. Jei tai pirmoji misis Restarik, tai Puaro ji nepatiktų.

Jis pasakė:

– Čia gražūs portretai, madam.

– Taip. Juos nutapė Lensbergeris.

Tai buvo įžymaus ir labai brangaus madingų portretų tapytojo, tapiusio prieš dvidešimt metų, pavardė. Jo tikslus natūralizmas išėjo iš mados, ir po jo mirties apie jį buvo mažai kalbama. Iš jo pozuotojų kartais buvo šaipomasi, vadinant jas „drabužių pakabomis", bet Puaro pamanė, kad jos atliko kur kas didesnį vaidmenį. Jis įtarė, kad už dailios išorės, kurią Lensbergeris taip lengvai nutapydavo, slypėjo gudriai paslėpta parodija.

Kopdama laiptais priešais jį, misis Restarik tęsė:

– Jie kaip tik išimti iš sandėlio, nuvalyti ir...

Ji staiga nutilo ir sustingo, viena ranka įsitvėrusi turėklo.

Virš jos matėsi laiptais besileidžiantis žmogus, kuris ką tik išniro iš už laiptų posūkio. Jis čia kažkaip keistai netiko. Buvo apsirengęs įmantriais drabužiais, visiškai netinkančiais šiems namams.

Tokius žmones Puaro dažnai sutikdavo kitur, dažnai juos matydavo Londono gatvėse ar net vakarėliuose. Tai buvo šiuolaikinis jaunuolis. Jis vilkėjo juodą paltą, prašmatnią aksominę liemenę, aptemptas odines kelnes, o jam ant kaklo krito tankios kaštoninių plaukų garbanos. Jis atrodė egzotiškai ir gana gražiai, bet prireikė kelių akimirkų nustatyti jo lytį.

– Deividai!– rūsčiai prabilo misis Restarik.– Ką, po galais, čia darai?

Jaunuolis visai nesutriko.

– Išgąsdinau jus?– pasiteiravo.– Atsiprašau.

– Ką tu darai... šiuose namuose? Tu... ar atvykai čia su Norma?

– Norma? Ne, tikėjausi ją čia rasti.

– Ką turi galvoje – rasti ją čia? Ji Londone.

– Mano brangioji, jos ten nėra. Šiaip ar taip, bet šešiadešimt septintame Borodeno namo bute jos nėra.

– Kaip tai nėra?

– Na, kadangi šį savaitgalį ji negrįžo, pamaniau, kad ji čia, su jumis. Atvažiavau paklausti, ką ji sumanė.

– Ji, kaip paprastai, išvažiavo iš čia sekmadienio vakarą.– Misis Restarik piktai pridūrė: – Kodėl nepaskambinai ir nepranešei mums, kad esi čia? Kodėl landžioji po namus ir ką čia veiki?

– Tikrai, brangioji, rodos, galvojate, jog ruošiuosi nušvilpti šaukštus ar dar ką nors. Visai natūralu įeiti į namus vidury baltos dienos. Argi ne taip?

– Ką gi, mes senamadiški, ir mums tai nepatinka.

– Vargeli tu mano,– atsiduso Deividas.– Visi kelia tokį sąmyšį. Ką gi, mano brangioji, jei aš čia nepageidaujamas ir atrodo, kad nežinote, kur jūsų podukra, manau, geriau jau judėsiu. Ar išversti kišenes prieš išeinant?

– Nešnekėk nesąmonių, Deividai.

– Tada ate,– jaunuolis praėjo pro juos, pamojavo ranka, nulipo žemyn ir išėjo pro atidarytas paradines duris.

– Siaubinga būtybė,– pareiškė Marija Restarik su tokia karčia pagieža, kad Puaro nustebo.– Negaliu jo pakęsti. Tiesiog neapkenčiu jo. Kodėl šiuolaikinė Anglija pilna tokių žmonių?

– O, madam, nesijaudinkite. Visa tai tik mada. Madų buvo visada. Kaime jų matote mažiau, bet Londone sutiktumėte daugybę.

– Siaubinga,– pasipurtė Marija.– Labai siaubinga. Sumoterėjęs, egzotiškas.

– Madam, bet ar jūs nemanote, kad jis panašus į Van Deiko portretą? Auksiniuose rėmuose, su nėriniuota apykakle, ir jūs nesakytumėte, kad jis sumoteriškėjęs ar egzotiškas.

– Drįsta štai taip ateiti į čia. Endrius būtų įsiutęs. Jis jį siaubingai nervina. Dukros gali kelti didelių rūpesčių. Be to, Endrius gerai nepažįsta Normos. Kai ji buvo vaikas, jis gyveno užsienyje. Paliko ją auginti motinai, ir dabar ji jam tikra mįslė. Man irgi. Negaliu atsikratyti jausmo, kad ji labai keista mergina. Šiais laikais jos nepaiso jokių autoritetų. Atrodo, mėgsta blogiausius jaunuolius. Ji aklai įsimylėjusi tą Deividą Beikerį. Nieko negalime padaryti. Endrius uždraudė jam lankytis namuose, ir žiūrėkit, jis čia ateina, šaltakraujiškai vaikštinėja. Manau... net manau, kad geriau Endriui nieko nesakyti. Nenoriu, kad jis be reikalo jaudintųsi. Manau, Londone ji susitikinėja su tuo žvėriūkščiu, ir ne tik su juo. Yra netgi daug blogesnių. Tokių, kurie nesiprausia, visiškai nesiskuta, turi keistas susivėlusias barzdas ir nešioja purvinus drabužius.

– Madam, nesijaudinkite,– bandė ją pralinksminti Puaro.– Jaunystės kvailiojimai praeina.

– Labai tikiuosi. Norma *labai* sunkaus charakterio. Kartais manau, kad ji ne visai normali. Ji tokia ypatinga. Kartais atrodo, tarsi būtų kažkur toli. Tos jos keistos antipatijos...

– Antipatijos?

– Ji manęs nekenčia. Galėjau daug kartų tuo įsitikinti. Net negaliu pasakyti, kaip man palengvėjo, kai ji išsikėlė į Londoną. Nenorėjau rūpesčių...– ji staiga nutilo, tarsi pirmą kartą suvokusi, kad kalbasi su nepažįstamu žmogumi.

Puaro gebėjo kelti pasitikėjimą. Kai žmonės su juo kalbėdavosi, jie tarsi nesuvokdavo, su kuo kalbasi. Ji nusijuokė.

– Dievulėliau,– pasakė,– visai nežinau, kodėl jums visa tai šneku. Manau, kiekvienoje šeimoje yra tokių problemų. Mes, pamotės, esame vargšės. O, štai ir atėjome.

Ji pabeldė į duris.

– Užeikit, užeikit,– pasigirdo griausmingas riaumojimas.

– Pas jus atėjo lankytojas, dėdule,– pranešė Marija Restarik, įėjusi į kambarį. Puaro ėjo iš paskos.

Plačiapetis, kampuotaveidis, raudonžandis, ūmaus būdo senyvas vyriškis vaikštinėjo kambaryje. Jis žengė žingsnį jų link. Prie stalo, stovinčio jam už nugaros, sėdinti mergina rūšiavo popierius ir laiškus. Jos glotni, tamsi galva buvo palinkusi.

– Tai – mesjė Erkiulis Puaro, dėdule Rodi,– pasakė Marija Restarik.

Puaro ėmėsi gracingų veiksmų ir kalbų.

– A, sere Roderikai, praėjo daug metų... taip, daug metų nuo to laiko, kai turėjau garbės su jumis susipažinti. Manau, tai atsitiko Normandijoje. Kiek pamenu, ten buvo ir pulkininkas Reisas, generolas Eberkrombis bei oro pajėgų maršalas seras Edmundas Kolingsbis. Kokius sprendimus turėjome priimti! Ir kaip sunku buvo apsisaugoti. O dabar jau nebereikia paslapčių. Prisimenu slaptojo agento, kuriam taip ilgai sekėsi, demaskavimą. Jūs pamenate kapitoną Hendersoną?

– Ak, iš tiesų – kapitonas Hendersonas. Viešpatie, ta prakeikta kiaulė! Demaskuotas!

– Esu Erkiulis Puaro. Galbūt manęs nebeprisimenate.

– Taip, taip, aišku, kad jus prisimenu. O, mes vos išvengėme pavojaus. Per plauką. Jūs atstovavote Prancūzijai, tiesa? Ten buvo jų pora, vieno neprisimenu... neprisimenu pavardės. Na, sėskitės, sėskitės. Puiku pasišnekučiuoti apie senąsias dieneles.

– Aš labai bijojau, kad galite neprisiminti manęs arba mano kolegos, mesjė Žirodo.

– Taip, taip, aišku, kad jus abu prisimenu. O, tada tai buvo dienos, tada tai buvo dienelės.

Mergina pakilo nuo stalo. Ji mandagiai pastūmė kėdę Puaro.

– Gerai, Sonia, gerai,– pasakė seras Roderikas.– Leiskite jums pristatyti,– tarė,– mano žavią sekretorėlę. Man ji labai svarbi. Žinot, padeda man, tvako visus mano popierius. Nežinau, kaip be jos išsiverščiau.

Puaro mandagiai nusilenkė.

– *Enchante,** madmuazele,– sumurmėjo.

Mergina sumurmėjo kažką atsakydama. Ji buvo smulkutė, su juodais trumpai kirptais plaukais. Atrodė drovi. Jos tamsiai mėlynos akys buvo kukliai nuleistos, bet ji meiliai ir droviai šypsojosi savo darbdaviui. Jis patapšnojo jai per petį.

– Nežinau, ką be jos daryčiau,– pasakė jis.– Tikrai nežinau.

– O ne,– paprieštaravo mergina.– Aš nesu tokia jau gera. Negaliu greitai spausdinti.

– Brangute, spausdini pakankamai greitai. Be to, tu – mano atmintis, mano akys, mano ausys ir daugelis kitų dalykų.

Ji vėl jam nusišypsojo.

– Galima prisiminti,– tyliai pasakė Puaro,– puikių istori-

---

* Aš pakerėtas *(pranc.)*

jų. Nežinau, ar jos buvo išpūstos, ar ne. Na, pavyzdžiui, ta diena, kai kažkas pavogė jūsų mašiną, ir...– jis tęsė pasakojimą.

Seras Roderikas apsidžiaugė.

– Cha cha, na, žinoma. Taip, na, manau, ji kiek išpūsta. Bet iš tiesų taip buvo. Taip, taip, na, keista, kad *tai* prisimenate, po daugelio metų. Bet galiu jums papasakoti geresnę,– jis įniko į kitą pasakojimą. Puaro pritardamas klausėsi. Pagaliau jis pažiūrėjo į laikrodį ir atsistojo.

– Nepatogu ilgiau trukdyti,– pasakė jis.– Kaip matau, jūs užsiėmęs svarbiais darbais. Tiesiog buvau kaimynystėje ir neištvėriau nepareiškęs pagarbos. Metai bėga, bet jūs, kaip matau, nepraradote energijos ir gyvenimo džiaugsmo.

– Na, na, gal ir galite taip sakyti. Šiaip ar taip, neturėtumėte sakyti man tiek komplimentų... Tikiuosi, pasiliksite išgerti arbatos? Esu tikras, kad Marija jums duos arbatos,– jis apsižvalgė.– O, ji išėjo. Puiki mergina.

– Taip, iš tiesų, ir labai graži. Manau, ji jau daugelį metų jums didelė paguoda.

– O! Jie ką tik susituokė. Ji – antroji mano sūnėno žmona. Būsiu nuoširdus. Man niekada ypač nerūpėjo tas mano sūnėnas, Endrius. Nerimtas vaikiščias. Nenustygstantis vietoje. Jo vyresnysis brolis Saimonas man labai patiko. Žinoma, aš gerai jo nepažinojau. O Endrius labai blogai elgėsi su pirmąja savo žmona. Žinote, paspruko. Paliko ją bėdoje. Pabėgo būdamas labai blogos reputacijos. Visi apie ją žinojo. Bet jis buvo ją aklai įsimylėjęs. Viskas po poros metų baigėsi. Kvailys. Mergina, kurią jis vedė, atrodo šauni. Kiek žinau, nieko blogo apie ją negalima pasakyti. Štai Saimonas buvo solidus vaikinas, nors ir bukaprotis. Negaliu pasakyti, kad man patiko, kai mano sesuo ištekėjo už tos šeimos atstovo. Žinote, vedybos dėl turto. Žinoma, jie turtingi, bet pinigai – dar ne viskas... Mes paprastai vesdavome karininkes. Niekada

pernelyg dažnai nesusitikinėjau su Restarikais.

– Kiek žinau, jie turi dukrą. Mano draugė buvo su ja susitikusi praėjusią savaitę.

– O, Norma. Kvaila mergiotė. Vaikšto siaubingai apsirengusi ir susitikinėja su siaubingu jaunuoliu. Ką gi, šiais laikais jie visi tokie. Ilgaplaukiai vaikinai, bytnikai, bitlai... visi tie pavadinimai... Negaliu jų pakęsti. Kalba beveik užsienio kalba. Tačiau niekas negirdi seno žmogaus kritikos, tad niekas nesikeičia. Net Marija... Aš visada maniau, kad ji gera, protinga, bet kiek matau, kartais ji gali būti visiška isterikė... Ypač dėl sveikatos. Tiek sąmyšio, kai eina į ligoninę kažko išsitirti. Išgersite? Viskio? Ne? Jūs tikrai nenorite pasilikti ir išgerti arbatos?

– Dėkoju, bet aš atvykau pas draugus.

– Ką gi, man labai patiko su jumis pasišnekučiuoti. Gera prisiminti senas dienas. Brangioji Sonia, gal palydėtum mesjė... atsiprašau, kokia jūsų pavardė, vėl pamiršau... o, taip, Puaro. Nuvesk jį į apačią pas Mariją, girdi?

– Ne, ne,– Erkiulis Puaro skubiai atsisakė pasiūlymo.– Neįsivaizduoju, kad galėčiau dar kelti rūpesčių madam. Viskas gerai. Tikrai. Pats puikiai rasiu kelią. Buvo labai malonu vėl su jumis susitikti.

Jis išėjo iš kambario.

– Neturiu nė menkiausio supratimo, kas buvo tas vyrukas,– Puaro išėjus, pasakė seras Roderikas.

– Nežinote, kas jis toks?– nustebo Sonia.

– Asmeniškai neprisimenu nė pusės žmonių, kurie dabar ateina su manimi pasikalbėti. Žinoma, reikia mokėti išsisukti. Žinai, to išmokstama. Tas pats ir vakarėliuose. Prieina vyrukas ir sako: „Tikriausiai manęs nepamenate, paskutinį kartą mačiau jus 1939-aisiais". Turiu sakyti: „Žinoma, prisimenu", nors taip nėra. Būti pusiau aklam ir kurčiam yra trūku-

mas. Bičiuliavomės su tokiais varliais* kaip šis baigiantis karui. Pusės jų neprisimenu. O šis buvo visai nieko. Jis pažįsta mane, o aš pažįstu daugumą vyrukų, apie kuriuos jis kalbėjo. Tas pasakojimas apie mane ir pavogtą mašiną... Žinoma, kiek išpūstas. Savo laiku tai buvo visai gera istorija. Ką gi, nemanau, jog jis suprato, kad jo neprisimenu. Sakyčiau, gudrus vyrukas, bet tikras varlius, ar ne? Žinai, švelnybės, šokiai, lankstymasis ir visa kita. Ką gi, kur mes sustojome?

Sonia paėmė laišką ir padavė jam. Ji nedrąsiai pasiūlė akinius, kurių jis tuoj pat atsisakė.

– Nenoriu to prakeikto įtaiso. Puikiai matau.

Jis pasitrynė akis ir dėbtelėjo į laišką. Tada nusileido ir įkišo jį jai.

– Na, gal tu geriau man jį perskaityk.

Ji pradėjo skaityti aiškiu švelniu balsu.

* *Šnek. niek.* prancūzas *(vert. past.)*

5 SKYRIUS

I.

Erkiulis Puaro kurį laiką stovėjo laiptų aikštelėje ir palenkęs galvą klausėsi. Apačioje buvo tylu. Paskui nuėjo prie laiptų aikštelės lango ir pažvelgė. Marija Restarik terasoje grįžo prie sodo darbų. Puaro patenkintas linktelėjo galva ir tylutėliai nuslinko koridoriumi, paeiliui atidarinėdamas duris. Vonia, skalbinių spinta, laisvas kambarys su dviem lovomis, užimtas vieno žmogaus miegamasis, moters kambarys su dvigule lova (Marijos Restarik?). Už kitų durų buvo tikriausiai Endriui Restarikui priklausantis kambarys. Puaro atsisuko į kitą aikštelės pusę. Už pirmų durų buvo viengulis miegamasis. Seklys nutarė, kad šiuo metu jis laisvas, bet savaitgaliais tikriausiai juo naudojamasi. Ant tualetinio staliuko gulėjo plaukų šepečiai. Atidžiai pasiklausęs, Puaro įtipeno vidun. Atidarė drabužių spintą. Taip, čia kabo keletas kaimiškų drabužių.

Kambaryje stovėjo rašomasis stalas, ant kurio nieko nebuvo. Jis labai tyliai atidarinėjo stalčius. Juose gulėjo keli niekučiai, pora labai banalių ir seniai rašytų laiškų. Tada stalčius uždarė, nusileido žemyn ir, išeidamas iš namo, pamojavo šeimininkei. Atsisakė išgerti arbatos. Pasakė, kad pažadėjo sugrįžti, nes netrukus į miestą išvyksta jo traukinys.

– Gal iškviesti taksi? Aš, beje, irgi galėčiau pavežti jus mašina.

– Ne, ne, madam, jūs per daug maloni.

Puaro grįžo į kaimą ir įsuko į alėją šalia bažnyčios. Tiltuku perėjęs per upelį pagaliau pasiekė vietą, kur stovėjo didelis automobilis, o vairuotojas taktiškai lūkuriavo po bukme-

džiu. Vairuotojas atidarė mašinos dureles, Puaro įlipo, atsisėdo, nusiavė lakuotus batus ir su palengvėjimu atsiduso.

– Grįžtame į Londoną,– įsakė jis.

Vairuotojas užtrenkė dureles, grįžo į savo vietą, ir mašina tyliai nurūko tolyn. Jaunuoliai, stovintys šalikelėje, įžūliai iškėlę nykštį į viršų, buvo įprastas vaizdas. Puaro abejingu žvilgsniu nužvelgė ryškiai apsivilkusį jaunuolį ilgais egzotiškais plaukais. Tokių buvo daug, bet pravažiuodamas pro šalį Puaro staiga atsitiesė ir kreipėsi į vairuotoją:

– Prašyčiau sustoti. Taip, jei galite, pavažiuokite atbulas... Čia kai kas prašosi pavežamas.

Vairuotojas įsmeigė nustebusį žvilgsnį į Puaro. Tokių žodžių jis mažiausiai tikėjosi, tačiau Puaro linkčiojo galva, tad jis pakluso.

Jaunuolis, vardu Deividas, priėjo prie durų.

– Maniau, kad dėl manęs nesustosite,– linksmai pasakė jis.– Esu labai dėkingas.

Jis įlipo, nusiėmė nuo pečių kuprinėlę, leisdamas jai nuslysti ant grindų, ir susilygino savo vario rudumo garbanas.

– Tad atpažinote mane,– pridūrė.

– Jūs tikriausiai labai krentate į akis.

– O, taip manote? Visai ne. Aš vienas iš brolijos.

– Van Deiko mokykla. Labai puošnu.

– O, niekada apie tai nepagalvojau. Taip, gal jūs ir teisus.

– Jums reikėtų raitelio skrybėlės ir nėriniuotos apykaklės,– patarė Puaro.

– O, manau, kad taip toli nenueisime,– nusijuokė jaunuolis.– Misis Restarik įsiutina vien mano išvaizda. Tiesą pasakius, aš irgi nelabai mėgstu Restarikus. Klestintys magnatai kažkodėl labai nepatrauklūs, tiesa?

– Priklauso nuo požiūrio. Kaip suprantu, jūsų dėmesys krypsta į dukrą.

– Tai puiki frazė,– pritarė Deividas.– „Dėmesys krypsta

į dukrą". Manau, galima ir taip pasakyti. Bet, žinote, čia lygiosios. Jos dėmesys irgi krypsta į mane.

– Kur dabar yra madmuazelė?

Deividas skubiai atsigręžė.

– O kodėl klausiate?

– Norėčiau su ja susipažinti,– jis gūžtelėjo pečiais.

– Žinote, nemanau, kad ji jūsų tipo. Ne daugiau nei aš. Norma Londone.

– Bet jos pamotei sakėte...

– O! Pamotėms mes nesakome visko.

– O kur ji yra Londone?

– Kings Roude, kažkur Čelsyje dirba interjero dekoratore. Dabar neprisimenu jos darbdavės pavardės. Rodos, Suzana Felps.

– Tačiau ten ji turbūt negyvena. Ar turite jos adresą?

– O taip, tai didelis blokinis namas. Tikrai nesuprantu jūsų susidomėjimo.

– Žmonės domisi įvairiais dalykais.

– Ką turite galvoje?

– Kodėl šiandien atėjote į tą namą... berods, jis vadinasi Kroshedžas? Paslapčia įsmukote į namą ir užlipote į viršų.

– Prisipažįstu, įėjau pro šonines duris.

– Ko ieškojote viršuje?

– Tai mano reikalas. Nenoriu būti šiurkštus, bet ar nekišate nosies ten, kur nereikia?

– Taip, aš smalsauju. Norėčiau tiksliai žinoti, kur yra jaunoji ledi.

– Suprantu. Brangusis Endrius ir brangioji Marija – kad jie sutrūnytų – jus pasamdė, ar ne? Jie mėgina ją surasti?

– Kol kas,– pasakė Puaro,– nemanau, jog jie žino apie jos dingimą.

– Kažkas turėjo jus pasamdyti.

– Jūs nepaprastai nuovokus,– Puaro atsirėmė į atlošą.

– Taip ir galvojau, kad jūs kažką sumanėte,– pasakė

Deividas.– Štai kodėl sustojote. Norėčiau, kad liautumėtės. Ji mano mergina. Manau, tai žinote?

– Suprantu, kad taip turėtų būti,– atsargiai prabilo Puaro.– Jei taip, turėtumėte žinoti, kur ji yra. Jei taip nėra, misteri... atsiprašau, manau, kad nežinau jūsų pavardės, tik tiek, kad jūsų krikšto vardas Deividas.

– Beikeris.

– Gal, misteri Beikeri, jūs susipykote?

– Ne, mes nesusipykome. Kodėl taip manote?

– Mis Norma Restarik iš Kroshedžo išvyko sekmadienio vakarą ar pirmadienio rytą?

– Nežinia. Galima išvažiuoti ankstyvuoju autobusu. Jis atvažiuoja į Londoną kiek po dešimtos. Tada ji truputį pavėluotų į darbą, bet nedaug. Paprastai ji grįžta sekmadienio naktį.

– Ji išvažiavo sekmadienio naktį, bet į Borodeno namą negrįžo.

– Tikriausiai ne. Taip sako Klaudija.

– Ta mis Rys-Holend buvo nustebusi ar susijaudinusi?

– Gerasis Dieve, aišku, kad ne. Ir kodėl turėtų? Tos merginos viena kitos nekontroliuoja.

– Bet jūs manėte, kad ji grįš ten?

– Ji ir į darbą neatėjo. Galiu jums pasakyti, kad parduotuvėje nepatenkinti.

– Ar *jūs* nerimaujate, misteri Beikeri?

– Ne. Žinoma... noriu pasakyti... Velnias, nežinau. Nematau priežasčių, dėl kurių galėčiau nerimauti, tačiau laikas bėga. Kas šiandien – antradienis?

– Jūs nesusibarėte?

– Ne. Mes nesibarame.

– Bet jūs dėl jos nerimaujate, misteri Beikeri?

– Koks jūsų reikalas?

– Tai ne mano reikalas, bet supratau, kad namie buvo rūpesčių. Ji nemėgsta savo pamotės.

– Ir gerai. Ta moteris yra kalė. Beširdė. Ji irgi nemėgsta Normos.

– Ji sirgo, tiesa? Turėjo gultis į ligoninę.

– Apie ką kalbate – apie Normą?

– Ne. Kalbu apie misis Restarik.

– Rodos, ji vyko į sanatoriją. Be jokios priežasties. Ji stipri kaip jautis.

– Ir mis Restarik nekenčia savo pamotės.

– Norma kartais nustoja pusiausvyros. Žinote, karščiuojasi, pyksta. Sakau jums, merginos visada nekenčia savo pamočių.

– Ar visada pamotės nuo to suserga? Suserga taip, kad turi gultis į ligoninę?

– Po velnių, kur jūs sukate?

– Gal prie sodininkystės, o gal prie herbicidų.

– Kodėl kalbate apie herbicidus? Ar manote kad Norma... kad ji pagalvotų apie... kad...

– Žmonės kalba,– tarė Puaro.– Kaimynystėje sklando gandai.

– Norite pasakyti, jog kažkas sakė, kad Norma mėgino nunuodyti savo pamotę? Tai juokinga. Visiškai absurdiška.

– Sutinku, tai labai neįtikėtina,– pritarė Puaro.– Tiesą pasakius, žmonės *to* nesakė.

– O. Atsiprašau. Susipainiojau. Bet... Ką *jūs* turite galvoje?

– Mano brangus jaunuoli,– prabilo Puaro,– turite suvokti, kad sklinda gandai, ir beveik visada kalbama apie tą patį žmogų – apie vyrą.

– Ką, vargšą senį Endrių? Sakyčiau, tai kvaila.

– Taip, neatrodo panašu į tiesą.

– Ką gi, štai kodėl ten vykote. Jūs *seklys,* tiesa?

– Taip.

– Na?

– Mes kalbame siekdami skirtingų tikslų,– pasakė Pua-

ro.– Aš neatvykau čia, norėdamas tirti kokį abejotiną ar įmanomą nuodijimo atvejį. Turite man atleisti, kad negaliu atsakyti į jūsų klausimą. Suprantate, viskas slapta.

– Po velnių, ką turite galvoje?

– Atvykau čia,– pasakė Puaro,– susitikti su seru Roderiku Hosfildu.

– Ką, su tuo senuku? Jis beveik kvaištelėjęs, ar ne?

– Šis vyras žino daug paslapčių,– paprieštaravo Puaro.– Nesakau, kad dabar jis aktyviai įsivelia į tokius dalykus, bet labai daug žino. Praėjusiame kare buvo su daug kuo susijęs. Jis *pažinojo* keletą asmenų.

– Tai buvo prieš daugelį metų.

– Taip, taip, *jis* atliko savo vaidmenį prieš daugelį metų. Bet ar nesuvokiate, kad yra tam tikrų dalykų, kuriuos gali būti naudinga žinoti?

– Kokių dalykų?

– Veidų,– atsiliepė Puaro.– Galbūt gerai žinomų veidų, kuriuos galėtų atpažinti seras Roderikas. Veidų ar manierų, kalbėjimo, vaikščiojimo, gestų. Žinote, žmonės prisimena. Senieji. Jie prisimena ne tai, kas įvyko praėjusią savaitę, praėjusį mėnesį ar pernai, bet prisimena kai ką, kas nutiko, sakykim, prieš dvidešimt metų. Ir jie gali prisiminti kai ką, kas nenori, jog jį prisimintų. Be to, gali papasakoti tam tikrų dalykų apie tam tikrą vyrą ar tam tikrą moterį, ar tai, į ką jie buvo įsivėlę – suprantate, aš kalbu labai miglotai. Nuvykau pas jį informacijos.

– Nuvykote pas jį informacijos? Pas *tą* senuką? Pas kvaišą? Ir jis jums ją suteikė?

– Sakykime, kad aš visai patenkintas.

Deividas vis dar spoksojo į jį.

– Įdomu,– pasakė.– Jūs nuvykote pas senuką ar pas mergytę, a? Gal norėjote žinoti, ką *ji* veikia namuose? Pats apie tai galvojau. Kaip manote, ar ji užėmė tą vietą, kad iš senuko išgautų kiek informacijos apie praeitį?

– Nemanau,– tarė Puaro,– kad verta aptarinėti tokius dalykus. Ji atrodo labai atsidavusi ir atidi. Kaip ją vadinti – sekretore?

– Ligoninės slaugės, sekretorės, kompanionės, *au pair* merginos, dėdės padėjėjos mišinys? Taip, ją galima įvairiai pavadinti. Jis ją dievina. Pastebėjote?

– Tokiomis aplinkybėmis tai natūralu,– ceremoningai pareiškė Puaro.

– Galiu jums nurodyti žmogų, kuris jos nemėgsta. Tai mūsų Marija.

– O ji tikriausiai nemėgsta Marijos Restarik.

– Taip jūs galvojate, ar ne?– pasiteiravo Deividas.– Ta Sonia nemėgsta Marijos Restarik. Gal net manote, jog ji pasiklausinėjo, kur laikomi herbicidai. Fui,– pridūrė,– visa tai juokinga. Gerai. Dėkui, kad pamėtėjot. Manau, jau išlipsiu.

– Aha. Tai jūs iki čia traukėte? Juk iki Londono dar geros septynios mylios.

– Išlipsiu čia. Viso geriausio, mesjė Puaro.

– Viso gero.

Puaro atsilošė, o Deividas užtrenkė dureles.

II.

Misis Oliver slampinėjo po svetainę. Ji nerimavo. Prieš valandą supakavo mašinraščio lapus, kuriuos ką tik baigė taisyti. Galėjo siųsti juos leidėjui, kuris nekantriai jų laukė ir nuolat klausinėjo kas trys ar keturios dienos.

– Štai,– pasakė misis Oliver, kreipdamasi į tuštumą ir į įsivaizduojamą leidėją.– Štai, ir tikiuosi, kad jums tai patiks! *Man* nepatinka. Manau, kad tai *šlamštas*! Netikiu, kad *jūs* žinote, kada mano rašliava gera, o kada bloga. Šiaip ar taip, aš jus įspėjau. *Pasakiau*, kad tai baisu. Jūs pasakėte: „O! Ne, ne,

nė už ką tuo nepatikėsiu".

– Jūs tiesiog palaukit ir pamatysit,– kerštingai sumurmėjo misis Oliver.– Palaukit ir pamatysit.

Ji atidarė duris, pašaukė Editą, savo tarnaitę, įteikė jai ryšulėlį ir liepė tuoj pat nunešti jį į paštą.

– O dabar,– pasakė misis Oliver,– ką gi man veikti?

Ji vėl ėmė slampinėti po kambarį.

„Taip,– pagalvojo misis Oliver,– norėčiau, kad ant sienų vietoj tų idiotiškų vyšnių vėl būtų tropiniai paukščiai. Jausdavausi tarsi tropikų miške. Liūtas, tigras, leopardas arba gepardas! Kuo gi galiu jaustis vyšnių sodelyje, jei ne žvirblių baidykle?"

Ji dar kartą apsidairė.

– Čirškauti kaip paukščiui, štai ką man reikia daryti,– niūriai pasakė.– Lesti vyšnias... Norėčiau, kad dabar būtų vyšnių sezonas. Norėčiau vyšnių. Įdomu...– ji nuėjo prie telefono.– „Patikrinsiu, madam",– atsiliepė Džordžo balsas. Paskui prabilo kitas balsas.

– Erkiulis Puaro jūsų paslaugoms, madam,– pasakė jis.

– Kur jūs buvote?– pasiteiravo misis Oliver.– Buvote išvykęs visą dieną. Manau, svečiavotės pas Restarikus. Taip? Ar matėte serą Roderiką? Ką sužinojote?

– Nieko,– atsakė Erkiulis Puaro.

– Tai siaubingai nuobodu.

– Ne, nemanau, kad tai taip nuobodu. Stulbina, kad *nieko* nesužinojau.

– Kas gi čia tokio? Nesuprantu.

– Nes,– tarė Puaro,– tai arba reiškia, kad nebuvo ką sužinoti, ir tai, leiskite man pasakyti, neatitinka faktų, arba tai, kad kažkas buvo labai gudriai nuslėpta. Žinote, tai gali būti įdomu. Beje, misis Restarik nežino, kad mergina dingo.

– Norite pasakyti... ji nesusijusi su merginos dingimu?

– Taip atrodo. Ten sutikau jaunuolį.

– Tą nemalonų jaunuolį, kurio niekas nemėgsta?

– Taip. Tą jaunuolį.

– Ar manote, kad jis *nemalonus?*

– Kieno akimis žiūrint?

– Manyčiau, ne merginos.

– Esu tikras, kad mergina, kuri atėjo manęs aplankyti, labai juo žavisi.

– Ar jis labai negražus?

– Atrodo labai gražiai,– atsiliepė Erkiulis Puaro.

– Gražiai?– pakartojo misis Oliver.– Nežinau, ar man *patinka* gražūs jaunuoliai.

– Merginoms patinka,– pasakė Puaro.

– Taip, jūs visai teisus. Joms patinka gražūs jaunuoliai. Neturiu galvoje gerai atrodančių ar žavių jaunuolių, ar gražiai apsirengusių ir nusipraususių jaunuolių. Turiu galvoje arba tokius jaunuolius, kurie ką tik išėjo iš komedijos „Restauracija", arba labai purvinus jaunuolius, kurie atrodo taip, lyg ruoštųsi imtis kokio bjauraus valkatų darbelio.

– Atrodė, kad jis irgi nežino, kur dabar mergina...

– Arba neprisipažino.

– Gal. Jis ten nuvyko. Kodėl? Jis buvo name. Pasirūpino, kad niekas jo nepamatytų. Vėlgi – kodėl? Dėl kokios priežasties? Ar jis ieškojo merginos? O gal kai ko kito?

– Manote, kad jis kažko *ieškojo*?

– Jis kažko ieškojo merginos kambaryje,– pasakė Puaro.

– Iš kur žinote? Ar ten jį matėte?

– Ne, tik pamačiau, kaip leidžiasi laiptais, bet Normos kambaryje radau labai gražų drėgno purvo gabaliuką, kurį galėjo palikti jo batas. Gali būti, kad ji pati jo paprašė ką nors atnešti iš jos kambario... Yra daug galimybių. Tame name yra kita mergina... ir graži... Jis galėjo ateiti susitikti su *ja*. Taip... Daug galimybių.

– Ką darysite toliau?– pasiteiravo misis Oliver.

– Nieko,– atsakė Puaro.

– Tai labai kvaila,– nepritarė misis Oliver.

– Galbūt gausiu tam tikros informacijos iš pasamdytų žmonių, nors visai įmanoma, kad negausiu nieko.

– Bet jūs ruošiatės kažką *daryti?*

– Tik kai ateis tinkamas momentas.

– Ką gi, tada aš imsiuosi reikalo,– atsakė misis Oliver.

– Meldžiu, būkite labai atsargi,– paprašė Puaro.

– Kokia nesąmonė! Kas gali man nutikti?

– Kur kvepia žmogžudyste, gali bet kas nutikti. Aš jums tai sakau. Aš, Puaro.

6 SKYRIUS

Misteris Gobis sėdėjo ant kėdės. Jis buvo mažutis susiraukšlėjęs žmogelis, toks niekuo neišsiskiriantis, tarsi visai neegzistuojantis.

Jis atidžiai žiūrėjo į išraitytą senovinio stalo koją ir kalbėjosi su ja. Jis niekada nesikreipdavo tiesiai į žmogų.

– Džiaugiuosi, kad gavote man pavardes, misteri Puaro,– pasakė.– Nes kitu atveju tai galėtų užtrukti. Taigi turime pagrindinius faktus ir šiek tiek gandų. Jie visada naudingi. Pradėsiu nuo Borodeno namo, gerai?

Puaro mandagiai linktelėjo galva.

– Daugybė nešikų,– pasakė misteris Gobis laikrodžiui ant židinio lentynėlės.– Jau pradėjau, panaudojau porą skirtingų jaunuolių. Brangu, bet verta. Nenorėjau, kad kas pamanytų, jog čia specialiai klausinėjama! Ar man sakyti inicialus, ar pavardes?

– Tarp šių sienų galite sakyti pavardes,– nuramino jį Puaro.

– Kalbama, kad mis Klaudija Rys-Holend yra labai šauni jauna ledi. Tėvas – parlamentaras. Ambicingas vyras. Apie jį dažnai kalbama naujienose. Ji – vienturtė. Dirba sekretore. Rimta mergaitė. Jokių laukinių vakarėlių, išgertuvių, bytnikų. Dalijasi butu su kitom dviem. Numeris du dirba Vederberno galerijoje Bond Stryte. Menininkė. Kartais pasilinksmina su Čelsio bohema. Važinėja rengdama parodas ir meno demonstracijas.

– Trečioji – *taviškė*. Ten dar neseniai. Pasak bendros nuomonės, jai „truputį trūksta". Bet viskas kiek miglota. Vienas nešikas – gandonešis. Nupirk jam porą išgerti ir nustebsi,

kiek jis tau visko pripasakos! Kas geria, kas vartoja vaistus, kam kelia rūpesčių mokesčiai ir kas laiko grynuosius už cisternos. Be abejo, visu tuo negalima tikėti. Šiaip ar taip, yra tokia istorija apie vieną naktį išgirstą šūvį iš revolverio.

– Šaudė iš revolverio? Ar yra sužeistų?

– Čia jau kyla abejonių. Jis kalba, jog vieną naktį išgirdo šūvį, išėjo, ir ten buvo ta mergina, *taviškė*. Stovėjo su revolveriu rankoje. Ji atrodė kvaištelėjusi. Ir tada atbėgo abi jaunosios ledi. Ir mis Keri, ta menininkė, sako: „Norma, po galais, ką tu padarei?". O mis Rys-Holend griežtai pasakė: „Kad tave kur, užsičiaupk, Frense. Nebūk kvaila!". Ji paėmė revolverį iš tavo merginos ir pasakė: „Duok man jį". Įgrūdo jį į rankinuką, tada pastebėjo tą vyruką, Mikį, priėjo prie jo ir pašaipiai paklausė: „Išsigandai, ar ką?". Mikis pasakė, kad jį tai sukrėtė, o ji atsakė: „Nereikia jaudintis. Tiesą pasakius, mes nemanėm, kad šis daikčiukas užtaisytas. Mes tiesiog kvailiojom". Paskui pridūrė: „Šiaip ar taip, jei kas klaus, pasakyk jiems, kad viskas gerai", Tada atsisuko į Normą: „Eime, Norma". Paėmė jos ranką, nuvedė ją prie lifto ir visos pakilo į viršų.

– Bet Mikis sakė, kad jis vis dar truputį abejojo. Nuėjo ir gerai apžiūrėjo kiemą.

Misteris Gobis nuleido akis ir pacitavo iš užrašų knygutės:

– „Sakau jums, aš kai ką radau, radau! Radau kelias drėgnas dėmes. Kaip Dievą myliu, radau. Tai buvo kraujo lašai. Paliečiau jas pirštu. Pasakysiu, ką *aš* galvoju. Kai kas buvo pašautas – vyras, bėgantis šalin... Užlipau į viršų ir paklausiau, ar galėčiau kalbėtis su mis Rys-Holend. Sakau jai: „Manau, kad čia kažką pašovė, mis. Kieme yra keli kraujo lašai". "Gerasis Dieve,– sako ji,– kaip kvaila. Žinote, manau,– ji sako,– ten buvo balandis". Ir tada ji sako: „Man labai gaila, kad jus išgąsdinau. Pamirškite tai", ir ji įkišo man penkių svarų banknotą. Penkių svarų banknotą, ne mažiau! Ką gi, aišku, kad paskui ir burnos nepravėriau."

– Ir tada, po dar vieno stiklo viskio, jis dar daugiau papasakojo. „Jei paklausite manęs, ji aklai šovė į tą prasčioką jaunikaitį, kuris ateina jos aplankyti. Manau, kad jie susibarė ir ji nusprendė jį nušauti. Taip manau. Bet kuo mažiau pasakysi, tuo mažiau reiks aiškintis, tad aš to nekartosiu. Jei manęs kas paklaus, sakysiu, kad nežinau, apie ką jie kalba",– misteris Gobis nutilo.

– Įdomu,– nutęsė Puaro.

– Taip, bet tai panašu į melų maišelį. Atrodo, daugiau niekas apie tai nieko nežino. Vieną naktį į kiemą įsibrovė jaunų banditų gauja ir susikovė spyruokliniais peiliais.

– Suprantu,– atsakė Puaro.– Dar ir taip galėjo atsirasti kraujas kieme.

– Gal mergina susibarė su jaunuoliu, gal grasino jį nušauti. O Mikis tai nugirdo ir viską supainiojo – ypač jei tuo metu iššovė mašinos variklis.

– Taip,– atiduso Erkiulis Puaro,– panašu į tai.

Misteris Gobis atvertė kitą užrašų knygutės puslapį ir pasirinko kitą savo pašnekovą – elektrinį šildytuvą.

– Džošua Restariko AB. Šeimos firma. Veiklą tęsia šimtą metų. Sityje vertinama. Visada buvo garsi. Nieko ypatinga. 1850-siais ją įkūrė Džošua Restarikas. Išsiplėtė po pirmojo karo, labai padidino užsienio investicijas, ypač Pietų Afrikoje, Vakarų Afrikoje ir Australijoje. Saimonas ir Endrius Restarikai – paskutinieji Restarikai. Saimonas, vyresnysis brolis, mirė pernai, vaikų nepaliko. Jo žmona mirė dar keleriais metais anksčiau. Rodos, Endrius Restarikas buvo nenustygstantis vyrukas. Jo širdis niekada nelinko į verslą, nors visi sako, kad jis turėjo daug gabumų. Pagaliau pabėgo su kažkokia moterimi, palikęs žmoną ir penkiametę dukterį. Važinėjo į Pietų Afriką, Keniją ir įvairias kitas vietas. Neišsiskyrė. Jo žmona mirė prieš porą metų. Kurį laiką buvo invalidė. Jis daug keliavo, ir kur tik nuvykdavo, ten užkaldavo pinigų. Daugiausiai mineralų koncesijos. Viskas, prie ko jis prisiliesdavo,

suklestėdavo.

– Atrodo, kad po brolio mirties jis nutarė, jog metas įsikurti. Vėl vedė ir nutarė, jog gerai būtų sugrįžti ir sukurti namus dukrai. Šiuo metu jie gyvena su dėde seru Roderiku Hosfildu – tai yra žmonos dėdė. Tai laikina. Jo žmona ieško namo visame Londone. Pinigai – ne kliūtis. Jie voliojasi piniguose.

Puaro atsiduso.

– Žinau,– pasakė.– Tu man perpasakojai laimingą istoriją! Visi užsidirba! Visi kilę iš gerų šeimų ir labai gerbiami. Jų ryšiai išskirtiniai. Verslo srityje jie visi vertinami.

– Danguje yra tik vienas debesėlis. Mergina, apie kurią sakoma, kad jai „trūksta", kuri susidėjo su abejotinu vaikinu, o jis ne kartą buvo policijos įskaitoje. Mergina, kuri gal bandė nunuodyti pamotę ir kuri arba kenčia nuo haliucinacijų, arba įvykdė nusikaltimą. Sakau tau, visa tai nesiderina su laiminga istorija, kurią man papasakojai.

Misteris Gobis liūdnai papurtė galvą ir gana neaiškiai sumurmėjo:

– Kiekvienoje šeimoje yra tokių.

– Ta misis Restarik gana jauna moteris. Manau, kad *ne su ja* jis pabėgo?

– O ne, su ta gana greitai išsiskyrė. Ji buvo bloga moteris visais atžvilgiais, be to, tikra furija. Jis buvo kvailys, kad išvis su ja susidėjo,– misteris Gobis užvertė užrašų knygelę ir įbedė klausiantį žvilgsnį į Puaro.– Norite, kad dar ką nors padaryčiau?

– Taip. Norėčiau kiek daugiau sužinoti apie misis Restarik. Ji buvo invalidė ir dažnai lankėsi sanatorijose. Kokiose? Bepročių?

– Supratau jus, Puaro.

– Ir ar šeimoje buvo kas nors nesveikas – iš bet kurios pusės?

– Pažiūrėsiu, misteri Puaro.

Misteris Gobis atsistojo.

– Tada aš palieku jus, sere. Labanaktis.

Misteriui Gobiui išėjus, Puaro vis dar galvojo. Labai ilgai galvojo.

Paskui paskambino misis Oliver:

– Jau sakiau jums,– tarė,– būkit atsargi. Kartoju: labai saugokitės.

– Kodėl turėčiau saugotis?– paklausė misis Oliver.

– Manau, kad tai gali būti pavojinga. Pavojinga bet kam, kas kiša nosį ten, kur yra nepageidaujamas. Nujaučiu žmogžudystę ir nenoriu, kad jūs žūtumėte.

– Ar gavote informaciją, apie kurią kalbėjote?

– Taip,– atsakė Puaro,– bet labai nedaug. Daugiausia gandų ir paskalų, bet atrodo, kad Borodeno name kažkas atsitiko.

– Kas?

– Kraujas kieme,– paaiškino Puaro.

– Iš tiesų!– šūktelėjo misis Oliver.– Tai primena senamadiškos detektyvinės knygos pavadinimą. „Dėmė laiptų aikštelėje". Noriu pasakyti, kad dabar dažniau sakoma kas nors panašaus į „Ji prašėsi mirties".

– Gal ten ir nebuvo to kraujo kieme. Gal tai tik airių nešiko vaizduotės padarinys.

– Gal ten apsivertė pieno butelis,– spėliojo misis Oliver.– Naktį jis galėjo ir neįžiūrėti. Kas atsitiko?

Puaro išsisuko nuo atsakymo.

– Ta mergina galvojo, kad ji „galbūt įvykdė žmogžudystę". Ar apie tą žmogžudystę ji kalbėjo?

– Sakote, kad ji kai ką *nušovė?*

– Galima spėti, kad ji šovė *į* kai ką, bet prašovė. Keli kraujo lašai... Ir viskas. Jokio lavono.

– Jergutėliau,– atsiduso misis Oliver.– Viskas taip susipainiojo. Žinoma, jei tas kai kas dar galėjo pabėgti iš kiemo, juk nepagalvotumėt, kad jį nužudėte, ar ne?

– *C'est difficile,* *– pasakė Puaro ir padėjo ragelį.

II.

– Man neramu,– tarė Klaudija Rys-Holend.

Ji įsipylė iš kavinuko filtruotos kavos. Frensė Keri skaniai nusižiovavo. Merginos pusryčiavo buto virtuvikėje. Klaudija buvo apsirengusi ir susiruošusi į darbą. Frensė vis dar sėdėjo su chalatu ir pižama. Vieną jos akį dengė juodų plaukų sruoga.

– Man neramu dėl Normos,– tęsė Klaudija.

Frensė nusižiovavo.

– Tavim dėta, nesijaudinčiau. Manau, anksčiau ar vėliau ji paskambins arba pasirodys.

– Argi? Žinai, Fren, negaliu liautis galvojusi...

– Nesuprantu, kodėl,– Frensė dar įsipylė kavos ir atsargiai gurkštelėjo.– Juk... Norma – ne mūsų reikalas, ar ne? Mes jos neprižiūrime, šaukšteliu nemaitiname... Ji tiesiog kartu gyvena. Kam visas šis motiniškas rūpestis? Aš tikrai nesijaudinčiau.

– Taip, *tu* nesijaudintum. Tau niekada niekas nerūpi. Bet aš ne tokia kaip tu.

– Kodėl gi ne tokia? Dėl to, kad esi buto valdytoja?

– Ką gi, galima sakyti, kad mano padėtis ypatinga.

Frensė vėl skaniai nusižiovavo.

– Praėjusią naktį per ilgai užsisėdėjau Bazilio vakarėlyje,– paaiškino ji.– Jaučiuosi siaubingai. Tikiuosi, kad padės juoda kava. Įsipilk dar, kol visos neišgėriau. Bazilis nori, kad išmėgintume naujas piliules „Esmeraldos sapnai". Nemanau, kad verta tai mėginti.

– Pavėluosi į savo galeriją,– priminė Klaudija.

---

* Vargu *(pranc.)*

– Ką gi, nemanau, kad tai labai svarbu. Niekas to nepastebi.

– Vakar vakare mačiau Deividą,– pridūrė.– Baisiai išsipustęs ir atrodė nuostabiai.

– Tik nesakyk, kad tu dėl jo leipsti, Fren. Jis *toks* siaubingas.

– O, žinau, kad *tu* taip galvoji. Tu tokia standartinė, Klaudija.

– Visai ne. Man tik nerūpi tavo bohema. Tie narkotikai, apalpimai ar beprotiškos muštynės.

Frensė sutriko.

– Aš ne narkomanė, mieloji... Tiesiog noriu sužinoti, kas tai yra. O kai kurie gaujos nariai visai nieko. Žinai, Deividas gali tapyti, jei nori.

– Tik Deividas nelabai dažnai to nori, ar ne?

– Tu mielai įsmeigtum jam į nugarą peilį, Klaudija... Tu nenori, kad jis lankytųsi pas Normą. O kalbant apie peilius...

– Ką – apie peilius?

– Galvojau,– lėtai pradėjo Frensė,– ar pasakyti tau kai ką, ar ne.

Klaudija pasižiūrėjo į laikrodį.

– Dabar neturiu laiko,– perspėjo.– Jei nori man ką nors pasakyti, galėsi tai padaryti vakare. Šiaip ar taip, aš nenusiteikusi. Viešpatėliau,– atsiduso,– kad žinočiau, ką daryti.

– Dėl Normos?

– Taip. Galvoju, ar jos tėvai turėtų žinoti, kad *mes* nenutuokiame, kur ji yra.

– Tai būtų *labai* žema. Vargšelė Norma, kodėl gi ji negali išnykti, jei nori?

– Ką gi, Norma nėra visai...– Klaudija užsičiaupė.

– Nėra, taip? *Non compos mentis.* * Tai turėjai galvoje. Ar skambinai į tą bjaurią vietą, kur ji dirba? „Houmberds", ar

---

* Ne viso proto *(lot.)*

kaip ji ten vadinasi. O taip, žinoma. Prisimenu.

– Tad kurgi ji yra?– paklausė Klaudija.– Ar Deividas vakar ką nors sakė?

– Atrodo, kad Deividas nežino. Nagi, Klaudija, *nemanau,* kad tai svarbu.

– Man svarbu,– atrėžė Klaudija,– nes mano viršininkas yra jos tėvas. Anksčiau ar vėliau, jeigu jai atsitiko kažkas ypatinga, jie paklaus manęs, kodėl nepranešiau, kad ji negrįžo namo.

– Ką gi, jie gali tave užsipulti. Betgi nėra realių priežasčių, kodėl Norma turėtų mums pasisakyti kiekvieną kartą, kai išvažiuoja porai dienų ar net kelioms naktims. Noriu pasakyti, kad ji nėra išlaikytinė ar panašiai. Tu neatsakai už tą merginą.

– Ne, bet misteris Restarikas užsiminė, jog džiaugiasi, kad ji čia, pas mus, gyvena.

– Tai todėl tu turi apie ją visada liežuvauti, kai ji išeina neatsiklaususi? Ji tikriausiai aistringai įsimylėjo kitą vyrą.

– Ji eina iš proto dėl Deivido,– paprieštaravo Klaudija.– Tu pati jį įsimylėjai.

– Visai ne,– šiurkščiai atkirto Frensė.– Nieko panašaus.

– Deividas tikrai ja žavisi,– kalbėjo Klaudija.– Jei ne, kodėl gi jis jos čia anądien ieškojo?

– *Tu* jį išgrūdai,– pasakė Frensė.– Manau,– pridūrė, keldamasi ir gėrėdamasi savo veiduku virtuvės veidrodėlyje,– manau, kad jis iš tikrųjų *galėjo* ateiti pas mane.

– Tu idiotė! Jis atėjo čia Normos ieškoti.

– Ta mergina – pusprotė,– pareiškė Frensė.

– Kartais aš tikrai taip galvoju!

– Ką gi, o aš *žinau,* kad ji tokia. Klausyk, Klaudija. *Dabar* aš tau kai ką pasakysiu. Tu privalai žinoti. Anądien man nutrūko liemenėlės petnešėlė, o aš skubėjau. Žinau, jog nemėgsti, kai kas rausiasi *tavo* daiktuose...

– Tikrai nemėgstu,– nutraukė ją Klaudija.

– Bet Normai arba nesvarbu, arba ji to nepastebi. Šiaip ar taip, nuėjau į jos kambarį, išgriozdžiau jos stalčių ir... Na, ir kai ką radau. Peilį.

– Peilį!– nustebusi pakartojo Klaudija.– Kokį peilį?

– Atsimeni tas triukšmingas muštynes kieme? Bytnikų grupė, paaugliai, kurie atėjo čia ir kovėsi spyruokliniais peiliais. Norma grįžo iškart po tų muštynių.

– Taip, taip, prisimenu.

– Vienas berniukas buvo sužeistas peiliu,– taip man sakė reporteris,– ir jis pabėgo. Ir ką – Normos stalčiuje gulėjo spyruoklinis peilis. Ant jo buvo dėmė, panaši į sudžiūvusį kraują.

– Frense! Tu pernelyg absurdiškai įsijauti.

– Galbūt. Bet esu tikra, kad ten buvo peilis. Ir kokių galų Norma slėpė jį stalčiuje, norėčiau žinoti?

– Gal... ji jį rado ir pasiėmė.

– Ką – kaip suvenyrą? Paslėpė ir mums nepasakė?

– Ką tu su juo padarei?

– Padėjau jį atgal,– lėtai tarė Frensė.– Aš... aš nežinojau, ką dar daryti... Negalėjau nutarti, sakyti tau ar ne. Bet vakar vėl žvilgtelėjau, o jo nebebuvo, Klaudija. Jokių pėdsakų.

– Manai, ji atsiuntė Deividą jo paimti?

– Ką gi, galėjo... Žinai, Klaudija, nuo šiandien aš visada nakčiai rakinsiu savo kambario duris.

7 SKYRIUS

Misis Oliver atsibudo nepatenkinta. Prieš akis laukė poilsio diena. Supakavus baigtą mašinraštį, darbas buvo baigtas. Dabar jai, kaip ir daugelį kartų prieš tai, reikėjo tik atsipalaiduoti, linksmintis ir išsitiesus ilsėtis, kol vėl suaktyvės kūrybinis potraukis. Ji neramiai vaikščiojo po butą, lietė daiktus, paimdavo juos, padėdavo, atidarinėjo stalo stalčius, suvokdama, kad juose yra galybė laiškų, į kuriuos reikia atsakyti, bet ir jausdama, kad dabar ji visai nesiruošia imtis tokio nuobodaus darbo. Ji norėjo nuveikti ką nors *įdomaus*... Ji norėjo... ko gi ji norėjo?

Ji galvojo apie pokalbį su Erkiuliu Puaro, apie jo įspėjimą. Juokinga! Kodėl jai nepaieškojus problemos, apie kurią žinojo tik ji su Puaro, sprendimo? Puaro gali sau sėdėti kėdėje, sunėręs rankas, ir versti dirbti savo pilkąsias smegenų ląsteles, kol jo kūnas ramiai ilsisi tarp keturių sienų. Šitokia įvykių eiga Ariadnei Oliver nepatiko. Ji labai karingai pareiškė, kad ko nors imsis. Ji ruošėsi daugiau sužinoti apie tą paslaptingą mergaitę. Kur yra Norma Restarik? Ką ji veikia? Ką dar ji, Ariadnė Oliver, gali apie ją sužinoti?

Misis Oliver slampinėjo vis nelaimingesnė. Ką galima būtų padaryti? Nuspręsti nebuvo labai lengva. Eiti kur nors ir uždavinėti klausimus? O gal vykti į Long Beisingą? Bet Puaro ten jau lankėsi ir, galimas daiktas, sužinojo, kad nėra ko sužinoti. Ir kaip ji pasiteisintų dėl įsiveržimo į sero Roderiko Hosfildo namus?

Ji nusprendė dar sykį užsukti į Borodeno namą. Gal ten vis dar galima šį bei tą sužinoti? Jai reikės sugalvoti kokią nors dingstį. Misis Oliver dar nežinojo, kokia dingstimi pasinaudos, bet, šiaip ar taip, tai atrodė vienintelė įmanoma

vieta, kur galima gauti daugiau informacijos. Kiek valandų? Dešimta valanda ryto. Kai ką galima padaryti...

Eidama ji sugalvojo dingstį. Nelabai originalią. Misis Oliver būtų patikę sugalvoti kokią intrigėlę, bet ji suvokė, kad geriau laikytis kokios nors kasdieninės ir tikėtinos versijos. Ji privažiavo prie iškilmingo, o gal greičiau niūraus Borodeno namo fasado ir ėmė lėtai vaikštinėti po kiemą.

Nešikas šnekėjosi su baldų sunkvežimio vairuotoju... Pienininkas, stumdamas pieno vežimėlį, priėjo prie aptarnavimo lifto, šalia kurio stovėjo misis Oliver.

Linksmai švilpaudamas jis tarškino butelius, kol misis Oliver bereikšmiu žvilgsniu spoksojo į baldų sunkvežimį.

– Septyniasdešimt šeštas numeris išsikelia,– paaiškino pienininkas misis Oliver, klaidingai supratęs jos susidomėjimą. Jis iškėlė butelius iš vežimėlio į liftą.

– Na, negalima sakyti, kad ji dar neišsikėlė, taip sakant,– pridūrė jis. Atrodė, kad tai būta linksmo pienininko.

Jis iškėlė nykštį aukštyn.

– Iššoko pro langą – iš septinto aukšto... Prieš savaitę. Penktą valandą ryto. Keistą laiką pasirinko.

Misis Oliver nemanė, kad tai taip keista.

– Kodėl?

– Kodėl ji taip padarė? Niekas nežino. Sako, kad jai protas pasimaišė.

– Ar ji buvo... jauna?

– Ne-a! Šiaip sena ragana. Mažiausiai penkiasdešimties.

Sunkvežimyje du vyrai galynėjosi su komoda. Ji jiems nenorėjo pasiduoti, ir du raudonmedžio stalčiai išdribo ant grindų. Kažkokia popieriaus skiautelė atskriejo prie misis Oliver. Ji ją pagavo.

– Nesulaužyk visko, Čarli,– riktelėjo linksmasis pienininkas ir įėjo į liftą su savo buteliais.

Baldų krovėjai susikivirčijo. Misis Oliver norėjo paduoti jiems popieriaus lapelį, bet jie tik numojo į jį ranka.

Misis Oliver susimąsčiusi įėjo į pastatą ir nuėjo prie šešiasdešimt septinto numerio.

Viduje pasigirdo grandinėlės žvangtelėjimas, ir duris atidarė vidutinio amžiaus moteriškė su skuduru, kuris aiškiai buvo skirtas namų ruošos darbams.

– O,– misis Oliver pavartojo savo pamėgtą vienskiemenį žodį.– Labas rytas. Ar... įdomu, ar kas nors yra namie?

– Bijau, kad ne, madam. Visos išėjo į darbą.

– Taip, žinoma... Tiesą pasakius, kai buvau čia paskutinį kartą, palikau savo užrašų knygutę. *Kaip* nemalonu. Ji turėtų būti kažkur svetainėje.

– Kiek pamenu, madam, nieko panašaus neradau. Suprantama, galėjau nežinoti, jog ji jūsų. Ar norėsite užeiti?– moteris svetingai atlapojo duris, padėjo skudurą, kuriuo šveitė virtuvės grindis, ir palydėjo misis Oliver į svetainę.

– Taip,– pasakė misis Oliver, nutarusi užmegzti draugišką pokalbį,– taip, čia matau knygą, kurią palikau mis Restarik. Ar ji dar negrįžo iš kaimo?

– Nemanau, kad šiuo metu ji čia gyvena. Jos lova nepaliesta. Gal ji vis dar pas saviškius kaime. Žinau, kad praėjusį savaitgalį ji ten važiavo.

– Taip, tikriausiai taip ir yra,– pritarė misis Oliver.– Štai knyga, kurią jai atnešiau. Viena iš *mano* knygų.

Atrodė, kad viena iš misis Oliver knygų nesukėlė valytojos susidomėjimo.

– Sėdėjau čia,– tęsė misis Oliver, tapšnodama fotelį,– bent taip manau. Paskui nuėjau prie lango ir prie sofos.

Ji ėmė karštligiškai kiloti pagalvėles. Valytoja paslaugiai vartė sofos pagalvėles.

– Neįsivaizduojate, kaip nemalonu pametus ką nors panašaus,– tarškėjo misis Oliver.– Ten surašyti visi numatyti susitikimai. Esu beveik tikra, kad šiandien turėčiau vakarieniauti su svarbiu žmogumi, bet negaliu prisiminti, kas jis, ir kur vakarieniausime. Nors, žinoma, tai gali būti ir *rytoj*. Jei

taip, aš vakarieniauju su kažkuo kitu. O, varge!

– Esu tikra, madam, kad jums tai tikras praradimas,– užjautė ją valytoja.

– Šie butai labai mieli,– žvalgydamasi pasakė misis Oliver.

– Aukštai lipti.

– Ką gi, todėl atsiveria labai gražus vaizdas, ar ne?

– Taip, bet jei langai į rytus, žiemą į juos pučia atšiaurus vėjas. Pro tuos metalinius langų rėmus kiaurai košia. Kai kurie žmonės įsidėjo dvigubus langus. Tikrai nenorėčiau tokio buto žiemą. Geriau jau apatinis aukštas. Daug patogiau ir tuo atveju, jei turite vaikų. Žinote, dėl vaikiškų vežimėlių ir viso kito. Taip, geriausia žemutiniame aukšte. Tik pagalvokite – jei čia kiltų gaisras.

– Taip, suprantama, būtų baisu,– pritarė misis Oliver.– Tikiuosi, čia yra evakuaciniai išėjimai?

– Ne visada gali nueiti prie to išėjimo. Aš bijau ugnies. Visada bijojau. Be to, šie butai labai brangūs. Nepatikėsite, kokios nuomos prašoma! Štai kodėl su mis Holend gyvena dvi kitos merginos.

– O taip, manau, kad buvau jas abi sutikusi. Mis Keri yra dailininkė, ar ne?

– Ji dirba meno galerijoje. Nors labai sunkiai nesiplūkia. Truputį tapo – tokias karves ir medžius, kokių jūs niekad neatpažintumėte. Netvarkinga jauna ledi. Jos kambarys toks... Jūs nepatikėtumėte! O mis Holend visada švarutėlė ir tvarkinga. Vienu metu dirbo sekretore Koul Bode, tačiau dabar yra asmeninė sekretorė Sityje. Ji sako, kad jai ten labiau patinka, nes yra labai turtingo džentelmeno, kuris ką tik grįžo iš Pietų Afrikos ar iš kur ten, sekretorė. Jis – mis Normos tėvas; paprašė mis Holend priimti ją kaip nuomininkę, kai išvyko ta jauna ledi, kuri ištekėjo, ir ji užsiminė, kad ieško kitos merginos. Vargu ar ji galėjo atsisakyti, ar ne? Juk jis – jos darbdavys.

– Ar ji norėjo atsisakyti?

Moteris šnirpštelėjo.

– Jei būtų žinojusi, manau, būtų norėjusi.

– Ką žinojusi?– klausimas buvo pernelyg tiesmukas.

– Esu tikra, kad neturėčiau nieko sakyti. Tai – ne mano reikalas.

Misis Oliver įbedė į pašnekovę švelnias klausiančias akis. Misis Skuduras pasidavė.

– Na, ji yra miela ledi. Lengvabūdė, bet dabar jos beveik visos yra lengvabūdės. Bet manau, kad jai reikėtų apsilankyti pas daktarą. Kartais atrodo, jog ji gerai nesuvokia, nei kur yra, nei ką daro. Man baisu kartais... Atrodo visai kaip mano vyro sūnėnas po priepuolio. Jį ištinka baisūs priepuoliai – jūs nepatikėtumėte! Tik aš nemanau, kad jai būna priepuolių. Gal ji ką vartoja... daugelis taip daro.

– Rodos, yra vaikinas, kurio nemėgsta jos šeima.

– Taip ir aš girdėjau. Buvo pas ją čia porą kartų užsukęs, bet aš jo nemačiau. Toks dabišius. Mis Holend jo nemėgsta, bet ką gi šiais laikais daryti? Merginos daro, ką nori.

– Kartais šiuolaikinės merginos labai liūdina,– misis Oliver mėgino atrodyti rimta ir atsakinga.

– *Aš* sakau, kad jos nėra tinkamai išauklėtos.

– Bijau, kad ne. Taip, bijau, kad ne. Tikriausiai tokioms merginoms kaip Norma Restarik geriau būtų likti namie, užuot vykus vienai į Londoną ir užsidirbinėjus pragyvenimui.

– Jai nepatinka namie.

– Iš tiesų?

– Ji turi pamotę. Mergaitėms nepatinka pamotės. Kiek girdėjau, pamotė stengėsi ją sulaikyti, laikyti prašmatnųjį jaunuolį toliau nuo namų, va kaip. Ji žino, kad merginos pasirenka netinkamus jaunuolius ir jas gali ištikti didelė bėda. Kartais,– pabrėžė valytoja,– dėkoju Dievui, kad niekada neturėjau dukters

– Ar turite sūnų?

– Turiu du berniukus. Vienam labai gerai sekasi mokytis, o kitas dirba spaustuvėje, jam irgi sekasi. Taip, jie labai mieli berniukai. Na, berniukai taip pat gali pridaryti rūpesčių, bet manau, kad dėl mergaičių labiau nerimaučiau.

– Taip,– susimąsčiusi nutęsė misis Oliver.

Ji matė, kad valytoja nori grįžti prie darbo.

– Deja, mano užrašų knygelė neatsirado,– pasakė.– Ką gi, labai jums dėkoju ir tikiuosi, kad nelabai jus sutrukdžiau.

– Tikiuosi, kad ji tikrai atsiras,– mandagiai pasakė pašnekovė.

Misis Oliver išėjo, svarstydama, ko toliau griebtis. Ji niekaip negalėjo sugalvoti, ką veikti toliau.

Parėjusi namo misis Oliver su oria išraiška išsiėmė užrašų knygutę ir užsirašė įvairių dalykų po antrašte „Faktai, kuriuos sužinojau". Tiesą sakant, faktų nebuvo labai daug, bet misis Oliver, ištikima savo pašaukimui, pasistengė išpešti iš jų kuo daugiau. Galbūt svarbiausias faktas buvo šis – Klaudija Rys-Holend dirba pas Normos tėvą. Ji anksčiau to nežinojo ir abejojo, ar Erkiulis Puaro tai žino. Pagalvojo, kad reikėtų jam paskambinti ir papasakoti, bet nutarė kurį laiką pasilaikyti žinias sau. Tiesą sakant, misis Oliver šią akimirką jautėsi esanti ne detektyvų rašytoja, o įsiaudrinęs šuo pėdsekys. Ji šniukštinėdama sekė pėdsakais, ir rytoj rytą... Ką gi, matysime rytoj rytą.

Kitą dieną misis Oliver atsikėlė anksti, išgėrė du puodukus kavos, suvalgė kiaušinį ir pradėjo paieškas. Vėl atvyko į Borodeno namą. Pagalvojo, ar tik jos ten neatpažins, tad į kiemą nėjo, tik varstė žvilgsniu abu išėjimus, stebėdama įvairius žmones, kurie išnerdavo į ryto miglą ir savo keliu nutursendavo į darbą. Daugiausia čia buvo apgaulingai panašių merginų. „Kokie nepaprasti tie žmonės, kai žiūri į juos šitaip, išskubančius su reikalais iš tų didelių aukštų pastatų – tarsi skruzdėlynų",– pagalvojo misis Oliver. „Niekas deramai neištyrė skruzdėlynų",– nusprendė ji. Jos visada atrodė tokios

bejėgės, jei kas jas užmindavo batu. Visi tie maži padarėliai, bėginėjantys su nutvertais žolės stiebeliais, susirūpinę, neramūs, rodos, kad jie tiesiog laksto be tikslo, bet tikriausiai organizuoti taip pat gerai kaip ir žmonės. Pavyzdžiui, tas vyras, kuris ką tik pro ją pralėkė. Skuba, murma sau po nosimi. „Įdomu, kas *tave* liūdina",– pagalvojo misis Oliver. Ji vaikščiojo pirmyn ir atgal, bet staiga atsitraukė.

Laukan išnėrė Klaudija Rys-Holend ir ėjo sparčiu dalykišku žingsniu. Kaip ir anksčiau, ji atrodė labai graži. Misis Oliver nusisuko, kad jos neatpažintų. Kai buvo galima nebijoti, kad Klaudija ją atpažins, misis Oliver atsigręžė ir nusekė jai iš paskos. Klaudija Rys-Holend priėjo gatvės galą ir pasuko dešinėn, į pagrindinį skersgatvį. Ji nužingsniavo į autobusų stotelę ir atsistojo į eilę. Vis dar ją sekanti misis Oliver akimirką pasijuto nepatogiai. Tarkim, kad Klaudija atsisuks, pasižiūrės ir ją atpažins? Misis Oliver nesugalvojo nieko geresnio, kaip kelis kartus ilgai, bet be garso išsišnypšti nosį. Tačiau atrodė, kad Klaudija Rys-Holend labai susimąsčiusi. Ji nežiūrėjo nė į vieną autobuso laukiantį žmogų. Misis Oliver eilėje stovėjo trečia po jos. Pagaliau atvažiavo autobusas, ir žmonės ėmė grūstis į priekį. Klaudija įlipo į autobusą ir užlipo tiesiai į viršų. Įlipo ir misis Oliver. Ji atsisėdo šalia durų tarsi neprašytas svečias. Kai priėjo konduktorius, misis Oliver dosniai įspraudė jam į ranką šešis pensus. Juk ji nenutuokė, kokiu maršrutu važiuoja autobusas ir ar toli yra iki „vieno naujo pastato prie Sent Paulo"*, kaip sakė ta valytoja. Ji buvo budri ir viskam pasiruošusi, kai pagaliau pasirodė garbingasis kupolas. „Dabar arba niekada",– nutarė ji ir įbedė akis į tuos, kurie leidosi nuo viršutinės platformos. O taip, štai ir Klaudija, liekna ir elegantiška su savo žaviu kostiumėliu. Ji išlipo iš autobuso, o misis Oliver ir toliau sekė ją, laikydamasi saugaus atstumo.

---

* Bažnyčia Londone *(vert. past.)*

„Labai įdomu,– galvojo misis Oliver.– Aš iš tiesų kažką *seku*! Visai kaip mano knygose. Ir, dar daugiau, darau tai labai gerai, nes ji nieko nepastebi".

Klaudija Rys-Holend iš tiesų atrodė labai susimąsčiusi.

„Tai labai gabi mergina,– vėl pagalvojo misis Oliver.– Jei norėčiau pasirinkti žudiką, labai gabų žudiką, pasirinkčiau ką nors, panašų į ją".

Deja, kol kas niekas nebuvo nužudytas, nebent ta mergina Norma būtų teisi teigdama, kad ji pati įvykdė žmogžudystę.

Atrodė, kad ši Londono dalis pilna naujų pastatų. Milžiniški dangoraižiai kilo į dangų tarsi degtukų dėžutės. Misis Oliver pagalvojo, kad dauguma jų šlykštoki.

Klaudija įėjo į pastatą.

„O dabar aš tiksliai sužinosiu",– pagalvojo misis Oliver ir įėjo paskui ją. Keturi liftai kilo ir leidosi siaubingais greičiais. „Darosi vis sunkiau",– pamanė misis Oliver. Tačiau liftai buvo milžiniški, ir, paskutinę akimirką įėjusi į tą patį, kur ir Klaudija, misis Oliver pasislėpė už aukštų vyrų. Klaudija pakilo į ketvirtą aukštą. Ji nužingsniavo koridoriumi, o misis Oliver, pasislėpusi už dviejų vyrų, įsidėmėjo duris, pro kurias mergina įėjo. Trečios durys nuo koridoriaus galo. Misis Oliver priėjo prie tų pačių durų ir perskaitė lentelę. „Džošua Restariko AB" – toks buvo užrašas.

Staiga misis Oliver pajuto, kad ji nelabai žino, ką daryti toliau. Ji rado Normos tėvo darbovietę ir vietą, kur dirbo Klaudija, bet dabar kiek sumišusi pajuto, kad tai ne toks jau didelis atradimas. Iš tiesų, ar jis padės? Tikriausiai ne.

Ji kelias akimirkas lūkuriavo, vaikštinėdama koridoriumi nuo vieno galo į kitą ir stebėdama, ar prie Restariko įmonės nevyksta kas įdomaus. Ten vaikščiojo trys merginos, bet jos neatrodė ypač įdomios. Misis Oliver vėl nusileido liftu ir gana nepatenkinta išėjo iš pastato. Negalėjo nutarti, ką daryti toliau. Pavaikštinėjo gretimomis gatvėmis, sugalvojo apsilan-

kyti Sent Paulo bažnyčioje.

„Galėčiau nueiti į Šnabždesių galeriją,– galvojo misis Oliver.– Įdomu, ar Šnabždesių galerija tiktų žmogžudystės scenai?"

„Ne,– nutarė ji,– bijau, kad tai per daug šventvagiška. Ne, nemanau, kad ji tiktų". Ji susimąsčiusi žingsniavo „Undinės" teatro link. Pamanė, kad jis daug labiau tiktų.

Misis Oliver, pajutusi, kad reikia stipriau papusryčiauti, užsuko į vietos kavinę. Joje grūdosi žmonės, valgantys ypač vėlyvus pusryčius arba ankstyvus priešpiečius. Misis Oliver, žvalgydamasi laisvo staliuko, aiktelėjo. Prie sieninio staliuko sėdėjo Norma, o priešais ją – jaunuolis su tankiais riešutiniais garbanotais plaukais iki pečių, apsirengęs raudono aksomo lietpalčiu ir labai įdomiu švarku.

– Deividas,– tyliai sušnibždėjo misis Oliver.– Tai turi būti Deividas.

Jis susijaudinęs kalbėjosi su Norma.

Misis Oliver sugalvojo veiklos planą ir nuėjo prie atkampių durų, ant kurių buvo užrašyta „Moterims".

Misis Oliver nebuvo įsitikinusi, ar Norma ją atpažins, ar ne. Ne visada išsiblaškiusiais atrodantys žmonės iš tikrųjų yra išsiblaškę. Šią akimirką atrodė, kad Norma žiūri tik į Deividą, bet kas žino?

„Šiaip ar taip, manau, kad galiu iš savęs kai ką *padaryti"*, pagalvojo misis Oliver. Ji pažiūrėjo į savo atvaizdą mažame musių nutupėtame veidrodyje, pakabintame kavinės valdytojų, atidžiai tyrinėdama tai, kas, jos manymu, buvo pagrindinis moters išvaizdos akcentas – savo plaukus. Niekas to nežinojo geriau nei misis Oliver, kuri nesuskaičiuojamai daug kartų keitė savo šukuoseną. Draugai jos neatpažindavo. Nužvelgusi savo galvą, ji kibo į darbą. Išsiėmė segtukus, nuėmė kelias plaukų sruogas, suvyniojo jas į nosinę ir įsikišo į rankinuką, plaukus perskyrė per vidurį, sušukavo ir susuko į kuklų kuodelį ant kaklo. Be to, išsiėmė akinius ir užsidėjo juos

ant nosies. Dabar ji atrodė tikra rimtuolė! „Beveik intelektualė",– patenkinta pagalvojo misis Oliver. Ji lūpdažiu pakeitė lūpų formą ir vėl išėjo į kavinę; judėjo atsargiai, nes akiniai buvo skirti tik skaitymui, tad vaizdas buvo neryškus. Ji perėjo kavinę ir atsisėdo prie tuščio staliuko šalia Normos ir Deivido stalelio. Ji atsisėdo taip, kad būtų veidu į Deividą. Norma sėdėjo atsukusi į ją nugarą, tad negalėjo jos matyti, nebent apsuktų galvą 180 laipsnių kampu. Prisiartinus padavėjui, misis Oliver užsisakė puoduką kavos, bandelę su razinomis ir nepastebimai įsitaisė kėdėje.

Norma su Deividu jos net nepastebėjo. Jie buvo įsitraukę į aistringą pokalbį. Misis Oliver jau po poros minučių pradėjo juos suprasti.

– ... bet tu tik įsivaizduok tuos dalykus,– kalbėjo Deividas.– Tu juos *įsivaizduok.* Jie visi kalba nesąmones, mano brangioji.

– Nežinau. Negaliu pasakyti,– Normos balsui keistai trūko skambesio.

Misis Oliver ją girdėjo prasčiau už Deividą, nes Norma buvo atsukusi jai nugarą, tačiau merginos tono kvailumas ją nemaloniai apstulbino. „Čia kažkas ne taip,– pagalvojo ji.– Kažkas tikrai ne taip." Ji prisiminė istoriją, kurią jai iš pradžių papasakojo Puaro. *„Ji mano, kad ji galbūt įvykdė žmogžudystę".* Kas *yra* tai merginai? Haliucinacijos? Ar jos protas buvo kiek sutrikęs, ar tai buvo tikrų tikriausia tiesa, ir dėl to mergina patyrė stiprų sukrėtimą?

– Mano supratimu, Marija sąmyšį kelia be reikalo! Šiaip ar taip, ji yra labai kvaila moteris, įsivaizduoja, kad yra ligonė ir panašiai.

– Ji *sirgo.*

– Gerai, ji *sirgo.* Bet kokia protinga moteris nueitų pas daktarą, kad šis jai duotų kokių antibiotikų ar panašiai, ir nesikarščiuotų taip.

– Ji mano, kad *aš* tai padariau. Ir tėvas taip mano.

– Sakau tau, Norma, tu visa tai išsigalvoji.

– Tu man taip tik sakai, Deividai. Sakai tai, norėdamas mane pralinksminti. O jei aš *daviau* jai tą mėšlą?

– Įdomu, ką tu turi galvoje? Tu turi *žinoti,* ar darei tai, ar ne. Negali būti tokia kvaila, Norma.

– *Nežinau.*

– Tu visą laiką tai kartoji. *„Nežinau, nežinau".*

– Tu nesupranti. Tu nė trupučio nesupranti, kas yra neapykanta. Nekenčiu jos nuo pat pirmos akimirkos, kai ją pamačiau.

– Žinau. Tu man tai sakei.

– Tai keista. Aš tau tai sakiau, tačiau net *neprisimenu,* kad būčiau tau tai sakius. Supranti? Visąlaik aš... aš ką nors sakau žmonėms. Sakau žmonėms, ką noriu padaryti ar ką padariau, ar ką ruošiuosi daryti. Tačiau net neprisimenu, jog tai sakiau. Tarsi *galvočiau* apie visus tuos dalykus, o kartais aš papasakoju apie juos žmonėms. Aš pasakiau tau apie tai, ar ne?

– Na... klausyk, nekartokime įkyriai to paties.

– Bet aš sakiau tau? Ar ne?

– Gerai, gerai! Žmonės kalba tokius dalykus: „Aš jos nekenčiu ir norėčiau ją nužudyti. Nunuodysiu ją!" Bet tai tik vaikų žaidimai, jei supranti, ką turiu galvoje, tarsi tu nebūtum visai suaugusi. Tai labai natūralu. Vaikai dažnai taip kalba: „Aš nekenčiu to ir to. Aš nukirsiu jam galvą". Vaikai taip kalba mokykloje. Apie kokį nors mokytoją, kurio labai nekenčia.

– Manai, kad buvo tik tai? Bet... tai skamba taip, tarsi aš nebūčiau suaugusi.

– Na, kai kada ir nesi. Jei tiesiog susitvardytum, suprastum, kaip visa tai kvaila. Kas iš to, kad tu jos nekenti? Išvažiavai iš namų ir neprivalai su ja gyventi.

– Kodėl negaliu gyventi savo namuose su savo tėvu?– paklausė Norma.– Tai nesąžininga. Iš pradžių jis išvažiavo ir paliko mano motiną, o dabar, vos grįžęs pas mane, veda Ma-

riją. Aišku, kad aš nekenčiu jos, o ji nekenčia manęs. Galvojau ją nužudyti, galvojau apie būdus, kaip tai padaryti. Man patiko taip galvoti. Bet tada – kai ji *tikrai* susirgo...

Deividas neramiai pasakė:

– Tu juk nemanai, kad esi ragana ar kerėtoja? Juk nelieji vaškinių figūrėlių ir nesmaigstai į jas smeigtukų?

– O ne. Tai būtų kvaila. Tai, ką padariau, buvo tikra. Visai tikra.

– Klausyk, Norma, ką turi galvoje, kai sakai, kad tai buvo tikra?

– Ten buvo butelis – mano stalčiuje. Taip, atsidariau stalčių ir jį radau.

– Koks butelis?

– „Drakono dezinsekcija. Rinktiniai herbicidai". Toks skystis tamsiame žaliame butelyje, jį reikia purkšti. Be to, ten parašyta: „Atsargiai, nuodai".

– Ar tu jį nusipirkai? O gal tiesiog radai?

– Nežinau, kur aš jį gavau, bet jis buvo ten, mano stalčiuje, ir pustuštis.

– Ir tada tu... tu... prisiminei...

– Taip,– atsiliepė Norma.– Taip...– jos balsas buvo neaiškus, beveik mieguistas.– Taip... Manau, kad tada viską supratau. Tu irgi taip manai, ar ne, Deividai?

– Nežinau, ką su tavimi daryti, Norma. Tikrai nežinau. Man rodos, tu viską kuri, pati *sau* tai pasakoji.

– Bet ji nuvyko į ligoninę apžiūrai. Daktarai buvo sutrikę. Jie pasakė, kad nerado nieko bloga, tad ji grįžo namo ir vėl susirgo, o aš išsigandau. Mano tėvas ėmė keistai į mane žiūrėti, o tada atvyko daktaras, ir jie kalbėjosi, užsidarę tėvo studijoje. Apėjau namą, prišliaužiau prie lango ir mėginau pasiklausyti. Norėjau girdėti, ką jie sako. Jie planavo išsiųsti mane į vietą, kur būčiau uždaryta! Į vietą, kur „gaučiau gydymo kursą", ar kažką panašaus. Matai, jie manė, kad aš pamišusi, ir aš išsigandau... Nes... nes nebuvau tikra dėl to, ką aš

padariau ir ko nepadariau.

– Tai tada tu pabėgai?

– Ne... tai atsitiko vėliau...

– Papasakok man.

– Nenoriu daugiau apie tai kalbėti.

– Anksčiau ar vėliau turėsi jiems pranešti, kur esi...

– Nepranešiu! Aš jų nekenčiu. Nekenčiu tėvo taip stipriai, kaip ir Marijos. Norėčiau, kad jie numirtų. Norėčiau, kad jie abu numirtų... Tada... manau, tada vėl būčiau laiminga.

– Nesikarščiuok! Klausyk, Norma...– jis sutrikęs patylėjo.– Aš nelabai dievinu vedybas ir visą šitą velniavą... Noriu pasakyti, nemaniau, kad ką nors panašaus darysiu... na, ne dabar. Niekas nenori susipančioti... bet manau, kad tai geriausia, ką galime padaryti, žinai. Reikia susituokti. Metrikacijos biure ar kur kitur. Tau reikės pasakyti, kad esi daugiau nei dvidešimt vienerių. Susisuksi plaukus, užsidėsi akinius ar ką nors. Kai susituoksime, tavo tėvas negalės nieko padaryti! Jis negalės tavęs išsiųsti į „vietą". Jis bus bejėgis.

– Aš jo nekenčiu.

– Atrodo, kad tu visų nekenti.

– Tik tėvo ir Marijos.

– Ką gi, visai natūralu, kad vyras vėl vedė.

– Pažiūrėk, ką jis padarė mano motinai.

– Bet juk visa tai buvo labai seniai?

– Taip. Buvau dar vaikas, bet prisimenu. Jis išvyko ir paliko mus. Jis siųsdavo man dovanų Kalėdoms, bet pats niekada neatvažiavo. Jei būčiau sutikusi jį gatvėje, net nebūčiau jo atpažinusi. Tada jis man nieko nereiškė. Manau, jis privertė nutilti ir mano motiną. Kai sirgdavo, ji išvažiuodavo. Nežinau, kur. Nežinau, kas jai būdavo. Kartais aš galvoju... Aš mąstau, Deividai. Žinai, manau, kad man kas negerai galvoje ir vieną dieną dėl to bus labai blogai. Kaip su peiliu.

– Kokiu peiliu?

– Nesvarbu.

– Ar negali man pasakyti, apie ką čia dabar šneki?

– Manau, ant jo buvo kraujo dėmės... jis ten buvo paslėptas... po mano kojinėmis.

– Ar prisimeni, kaip ten slėpei peilį?

– Taip manau. Bet nepamenu, ką dariau su juo *prieš tai*. Neprisimenu, kur aš *buvau*... Tą vakarą man prapuolė visa valanda. Aš kažkur buvau ir kažką padariau.

– Tšš!– staiga sušnypštė jis, kai prie stalo priėjo padavėja.– Viskas bus gerai. Aš tave prižiūrėsiu. Dar norėtume,– jis garsiai pasakė padavėjai, rinkdamasis patiekalą meniu,– dviejų tešloje keptų pupelių porcijų.

8 SKYRIUS

Erkiulis Puaro diktavo savo sekretorei mis Lemon.

„Ir kadangi aš jaučiuosi labai pagerbtas, atsiprašau, jog pranešu jums, kad..."

Suskambo telefonas. Mis Lemon pakėlė ragelį.

– Taip? Ką jūs pasakėte?– ji pridengė ranka ragelį ir sušnibždėjo Puaro: – Misis Oliver.

– A... Misis Oliver,– pakartojo Puaro. Šią akimirką jis ne ypač norėjo būti trukdomas, tačiau paėmė ragelį iš mis Lemon.

– Alio,– pasakė.– Kalba Erkiulis Puaro.

– O, mesjė Puaro, aš tokia laiminga, kad jus pagavau! Aš ją radau!

– Atsiprašau?

– *Aš ją radau.* Jūsų merginą! Žinote, tą, kuri nužudė ar mano, kad tai padarė. Ji daug apie tai šneka. Manau, kad išsikraustė iš proto. Bet dabar tai nesvarbu. Ar norite ją pasiimti?

– Kur jūs, *chere* madam?

– Kažkur tarp Sent Paulo bažnyčios ir „Undinėlės" teatro. Kaltorpo gatvėje,– pasakė misis Oliver, pažiūrėjusi laukan iš telefono būdelės.– Kaip manote, ar galėsite greitai čia atvykti? Jie restorane.

– Jie?

– Ji ir tas jos netikęs vaikinas. Iš tiesų jis gana mielas ir, rodos, ja susižavėjęs. Nesuprantu, kodėl. Žmonės keisti. Ką gi, nenoriu kalbėti, nes turiu grįžti. Matote, sekiau juos. Įėjau į restoraną ir pamačiau.

– Jūs buvote labai apsukri, madam.

– Nieko panašaus. Tai grynas atsitiktinumas. Noriu pa-

sakyti, kad įėjau į mažą kavinukę, ir ten buvo ta mergina, tiesiog sėdėjo ten.

– A. Vadinasi, jums nusišypsojo laimė. Tai irgi svarbu.

– Aš atsisėdau prie gretimo staliuko, ji buvo atsukusi man nugarą, šiaip ar taip, nemanau, kad būtų mane atpažinusi. Pakeičiau savo šukuoseną. Jie kalbėjosi taip, tarsi būtų vieninteliai pasaulyje ir užsisakė kitą patiekalą – keptų pupelių. Nemėgstu keptų pupelių, man atrodo taip juokinga, kad žmonės jas mėgsta...

– Nesvarbu tos keptos pupelės. Tęskite. Jūs juos palikote ir nuėjote paskambinti. Tiesa?

– Taip. O dabar grįšiu. Galiu ir lauke palaukti. Šiaip ar taip, pabandykite greičiau čia atvažiuoti.

– Koks kavinės pavadinimas?

– „Linksmasis dobilas", bet ji neatrodo labai linksmai. Tiesą pasakius, ji atrodo gana skurdžiai, bet kava gana gera.

– Užteks kalbų. Grįžkite. Netrukus atvyksiu.

– Puiku,– nudžiugo misis Oliver ir padėjo ragelį.

II.

Mis Lemon, kaip visada paslaugi, palydėjo Puaro į gatvę ir laukė prie taksi. Ji neuždavinėjo klausimų ir nerodė smalsumo. Ji nepasakė Puaro, kuo užsiims tol, kol jis bus išvykęs. Jai nereikėjo jam nieko sakyti. Ji visada žinojo, ką darys, ir visada darė tai, ką reikėjo.

Puaro atvažiavo į Kaltorpo gatvę. Išlipo, užsimokėjo vairuotojui ir apsižvalgė. Pamatė „Linksmąjį dobilą", tačiau netoliese nebuvo jokios moters, kuri nors kiek būtų panaši į misis Oliver, kad ir kaip pasikeitusią. Jis pavaikštinėjo gatve pirmyn ir atgal. Jokios misis Oliver. Tad pora, kuria jie domisi, arba

išėjo iš kavinės, ir misis Oliver išvyko į šešėlinę ekspediciją, arba... Norėdamas pratęsti „arba", jis nuėjo prie kavinės durų. Vidus nelabai gerai matėsi pro duris, nes jų stiklas buvo aptrauktas garais, tad jis švelniai jas atidarė, įėjo ir apsidairė.

Prie pusryčių stalo jis tuoj pat pamatė merginą, kuri pas jį buvo atėjusi. Ji viena sėdėjo prie sieninio staliuko, rūkė cigaretę ir žiūrėjo priešais save. Atrodė paskendusi mintyse. Ne, pagalvojo Puaro, vargu. Rodos, čia nėra jokių minčių. Ji buvo visiškai užsimiršusi. Buvo kažkur kitur.

Jis ramiai perėjo per kavinę ir atsisėdo ant kėdės priešais ją. Ji pažiūrėjo į jį, ir jis buvo patenkintas, matydamas, kad ji jį atpažino.

– Tad vėl susitinkame, madmuazele,– maloniai pasakė.– Matau, kad mane atpažinote.

– Taip. Taip, atpažinau.

– Visada malonu būti atpažintam tokios jaunos ledi, kuri tik kartą ir labai neilgai mane matė.

Ji vis dar tylėdama žiūrėjo į jį.

– Ir kaipgi jūs mane atpažinote?

– Jūsų ūsai,– tuoj pat atsiliepė Norma.– Tai negalėjo būti niekas kitas.

Jam ši pastaba patiko; priėmė ją su tokiu išdidumu ir tuštybe, kaip buvo įpratęs tokiais atvejais.

– O taip, visiška tiesa. Taip, tokių ūsų kaip manieji – reta. Jie nuostabūs, tiesa?

– Taip... ką gi, taip... manau, kad taip yra.

– A, jūs tikriausiai nesate ūsų gerbėja, bet galiu jums pasakyti, mis Restarik – mis Norma Restarik, ar ne? – kad tai tikrai nuostabūs ūsai.

Jis tyčia pabrėžė jos pavardę. Ji iš pradžių atrodė tokia užsimiršusi, taip nutolusi, kad jis spėliojo, ar ji pastebės. Ji pastebėjo. Tai ją išgąsdino.

– Iš kur žinote mano pavardę?– paklausė ji.

– Tiesa, jūs neprisistatėte mano tarnui, kai atėjote pas mane tą rytą.

– Kaip ją sužinojote? Iš kur ją sužinojote? Kas ją jums pasakė?

Jis pajuto jos išgąstį ir siaubą.

– Man pasakė draugas,– pasakė jis.– Kartais draugai gali būti labai naudingi.

– Kas jis toks?

– Madmuazele, jums patinka nuslėpti savo mažas paslaptis nuo manęs. Aš irgi esu linkęs nuslėpti savo mažas paslaptis nuo jūsų.

– Nesuprantu, *kaip* jūs galėjote sužinoti, kas aš esu.

– Aš esu Erkiulis Puaro,– kaip visada išdidžiai pareiškė Puaro. Jis sėdėjo ir švelniai jai šypsojosi.

– Aš...– pradėjo ji ir užsikirto.– Ar...– ji vėl nutilo.

– Tą rytą mes menkai tesikalbėjome– pasakė Erkiulis Puaro.– Jūs man tik pasakėte, kad įvykdėte žmogžudystę.

– A, *tai*!

– Taip, madmuazele, *tai*.

– Bet... žinoma, aš to neturėjau galvoje. Nieko panašaus. Noriu pasakyti, tai buvo tiesiog pokštas.

– *Vraiment?* * Jūs atėjote pas mane anksti rytą, per pusryčius. Pasakėte, kad tai skubu. Skubėjote dėl to, kad įvykdėte žmogžudystę. Tai jūs taip pokštaujate, a?

Aplinkui besisukinėjanti padavėja atidžiai pažiūrėjo į Puaro, staiga priėjo prie jo ir pakišo jam popierinį laivelį, tokį, kokius vaikai plukdo vonioje.

– Tai jums?– paklausė ji.– Misteris Poritas? Jį paliko ledi.

– Šit kaip,– pasakė Puaro.– O kaip sužinojote, kas aš toks?

– Ledi pasakė, kad pažinsiu jus iš ūsų. Sakė, kad dar

---

* Tikrai? *(pranc.)*

nesu mačiusi tokių ūsų. Ir tai tiesa,– pridūrė spoksodama į juos.

– Ką gi, labai jums dėkoju.

Puaro paėmė iš jos laivelį, išlankstė, išlygino ir perskaitė kelis paskubomis pieštuku išvedžiotus žodžius: „Jis išeina. Ji lieka, tad palieku ją jums ir seku jį". Parašas – „Ariadnė".

– O taip,– pasakė Erkiulis Puaro, sulankstydamas raštelį ir kišdamasis jį į kišenę.– Apie ką mes kalbėjomė? Manau, apie jūsų humoro jausmą, mis Restarik.

– Ar jūs žinote tik mano pavardę ar... ar jūs žinote viską apie mane?

– Apie jus žinau keletą dalykų. Jūs esate mis Norma, Londone jūsų adresas yra Borodeno namas šešiasdešimt septyni. Namų adresas – Kroshedžas Long Beisinge. Ten gyvenate su tėvu, pamote, dėde ir... a, taip, su *au pair* mergina. Matote, aš gana gerai informuotas.

– Jūs mane sekėte.

– Ne, ne,– paprieštaravo Puaro.– Visai ne. Duodu jums garbės žodį.

– Bet jūs ne policininkas, tiesa? Nesakėte to.

– Ne, nesu policininkas.

Ji liovėsi įžūliai elgtis ir įtarinėti.

– Nežinau, ką daryti,– prisipažino ji.

– Aš jūsų neskubinu mane pasamdyti,– prabilo Puaro.– Jūs jau pasakėte, kad aš tam per senas. Gal jūs ir teisi. Bet kadangi aš žinau, kas jūs tokia, ir dar kai ką apie jus, nesuprantu, kodėl negalėtume draugiškai pasišnekučiuoti apie jūsų rūpesčius. Turite prisiminti, kad seniai, nors ir manoma, kad jie nelabai kam betikę, yra sukaupę didelę patirtį.

Norma vis dar abejodama žiūrėjo į jį, plačiai išpūtusi akis, o toks žvilgsnis Puaro jau anksčiau vertė nerimauti. Tačiau ji buvo tam tikra prasme sugauta, o šiuo metu, bent taip manė Puaro, ji norėjo pasikalbėti. Kažkodėl Puaro žmonės

greitai atverdavo širdis.

– Jie mano, kad aš pamišusi,– pasakė ji šiurkštokai.– Ir... ir aš irgi manau, kad aš pamišusi. Beprotė.

– Tai nepaprastai įdomu,– linksmai pasakė Erkiulis Puaro.– Tokiems dalykams yra daug įvairių pavadinimų. Labai įspūdingų pavadinimų. Pavadinimų, kuriuos priklijuoja psichiatrai, psichologai ir kiti. Bet kai sakote „pamišusi", tai labai gerai parodo, ką dažniausiai galvoja paprasti žmonės. *Eh bien,* tai jūs esate pamišusi arba atrodote pamišusi, arba galvojate, kad esate pamišusi ir galbūt esate pamišusi. Bet, šiaip ar taip, padėtis nėra rimta. Tai padėtis, kuri vargina begalę žmonių ir yra labai lengvai pagydoma tinkamu gydymo metodu. Ji atsiranda todėl, kad žmones kamuoja per didelė protinė įtampa, per daug nerimo, jie per daug ruošiasi egzaminams, galbūt per daug įsiaudrina, yra pernelyg religingi arba jiems trūksta tikėjimo, arba yra svarbių priežasčių, dėl kurių jie nekenčia savo tėvų ir motinų! Arba, žinoma, tai gali būti tiesiog nelaimingas meilės romanas.

– Turiu pamotę. Nekenčiu jos ir manau, kad nekenčiu ir savo tėvo. Tai kiek per daug, ar ne?

– Labai įprasta nekęsti vieno arba kito,– pasakė Puaro.– Manau, jūs žavėjotės savo motina. Ji išsiskyrusi ar mirusi?

– Mirusi. Mirė prieš trejus metus.

– Ir jūs ja labai rūpinotės?

– Taip. Manau, kad taip. Noriu pasakyti, žinoma, kad taip. Žinote, ji buvo invalidė ir dažnai lankėsi sanatorijose.

– O jūsų tėvas?

– Tėvas seniai buvo išvykęs į užsienį. Išvyko į Pietų Afriką, kai man buvo maždaug šešeri. Manau, jis norėjo išsiskirti su motina, bet ji to nepadarė. Išvyko į Pietų Afriką ir įsitraukė į kasyklų verslą ar kažką panašaus. Šiaip ar taip, per Kalėdas jis man rašydavo ir siųsdavo Kalėdų dovanas. Tai buvo viskas. Tad jis man iš tiesų neatrodė labai realus. Namo grįžo maždaug prieš metus, nes turėjo sutvarkyti mano dėdės

reikalus ir visą tą finansinę painiavą. O kai jis grįžo, jis... jis parsivežė kitą žmoną.

– Ir jums tai nepatiko?

– Ne.

– Bet tada jūsų motina jau buvo mirusi. Žinote, vyrai dažnai veda antrą kartą. Ypač kai daugelį metų buvo susvetimėję su savo žmonomis. Ar ta žmona, kurią jis parsivežė, buvo ta pati ledi, kurią jis norėjo vesti prieš tai, kai prašė jūsų motinos skyrybų?

– O ne, ši yra gan jauna. Ji labai gražiai atrodo ir elgiasi taip, tarsi mano tėvas priklausytų jai!

Ji vėl prabilo po pauzės, kitokiu, beveik vaikišku balsu.

– Maniau, kad kai jis atvyks namo šį kartą, jis žavėsis *manimi,* pastebės *mane* ir... bet ji jam neleidžia. Ji *prieš* mane. Ji išstūmė mane.

– Bet jūsų amžiuje tai visai nesvarbu. Tai gerai. Jums nereikia, kad kas nors dabar jus prižiūrėtų. Jūs galite stovėti ant savo kojų, galite džiaugtis gyvenimu, galite pasirinkti savo draugus...

– Jūs taip nemanytumėte, pamatę, kaip jie elgiasi namie! Ką gi, dėl savo draugų rinkimosi...

– Šiais laikais daug merginų turėtų kritiškiau pažiūrėti į savo draugus.

– Viskas buvo kitaip,– kalbėjo Norma.– Mano tėvas visai nebe toks, kokį jį prisimenu, kai man buvo penkeri. Jis visą laiką su manimi žaisdavo, buvo toks linksmas. Dabar jis nelinksmas. Jis apsikrovęs rūpesčiais, gana nuožmus ir... o, visai kitoks...

– Suprantu, kad tai buvo maždaug prieš penkiolika metų. Žmonės keičiasi.

– Bet ar jie turi taip pasikeisti?

– Ar jo išvaizda irgi pasikeitė?

– O ne, visai ne. O ne! Jei pažiūrėsite į nuotrauką virš jo kėdės, nors ji iš tų laikų, kai jis buvo daug jaunesnis, pamaty-

site, kad jie visiškai vienodi. Bet aš jį prisimenu visai ne tokį.

– Bet žinote, brangute,– švelniai kalbėjo Puaro,– žmonės niekada nebūna tokie, kokius juos prisimenate. Jūs susikuriate juos, metams bėgant, padarote vis panašesnius į tokius, kokius *norėtumėte,* ir *galvojate,* kad juos prisimenate. Jei norite prisiminti juos malonius, linksmus ir gražius, jūs priskiriate jiems šias savybes, nors gal jie jų ir neturėjo.

– Jūs taip manote? Tikrai taip manote?

Ji patylėjo, paskui užsikirsdama pasakė:

– Bet kodėl jūs manote, kad aš noriu žudyti žmones?

Klausimas nuskambėjo gana natūraliai. Jis pakibo tarp jų. Puaro pajuto, kad jie priėjo prie esminės vietos.

– Tai gana įdomus klausimas,– pasakė Puaro,– ir gali būti gana įdomių priežasčių. Žmogus, kuris galbūt gali pasakyti jums atsakymą, bus daktaras. Toks daktaras, kuris *žino.*

– Aš neisiu pas daktarą,– greitai sureagavo ji.– Net *neprisiartinsiu* prie daktaro! Jie norėjo pasiųsti mane pas daktarą, o tada mane uždarys kokioj skylėj ir daugiau neišleis. Neisiu pas tokį žmogų,– ji mėgino atsistoti.

– Ne aš jus pasiųsiu! Nebijokite! Jūs galite eiti pas daktarą pati, jei norite. Jūs galite eiti ir papasakoti jam tai, ką sakėte man, galite paklausti jo, *kodėl,* ir jis jums tikriausiai pasakys priežastį.

– Taip sako Deividas. Deividas sako, kad taip turiu daryti, bet aš nemanau... Nemanau, kad jis *supranta.* Turėčiau pasakyti daktarui, kad aš... aš galėjau mėginti...

– Kodėl galvojate, kad mėginote?

– Todėl, kad ne visada prisimenu, ką dariau, ar kur buvau. Pametu valandą, dvi valandas... ir negaliu *prisiminti.* Kartą buvau koridoriuje... koridoriuje prie durų, jos durų. Kažką turėjau rankoje... nežinau, kaip tai gavau. Ji ėjo prie manęs... bet kai ji priėjo prie manęs, jos veidas pasikeitė. Jis visai nebuvo jos. Ji pavirto kažkuo kitu.

– Jūs galbūt prisimenate košmarą. Juose žmonės dažnai

virsta kitais.

– Tai nebuvo košmaras. Aš pakėliau revolverį... jis gulėjo ten, prie mano kojų...

– Koridoriuje?

– Ne, kieme. Ji priėjo ir paėmė jį iš manęs.

– Kas tai padarė?

– Klaudija. Ji nusivedė mane į viršų ir davė man kartaus gėralo.

– Kur tada buvo jūsų pamotė?

– Ji irgi buvo ten... Ne, jos ten nebuvo. Ji buvo Kroshedže. Arba ligoninėje. Ten gydytojai suprato, kad ji buvo nuodijama ir kad tai dariau aš.

– Nebūtinai jūs – tai galėjo būti kas kitas.

– Kas dar tai galėjo būti?

– Gal... jos vyras.

– Tėvas? Kam tėvas nuodytų *Mariją?* Jis jai atsidavęs. Dėl jos iš proto kraustosi!

– Name yra ir kitų žmonių.

– Senasis dėdulė Roderikas? Nesąmonė!

– Niekada negali žinoti,– pasakė Puaro.– Jis gali būti protiškai nesveikas. Jis gali galvoti, kad jo pareiga nunuodyti moterį, kuri gali būti graži šnipė. Ar panašiai.

– Tai būtų labai įdomu,– Norma staiga pasikeitė ir pradėjo kalbėti visai natūraliai.– Dėdulė Roderikas *buvo* įsipainiojęs į šnipinėjimą ir paskutiniojo karo reikalus. Kas dar ten yra? Sonia? Manau, *ji* galėtų būti graži šnipė, bet ji nelabai atitinka mano susigalvotą įvaizdį.

– Ne, ir kažin ar yra priežasčių, kodėl ji norėtų nunuodyti jūsų pamotę. Manau, ten yra tarnų, sodininkų?

– Ne, jie ateina tik kartais. Nemanau... na, jie ne tokie žmonės, kurie turėtų *priežasčių*.

– Ji pati galėjo tai padaryti.

– Turite galvoje, *žudytis?*

– Galimas daiktas.

– Neįsivaizduoju besižudančios *Marijos*. Ji per daug protinga. Ir kodėl gi ji to norėtų?

– Taip, jūs jaučiate, kad jei ji tai darytų, tai įkištų galvą į dujinę orkaitę arba gražiai apsirengusi atsigultų į lovą ir išgertų per didelę dozę migdomųjų. Tiesa?

– Ką gi, tai būtų natūraliau. Tad matote,– nuoširdžiai tarė Norma,– *tai turėjau būti aš*.

– Aha,– pasakė Puaro.– Tai mane domina. Rodos, kad jūs tiesiog *norite*, jog tai būtumėte jūs. Jūs žavitės mintimi, kad tai jūsų ranka pakišo mirtiną dozę. Taip, jums *patinka* ta mintis.

– Kaip jūs drįstate kalbėti tokius dalykus? Kaip galite?

– *Nes manau, kad tai tiesa,*– pareiškė Puaro.– Prašyčiau pasakyti, kodėl mintis, kad galėjote įvykdyti žmogžudystę, jus jaudina?

– Tai netiesa.

– Nejaugi?– pasakė Puaro.

Ji čiupo rankinuką ir ėmė jį naršyti drebančiomis rankomis.

– Nesiruošiu sėdėti čia ir klausytis visų tų siaubingų dalykų, kuriuos apie mane kalbate,– ji mostelėjo padavėjai, kuri atėjo, užrašė kainą ant popieriuko, atplėšė jį ir padėjo ant Normos lėkštės.

– Leiskite man,– paprašė Erkiulis Puaro.

Jis mitriai pastvėrė popieriaus lapelį ir jau norėjo išsitraukti iš kišenės piniginę. Mergina jį atsiėmė.

– Ne, neleisiu jums mokėti už mane.

– Kaip norite,– pasakė Puaro.

Jis pamatė viską, ką norėjo pamatyti. Sąskaita buvo dviem. Atrodė, kad gražuolis Deividas neprieštaravo, kad jo sąskaitas apmokėtų beprotiškai įsimylėjusi mergina.

– Tad jūs kviečiate draugą priešpiečių.

– Iš kur sužinojote, kad čia buvau su kažkuo?

– Sakau jums, aš žinau daug.

Ji padėjo pinigus ant stalo ir atsistojo.

– Dabar aš einu,– pasakė,– ir draudžiu jums mane sekti.

– Abejoju, ar galėčiau,– nusišypsojo Puaro.– Prisiminkite mano amžių. Jei bėgtumėte gatve, aš tikrai negalėčiau jūsų sekti.

Ji atsikėlė ir nuėjo prie durų.

– Girdite? *Nesekite* manęs.

– Leiskite bent atidaryti jums duris,– jis tai padarė labai galantiškai.– *Au revoir,* madmuazele.

Ji įtariai pažiūrėjo į jį ir skubiai nužingsniavo gatve, retkarčiais atsigręždama. Puaro liko prie durų ir stebėjo ją, tačiau nemėgino lipti ant šaligatvio ir jos vytis. Kai ji pranyko iš akių, jis grįžo į kavinę.

– Ką, po velnių, visa tai reiškia?– sušnibždėjo Puaro.

Prie jo ėjo padavėja nepatenkintu veidu. Puaro atsisėdo į savo vietą prie staliuko ir nuramino ją, užsisakydamas puoduką kavos.

– Čia kažkas labai keista,– murmėjo jis.– Taip, tikrai labai keista.

Priešais jį buvo padėtas puodukas su blyškiai smėliniu skysčiu. Jis gurkštelėjo ir susiraukė.

Galvojo, kur dabar galėtų būti misis Oliver.

9 SKYRIUS

Misis Oliver sėdėjo autobuse. Ji buvo kiek uždususi, tačiau degte degė persekiojimo įkarščiu. Tas, kurį ji mintyse vadino Povu, ėjo gana sparčiai. Misis Oliver nebuvo greita ėjikė. Eidama palei krantinę, ji sekė jį, atsilikusi maždaug už dvidešimties jardų. Čering Krose jis įlipo į metro. Misis Oliver irgi įlipo į metro. Slouno skvere jis išlipo, taip pasielgė ir misis Oliver. Ji laukė eilėje prie autobuso, ją nuo jo skyrė kokie keturi žmonės. Jis įlipo į autobusą, įlipo ir ji. Jis išlipo Welds Ende, taip padarė ir misis Oliver. Jis nėrė į beprotišką gatvių labirintą tarp Kings Roudo ir upės. Įsuko į kiemą, kur vyko statybos. Misis Oliver stovėjo vartų šešėlyje ir stebėjo jį. Jis įsuko į siaurą gatvelę; misis Oliver porą mirksnių palaukė ir nusekė iš paskos, bet jo niekur nesimatė. Misis Oliver apsižvalgė. Aplinka atrodė kažkokia aptriušusi. Ji nužingsniavo gatvele tolyn. Nuo jos šakojosi kitos gatvikės – kai kurios iš jų buvo aklagatviai. Ji jau visiškai buvo praradusi krypties pojūtį, kai dar kartą išėjo į statybų kiemą ir už nugaros išgirdo nežmoniškai ją išgąsdinusį balsą. Jis mandagiai pasakė:

– Tikiuosi, ėjau ne per greitai.

Ji staiga atsisuko. Nelauktai pranyko tai, kas iš pradžių buvo tik juokas, lengvabūdiškai traktuotas vijimasis, kurį lydėjo gera nuotaika. Ji dabar pajuto staigų netikėtą baimingą jaudulį. Taip, ji bijojo. Atmosferą staiga užpildė grėsmė. Nors balsas buvo malonus, mandagus, ji žinojo, kad už jo slypi pyktis. Toks pyktis, kuris jai miglotai priminė visus tuos laikraščių straipsnius. Pagyvenusias moteris užpuola jaunuolių gaujos. Jaunuoliai, kurie yra negailestingi, žiaurūs, kuriuos

valdo neapykanta ir troškimas žaloti. Toks buvo jaunuolis, kurį ji sekė. Jis žinojo, kad ji čia, paspruko nuo jos ir sekė paskui ją šia gatvele, o dabar stovi priešais ir užstoja jai išėjimą. Taip, tai pavojinga Londono savybė – vieną akimirką tu stovi tarp žmonių, o kitą akimirką aplink nėra nė gyvos dvasios. Kitoje gatvėje turėtų būti žmonių, turėtų jų būti gretimuose namuose, bet arčiausia yra ši valdinga žmogysta su stipriomis žiauriomis rankomis. Ji pajuto, kad šią akimirką jis galvoja, kaip jomis pasinaudoti... Povas. Išdidus povas. Pasidabinęs aksomu, mūvi aptemptas, elegantiškas juodas kelnes, kalba tokiu ramiu ironišku balsu, už kurio slypi pyktis... Misis Oliver tris kartus žioptelėjo. Tada žaibiškai apsisprendė apsiginti sugalvotais dalykais. Ji tuoj pat drąsiai atsisėdo ant šiukšlių dėžės, kuri stovėjo visai netoliese šalia sienos.

– Gerasis Dieve, jūs taip mane išgąsdinote,– pasakė ji.– Net nemaniau, kad čia esate. Tikiuosi, neužsirūstinote.

– Tad jūs mane *sekėte?*

– Bijau, kad taip. Tikriausiai labai jus suerzinau. Matote, pagalvojau, kad tai būtų tokia puiki galimybė. Esu tikra, kad siaubingai pykstate, bet, matote, nereikėtų. Visai ne. Matote,– misis Oliver patogiau įsitaisė ant šiukšliadėžės,– matote, aš rašau knygas. Detektyvinius romanus. Šį rytą buvau tikrai susirūpinusi. Tiesą pasakius, nuėjau į kavinę išgerti puoduko kavos ir pamąstyti. Kaip tik priėjau prie tos vietos savo knygoje, kur kai ką seku. Tai yra mano herojus kai ką sekė, ir aš pagalvojau: „Iš tiesų mažai žinau apie žmonių sekimą". Noriu pasakyti, kad visada vartoju tą frazę knygoje, be to, skaičiau daug knygų, kuriose žmonės sekė kitus žmones, ir galvojau, ar tai taip lengva, kaip atrodo kai kurių žmonių knygose, ir ar tai yra beveik taip neįmanoma, kaip atrodo kitų žmonių knygose. Tad pamaniau: „Na, reikėtų *pačiai* pamėginti", nes kol pats neišmėgini kokio dalyko, tikrai negali pasakyti, koks jis. Noriu pasakyti, kad nežinai, kaip jautiesi, ar susijaudinsi, pa-

metęs žmogų iš akių. Kai taip pagalvojau, apsidairiau, jūs sėdėjote prie gretimo staliuko, ir pagalvojau... tikiuosi, kad nesupyksite,– bet pagalvojau, kad jūs būtumėte labai tinkamas žmogus sekimui.

Jis vis dar žvelgė į ją tomis keistomis, šaltomis mėlynomis akimis, bet ji kažkaip pajuto, kad įtampa atslūgo.

– Kodėl aš buvau labai tinkamas žmogus sekimui?

– Na, jūs buvote toks efektingas,– paaiškino misis Oliver.– Jūsų drabužiai tikrai labai patrauklūs – žinote, beveik regentiški, na, ir aš pamaniau, kad pasinaudosiu tuo, jog jus labai lengva atskirti nuo kitų žmonių. Tad matote, kai jūs išėjote iš kavinės, aš irgi išėjau. Ir tai visai nėra lengva,– ji pažiūrėjo į jį.– Gal galėtumėte man pasakyti, ar visą laiką žinojote, jog aš ten buvau?

– Ne, ne iš karto.

– Suprantu,– pasakė misis Oliver susimąsčiusi.– Žinoma, aš nesu tokia išskirtinė kaip jūs. Noriu pasakyti, kad jums nebūtų labai lengva mane atskirti nuo kitos pagyvenusios moters. Aš nelabai išsiskiriu, tiesa?

– Ar kas išleidžia jūsų parašytas knygas? Ar esu kada su jomis susidūręs?

– Na, nežinau. Galbūt. Iki šiol parašiau keturiasdešimt tris. Mano pavardė Oliver.

– Ariadnė Oliver?

– Tad jūs žinote mano pavardę,– pasakė misis Oliver.– Žinoma, tai labai malonu, nors tikriausiai jums nelabai patiktų mano knygos. Tikriausiai jos jums pasirodytų kiek senamadiškos.

– Jūs manęs anksčiau nepažinojote?

Misis Oliver papurtė galvą.

– Ne, esu tikra, kad nepažįstu... noriu pasakyti, nepažinojau.

– O kaipgi mergina, su kuria buvau?

– Kalbate apie tą, su kuria valgėte... keptas pupeles... Tą, su kuria buvote kavinėje? Ne, nemanau. Žinoma, mačiau tik jos pakaušį. Ji man atrodė... na, noriu pasakyti, kad merginos gana panašios, ar ne?

– Ji jus pažįsta,– staiga įsiterpė vaikinas. Jo balsas akimirką įgavo metalinį aštrumą.– Ji kartą užsiminė, kad neseniai buvo jus susitikusi. Manau, maždaug prieš savaitę.

– Kur? Vakarėlyje? Manau, galėjau ją sutikti. Kokia jos pavardė? Galbūt ją žinosiu.

Ji pagalvojo, jog jis svarstė, ar minėti jos pavardę, ar ne, bet nutarė tai padaryti ir sakydamas ją labai atidžiai tyrinėjo misis Oliver išraišką.

– Jos pavardė Norma Restarik.

– Norma Restarik. O, na žinoma, taip, ji buvo vakarėlyje kaime. Vietoje, vadinamoje... luktelėkite... Long Nortonu, ar ne?... Nepamenu namo pavadinimo. Vykau ten su keletu draugų. Šiaip ar taip, nemanau, kad būčiau ją atpažinusi, nors, rodos, ji kažką kalbėjo apie mano knygas. Net pažadėjau jai vieną duoti. Juk keista, kad sumaniau ir pasirinkau sekti tą žmogų, kuris sėdėjo su daugmaž man pažįstama mergina. Labai keista. Nemanau, kad galėčiau tai įtraukti į savo knygą. Tai atrodytų daugiau nei atsitiktinumas, nemanote?

Misis Oliver atsistojo.

– Gerasis Dieve, ant ko gi aš sėdėjau? Ant šiukšliadėžės! Iš tikrųjų! Ir dar ne ant pačios švariausios,– ji pauostė orą.– Į kokią vietą aš patekau?

Deividas žiūrėjo į ją. Ji staiga pajuto, kad visos ankstesnės jos mintys buvo visiškai klaidingos. „Aš kvailė,– galvojo misis Oliver,– visiška kvailė. Galvojau, kad jis pavojingas, kad jis gali man kažką padaryti". Jis nepaprastai žavingai jai šypsojosi. Kiek krestelėjo galvą, ir riešutinės garbanos subangavo ant jo pečių. Kokios fantastiškos būtybės šiais laikais yra tie jaunuoliai!

– Manau, kad mažiausia, ką galiu padaryti,– pasakė jis,– tai parodyti jums, kur atsidūrėte mane sekdama. Eime, lipkime šiais laiptais,– jis parodė apgriuvusius lauko laiptus, kurie tikriausiai vedė į palėpę.

– Šiais laiptais?– misis Oliver nelabai norėjo tai daryti. Gal jis nori užliūliuoti ją savo žavesiu, o paskui trenkti jai per galvą. „Ariadne, tai nebuvo gera mintis ateiti į šią vietą, – pasakė sau misis Oliver,– na, o dabar tau belieka eiti pirmyn ir sužinoti tai, ką gali sužinoti".

– Kaip manote, ar jie atlaikys mano svorį?– paklausė ji.– Laiptai atrodo baisiai išklerę.

– Jie visai geri. Eisiu pirmas,– pasakė jis,– ir rodysiu jums kelią.

Misis Oliver lipo laiptais, panašiais į kopėčias. Giliai viduje ji vis dar buvo išsigandusi. Bijojo ne tiek Povo, kiek vietos, į kurią Povas ją galėjo nuvesti. Ką gi, tai ji labai greitai sužinos. Jis stumtelėjo duris viršuje ir įėjo į kambarį. Tai buvo didelis, tuščias kambarys, atstojantis improvizuotą dailininko studiją. Šen bei ten ant grindų voliojosi čiužiniai, prie sienos buvo priremtos drobės, stovėjo pora molbertų. Kvepėjo dažais. Kambaryje buvo dviese. Barzdotas jaunuolis stovėjo prie molberto ir tapė. Jiems įėjus, jis pasuko galvą.

– Labas, Deividai,– šūktelėjo.– Atvedei mums kompaniją?

Misis Oliver pamanė, kad tai purviniausias jaunuolis iš visų, kuriuos ji yra mačiusi. Riebaluoti juodi plaukai buvo surišti į kažkokį kuodą nugaroje, o kirpčiukai dribo į akis. Jo veidas, išskyrus smakrą, neskustas, o drabužiai pasiūti iš purvinos juodos odos. Jaunuolis avėjo aukštus batus. Misis Oliver žvilgsnis nuo jo nukrypo į merginą, kuri pozavo. Ji persisvėrusi ir atlošusi galvą sėdėjo ant medinės kėdės, stovėjusios ant pakylos, o juodi plaukai dribo žemyn. Misis Oliver iš karto ją atpažino. Tai buvo antroji mergina iš trijų Boro-

deno rezidencijoje. Misis Oliver neprisiminė jos pavardės, bet prisiminė vardą. Tai buvo Frensė – visai neišsiskirianti, vangi mergina.

– Susipažinkite su Piteriu,– pasakė Deividas, rodydamas nesimpatingąjį dailininką.– Vienas iš mūsų pradedančiųjų genijų. Ir Frensė, kuri vaizduoja beviltišką merginą, prašančią aborto.

– Užsikišk, beždžione,– pasakė Piteris.

– Manau, pažįstu jus, tiesa?– linksmai, bet neužtikrintai pasakė misis Oliver.– Esu tikra, kad buvau jus kažkur sutikusi! Beje, gana neseniai.

– Jūs – misis Oliver, tiesa?– pasiteiravo Frensė.

– Ji taip sakė,– pareiškė Deividas.– Tai tiesa, ar ne?

– Nagi, kur aš jus sutikau? – tęsė misis Oliver.– Gal kokiame vakarėlyje? Ne. Palaukite. Žinau. Borodeno name.

Frensė sėdėjo ant kėdės ir kalbėjo išsekusiu, bet elegantišku balsu. Piteris garsiai ir beviltiškai suriaumojo:

– Tu sugadinai visą pozą! Ar negali ramiai pasėdėti?

– Nebegaliu daugiau. Tai siaubinga poza. Man baisingai nutirpo petys.

– Aš eksperimentavau, sekdama žmones,– pasakė misis Oliver.– Tai sunkiau, nei buvau maniusi. Ar tai dailininko studija?– pridūrė ji, gyvai žvalgydamasi.

– Šiais laikais jos tokios, palėpėse – ir džiaugiesi, jei neįlūžta grindys,– pasakė Piteris.

– Joje yra visko, ko reikia,– pasakė Deividas. Iš šiaurės krenta šviesa, daug vietos, čiužinys miegoti, tualetas apačioje ir vieta gaminti maistą. Be to, turime porą butelių,– pridūrė jis. Pasisukdamas į misis Oliver, mandagiu tonu jis paklausė:
– Ar galime pasiūlyti jums išgerti?

– Aš negeriu,– pasakė misis Oliver.

– Ledi negeria,– pakartojo Deividas.– Ir kas galėtų pagalvoti!

– Tai gana šiurkštu, bet jūs visai teisus,– pasakė misis Oliver.– Daug žmonių ateina pas mane ir sako: „Visada maniau, kad jūs smarkiai girtaujate".

Ji atsidarė rankinuką, ir tuojau ant grindų nukrito trys žilų plaukų garbanos. Deividas pakėlė jas ir padavė jai.

– O! Dėkoju,– paėmė jas misis Oliver.– Šį rytą neturėjau laiko. Įdomu, ar turiu daugiau smeigtukų,– ji pasirausė rankinuke ir ėmė taikyti garbanas prie galvos.

Piteris griausmingai nusikvatojo ir pasakė:

– Čia tai bent!

„Kaip keista,– pagalvojo misis Oliver,– kad man buvo šovusi tokia keista mintis, jog aš pavojuje. *Šie* žmonės *pavojingi*? Nesvarbu, kaip jie atrodo, jie tikrai labai mieli ir draugiški. Žmonės teisūs, kalbėdami, jog mano per daug laki vaizduotė".

Vėliau ji pasakė, jog jau turi eiti, ir Deividas su regento galantiškumu padėjo jai nusileisti išklerusiais laiptais bei kuo tiksliau nupasakojo, kaip greičiausiai nukakti į Kings Roudą.

– O tada,– pridūrė,– jūs galėsite įlipti į autobusą ar važiuoti taksi, jei norėsite.

– Taksi,– atsakė misis Oliver,– mano kojos visiškai apmirė. Kuo greičiau įšoksiu į taksi, tuo bus geriau. Dėkui jums,– pridūrė ji,– kad buvote toks malonus, kai aš sekiau jus ir tai galėjo atrodyti labai bjauru. Nors nemanau, kad privatūs sekliai ar kaip ten jie vadinami būtų labai panašūs į mane.

– Tikriausiai ne,– rimtai pasakė Deividas.– Čia į kairę, o paskui į dešinę, o paskui vėl į kairę ir eikite tol, kol pamatysite upę, o tada tiesiai prie jos, paskui į dešinę ir tiesiai.

Nors ir keista, bet kai ji ėjo pro krūmokšnius kieme, ją apėmė tas pats nerimo ir netikrumo jausmas. „Aš vėl leidžiu įsišėlti savo vaizduotei". Ji pažiūrėjo atgal į laiptus ir į studijos langą. Deividas vis dar stovėjo ir žiūrėjo į ją.

– Trys nuostabūs jaunuoliai,– sumurmėjo misis Oliver.–

Labai mieli ir malonūs. Čia į kairę, tada į dešinę. Vien dėl to, kad jie atrodo gana savotiškai, negalima kvailai susigalvoti, kad jie pavojingi. Ar dabar į kairę? O gal į dešinę? Manau, į kairę... Dievulėliau, mano kojos. Be to, kaupiasi lietus.

Rodėsi, kad keliui nebus galo, o Kings Roudas neįtikėtinai toli. Vos ne vos girdėjosi mašinų triukšmas... Ir kur, po galais, yra upė? Ji ėmė manyti, kad klaidingai pasirinko kryptį.

„O! Ką gi,– pagalvojo misis Oliver,– *kažkur* aš vis viena netrukus pateksiu – prie upės, į Patnį, Wondsvortą ar kur nors". Ji paklausė praeivio kelio į Kings Roudą, tačiau šis pasakė, kad jis užsienietis ir nekalba angliškai.

Nuilsusi Misis Oliver pasuko už kampo, ir priekyje sužvilgėjo vanduo. Ji nuskubėjo prie jo siauru keliuku. Staiga ji už nugaros išgirdo žingsnius, bet nespėjo atsigręžti, kai jai kažkas smogė, ir pasaulis nugrimzdo į nebūtį.

10 SKYRIUS

I.

Balsas pasakė:

– Išgerk tai.

Norma drebėjo. Akyse sustingo pamišėlės žvilgsnis. Ji atsirėmė į kėdės atlošą. Vėl tas pats įsakymas:

– Išgerk tai.

Šįsyk ji pakluso ir išgėrė, o paskui užsikosėjo.

– Tai... tai labai stipru,– žiopčiojo ji.

– Nuo jo tau palengvės. Po akimirkos pasijusi geriau. Tiesiog ramiai sėdėk ir lauk.

Ją kankinęs blogumas ir svaigimas praėjo. Skruostai truputį paraudo, dingo drebulys. Ji pirmą kartą apsižvalgė. Ją buvo apėmę baimė ir siaubas, tačiau atrodė, kad viskas praeina. Kambarys buvo vidutinio dydžio, apstatytas kažkur matytais baldais. Stalas, kušetė, fotelis ir paprasta kėdė, stetoskopas ant staliuko ir keletas aparatų, kurie, kaip jai atrodė, buvo skirti akims. Tada jos dėmesys nukrypo į vyrą, liepusį jai gerti.

Ji išvydo maždaug trisdešimties metų raudonplaukį vyrą su gana įdomiu, bet bjauroku veidu. Jis jai raminančiai linktelėjo.

– Pradedi atsigauti?

– Aš... aš taip manau. Aš... ar jūs... kas atsitiko?

– Ar neprisimeni?

– Mašina. Ji... ji privažiavo prie manęs... ir...– ji pažiūrėjo į jį.– Mane partrenkė.

– O ne, tavęs nepartrenkė,– jis papurtė galvą.– Aš tuo pasirūpinau.

– Jūs?

– Na, tu buvai kelio viduryje, ant tavęs lėkė mašina, ir aš vos spėjau tave patraukti iš kelio. Ką tu galvojai, taip įlėkdama į gatvę?

– Neprisimenu. Aš... Taip, tikriausiai galvojau apie ką kita.

– „Jaguaras" artėjo labai greitai, o kitoje kelio pusėje važiavo autobusas. Ar vairuotojas nemėgino tavęs partrenkti, ką?

– Aš... ne, ne, esu tikra, kad ne. Noriu pasakyti, aš...

– Ką gi, aš galvojau, kad tai galėjo būti kas kita, ar ne?

– Ką turite galvoje?

– Na, žinai, tai galėjo būti tyčinis poelgis.

– Kaip tai tyčinis?

– Tiesą pasakius, galvojau, ar nenori nusižudyti? Nenorėjai?– pridūrė jis nelauktai.

– Aš... ne... na... ne, žinoma, ne.

– Jei jau taip, šitaip elgtis velniškai kvaila,– jo tonas kiek pasikeitė.– Nagi, privalai *ką* nors prisiminti.

Ji vėl ėmė drebėti.

– Maniau... maniau, viskas tuoj pasibaigs. Maniau...

– Tad mėginai nusižudyti, ar ne? Kas atsitiko? Gali man pasakyti. Vaikinas? Jis gali priversti blogai jaustis. Be to, visada yra viltis, kad jei žudysies, jis gailėsis, bet nereikėtų tuo tikėti. Žmonės nemėgsta gailėtis ar jaustis kalti. Vaikinas tikriausiai pasakytų: „Visada maniau, kad ji nustojusi pusiausvyros. Taip tik geriau". Prisimink tai kitą kartą, kai norėsi apkaltinti „Jaguarus". Net „Jaguarai" turi jausmus, apie kuriuos reikėtų pagalvoti. *Ar dėl to tu taip*?.. Pametė vaikinas?

– Ne,– paprieštaravo Norma.– O, ne. Visai atvirkščiai. Jis norėjo mane vesti,– staiga pridūrė ji.

– Dėl to visai nereikėtų pulti po „Jaguaru".

– Reikėtų. Padariau tai, nes...– ji nutilo.

– Geriau viską man papasakok.

– Kaip aš čia patekau?– paklausė Norma.

– Atvežiau tave čia su taksi. Neatrodei sužeista, manau, yra tik keli sumušimai. Tik atrodei mirtinai sukrėsta, šoko būsenos. Paklausiau tavo adreso, bet pažiūrėjai į mane taip, tarsi nesuprastum, ką kalbu. Aplink būriavosi minia. Tad pakviečiau taksi ir atsivežiau tave čia.

– Ar tai... ar tai chirurgo kabinetas?

– Tai gydytojo priimamasis, ir aš esu gydytojas. Mano pavardė Stilingflytas.

– Nenoriu pas gydytoją! Nenoriu kalbėtis su gydytoju! Aš ne...

– Nurimk, nurimk. Kalbėjaisi su gydytoju pastarąsias dešimt minučių. Šiaip ar taip, kokios problemos dėl gydytojų?

– Aš bijau. Bijau, kad gydytojas pasakys...

– Brangioji mano mergaite, nesi pas mane oficialiai. Laikyk mane tiesiog pašaliniu, kuris turėjo pakankamai laiko, kad išgelbėtų tave nuo žūties arba, kas daug panašiau į tiesą, padėjo išvengti sulaužytos rankos, sutraiškytos kojos ar galvos traumų, ar dar ko nors ypač nemalonaus, kas galėtų sugriauti tau gyvenimą. Yra ir kitų problemų. Pirmiausia, jei tikrai bandei nusižudyti, galėjai patekti į teismą. Ir dabar gali, jei tai savižudybė. Dabar negali sakyti, kad nebuvau nuoširdus. Privalai būti nuoširdi ir pasakyti man, kodėl bijai gydytojų. Ką tau padarė gydytojas?

– Nieko. Man nieko *nepadarė*. Bet bijau, kad jie gali...

– Gali ką?

– Mane uždaryti.

Daktaras Stilingflytas kilstelėjo savo šviesius antakius ir pažvelgė į Normą.

– Na, na,– pasakė.– Atrodo, kad labai keistai galvoji

apie daktarus. Kodėl turėčiau tave uždaryti? Ar norėtum puodelio arbatos?– pridūrė jis.– O gal trokšti „širdelės"* arba raminamųjų? Tavo bendraamžiai vartoja tokius dalykus. Tu truputį pažengusi šioje srityje, ar ne?

Ji papurtė galvą.

– Ne... *Tikrai* ne.

– Aš netikiu. Beje, kam ta baimė ir nusiminimas? Juk nesi tikra pamišėlė, tiesa? Aš taip nesakyčiau. Daktarams visai nesinori uždaryti žmonių. Beprotnamiai ir taip perpildyti. Sunku būtų dar ką nors įgrūsti. Tiesą pasakius, jie dabar desperatiškai išleidžia daugelį – galima sakyti, išgrūda tuos, kuriuos tikrai reikėtų laikyti uždarytus. Šioje šalyje ir taip visko per daug.

– Na,– tęsė jis,– ką gi tu mėgsti? Ką nors iš mano vaistų lentynėlės ar gerąją senąją anglų arbatą?

– Aš... norėčiau arbatos,– pasakė Norma.

– Indiškos ar kiniškos? Taip reikėtų klausti, ar ne? Tiesą pasakius, nežinau, ar turiu kiniškos.

– Man labiau patinka indiška.

– Gerai.

Jis nuėjo prie durų, atidarė jas ir šūktelėjo:

– Ene! Arbatos dviem.

Grįžęs atsisėdo ir tarė:

– Dabar viską išsiaiškinsime, jaunoji ledi. Beje, kuo tu vardu?

– Norma Res...– ji užsikirto.

– Taip?

– Norma Vest.

– Ką gi, mis Vest, išsiaiškinkime. Aš tavęs negydau, tu su manimi nesitari. Esi nelaimingo atsitikimo gatvėje auka. Štai kaip mes tai vadinsime, ir manau, nori, kad taip ir atrodytų, nes kitaip vaikinui „Jaguare" būtų ne kas.

---

* Širdies formos narkotinė tabletė *(vert. past.)*

– Iš pradžių norėjau nušokti nuo tilto.

– Iš tiesų? Sužinotum, kad tai nėra taip lengva. Šiais laikais žmonės, statantys tiltus, yra labai atsargūs. Noriu pasakyti, kad iš pradžių turėtum užlipti ant turėklų, o tai nėra labai lengva. Kas nors sustabdytų. Ką gi, tęsdamas savo pasakojimą, noriu pasakyti, kad parsivežiau tave namo, nes buvai šoko būsenos ir negalėjai nurodyti savo adreso. Beje, koks jis?

– Neturiu adreso. Aš... aš niekur negyvenu.

– Įdomu,– pasakė daktaras Stilingflytas.– Policija tai vadina „be nuolatinės gyvenamosios vietos". Ką veiki – visą naktį sėdi krantinėje?

Ji įtariai pažvelgė į jį.

– Galėjau pranešti apie įvykį policijai, bet neprivalėjau to daryti. Norėjau manyti, kad mergaitiškai užsigalvojusi tu mėginai neapsižvalgiusi pereiti gatvę.

– Jūs visai man nepanašus į gydytoją,– pareiškė Norma.

– Tikrai? Na, šioje šalyje aš pamažu atsikratau iliuzijų apie savo profesiją. Tiesą pasakius, parduodu čia savo praktiką ir maždaug po poros savaičių išvykstu į Australiją. Tad su manimi tu gana saugi ir, jei nori, gali man papasakoti, kad matai iš sienų išeinančius violetinius dramblius, kad manai, jog medžiai tiesia šakas, norėdami tave apvynioti ir suspausti, kad manai, jog žinai, kada iš žmogaus akių žvelgia velnias, ar kokią kitą linksmą fantaziją, ir aš nieko nedarysiu! *Atrodai* gana sveika, jei galiu taip sakyti.

– Nemanau, kad esu.

– Na, gal tu ir teisi,– gražiai pasakė daktaras Stilingflytas.– Pasiklausykime priežasčių.

– Aš darau kažką ir to neprisimenu... Kalbu žmonėms tai, ką padariau, bet *neprisimenu,* kad kalbėjau...

– Atrodo, tavo prasta atmintis.

– Nesuprantate. Tie visi dalykai yra... nuodėmingi.

– Religinė manija? Tai nėra labai įdomu.

– Ne religinė. Tai tiesiog... tiesiog *neapykanta.*

Pasigirdo beldimas į duris, ir vidun įžengė pagyvenusi moteris su arbata ant padėklo. Ji padėjo jį ant staliuko ir išėjo.

– Cukraus?– pasiūlė daktaras Stilingflytas.

– Taip, prašyčiau.

– Protinga mergaitė. Cukrus tau labai padės po šoko,– jis įpylė arbatos į du puodukus, padėjo vieną priešais ją ir pastatė cukrinę.

– Ką gi,– pasakė sėsdamasis.– Apie ką kalbėjomės? O taip, apie neapykantą.

– Ar įmanoma ko nors nekęsti taip, kad tikrai norėtųsi tą žmogų nužudyti?

– O taip,– vis dar linksmai atsakė Stilingflytas.– Tai visai įmanoma. Tiesą pasakius, labai natūralu. Bet net jei tu tikrai nori tai padaryti, žinok, kad ne visada gali prisiversti tai atlikti. Žmogus taip jau sutvertas, kad natūrali stabdžių sistema paspaudžia stabdžius reikiamu momentu.

– Jūs kalbate taip, tarsi viskas būtų labai paprasta,– įsiterpė Norma. Jos balse jautėsi aiškus suirzimas.

– O, tai yra visai natūralu. Vaikai tai jaučia beveik kiekvieną dieną. Supyksta ir sako savo mamoms: „Tu ragana, aš tavęs nekenčiu, noriu, kad tu numirtum". Protingos motinos paprastai nekreipia jokio dėmesio. Kai užauga, jie vis dar nekenčia žmonių, bet jau nebe taip, kad norėtų juos nužudyti. O jei taip atsitinka – patenka į kalėjimą. Tai yra jei iš tikrųjų imasi tokio sunkaus ir purvino darbo. Bet ar tu kartais man akių nemuilini?– paklausė jis nelauktai.

– Žinoma, ne,– Norma net atsitiesė kėdėje. Jos akyse sužaibavo pyktis.– Žinoma, ne. Ar manote, kad kalbėčiau to-

kius baisius dalykus, jei tai nebūtų tiesa?

– Na, – tarė daktaras Stilingflytas,– visaip pasitaiko. Žmonės kartais kalba apie save baisių dalykų, ir jiems tai patinka,– jis paėmė iš jos tuščią puoduką.– Dabar,– pasakė,– papasakosi man viską. Ko nekenti, kodėl nekenti, ką norėtum padaryti.

– Meilė gali virsti neapykanta.

– Kalbi kaip melodramatiškos baladės herojė. Bet prisimink, kad ir neapykanta gali virsti meile. Tai abipusis dalykas. Ir sakai, kad tai ne vaikinas. *Jis buvo tavo vyras ir tu juo nusivylei.* Kažkas panašaus, a?

– Ne, ne. Tai... tai mano pamotė.

– Žiaurios pamotės motyvas. Bet juk tai nesąmonė. Tavo amžiaus mergina gali atsiskirti nuo pamotės. Ji ištekėjo už tavo tėvo ir tuo tau nusikalto. O tėvo irgi nekenti, ar gal esi taip prie jo prisirišusi, kad nenori su niekuo juo dalytis?

– Viskas yra ne taip. Visai ne taip. Kažkada aš jį mylėjau. Branginau jį. Jis buvo... jis buvo... maniau, kad jis nuostabus.

– Klausyk,– tarė daktaras Stilingflytas,– noriu kai ką pasiūlyti. Matai tas duris?

Norma pasuko galvą ir sutrikusi nužvelgė duris.

– Paprastos durys, ar ne? Neužrakintos. Atsidaro ir užsidaro visai paprastai. Nagi, pamėgink pati. Tu matei, kad mano šeimininkė įėjo ir išėjo pro jas. Jokių iliuzijų. Nagi. Atsistok. Daryk tai, ką tau sakau.

Norma atsikėlė nuo kėdės, dvejodama nuėjo prie durų ir jas atidarė. Stovėjo tarpduryje, klausiamai pasukusi į jį galvą.

– Gerai. Ką matai? Visiškai paprastą koridorių, kurį reikėtų paremontuoti, bet neverta, nes aš tuoj išvykstu į Australiją. Dabar eik prie paradinių durų, atidaryk jas, ten taip pat nebus jokių triukų. Išeik, eik šaligatviu, ir tu suprasi, kad esi visiškai laisva ir niekas nemėgina tavęs uždaryti. Po to, kai suvoksi, jog bet kurią minutę gali išeiti iš šios vietos, grįžk,

atsisėsk į šią patogią kėdę ir viską man apie save papasakok. Tada aš duosiu tau gerą patarimą. Neprivalai juo vadovautis,– paguodė.– Žmonės retai vadovaujasi patarimais, bet gali jį bent jau išklausyti. Sutinki?

Norma lėtai atsistojo, kiek drebėdama išėjo iš kambario į – kaip sakė daktaras – visiškai paprastą koridorių, atidarė paradines duris su paprasta sklende, nulipo keturis laiptukus žemyn ir atsistojo ant šaligatvio gatvėje su gražiais, bet niekuo neišsiskiriančiais namais. Stovėjo ten kurį laiką, nežinodama, kad ją pro žaliuzes stebi pats daktaras Stilingflytas. Pastovėjo maždaug dvi minutes, paskui ryžtingai apsisuko, vėl užlipo laiptais, užtrenkė paradines duris ir grįžo į kambarį.

– Viskas gerai?– paklausė daktaras Stilingflytas.– Tu patenkinta, kad aš nieko neslepiu? Viskas aišku kaip dieną.

Mergina linktelėjo.

– Teisingai. Sėsk. Įsitaisyk patogiai. Ar rūkai?

– Na, aš...

– Tik žolę – ką nors panašaus? Nieko tokio, neturi man to sakyti.

– Žinoma, kad nieko panašaus nevartoju.

– Nesakyčiau „žinoma", bet tenka tikėti tuo, ką sako pacientai. Gerai. Dabar papasakok man apie save.

– Aš... aš nežinau. Tikrai nėra ko pasakoti. Ar nenorite, kad atsigulčiau ant kušetės?

– O, turi galvoje sapnus ir visą kitą šlamštą? Ne, to nereikia. Tiesiog norėčiau gauti foną. Žinai. Kada gimei, gyveni kaime ar mieste, turi brolių ir seserų, esi vienturtė ir taip toliau. Kada mirė tavo motina, ar labai nusiminei dėl jos mirties?

– Žinoma, kad taip,– pasipiktinusiu balsu pasakė Norma.

– Per daug mėgsti žodelį „žinoma", mis Vest. Beje, Vest nėra tikra tavo pavardė, ar ne? O, nieko tokio, aš nenoriu

sužinoti kitos. Vadink save Vest, Ist ar Nort* ar kaip tik nori. Beje, kas nutiko, kai mirė tavo motina?

– Prieš mirdama ji ilgą laiką buvo invalidė. Dažnai gydydavosi sanatorijose. Aš gyvenau pas tetą, seną moteriškę, Devonšire. Iš tiesų, ji nebuvo mano teta, bet pirmos eilės mamos pusseserė. O mano tėvas parvažiavo namo tik prieš šešis mėnesius. Tai... tai buvo nuostabu,– staiga jos veidas nušvito. Ji nepastebėjo greito, įdėmaus žvilgsnio, kuriuo ją nužvelgė jaunas vyras.– Žinote, aš vos jį prisiminiau. Jis išvažiavo, kai man buvo maždaug penkeri. Nemaniau, kad dar kada nors jį pamatysiu. Mama nelabai dažnai apie jį kalbėdavo. Manau, kad iš pradžių ji tikėjosi, jog jis paliks tą kitą moterį ir grįš.

– Kitą moterį?

– Taip. Jis pabėgo su kita. Mama sakė, kad ji buvo labai bloga moteris. Mama labai negražiai kalbėjo apie ją ir apie tėvą, bet aš galvodavau, kad galbūt... galbūt tėvas nėra toks blogas, kaip ji galvoja, kad dėl visko buvo kalta ta moteris.

– Ar jie susituokė?

– Ne. Mama sakė, kad niekada neišsiskirs su tėvu. Ji buvo... ar anglikonė? Evangelikė, labai konservatyvi. Beveik kaip romėnų katalikė. Ji netikėjo skyrybomis.

– Ar jie ir toliau gyveno kartu? Kokia buvo moters pavardė, ar tai taip pat paslaptis?

– Nepamenu jos pavardės,– Norma papurtė galvą.– Ne, nemanau, kad jie ilgai gyveno kartu, bet, matote, nedaug apie tai žinau. Jie išvyko į Pietų Afriką, bet, man regis, jie susipyko ir gana greitai išsiskyrė, nes tada mama sakė, jog tikisi, kad tėvas gali grįžti. Bet jis negrįžo. Jis net nerašė. Net man. Bet jis man kai ką atsiųsdavo per Kalėdas. Visada atsiųsdavo dovanų.

– Jis tavimi žavėjosi?

---

* West, East, North – vakarai, rytai, šiaurė (*angl.*) (*vert. past.*)

– Nežinau. Ką galiu pasakyti? Niekas niekada apie jį nekalbėjo. Tik dėdė Saimonas – jo brolis. Jis užsiėmė verslu Sityje ir labai pyko, kad tėvas viską metė. Kalbėjo, kad jis visada buvo toks, niekada neįsitvirtindavo, bet pridurdavo, kad iš tiesų jis nebuvo blogas vaikis. Sakė, kad jis tiesiog silpnas. Aš nedažnai matydavausi su dėde Saimonu. Daugiausia su mamos draugais. Dauguma jų buvo baisiai nuobodūs. Visas mano gyvenimas labai nuobodus... O, tai atrodė taip nuostabu, kad tėtė tikrai grįžta namo. Stengiausi prisiminti jį, tai, ką jis man sakydavo, žaidimus, kuriuos su manimi žaisdavo. Jis dažnai mane prajuokindavo. Galvojau, kad gal rasiu kokių senų skaidrių ar nuotraukų su juo. Rodos, visas jas išmetė. Manau, kad mama visas jas suplėšė.

– Tad ji kerštavo.

– Manau, kad iš tiesų ji keršijo Luizai.

– Luizai?

Jis matė, kad mergina kiek suirzo.

– Neprisimenu... sakau jums... neprisimenu jokių vardų.

– Nesvarbu. Tu kalbi apie moterį, su kuria pabėgo tavo tėvas. Teisingai?

– Taip. Mama sakė, kad ji per daug geria, kad vartoja narkotikus ir kad jai blogai baigsis.

– Bet nežinai, kaip jai baigėsi?

– Aš nieko nežinau...– jos jausmai kaito.– Norėčiau, kad neklausinėtumėte! Nieko apie ją nežinau! Daugiau nieko apie ją negirdėjau! Buvau ją pamiršusi, kol apie ją neužsiminėte. Sakau jums, kad aš *nieko* nežinau.

– Na, na,– ramino ją daktaras Stilingflytas.– Nesijaudink taip. Tau nereikia graužtis dėl praeities. Pagalvokime apie ateitį. Ką darysi toliau?

Norma sunkiai atsiduso.

– Nežinau. Neturiu kur eiti. Negaliu... daug geriau... esu tikra, kad daug geriau... visa tai pabaigti... tik...

– Tik negali antrą kartą mėginti, ar ne? Mano mergyte, galiu tau pasakyti, kad tai būtų labai kvaila. Gerai, neturi kur eiti, niekuo nepasitiki; turi pinigų?

– Taip, banke turiu sąskaitą, ir tėvas kiekvieną ketvirtį perveda į ją daug pinigų, bet nesu tikra... Manau, kad dabar jie gali manęs ieškoti. *Nenoriu, kad mane rastų.*

– Neras. Aš viską sutvarkysiu. Vieta vadinasi Kenvei Kortas. Tai tarsi sanatorija, į kur žmonės važiuoja pailsėti. Ten nėra nei daktarų, nei kušečių, ir galiu prižadėti, kad nebūsi ten uždaryta. Galėsi išeiti, kai tik panorėsi. Galėsi pusryčiauti lovoje, jei norėsi, visą dieną gulėsi lovoje. Gerai pailsėsi, ir vieną dieną aš atvažiuosiu, pasikalbėsiu su tavimi ir mes drauge išspręsime keletą problemų. Ar tai tau tinka? Ar nori?

Norma pažiūrėjo į jį. Ji sėdėjo, žiūrėdama į jį nieko nematančiomis akimis. Paskui lėtai linktelėjo galva.

II.

Vėliau, vakare, daktaras Stilingflytas paskambino telefonu.

– Vaiko pagrobimo operacija pavyko puikiai. Ji – Kenvei Korte. Buvo paklusni kaip ėriukas. Kol kas negaliu daugiau tau pasakyti. Mergytė prifarširuota narkotikų. Sakyčiau, kad ji vartojo „širdeles", migdomuosius ir galbūt LSD... Kurį laiką taip kvaišinosi. Sako, kad ne, bet nelabai tikėčiau tuo, ką ji kalba...

Jis kurį laiką klausėsi.

– Neklausk manęs! Reikia būti atsargiam. Ji lengvai sukelia audrą... Taip, ji kažko bijo arba apsimeta, kad kažko bijo...

– Kol kas dar nežinau, negaliu pasakyti. Prisimink, kad žmonės, kurie vartoja narkotikus, yra gudrūs. Niekada negali jais tikėti. Nenoriu jos skubinti ir išgąsdinti...

– Tėvo kompleksas vaikystėje. Sakyčiau, motina nela-

bai rūpėjo, kuri, rodos, buvo niūri moteris – teisuolės kankinės tipas. Atrodo, kad tėvas buvo linksmuolis ir negalėjo pakęsti vedybinio gyvenimo niūrumo... Ar pažįsti ką nors, vardu Luiza? .. Rodos, tas vardas ją išgąsdino... Sakyčiau, ji buvo pirmasis merginos neapykantos objektas. Ji išsivežė tėvą tada, kai vaikui buvo penkeri. Tokio amžiaus vaikai nelabai ką supranta, bet jie labai greitai pajunta pasipiktinimą tam asmeniui, kuris, jų nuomone, yra dėl ko nors kaltas. Su tėvu ji pasimatė vos prieš keletą mėnesių. Sakyčiau, ji užsisvajojo apie tėvo kompaniją, norėjo būti jo numylėtine. Tikriausiai jos iliuzijos išsisklaidė. Tėvas grįžo su žmona, nauja jauna gražia žmona. *Jos* vardas ne Luiza, ne?.. Na, aš tik paklausiau. Aš tau tik bendrais bruožais apie viską.

Balsas kitame laido gale griežtai paklausė:

– Ką tu pasakei? Pakartok.

– Sakiau, kad tau tik bendrais bruožais apie viską pasakoju.

Stojo tyla.

– Beje, yra vienas mažas dalykėlis, kuris gali tave sudominti. Mergina gana negrabiai mėgino nusižudyti. Ar tai tave stebina? O, nestebina? Ne, ji neprisirijo aspirino ir nekišo galvos į orkaitę. Ji puolė priešais „Jaguarą", kuris važiavo greičiau nei turėtų... Aš tau tik sakau, kad pačiupau ją pačiu laiku... Taip, manau, tai buvo akimirkos impulsas... Ji tai prisipažino. Įprasta klasikinė frazė – ji „norėjo viską pabaigti".

Jis klausėsi skubiai beriamų žodžių, paskui pasakė:

– Nežinau. Nesu dėl to tikras... Viskas aišku. Nervinga mergina, neurotikė, vartojusi per daug narkotikų. Ne, negaliu tau tiksliai pasakyti, kokių. Tokių dalykėlių daugybė platinama, o jų poveikis skiriasi. Jis gali pasireikšti sumišimu, atminties praradimu, agresija, susipainiojimu ar visišku sąmonės aptemimu! Sunku pasakyti, kurios reakcijos yra tikros, o kurias sukėlė narkotikai. Matai, yra dvi galimybės. Ši mergina

galbūt viską tik išpučia, apsimeta neurotike ir tik kalba apie savižudybes. Gali būti ir taip. O gal visa tai melas. Aš visai nenustebčiau, jei ji kurtų šią istoriją dėl kažkokių jai težinomų priežasčių – jei norėtų sudaryti visiškai klaidingą įspūdį apie save. Jei taip, ji tai atlieka labai gudriai. Šiaip ar taip, toje jos istorijoje kažkas ne taip. Gal ji labai gudri aktoriukė, puikiai atliekanti vaidmenį? O gal tikrai pusiau idiotė, savižudybės auka? Arba ta, arba ta... Ką sakai?.. A, „Jaguaras"! Taip, jis važiavo per greitai. Manai, tai galėjo nebūti mėginimas nusižudyti? Kad „Jaguaras" tyčia norėjo ją partrenkti?

Jis porą minučių galvojo.

– *Negaliu* pasakyti,– lėtai prabilo.– Taip tiesiog *galėjo* atsitikti. Taip, galėjo, bet aš apie tai nepagalvojau. Bėda ta, kad viskas įmanoma, ar ne? Šiaip ar taip, netrukus tikiuosi daugiau iš jos išgauti. Dabar ji beveik nori manimi pasitikėti, kol aš dar nenuėjau per toli ir nepriverčiau jos kažką įtarti. Netrukus ji pasitikės labiau ir daugiau pasakys, o jei ji yra autentiškas atvejis, tai ji išpils visą istoriją man... Pagaliau priversiu ją tai padaryti. Dabar ji kažko išsigandusi...

– Jei, žinoma, ji muilina man akis, mes turėsime rasti priežastį. Ji – Kenvei Korte, ir aš *manau,* kad ten liks. Siūlau tau pasiųsti ką nors stebėti tos vietos, nes jei ji nutars išeiti, geriau kad kas nors, ko ji nepažįsta, ją sektų.

11 SKYRIUS

I.

Endrius Restarikas rašė čekį truputį raukydamasis.

Jo kabinetas buvo didelis, gražiai apstatytas pagal tipišką įprastą magnatų madą. Baldai ir aksesuarai buvo Saimono Restariko, o Endrius Restarikas juos perėmė ir pakeitė tik ką ne ką – nukabino porą paveikslų ir pakeitė juos savo portretu, kurį atsivežė iš kaimo, bei „Kalnų" akvarele.

Endrius Restarikas buvo vidutinio amžiaus vyras, bepradedąs tukti, tačiau keistai mažai skyrėsi nuo maždaug penkiolika metų jaunesnio vyro paveiksle, kabančiame virš jo galvos. Tas pats atsikišęs smakras, griežtai suspaustos lūpos ir kiek pakelti pašaipūs antakiai. Nelabai išvaizdus ir šiuo metu nelabai laimingas. Į kambarį įėjo jo sekretorė ir, kai jis pažvelgė į ją, priėjo prie jo stalo.

– Atvyko mesjė Erkiulis Puaro. Jis tvirtina, kad susitaręs su jumis susitikti, bet aš niekur to neužsirašiau.

– Mesjė Erkiulis Puaro? Pavardė atrodė tarsi pažįstama, tačiau jis negalėjo prisiminti, iš kur. Jis papurtė galvą.– Negaliu nieko apie jį prisiminti, nors man rodosi, kad pavardę esu girdėjęs. Kaip jis atrodo?

– Labai žemas vyriškis... užsienietis... manyčiau, prancūzas... su milžiniškais ūsais...

– Na, žinoma! Prisiminiau, kaip jį apibūdino Marija. Jis atvažiavo pamatyti senojo Rodžio. Bet kuo aš čia dėtas?

– Jis sako, kad rašėte jam laišką.

– Neprisimenu... net jei tai ir dariau. Gal Marija... Na, ką

gi, nesvarbu, atvesk jį. Geriau pažiūrėsiu, ką visa tai reiškia.

Po poros akimirkų Klaudija Rys-Holend sugrįžo su žmogučiu kiaušinio formos galva, dideliais ūsais ir smailiais lakuotais batais, o jo patenkinta išraiška labai atitiko žmonos apibūdinimą.

– Mesjė Erkiulis Puaro,– pasakė Klaudija Rys-Holend.

Ji išėjo, o Erkiulis Puaro priėjo prie stalo. Restarikas atsistojo.

– Mesjė Restarikas? Aš Erkiulis Puaro, jūsų paslaugoms.

– O taip. Mano žmona užsiminė, kad buvote užsukęs pas mus, tai yra pas mano dėdę. Kuo galiu būti naudingas?

– Atvykau atsiliepdamas į jūsų laišką.

– Mano laišką? Aš nerašiau jums, mesjė Puaro.

Puaro nužvelgė Restariką. Tada išsitraukė iš kišenės laišką, išlankstė jį, peržvelgė ir padavė jį nusilenkdamas.

– Pažiūrėkite pats, mesjė.

Restarikas pažvelgė į laišką. Jis buvo išspausdintas ant jo įstaigos laiškinio popieriaus. Jo parašas rašytas rašalu apačioje.

Brangusis mesjė Puaro,

būčiau labai dėkingas, jei kuo greičiau galėtumėte užsukti pas mane toliau nurodytu adresu. Iš to, ką man pasakė žmona bei iš to, ką sužinojau pasiklausinėjęs Londone, supratau, kad esate patikimas žmogus ir galite imtis reikalo, kur pageidautinas diskretiškumas.

Nuoširdžiai jūsų,
Endrius Restarikas.

Jis griežtai paklausė:

– Kada tai gavote?

– Šįryt. Šiuo metu neturiu jokių darbų, tad ir atvykau.

– Tai nepaprastas dalykas, mesjė Puaro. Šį laišką rašiau ne aš.

– Ne jūs?

– Ne. Mano parašas visai kitoks – pats pažiūrėkite,– jis ištiesė ranką, tarsi ieškodamas kokio savo parašo pavyzdžio ir nieko negalvodamas taip atvertė čekių knygelę, kurioje ką tik buvo pasirašęs, kad Puaro galėtų ją pamatyti.– Matote? Parašas laiške nė kiek nepanašus į manąjį.

– Bet tai keista,– pasakė Puaro.– Nepaprastai keista. Kas galėjo parašyti šį laišką?

– Aš pats savęs to klausiu.

– Ar tai negalėjo būti... atleiskite man... jūsų žmona?

– Ne, ne. Marija niekada nieko panašaus nedarytų. Beje, kodėl jai reikėtų pasirašyti mano vardu? O ne, ji būtų man pasakiusi, kad taip pasielgė, nuteikusi mane jūsų apsilankymui.

– Tad jūs neįsivaizduojate, kas galėjo pasiųsti šį laišką?

– Visiškai neįsivaizduoju.

– Ar jūs nežinote, misteri Restarikai, dėl kokio reikalo šiuo laišku jūs galėjote norėti mane pasamdyti?

– Iš kur aš galiu žinoti?

– Atleiskite man,– pasakė Puaro,– jūs dar ne visą laišką perskaitėte. Pirmo puslapio apačioje po parašu pamatysite nedidelį užrašą *Prašom versti.*

Restarikas apvertė laišką. Kito puslapio viršuje buvo laiško tęsinys.

Reikalas, kurį noriu su jumis aptarti, susijęs su mano dukra Norma.

Restariko elgesys pasikeitė. Jo veidas patamsėjo.

– Tad štai kaip! Bet kas gali žinoti... kas gali būti įsipainiojęs į šį reikalą... Kas apie tai žino?

– Ar tai galėtų būti būdas paskatinti jus pasitarti su manimi? Koks nors gera linkintis draugas? Jūs tikrai neįsivaizduojate, kas galėjo būti laiško autorius?

– Net nenumanau.

– Ir jums nekyla jokių rūpesčių dėl jūsų dukros – dėl dukros, vardu Norma?

Restarikas lėtai prabilo:

– Turiu dukrą, vardu Norma. Ji – vienturtė,– jo balsas kiek pasikeitė, tariant pastarąjį sakinį.

– Ir ji turi kokių rūpesčių, sunkumų?

– Bent aš nieko nežinau,– bet, prieš tai pasakydamas, jis kiek padvejojo.

Puaro palinko į priekį.

– Nemanau, kad sakote tiesą, misteri Restarikai. Manau, *yra* koks rūpestis ar sunkumas, susijęs su jūsų dukra.

– Kodėl taip manote? Ar kas nors kalbėjosi su jumis šia tema?

– Aš taip sprendžiu tik iš jūsų intonacijos, mesjė. Daugumai žmonių,– pridūrė Erkiulis Puaro,– šiais laikais kelia rūpesčių jų dukros. Jaunos ledi genialiai sugeba įsipainioti į visokius rūpesčius. Visai galimas daiktas, kad čia ta pati situacija.

Restarikas kurį laiką tylėdamas bilsnojo pirštais į stalą.

– Taip, aš nerimauju dėl Normos,– pasakė pagaliau.– Ji sunki mergaitė. Neurotiška, linkusi į isteriją. Aš... deja, nelabai gerai ją pažįstu.

– Rūpesčių, be abejonės, kelia jaunuolis?

– Taip, ir jis, bet ne tai mane jaudina. Manau...– jis vertinančiu žvilgsniu nužvelgė Puaro.– Ar jumis galima pasitikėti?

– Jei nebūčiau patikimas, nelabai galėčiau užsiimti savo profesija.

– Matote, noriu, kad mano duktė būtų *rasta*.

– A?

– Praėjusį savaitgalį ji kaip paprastai grįžo namo į kaimą.

Sekmadienio vakarą ji neva grįžo į butą, kuriame gyvena su dviem kitomis merginomis, bet dabar sužinojau, kad ji ten *nevažiavo*. Ji išvyko... kažkur kitur.

– Vadinasi, ji dingo?

– Tai skamba labai melodramatiškai, bet taip ir yra. Manau, kad yra visiškai natūralus paaiškinimas, bet... na, manau, kiekvienas tėvas jaudintųsi. Matote, ji nepaskambino ir kitaip nepasiaiškino merginoms, su kuriomis gyveno tame bute.

– Ar jos irgi nerimauja?

– Ne, nesakyčiau. Manau... na, manau, kad joms tokie reikalai atrodo labai paprasti. Merginos labai nepriklausomos. Labiau nei prieš penkiolika metų, kai išvažiavau iš Anglijos.

– O kaip tas jaunuolis, kurio jūs nemėgstate? Ar ji negalėjo pasprukti su juo?

– Nuoširdžiai tikiuosi, kad ne. Tai įmanoma, bet aš... mano žmona taip nemano. Manau, matėte jį tądien, kai užsukote į mūsų namus aplankyti mano dėdės...

– O taip, manau, kad pažįstu jaunuolį, apie kurį kalbate. Labai gražus jaunuolis, bet, jei galiu taip sakyti, ne toks jaunuolis, kurį pamėgtų tėvas. Pastebėjau, kad ir jūsų žmona nepatenkinta.

– Mano žmona įsitikinusi, kad tą dieną jis norėjo prasmukti į namą nepastebėtas.

– Jis tikriausiai žino, kad ten yra nepageidaujamas?

– Žino kuo puikiausiai,– niūriai atsakė Restarikas.

– Ar tada nemanote, kad labai panašu, jog jūsų dukra galėjo su juo pabėgti?

– Nežinau, ką galvoti. Iš pradžių... nemaniau.

– Lankėtės policijoje?

– Ne.

– Tokiu atveju, kai kas nors prapuola, paprastai daug geriau kreiptis į policiją. Jie irgi labai diskretiški ir turi daugiau

galimybių nei tokie žmonės kaip aš.

– Nenoriu eiti į policiją. Tai mano *duktė,* suprantate? *Mano* duktė. Jei ji nusprendė... išvykti kuriam laikui ir nepranešti mums, ką gi, tai jos reikalas. Nėra priežasčių tikėti, kad jai gresia koks pavojus ar panašiai. Aš... tiesiog pats noriu žinoti, kur ji yra.

– Ar gali būti taip, misteri Restarikai... tikiuosi, kad per daug nespėlioju, jog nerimaujate dėl savo dukters ne tik dėl to?

– Kodėl manote, kad yra dar kažkas?

– Todėl, kad faktas, jog mergina kuriam laikui dingsta, nieko nepasakiusi nei tėvams, nei draugėms, su kuriomis gyvena, kur ji išvyko, šiomis dienomis nėra ypač neįprastas. Manau, kad šis faktas turėjo būti su *dar kažkuo* susijęs, ir dėl to jūs taip persigandote.

– Na, galbūt jūs ir teisus. Labai...– jis abejodamas pažiūrėjo į Puaro. – Labai sunku kalbėtis apie tokius dalykus su nepažįstamaisiais.

– Visai ne,– paprieštaravo Puaro.– Daug lengviau apie tokius dalykus kalbėtis su nepažįstamaisiais, nei su draugais ar pažįstamais. Jūs turėtumėte sutikti.

– Galbūt. Galbūt. Suprantu, ką norite pasakyti. Ką gi, turiu prisipažinti, kad mano mergytė mane liūdina. Matote, ji... ji ne visai tokia kaip kitos mergaitės, ir atsitiko kai kas, kas man kelia nerimą... mums abiems su žmona.

Puaro pasakė:

– Jūsų dukra galbūt išgyvena sunkų jaunystės amžių, emocinę brandą, kai, nuoširdžiai tariant, merginos gali daryti tai, už ką vargiai gali atsakyti. Neįsižeiskite, nes aš drįsiu spėti. Tikriausiai jūsų dukra nenori turėti pamotės?

– Deja, tai tiesa. Tačiau be jokių priežasčių, mesjė Puaro. Su pirmąja žmona išsiskyriau prieš daugelį metų.

Jis patylėjo ir pridūrė:

– Būsiu jums atviras. Pagaliau, nėra ko čia slėpti. Mano pirmoji žmona ir aš susvetimėjome. Man nėra ko švelninti padėties. Sutikau kitą, kuria susižavėjau, ir išvykau į Pietų Afriką. Mano žmona nesutiko skirtis, ir aš skyrybų neprašiau. Savo žmoną ir dukrą aprūpinau finansiškai... Mergaitei tada buvo tik penkeri...

Jis patylėjo ir tęsė:

– Žvelgdamas į praeitį, suprantu, kad kurį laiką buvau nepatenkintas gyvenimu. Troškau keliauti. Tuo savo gyvenimo laikotarpiu nepakenčiau prisirišimo prie kabineto stalo. Mano brolis keletą kartų man priekaištavo už tai, kad nesidomėjau šeimos verslu, kad nesu jam naudingas. Jis sakė, kad aš neatlieku savo darbų. Bet aš nenorėjau tokio gyvenimo. Aš negalėjau nustygti vietoje. Norėjau nuotykingo gyvenimo. Norėjau pasidairyti po pasauli ir pamatyti laukinių vietų...

Jis staiga užsičiaupė.

– Šiaip ar taip... jums neįdomi mano gyvenimo istorija. Išvykau į Pietų Afriką, ir Luiza vyko su manimi. Deja, tai nebuvo gera mintis. Atvirai prisipažįstu. Buvau ją įsimylėjęs, bet mes be paliovos kivirčijomės. Ji nekentė gyvenimo Pietų Afrikoje, norėjo grįžti į Londoną ir Paryžių – į visas tas rafinuotas vieteles. Išsiskyrėme jau po metų nuo mūsų atvykimo ten.

Jis atsiduso.

– Galbūt tada aš turėjau grįžti; grįžti į banalų gyvenimą, kurio taip nemėgau. Bet to nepadariau. Nežinau, ar mano žmona būtų mane priėmusi, ar ne. Galbūt ji būtų tiesiog nutarusi, kad tai jos pareiga. Ji labai gerai atlikdavo savo pareigas.

Puaro pajuto lengvutį kartėlį, su kuriuo buvo ištartas šis sakinys.

– Bet manau, kad turėjau daugiau galvoti apie Normą. Ką gi, buvo taip. Mažylė buvo saugi su savo motina. Finan-

siškai viskas buvo sutvarkyta. Kartais jai rašiau ir siuntinėjau dovanų, bet niekada negalvojau grįžti į Angliją ir su ja pasimatyti. Negalima manęs už tai tik smerkti. Aš įpratau prie kitokio gyvenimo būdo, ir maniau, kad vaikui būtų tik žalinga turėti tėvą, kuris atvažiuoja ir išvažiuoja, kad tikriausiai tai sutrikdytų jos dvasinę ramybę. Šiaip ar taip, sakykime, kad maniau, jog dariau tai, kas jai geriausia.

Restarikas dabar kalbėjo labai greitai. Atrodė, jog jis jautė tam tikrą palengvėjimą, galėdamas papasakoti visą istoriją užjaučiančiam klausytojui. Tai buvo reakcija, kurią Puaro dažnai pastebėdavo anksčiau, ir jis jį padrąsino.

– Jūs niekada pats nenorėjote grįžti namo?

Restarikas labai griežtai papurtė galvą.

– Ne. Matote, aš gyvenau taip, kaip norėjau, taip, kaip man buvo skirta. Iš Pietų Afrikos persikrausčiau į Rytų Afriką. Finansiškai man labai sekėsi, rodėsi, kad viskas, prie ko prisiliečiu, ima klestėti; projektai, su kuriais buvau susijęs, kartais kitų žmonių, kartais mano paties, buvo sėkmingi. Pamėgau klajoti ir keliauti pėsčiomis. Iš prigimties esu gamtos žmogus. Galbūt dėl to, vedęs savo pirmąją žmoną, pasijutau tarsi spąstuose, suvaržytas. Ne, man patiko mano laisvė ir nenorėjau grįžti į tokį banalų gyvenimą, koks čia manęs laukė.

– Bet pagaliau jūs grįžote?

Restarikas atsiduso.

– Taip. Aš grįžau. Na, manau, mes visi pasenstame. Be to, mes su kitu vyru atradome aukso gyslą. Mes išsirūpinome sutartį, kuri galėjo turėti labai svarbių padarinių. Reikėjo derybų Londone. Čia galėjau patikėti veikimo laisvę savo broliui, tačiau mano brolis mirė. Aš vis dar buvau firmos partneris. Galėjau grįžti ir pats viską sutvarkyti. Pirmą kartą pagalvojau apie tokią galimybę. Tai yra apie grįžimą į Sičio pasaulį.

– Gal jūsų žmona... jūsų antroji žmona...

– Taip, visai galimas daiktas. Vedžiau Mariją po poros mėnesių nuo brolio mirties. Marija gimė Pietų Afrikoje, bet kelis kartus buvo Anglijoje, ir jai patiko šis gyvenimas. Jai ypač patiko mintis apie anglišką sodelį! O aš? Ką gi, pirmą kartą pajutau, kad ir man patiks gyventi Anglijoje. Be to, pagalvojau apie Normą. Jos motina buvo mirusi prieš porą metų. Apie viską pasišnekėjau su Marija, ir ji sutiko padėti sukurti namus mano dukrai. Perspektyva atrodė visai gera, ir...– jis nusišypsojo,– ir aš grįžau namo.

Puaro pažiūrėjo į portretą, kuris kabojo už Restariko nugaros. Čia jis buvo geriau apšviestas nei name kaime. Jis labai aiškiai vaizdavo vyrą, kuris sėdėjo prie stalo; tie patys išskirtiniai bruožai, atsikišęs smakras, pašaipūs antakiai, galvos laikysena. Tačiau portrete buvo vienas dalykas, kurio trūko vyrui, sėdinčiam priešais Puaro. Jaunystė!

Puaro šovė kita mintis. Kodėl Endrius Restarikas atsivežė portretą iš kaimo į savo kabinetą Londone? Du jo ir jo žmonos portretai buvo bendri, nutapyti tuo pačiu metu ir to ypač madingo to laikotarpio dailininko, kurio specialybė buvo portretų tapymas. Puaro pamanė, kad būtų daug natūraliau palikti juos kartu kaip originale. Tačiau Restarikas savo paties portretą pasiėmė į kabinetą. Ar tai būta kažkokios tuštybės... norėjimo pasirodyti svarbiu Sičio žmogumi? Tačiau jis – žmogus, daug laiko praleidęs laukinėse vietovėse, prisipažinęs, kad mėgsta laukines vieteles... O gal jis tai padarė, norėdamas save matyti kaip Sičio įžymybę? Gal jam reikėjo paspirties?

„Na, žinoma, – pagalvojo Puaro,– tai gali būti ir paprasčiausia tuštybė!"

„Net mane patį,– neįprastai kukliai pagalvojo Puaro,– net mane patį kartais apima tuštybė."

Trumpa tyla, kai abu vyrai atrodė užsimiršę, buvo nu-

traukta.

– Turite atleisti man, mesjė Puaro,– atsiprašė Restarikas.– Rodos, verčiau jus nuobodžiauti, pasakodamas savo gyvenimo istoriją.

– Nėra ko atsiprašinėti, misteri Restarikai. Jūs tikrai kalbėjote apie savo gyvenimą tik tiek, kiek jis siejasi su jūsų dukra. Jūs labai nerimaujate dėl savo dukters. Bet nemanau, kad jau pasakėte man tikrąją priežastį. Sakėte, kad norite ją rasti?

– Taip, noriu ją rasti.

– Taip, bet ar norite, kad ją rasčiau *aš?* Na, nedvejokite. *La politesse** gyvenime labai svarbu, bet čia tai nebūtina. Klausykite. Sakau jums, kad jei norite rasti savo dukterį, aš, Erkiulis Puaro, patariu jums eiti į policiją, nes jie turi galimybių tai padaryti. Ir, kiek žinau, jie gali būti diskretiški.

– Neisiu į policiją, nebent... na, nebent visiškai prarasčiau viltį.

– Jūs mieliau kreipsitės į privatų agentą?

– Taip. Bet, matote, nieko nežinau apie privačius agentus. Nežinau, kuo... kuo galima pasitikėti. Nežinau, kas...

– O ką jūs žinote apie mane?

– Kai ką apie jus žinau. Pavyzdžiui, žinau, kad jūs ėjote atsakingas pareigas Žvalgyboje per karą, nes, tiesą pasakius, mano dėdė laiduoja už jus. Tai pripažinti faktai.

Restarikas nepastebėjo truputį ciniškos Puaro veido išraiškos. Puaro gerai žinojo, kad pripažinti faktai yra visiška iliuzija – nors Restarikas turėjo žinoti, koks nepatikimas yra seras Roderikas atminties ir pažinimo požiūriu, jis prarijo paties Puaro užmestą jauką su visu kabliuku. Puaro netrośko sugriauti jo iliuzijų. Tai tik patvirtino jo senus įsitikinimus, kad

---

* Mandagumas (*pranc.*)

niekada negalima niekuo tikėti. *Įtark visus* – tai daugelį metų, jei ne visą gyvenimą, buvo viena iš svarbiausių jo aksiomų.

– Leiskite jus patikinti,– pasakė Puaro,– kad mano karjera buvo išskirtinai sėkminga. Tam tikrais atvejais man niekas negalėjo prilygti.

Neatrodė, kad Restarikas buvo tuo tikras. Iš tiesų, anglui žmogus, kuris gyrė save tokiais žodžiais, kėlė šiokius tokius nuogąstavimus.

Jis pasakė:

– Ką manote jūs pats, mesjė Puaro? Ar tikite, kad galite rasti mano dukterį?

– Galbūt ne taip greitai, kaip policija, bet taip. Aš ją rasiu.

– Ir... ir jei rasite...

– Bet jei norite, kad ją rasčiau, misteri Restarikai, turite pasakyti man visas aplinkybes.

– Bet aš jau pasakiau. Laikas, vieta, kur ji turėtų būti. Galiu duoti jums jos draugų sąrašą.

Puaro smarkiai purtė galvą.

– Ne, ne, siūlau pasakyti man tiesą.

– Manote, kad nepasakiau jums tiesos?

– Ne visą. Esu tuo tikras. Ko jūs bijote? Kokie yra nežinomi faktai, kuriuos turiu žinoti, jei noriu ją rasti? Jūsų dukra nemėgsta savo pamotės. Tai aišku. Čia nėra nieko keista. Tai natūrali reakcija. Turite prisiminti, kad ji galėjo slapčia jus idealizuoti daugelį metų. Iširusios santuokos atveju tai visai įmanoma, nes vaiko prisirišimui buvo suduotas žiaurus smūgis. Taip, taip, žinau, apie ką kalbu. Sakote, kad vaikas pamiršta. Tai tiesa. Jūsų dukra galėjo jus pamiršti ta prasme, kad, kai vėl jus pamatė, galėjo neprisiminti jūsų veido ar jūsų balso. Ji susikūrė savo paveikslą. Jūs išvykote. Ji norėjo, kad grįžtute. Jos motina, be abejonės, neleido jai apie jus kalbėti, dėl to ji

tikriausiai dar daugiau apie jus galvojo. Jūs tapote jai vis *svarbesnis*. Ir kadangi ji negalėjo kalbėtis apie jus su savo motina, jos vaikiška reakcija buvo labai natūrali – kaltinimas to gimdytojo, kuris liko, už nebuvimą to, kuris išvyko. Ji kalbėjo sau kažką panašaus į „Tėvas mane mylėjo. Tai mamos jis nemėgo", ir iš to liko tam tikras idealizavimas, tam tikras slaptas ryšys tarp jūsų ir jos. Tai, kas atsitiko, ne jos tėvo kaltė. Ji tuo nepatikės!

– Užtikrinu jus, kad tai nutinka dažnai. Šiek tiek išmanau psichologiją. Tad kai ji sužinojo, jog jūs vykstate namo, kad jūs ir ji susitiksite, grįžo daugelis prisiminimų, kurių ji buvo atsisakiusi daugeliui metų. Jos tėvas grįžta! Ji bus su juo laiminga! Ji tikriausiai nesuvokė, kad yra pamotė, kol jos nepamatė. Ir tada ėmė nežmoniškai pavydėti. Užtikrinu jus, kad tai visai natūralu. Ji nežmoniškai pavydi iš dalies dėl to, kad jūsų žmona yra graži moteris, rafinuota, gerų manierų, o to merginos dažnai nemėgsta, nes joms dažnai trūksta pasitikėjimo savimi. Ją pačią tikriausiai kankina nevisavertiškumo kompleksas, tad kai ji mato savo kompetentingą ir gražią pamotę, visai įmanoma, kad jos nekenčia; bet nekenčia jos kaip paauglė, kuri vis dar gali elgtis kaip vaikas.

– Na...– Restarikas dvejojo.– Maždaug taip pasakė daktaras, kai su juo konsultavomės... Noriu pasakyti...

– Aha,– pasakė Puaro.– Tad jūs tarėtės su daktaru? Turėjo būti kažkokia priežastis, kad kvietėtės daktarą?

– Tikrai jokios nebuvo.

– Tik ne Erkiuliui Puaro tai galite sakyti. *Kažkokia* priežastis buvo. Kažkas rimta, ir jūs geriau man pasakykite, nes jei aš žinosiu, kas dedasi merginos galvoje, galėsiu greičiau veikti. Viskas bus greičiau.

Restarikas keletą minučių tylėjo, bet pagaliau apsisprendė.

– Tai absoliučiai konfidencialu, mesjė Puaro. Ar galiu jumis pasikliauti?

– Žinoma, būtinai. Kas atsitiko?

– Nesu... dėl to tikras.

– Jūsų dukra ėmėsi kažkokių veiksmų prieš jūsų žmoną? Kažkas daugiau nei tiesiog vaikiškas šiurkštumas ar nemalonių dalykų kalbėjimas? Kažkas blogiau nei tai... Kažkas rimtesnio. Gal ji dabar atakavo ją *fiziškai?*

– Ne, tai nebuvo ataka... Ne fizinė ataka, bet... nieko negalima įrodyti.

– Ne, ne. Mes tai suprantame.

– Mano žmona smarkiai sunegalavo...– jis dvejojo.

– A,– pasakė Puaro.– Taip, suprantu. Ir kokio pobūdžio buvo jos liga? Gal virškinimas? Plonosios žarnos uždegimas?

– Jūs greitas, mesjė Puaro. Jūs labai greitas. Taip, tai *buvo* virškinimas. Šis mano žmonos nusiskundimas buvo keistas, nes jos sveikata visada buvo labai puiki. Pagaliau ji buvo nusiųsta į ligoninę „stebėjimui", kaip jie tai pavadino. Patikrinimui.

– Ir rezultatas?..

– Nemanau, kad jie buvo visiškai patenkinti... Rodos, kad ji visiškai pasveiko, ir netrukus buvo grąžinta namo. Bet bėda pasikartojo. Mes atidžiai stebėjome tai, ką ji valgo, stebėjome virėjas. Atrodė, kad ji kentė nuo žarnų apnuodijimo, kuriam, rodos, nebuvo priežasčių. Tada paėmėme visų jos valgytų patiekalų mėginius. Iš visų pavyzdžių paaiškėjo, kad į įvairius patiekalus buvo įdėta tam tikros medžiagos. Bet kuriuo atveju tai buvo patiekalai, kuriuos valgė tik mano žmona.

– Kalbant tiesiai šviesiai, kažkas jai davė arseno. Tiesa?

– Tiesa. Mažomis dozėmis, kurios ilgainiui darytų didelį poveikį.

– Jūs įtarėte savo dukrą?

– Ne.

– Manau, kad įtarėte. Kas dar galėjo tai padaryti? Jūs įtarėte savo dukrą.

Restarikas giliai įkvėpė.

– Na, taip.

II.

Kai Puaro grįžo namo, jo laukė Džordžas.

– Sere, skambino moteris, Edita...

– Edita?– Puaro susiraukė.

– Kiek suprantu, ji iš misis Oliver aptarnaujančio personalo. Ji paprašė, kad jus informuočiau, jog misis Oliver guli Šv. Džailso ligoninėje.

– Kas jai nutiko?

– Supratau, kad jai buvo... e... smogta vėzdu,– Džordžas neperdavė paskutiniosios žinutės dalies, kuri buvo tokia: „Ir pasakykit jam, kad dėl visko kaltas jis".

Puaro caktelėjo liežuviu.

– Aš ją įspėjau... Kai praėjusį vakarą jai skambinau ir jos neradau, susirūpinau. *Les Femmes*! *

---

* Moterys (*pranc.*)

12 SKYRIUS

– Nusipirkime povą,– netikėtai pasakė misis Oliver. Sakydama tai, ji neatvėrė akių, ir jos balsas buvo silpnas, tačiau labai pasipiktinęs.

Trys žmonės išsigandę pažvelgė į ją. Ji tuoj dar kai ką pareiškė:

– Smogti į galvą.

Ji atmerkė klaidžiojančias akis ir pamėgino suvokti, kur esanti.

Pirmiausia ji pamatė visiškai svetimą veidą. Jaunuolis kažką rašė užrašų knygutėje. Rankoje jis laikė pieštuką.

– Policininkas,– tvirtai atsakė misis Oliver.

– Atleiskite, madam?

– Sakau, kad jūs policininkas,– tarė misis Oliver.– Ar aš teisi?

– Taip, madam.

– Kriminalinis užpuolimas,– pasakė misis Oliver ir patenkinta užsimerkė. Vėl atsimerkusi atidžiau apsižvalgė. Ji gulėjo lovoje, vienoje iš tų gana aukštų švariai atrodančių ligoninės lovų. Tokioje, kurioje žmogus kilojamas aukštyn ir žemyn ir sukiojamas aplink. Ji nebuvo savo namuose. Misis Oliver apsižvalgė ir įvertino aplinką.

– Ligoninė; arba sanatorija,– pasakė ji.

Sesutė išdidžiai stovėjo prie durų, o slaugė stovėjo prie lovos. Misis Oliver atpažino ketvirtąją figūrą.

– Niekas,– pasakė ji,– negali apsirikti dėl tokių ūsų. Ką čia darote, mesjė Puaro?

Erkiulis Puaro priėjo prie lovos.

– Liepiau jums pasisaugoti, madam,– tarė jis.

– Bet kas gali pasiklysti, – misis Oliver pasakė kažkaip neaiškiai ir pridūrė:

– Man skauda galvą.

– Dėl rimtos priežasties. Jūs spėjate, kad jums smogė per galvą.

– Taip. Povas.

Policininkas nejaukiai pasimuistė ir paklausė:

– Atleiskite, madam, jūs sakėte, kad jus užpuolė povas?

– Žinoma. Kurį laiką nejaukiai jaučiausi... Žinote, atmosfera,– misis Oliver pamėgino pamojuoti ranka, norėdama apibūdinti atmosferą, ir suspigo.– Oi,– pasakė,– geriau daugiau nemėginsiu.

– Mano pacientė neturi jaudintis,– nepatenkintu tonu pasakė seselė.

– Ar galite man pasakyti, kur jus užpuolė?

– Neturiu nė menkiausio supratimo. Pasiklydau. Ėjau iš tokios studijos. Labai blogai prižiūrimos. Purvinos. Kitas jaunuolis buvo kelias dienas nesiskutęs. Purvinos odos švarkas.

– Ar tas vyras jus užpuolė?

– Ne, kitas.

– Jei tik galėtumėte man pasakyti...

– Aš jums sakau, ar ne? Matote, aš jį sekiau, visą kelią nuo kavinės... tik aš nelabai sugebu sekti žmones. Neturiu praktikos. Tai daug sunkiau, nei galėtum pagalvoti.

Jos žvilgsnis įsmigo į policininką.

– Bet manau, kad jūs tai išmanote. Jūs lankėte kursus... Turiu galvoje, žmonių sekimo? O, nesvarbu, tai nesvarbu. Matote,– ji pradėjo kalbėti labai greitai,– tai gana paprasta. Aš išėjau prie Volds Endo, manau, ten, ir pamaniau, kad jis liko su kitais arba nuėjo kitu keliu. Tačiau jis nusekė iš paskos.

– Kas?

– Povas,– pasakė misis Oliver,– ir jis mane išgąsdino, suprantate. Jūs išsigąstate, kai matote, kad aplink vyksta negeri dalykai. Noriu pasakyti, kad užuot sekęs jį, jūs pats buvote sekamas... Tik tai buvo anksčiau... Ir aš kažkaip nejaukiai jaučiausi. Tiesą pasakius, aš *bijojau*. Nežinau, kodėl. Jis kalbėjo gana mandagiai, bet aš *bijojau*. Šiaip ar taip, taip jau buvo, ir jis pasakė: „Ateikite pažiūrėti studijos", tad aš užlipau viršun gana išklerusiais laiptais. Laiptais, panašiais į kopėčias, ir ten buvo tas kitas jaunuolis... Purvinas jaunuolis. Jis tapė paveikslą, o mergina pozavo. Ji buvo gana švari. Netgi gana graži. Jie buvo gana mieli ir mandagūs, ir tada aš pasakiau, kad man reikia grįžti namo, o jie nupasakojo man kelią, kaip grįžti į Kings Roudą. Bet jie negalėjo man nurodyti teisingo kelio. Žinoma, aš *galėjau* suklysti. Žinote, kai žmonės sako „paskui į kairę ir tada į dešinę", na, kartais ir neteisingai pasuki. Bent jau aš taip darau. Šiaip ar taip, atėjau į lūšnynus netoli upės. Tada baimės jausmas jau buvo praėjęs. Turbūt akimirkai praradau savisaugos jausmą, kai man smogė Povas.

– Manau, ji kliedi,– paaiškino slaugė.

– Ne,– atšovė misis Oliver.– Žinau, ką kalbu.

Slaugė išsižiojo, bet sugavusi priekaištingą seselės žvilgsnį greitai susičiaupė.

– Aksomas, atlasas ir ilgi garbanoti plaukai,– pasakė misis Oliver.

– Povas atlasiniais drabužiais? Tikras povas, madam? Manote, kad Čelsyje netoli upės matėte povą?

– Tikrą povą?– pakartojo misis Oliver.– Žinoma, ne. Kaip kvaila. Ką galėtų tikras povas veikti Čelsio krantinėje?

Rodės, kad niekas negalėjo atsakyti į šį klausimą.

– Jis vaikščioja pasipūtęs,– pasakė misis Oliver,– štai kodėl praminiau jį povu. Žinote, mėgina pasirodyti. Sakyčiau, tuštybės apimtas. Didžiuojasi savo išvaizda. Gal ir daugeliu kitų dalykų,– ji pažiūrėjo į Puaro.– Kažkoks Deividas. Žinote, ką turiu galvoje.

– Jūs sakote, kad jaunuolis, vardu Deividas, užpuolė jus ir smogė jums per galvą?

– Taip.

– Ar *matėte* jį?– įsiterpė Erkiulis Puaro.

– Aš jo nemačiau,– pasakė misis Oliver.– Nieko apie tai nežinau. Tiesiog pamaniau, kad kažką girdžiu už nugaros, ir nespėjau atsisukti pažiūrėti, kai tai įvyko! Tarsi ant manęs būtų užgriuvusi tona plytų ar kažkas panašaus. Manau, dabar pamiegosiu,– pridūrė.

Ji pajudino galvą, susiraukė iš skausmo ir nugrimzdo į miegą.

13 SKYRIUS

Puaro retai naudojosi savo buto raktu. Jis senamadiška maniera nuspausdavo skambutį ir laukdavo, kol žavingasis pagalbininkas Džordžas atidarys duris. Tačiau šiuo atveju, po vizito ligoninėje, jam duris atidarė mis Lemon.

– Pas jus du lankytojai,– mis Lemon nutaisė žavų balselį; ne tokį kaip šnabždesys, bet daug tylesnį nei įprastinis jos balsas.– Pirmasis – misteris Gobis, o kitas – senas džentelmenas, seras Roderikas Hosfildas. Nežinau, kurį norėsite matyti pirmą.

– Seras Roderikas Hosfildas,– susimąstęs pasakė Puaro. Jis palenkė galvą tarsi liepsnelė, svarstydamas, kaip paskutinė naujiena paveiks bendrą įspūdį. Tačiau misteris Gobis kaip visada greitai išnėrė iš mažo kambario, kuris buvo skirtas mis Lemon spausdinimo mašinėlei, ir kur ji tikriausiai jį slėpė.

Puaro nusivilko paltą. Mis Lemon pakabino jį ant kabyklos, ir misteris Gobis kaip paprastai kreipėsi į mis Lemon pakaušį.

– Išgersiu puodelį arbatos virtuvėje su Džordžu,– pasakė misteris Gobis.– Mano laikas priklauso man. Aš palūkėsiu.

Jis paklusniai pranyko virtuvėje. Puaro nuėjo į svetainę, kur seras Roderikas energingai vaikštinėjo pirmyn ir atgal.

– Radau tave, mano berniuk,– pasakė linksmai.– Nuostabus dalykas tas telefonas.

– Jūs prisiminėte mano pavardę? Aš pamalonintas.

– Na, aš iš tiesų tavo pavardės neprisiminiau,– pasakė seras Roderikas.– Žinai, pavardės niekada nebuvo mano stiprioji pusė. Tačiau niekada nepamirštu veidų,– pridūrė jis išdi-

džiai.– Aš paskambinau į Skotlend Jardą.

– O!– Puaro kiek nustebo, nors suvokė, kad seras Roderikas *galėjo* taip pasielgti.

– Paklausė manęs, su kuo noriu kalbėtis. Pasakiau: užkelkit mane ant viršūnės. Taip reikia elgtis gyvenime, mano berniuk. Niekada nedaryk kompromisų. Eik į viršūnę, štai kaip aš sakau. Pasisakiau, kas esu. Pasakiau, kad noriu kalbėtis su viršininku, ir pagaliau jį gavau. Labai civilizuotas vaikis. Pasakiau jam, kad noriu adreso vyruko iš Tarptautinės žvalgybos, kuris buvo su manimi tam tikroje vietoje Prancūzijoje tam tikru metu. Vyrukas atrodė išmuštas iš vėžių, tai aš pasakiau: „Jūs žinote, ką aš turiu galvoje". Prancūzą, sakau, arba belgą. Tu belgas, ar ne? Aš sakau: „Jo krikšto vardas panašus į Achilą. Tai ne Achilas,– sakau,– bet *panašus* į Achilą. Nedidukas vyriškis,– sakau,– su dideliais ūsais". Ir tada jis ėmė gaudytis; pasakė, kad rasiu tave telefonų knygoje. Sakiau, kad viskas tvarkoj, bet pasakiau: „Aš jo nesurasiu pagal Achilą ar Erkiulį – jis taip sakė,– ir aš neprisimenu jo pavardės". Tad jis ją man pasakė. Labai civilizuotas vaikis. Labai civilizuotas, turiu pasakyti.

– Džiaugiuosi jus matydamas,– pasakė Puaro, skubiai mąstydamas, kas jam vėliau bus pasakyta dėl sero Roderiko telefoninio pokalbio. Laimei, rodos tai nebuvo pati vadovybė. Rodos, tai buvo kažkas, su kuo jis jau buvo susijęs, ir jo darbas buvo parodyti civilinį mandagumą išskirtiniams asmenims.

– Taigi,– pasakė seras Roderikas,– aš atvykau čia.

– Džiaugiuosi. Leiskite pasiūlyti ko nors gaivinančio. Arbatos, granatų sirupo, viskio su soda, *sirop de cassis*...*

– Gerasis Dieve, ne,– serą Roderiką išgąsdino mintis apie *sirop de cassis*.– Aš išgersiu viskio. Nors man ir neleidžia jo gerti,– pridūrė,– bet visi daktarai – kvailiai, kaip žino-

---

* Juodųjų serbentų likeris (*pranc.*)

me. Visi rūpinasi, kaip atimti iš jūsų tai, ką mėgstate.

Puaro paskambino Džordžui ir davė jam nurodymus. Viskis su sifonu buvo padėti prie sero Roderiko alkūnės, ir Džordžas pasišalino.

– Dabar,– pasakė Puaro,– kuo galiu jums padėti?

– Turiu tau darbą, seni.

Po kurio laiko jis atrodė net dar labiau įsitikinęs apie artimus savo ir Puaro praeities ryšius. Tai gerai, pamanė Puaro, nes sero Roderiko sūnėnas ims dar labiau juo pasitikėti.

– Popieriai,– pasakė seras Roderikas, nuleidęs balsą.– Pamečiau kai kuriuos popierius ir turiu juos rasti, supranti? Tad pamaniau, kad, kai mano akys nebėra tokios geros, kaip buvo, ir atmintis kartais krečia pokštus, geriau eisiu pas kokį žinomą žmogų. Matai? Tu anądien atėjai pačiu laiku, kaip tik tinkamu laiku, nes norom nenorom turiu viską atskleisti, supranti?

– Tai labai įdomu,– pasakė Puaro.– Ar galiu paklausti, kas ten per popieriai?

– Na, manau, jei ruošiesi juos rasti, turi paklausti, ar ne? Įspėju, kad jie labai slapti ir konfidencialūs. Patys slapčiausi – arba tokie buvo. Ir atrodo, kad jie vėl tokie bus. Tai buvo laiškų mainai. Vienu metu nebuvo labai svarbūs... Arba buvo manoma, kad tai nėra labai svarbu. Bet, žinoma, politika keičiasi. Žinai, kaip ten būna. Viskas apsiverčia aukštyn kojom. Žinai, kaip buvo, kai prasidėjo karas. Niekas iš mūsų nežinojo, kokia mūsų padėtis. Vieną karą italai – mūsų draugužiai, kitą karą mes – jau priešai. Nežinau, kas buvo blogiau. Pirmą karą japonai buvo mūsų brangūs sąjungininkai, kitą karą jie susprogdino Perl Harborą! Niekada nežinojome, kas mūsų draugai! Su rusais pradedame vienaip, o baigiame priešingai. Sakau tau, Puaro, šiais laikais sąjungininkų klausimas yra pats sudėtingiausias. Jie per naktį gali pasikeisti.

– Ir jūs praradote kažkokius popierius,– Puaro grąžino senuką prie apsilankymo tikslo. – Taip. Žinai, aš turiu daug

popierių, ir neseniai juos susiradau. Padėjau juos į saugią vietą. Į banką, tiesą pasakius, bet visus pasiėmiau ir ėmiau naršyti po juos, nes pagalvojau, kodėl gi neparašius savo memuarų. Visi vyrukai šiais laikais taip daro. Turime Montgomerį, Alanbruką ir Očinleką, visi rėkaloja spaudoje, daugiausia aiškina, ką jie galvoja apie kitus generolus. Mes netgi turime senajį Moraną, garbų terapeutą, pliauškiantį apie savo svarbų pacientą. Niekada nežinai, kas atsitiks vėliau! Šiaip ar taip, taip jau yra, ir pamaniau, kad būtų visai įdomu pačiam papasakoti keletą faktų apie keletą žmonių, kuriuos pažinojau! Kodėl man nepasielgus kaip kitiems? Aš visur ten dalyvavau.

– Esu tikras, kad žmones tai labai sudomins,– pasakė Puaro.

– Aha, taip! Apie tuos žmones rašė daug laikraščių. Visi žiūrėjo į juos su pagarba. Jie nežino, kad šie yra visiški kvailiai, o aš žinau. Dievulėliau, tu nustebtum sužinojęs, kokias klaidas darė kai kurie tie štabo karininkėliai. Tad aš pasiėmiau savo popierius, o ta mergaičiukė padeda man juos išrūšiuoti. Ta mergytė miela ir gana sumani. Anglų kalbos gerai nemoka, bet, nepaisant to, ji gana protinga ir gera pagalbininkė. Aš sukaupiau daug medžiagos, bet viskas kiek sumaišyta. Esmė ta, kad *popierių, kurių aš norėjau, ten nebuvo.*

– Nebuvo?

– Ne. Iš pradžių manėme, kad netyčia juos praleidome, bet iš naujo viską peržiūrėjome, ir galiu tau pasakyti, Puaro, kad man pasirodė, jog dauguma medžiagos yra nušvilpta. Kai kuri nebuvo svarbi. Tiesą sakant, ta medžiaga, kurios ieškojau, nebuvo ypač svarbi – noriu pasakyti, niekas nemanė, kad ji svarbi, nors aš manau, kad man nebūtų leista jos laikyti. Bet, šiaip ar taip, tų ypatingų laiškų ten nebuvo.

– Žinoma, noriu būti diskretiškas,– pasakė Puaro,– bet ar galite man pasakyti, kokios rūšies yra tie laiškai, kuriuos jūs minėjote?

– Nežinau, ar galiu, seni. Galiu tik pasakyti, kad kai kas

dabar pliauškia niekus apie tai, ką jis padarė ir apie tai, ką jis pasakė praeityje. Bet jis meluoja, ir tie laiškai aiškiai parodo, koks jis melagis! Sakau tau, nemanau, kad jie turėtų dabar būti išspausdinti. Mes tiesiog nusiųsime jam puikias jų kopijas ir pasakysime, kad būtent tai jis pasakė tuo metu, ir kad turime tai užrašyta. Nenustebčiau, jeigu... na, jei viskas paskui kiek pasikeistų. Matai? Vargu ar man reikia to prašyti, ką? Tau pažįstami šie plepalai.

– Jūs visiškai teisus, sere Roderikai. Aš tiksliai žinau tuos reikalus, bet jūs turite suprasti, kad nėra lengva jums padėti kai ką atrasti, jei nežinau nei kas tai yra, nei kur tai gali dabar būti.

– Pradėkim nuo pradžios. Noriu žinoti, kas juos nukniaukė, nes, matai, tai svarbu. Mano mažutėje kolekcijoje gali būti daugiau slapčiausios medžiagos, ir noriu žinoti, kas prie jos kišo nagus.

– Ar pats turite kokių minčių?

– Manai, turėčiau turėti, a?

– Na, atrodytų, kad pagrindinė galimybė...

– Žinau. Nori, kad pasakyčiau, jog tai mergaičiukė. Na, nemanau, kad tai mergaičiukė. Ji sako, kad to nedarė, ir aš ja tikiu. Supratai?

– Taip,– Puaro atsikvėpė,– suprantu.

– Beje, ji per jauna. Ji nežinotų, kad tie dalykai svarbūs. Tai atsitiko prieš jos gimimą.

– Kas nors kitas galėjo jai patarti,– pareiškė Puaro.

– Taip, taip, gali būti. Bet tai per daug akivaizdu.

Puaro atsiduso. Jis abejojo, ar bus naudinga prieštarauti akivaizdžiam sero Roderiko šališkumui.

– Kas dar galėjo prieiti?

– Žinoma, Endrius ir Marija, bet abejoju, ar Endrius domėtųsi tokiais dalykais. Šiaip ar taip, jis visada buvo labai padorus berniukas. Visada. Na, aš nelabai gerai jį pažįstu. Porą kartų atvyko atostogų su savo broliu ir viskas. Žinoma,

jis pametė savo žmoną ir išvyko su gražuolėle į Pietų Afriką, bet tai gali atsitikti kiekvienam vyrui, ypač su tokia žmona kaip Greisė. Aš ir ją nelabai gerai pažinojau. Tai moteris, kuri į visus žiūri iš aukšto ir yra tikra „geradarė". Šiaip ar taip, neįsivaizduoju tokio vyruko kaip Endrius šnipu. O su Marija, rodos, viskas tvarkoj. Susidariau įspūdį, kad toliau rožių krūmų ji nemato. Yra sodininkas, bet jam aštuoniasdešimt treji, ir jis visą gyvenimą gyveno kaime, ir dar yra pora moterų, nuolat zujančių po namus ir keliančių triukšmą su dulkių siurbliais, bet aš jų irgi neisivaizduoju šnipų vaidmeny. Tad matai, kad tai turi būti pašalinis asmuo. Aišku, Marija dėvi peruką,– tęsė seras Roderikas.– Noriu pasakyti, kad gali pagalvoti, jog ji šnipė, nes dėvi peruką, bet tai ne tas atvejis. Jai nuslinko plaukai dėl karštinės, kai buvo aštuoniolikos. Nepasisekė jaunai moteriai. Iš pradžių nenutuokiau, kad ji dėvi peruką, bet vieną dieną jos plaukai užsikabino už rožių krūmo ir perukas nukrito. Taip, jai nepasisekė.

– Visada maniau, kad ji kiek keistai tvarkosi plaukus,– pasakė Puaro.

– Šiaip ar taip, geriausi slapti agentai niekada nedėvi perukų,– pasakė jam seras Roderikas.– Vargšai velniūkščiai turi eiti pas plastinės chirurgijos specus pakeisti veidukus. Bet kažkas knaisiojosi mano asmeniniuose popieriuose.

– Jūs nemanote, kad galbūt padėjote juos į kokią nors kitą vietą, į stalčių ar aplanką? Kada paskutinį kartą juos matėte?

– Laikiau tuos daikčiukus maždaug prieš metus. Prisimenu, kad tada pagalvojau, jog iš jų išeitų neblogos kopijos, tad įsidėmėjau tuos laiškus. Dabar jie dingo. Kažkas juos paėmė.

– Jūs neįtariate savo sūnėno Endriaus, jo žmonos ir namų tvarkytojų. O kaip dukra?

– Norma? Na, Normai trūksta kelių varžtelių. Ji *galėtų* būti kleptomanė, kuri ima žmonių daiktus, nežinodama, kad

juos ima, bet aš jos nemačiau besirausiančios mano popieriuose.

– Tada ką jūs manote?

– Na, tu buvai namuose. Matei, kaip atrodo namas. Bet kas bet kuriuo metu gali įeiti ir išeiti. Mes nerakiname durų. Niekada nerakinome.

– Ar užsirakinate savo kambario duris... Pavyzdžiui, jei važiuojate į Londoną?

– Niekada nemaniau, kad tai būtina. Žinoma, dabar tai darau, bet kas iš to? Per vėlu. Šiaip ar taip, turiu tik paprastą raktą, tinkantį visoms durims. Kažkas turėjo ateiti iš gatvės. Ką gi, šiomis dienomis visi vagys taip daro. Žmonės įeina vidury baltos dienos, užlipa laiptais, eina į bet kurį kambarį, išplėšia brangenybių dėžutę, vėl išeina, ir niekas jų nemato, niekam nerūpi, kas jie tokie. Jie tikriausiai atrodo kaip stileivos, rokeriai, bytnikai ar kaip ten vadinamas šiuolaikinis jaunimas su ilgais plaukais ir juodomis panagėmis. Mačiau daugelį slampinėjančių aplink. Nesinori sakyti: „Ei, kas po velnių tu esi?" Niekada nežinai, kokios jie lyties, ir tai trikdo. Jų čia knibždėte knibžda. Manau, jie Normos draugai. Seniau taip nebuvo. Bet tu išmeti juos iš namų ir tik tada sužinai, kad tai vikontas Enderslejus arba ledi Šarlotė Mardžoribenks. Šiais laikais nieko negali žinoti,– jis patylėjo.– Jei kas ir gali prisikasti iki dugno, tai tu, Puaro,– jis išmaukė paskutinį viskio gurkšnį ir atsistojo.

– Ką gi, taip ir bus. Palieku tai tau. Imsies, ar ne?

– Padarysiu, ką galėsiu,– pasakė Puaro.

Suskambo durų skambutis.

– Tai ta mergaičiukė,– pasakė seras Roderikas.– Punktuali. Nuostabu, ar ne? Žinai, be jos negalėčiau važiuoti į Londoną. Klaidžiočiau kaip šikšnosparnis. Nematau net skersai gatvės.

– Ar negalite įsigyti akinių?

– Kažkur turiu, bet jie visada krenta man nuo nosies

arba aš juos pametu. Be to, nemėgstu akinių. Niekada neturėjau akinių. Kai buvau šešiasdešimt penkerių, galėjau skaityti be akinių, ir tai buvo labai gerai.

– Niekas,– pasakė Erkiulis Puaro,– netrunka amžinai.

Džordžas įleido Sonią. Ji atrodė nepaprastai gražiai. Jos kuklokas elgesys jai labai tinka, pagalvojo Puaro. Jis žengė į priekį su gališku *empressement.* *

– *Enchante,* ** madmuazele,– pasakė jis, lenkdamasis prie jos rankos.

– Aš nevėluoju, ar ne, sere Roderikai?– paklausė ji, žvelgdama pro jį.– Nepriverčiau jūsų laukti? Tikiuosi, kad ne.

– Tiksli kaip laikrodukas, mergyt,– pasakė seras Roderikas.– Viskas gerai ir tvarkinga kaip pas motušę seklyčioj.

Sonia atrodė truputį sutrikusi.

– Tikiuosi, išgėrei geros arbatėlės,– tęsė seras Roderikas.– Žinai, sakau tau, kad jaunos ledi šiais laikais mėgsta išgerti geros arbatos, nusipirkti keletą bandelių, eklerų ar dar ko. Tikiuosi, tu paklusai nurodymams.

– Ne, ne visai. Laiką išnaudojau, nusipirkdama batelius. Pažiūrėkite, jie gražūs, ar ne?– ji ištiesė koją.

Išties tai buvo graži koja. Seras Roderikas džiugiai nusišypsojo.

– Ką gi, turime eiti, kad nepavėluotume į traukinį,– pasakė jis.– Gal aš ir senamadis, bet man patinka traukiniai. Išvyksta laiku ir atvyksta laiku, ar bent turėtų. O mašinos važiuoja eile piko valandomis, ir tu gali iššvaistyti maždaug pusantros valandos. Mašinos! Fui!

– Ar pasakyti Džordžui, kad pakviestų jums taksi?– paklausė Erkiulis Puaro.– Užtikrinu jus, tai bus visai nesunku.

– Taksi jau laukia,– pasakė Sonia.

– Štai,– tarė seras Roderikas,– tu matai. Ji apie viską

---

* Paslaugumas *(pranc.)*

** Aš sužavėtas *(pranc.)*

pagalvoja,– jis patapšnojo jai per petį. Ji pažiūrėjo į jį taip, kad Erkiulis Puaro visiškai ja susižavėjo.

Puaro palydėjo juos iki koridoriaus durų ir mandagiai pasišalino. Misteris Gobis išėjo iš virtuvės ir stovėjo koridoriuje tarsi žmogus, atėjęs patikrinti dujų.

Džordžas uždarė koridoriaus duris tuoj pat, kai tik jie įlipo į liftą, ir atsisukęs susidūrė su Puaro žvilgsniu.

– Ar galiu paklausti tavo nuomonės apie tą jauną ledi, Džordžai?– pasiteiravo Puaro. Kai kuriais atvejais jis visada sakydavo, kad Džordžas – neklystantis.

– Ka gi, sere,– pasakė Džordžas,– jei galiu taip sakyti, jei leisite, sakyčiau, kad jam nepasisekė, sere. Tai viskas, ką galiu pasakyti apie ją.

– Manau, kad tu teisus,– pritarė jam Erkiulis Puaro.

– Žinoma, tokio amžiaus džentelmenui tai nėra neįprasta. Prisimenu lordą Mauntbrajaną. Gyvenime daug patyrė, ir sakytum, kad yra toks pats gudročius, kaip ir kiti. Bet nustebsite. Jį masažavo jauna moteris. Nustebsite sužinoję, ką jis jai davė. Vakarinę suknelę ir gražią apyrankę. Tai buvo dovanėlės atminčiai. Turkis ir deimantai. Ne *per daug* brangu, bet vis dėlto daug kainavo. Tada kailiniai – ne audinės, o rusiško šermuonėlio, ir mažutis vakarinis rankinukas. Vėliau brolis pateko į bėdą, įsiskolino ar panašiai, nors aš kartais abejoju, ar ji kada nors *turėjo* brolį. Lordas Mauntbrajanas davė jai pinigų viskam sutvarkyti, nes ji buvo tokia nuliūdusi! Beje, viskas platoniška. Atrodo, tokio amžiaus džentelmenai visai pameta galvas. Ieško nesavarankiškų, o ne įžūlių.

– Be abejonės, tu teisus, Džordžai,– pasakė Puaro.– Vis dėlto tai nėra visiškai tikslus atsakymas į mano klausimą. Aš klausiau, ką tu manai apie *jaunąją ledi.*

– A, jaunoji ledi... Ką gi, sere, nenorėčiau tvirtinti, tačiau jos tipas labai aiškus. Nėra nieko tokio, dėl ko galėtum įskųsti jas policijai. Bet, sakyčiau, jos žino, ką daro.

Puaro įėjo į svetainę, misteris Gobis nusekė jam iš paskos,

paklusdamas Puaro mostui. Misteris Gobis atsisėdo ant kėdės. Taip, kaip visada. Keliai suglausti, pirštai pasukti į vidų. Jis išsitraukė iš kišenės gerokai aplankstytą užrašų knygelę, atsargiai atvertė ir ėmė žiauriu žvilgsniu varstyti sodos vandens sifoną.

– Šičia faktai, kuriuos prašėte manęs sužinoti.

– Restarikų šeima, labai garbinga ir finansiškai stipri. Jokių skandalų. Kalbama, kad tėvas, Džeimsas Patrikas Restarikas, buvo griežtas verslininkas. Verslas perėjo per tris šeimos kartas. Įsteigė senelis, tėvas išplėtė. Saimonas Restarikas tęsė. Prieš porą metų Saimonas Restarikas turėjo rūpesčių dėl vainikinių arterijų, pašlijo sveikata. Pernai mirė nuo vainikinių arterijų trombozės.

– Jaunesnysis brolis Endrius Restarikas į verslą pasinėrė tuoj pat, kai tik baigė Oksfordą. Vedė mis Greis Boldvin. Viena duktė, Norma. Vėliau paliko žmoną ir išvyko į Pietų Afriką. Su juo vyko mis Birel. Skyrybų nebuvo. Misis Endriu Restarik mirė prieš pustrečių metų. Kurį laiką buvo invalidė. Mis Norma Restarik gyveno Medoufildo mergaičių mokyklos internate. Charakteristika švari.

Leisdamas savo žvilgsniui nuslysti Erkiulio Puaro veidu, misteris Gobis pranešė:

– Tiesą pasakius, viskas šeimoje atrodo tvarkoj.

– Nėra nevykėlių, protiškai nestabilių?

– Rodos, ne.

– Gaila,– atsiliepė Puaro.

Misteris Gobis nuleido tai negirdomis. Jis atsikrenkštė, lyžtelėjo pirštą ir pervertė knygelės puslapį.

– Deividas Beikeris. Nekokie atsiliepimai. Porą kartų buvo nuteistas lygtinai. Policija linkusi juo domėtis. Buvo įsipainiojęs į kelis gana abejotinus reikalus, manoma, kad susijęs su stambia meno kūrinių vagyste. bet nėra įrodymų. Bohemos narys. Neturi ypatingų lėšų pragyvenimui, bet verčiasi gana gerai. Mėgsta pinigingas merginas. Ne prieš, kad jį išlaikytų merginos, kurios juo žavisi. Ne prieš, kad jų tėvai

apmokėtų jo sąskaitas. Jei manęs paklausit, tikras blogiukas, bet turi pakankamai smegenų, kad išvengtų rūpesčių.

Misteris Gobis staiga pažiūrėjo į Puaro.

– Buvote jį sutikęs?

– Taip,– atsakė Puaro.

– Kokias išvadas padarėte, jei galiu paklausti?

– Tokias pačias kaip ir jūs,– pasakė Puaro.– Būtybė be skonio,– pridūrė susimąstęs.

– Pritraukia moteris,– prabilo misteris Gobis.– Šiais laikais bėda ta, kad moteris antrą kartą nepažvelgs į sunkiai dirbantį vaikiną. Joms patinka blogiukai, veltėdžiai. Jos paprastai sako: „Vargšelis, jis neturėjo *galimybės*".

– Pučiasi kaip povai,– pasakė Puaro.

– Gal ir galima taip sakyti,– suabejojo misteris Gobis.

– Kaip manote, ar jis galėtų užsimoti sunkiu vėzdu?

Misteris Gobis galvojo, paskui labai lėtai papurtė galvą ir kreipėsi į elektrinį židinį:

– Niekas jo niekuo panašiu nekaltino. Nesakau, kad jis to nepadarytų, bet tai ne jo stilius. Jis saldžiakalbis, ne iš tų storžievių.

– Ne,– pasakė Puaro,– man nereikėjo taip galvoti. Jis gali būti nupirktas? Tokia jūsų nuomonė?

– Jis mestų bet kokią merginą kaip karštą bulvę, jei tik būtų verta.

Puaro linktelėjo. Jis kai ką prisiminė. Endrius Restarikas čekį jam ištiesė taip, kad jis galėtų perskaityti parašą. Puaro perskaitė ne tik parašą, bet ir asmens, kuriam buvo skirtas čekis, pavardę. Jis buvo skirtas Deividui Beikeriui ir išrašytas didelei sumai. Puaro svarstė, ar Deividas Beikeris atsikalbinėtų nuo tokio čekio. Turbūt ne. Misteris Gobis aiškiai buvo tokios pačios nuomonės. Nepageidaujami jaunuoliai buvo paperkami visais laikais, taip pat ir nepageidaujamos merginos. Sūnūs keikėsi, dukros raudojo, bet pinigai yra pinigai. Normai Deividas siūlė susituokti. Ar jis buvo nuoširdus? Ar gali taip

būti, kad Norma jam iš tiesų rūpi? Jei taip, jis nebus taip lengvai paperkamas. Jis atrodė gana nuoširdus. Be abejonės, Norma tikėjo, kad jis nuoširdus. Endrius Restarikas, misteris Gobis ir Erkiulis Puaro galvojo kitaip. Atrodė, kad būtent jie tikriausiai yra teisūs.

Misteris Gobis atsikrenkštė ir tęsė:

– Mis Klaudija Rys-Holend? Ji tvarkinga. Nieko nėra prieš ją. Tai yra nieko, kas keltų abejonių. Tėvas – Parlamento narys, pasiturintis. Jokių skandalų. Ne toks, kaip kai kurie kiti nariai. Mokėsi Roudine, Ledi Margaretos Hole, atvyko ir baigė sekretorių kursus. Pirmiausia dirbo sekretore pas daktarą Harlio gatvėje, tada nuvyko į Koul Bodą. Pirmos klasės sekretorė. Pastaruosius du mėnesius dirba sekretore pas misterį Restariką. Jokių ypatingų ryšių, tiesiog tai, ką vadintume atsarginiais vaikinais. Tinkama ir naudinga, jei ji nori pasimatymo. Niekas nerodo, kad tarp jos ir Restariko kas būtų. Aš pats sakyčiau, kad nieko nėra. Pastaruosius trejus metus turi butą Borodeno name. Ten gana aukšta nuomos kaina. Ji paprastai dalijasi butu su dviem kitom merginom, neypatingom draugėm. Jos ateina ir išeina. Jauna ledi, Frensė Keri, antroji mergina, ten jau kurį laiką. Kurį laiką ji mokėsi Karališkojoje teatro akademijoje, tada perėjo į Sleidą. Dirba Vederberno galerijoje – gerai žinomoje vietoje Bondo gatvėje. Specializuojasi parodų organizavimo srityje Mančesteryje, Birmingeme, kartais užsienyje. Važinėja į Šveicariją ir Portugaliją. Meniško tipo ir turi daug draugų dailininkų bei aktorių.

Jis patylėjo, atsikrenkštė ir pažiūrėjo į užrašų knygutę.

– Iš Pietų Afrikos dar negalėjau gauti daug informacijos. Nemanau, kad gausiu. Restarikas daug keliavo. Kenija, Uganda, Aukso Krantas, kurį laiką – Pietų Amerika. Jis tiesiog keliavo. Nenurimstantis vyrukas. Rodos, niekas jo labai gerai nepažinojo. Turi begalę pinigų ir gali vykti ten, kur nori. Be to, jis užsidirbo daug pinigų. Atrodo, kad visi, kurie su juo susidurdavo, jį pamėgdavo. Tiesiog atrodo, kad jis – klajūnas

iš prigimties. Jis niekada su niekuo nepalaikė ryšių. Rodos, tris kartus buvo pranešta, kad jis miręs – išėjęs į džiungles ir negrįžęs,– bet pagaliau jis visada grįždavo. Penki ar šeši mėnesiai, ir jis išlenda visai kitoje vietoje ar šalyje.

– Tada pernai staiga mirė jo brolis Londone. Jiems kilo šiokių tokių rūpesčių, kol jį surado. Atrodo, kad brolio mirtis jį pribloškė. Gal jam jau visko pakako, o gal pagaliau sutiko tinkamą moterį. Daug jaunesnė už jį, ir kalbama, kad ji buvo mokytoja. Rimta moteriškė. Šiaip ar taip, atrodo, kad tada jis apsisprendė baigti klajones ir grįžti namo į Angliją. Be to, jis ne tik pats yra labai turtingas žmogus, bet dar ir brolio turto paveldėtojas.

– Laiminga istorija ir nelaiminga mergina,– prabilo Puaro.– Norėčiau daugiau apie tai sužinoti. Jūs sužinojote viską, ką galėjote, faktus, kurių man reikėjo. Žmonės, kurie supa tą merginą, kurie galėjo daryti jai įtaką, kurie gal *darė* jai įtaką. Norėjau sužinoti daugiau apie jos tėvą, jos pamotę, vaikiną, kurį ji myli, žmones, su kuriais ji gyveno ir su kuriais dirbo Londone. Jūs tikras, kad su ta mergina nesusijusios jokios mirtys? Tai svarbu...

– Nieko neiššniukštinėjau,– pasakė misteris Gobis.– Ji dirba firmoje „Houmberdai", kuri yra ant bankroto ribos ir moka jai nedaug. Pamotė neseniai gulėjo ligoninėje, buvo stebima – tai vyko kaime. Sklando daug gandų, bet man neatrodo, kad padarytos kažkokios išvados.

– Ji nemirė,– pasakė Puaro.– Man reikia,– pridūrė kraugerišku balsu,– *mirties.*

Misteris Gobis pasakė apgailestaująs ir atsistojo.

– Ar bus kas daugiau, ko dar norėtute?

– Ne informacijos.

– Labai gerai, sere.

Misteris Gobis įsikišo užrašų knygutę į kišenę ir pasakė:

– Atleiskite man, sere, jei kalbu ne laiku, bet ta jauna ledi, kuri ką tik buvo čia...

– Taip, kas yra?

– Na, žinoma, tai... nemanau, kad tai turi ką bendra, bet

pamaniau, kad tiesiog užsiminsiu jums apie tai, sere...

– Prašyčiau. Suprantu, kad anksčiau buvote ją sutikęs?

– Taip. Prieš porą mėnesių.

– Kur ją matėte?

– Kju Gardense.

– Kju Gardense?– Puaro atrodė kiek nustebęs.

– Aš *jos* nesekiau. Sekiau kai ką kitą, asmenį, kuris su ja susitiko.

– Ir kas tai buvo?

– Nemanau, kad tai svarbu, sere. Tai buvo jaunesnysis Hercogovinos ambasados atašė.

Puaro kilstelėjo antakius.

– Tai įdomu. Taip, labai įdomu. Kju Gardensas,– susimastęs pasakė.– Maloni vieta pasimatymams. Labai maloni.

– Tada ir aš taip pagalvojau.

– Jie kalbėjosi?

– Ne, sere, nepasakytum, kad jie vienas kita pažįsta. Jauna ledi turėjo knygą. Sėdėjo ant suoliuko. Šiek tiek ją paskaitinėjo ir pasidėjo šalia. Tada atėjo mano tipelis ir atsisėdo ant to paties suoliuko. Jie nesikalbėjo... Jaunoji ledi atsikėlė ir nuėjo šalin. Jis tiesiog sėdėjo čia, o paskui atsikėlė ir nuėjo. Jis pasiėmė su savimi knygą, kurią paliko jaunoji ledi. Tai viskas, sere.

– Taip,– pasakė Puaro,– tai labai įdomu.

Misteris Gobis pažiūrėjo į knygų lentyną ir palinkėjo jai labos nakties. Jis išėjo.

Puaro garsiai atsiduso.

– *Enfin,* *– pasakė,– to jau per daug! Tikrai per daug. Dabar turime šnipinėjimą ir kontrašnipinėjimą. O aš ieškau tik vienos paprastos žmogžudystės. Pradedu įtarti, kad ta žmogžudystė įvyko tik narkomanės smegenyse!

---

* Pagaliau (*pranc.*)

14 SKYRIUS

– *Chere* Madam,– Puaro nusilenkė ir įteikė misis Oliver gėlių puokštę, labai dailią, surištą pagal viktoriškąją madą.

– Mesjė Puaro! Ką gi, tai labai miela ir labai panašu į jus. Visos mano gėlės visada tokios netvarkingos,– ji pažiūrėjo į vazą su gana temperamentingai atrodančiomis chrizantemomis, paskui vėl į manieringą rožių puokštelę.– Kaip miela, kad atėjote manęs aplankyti.

– Atėjau, madam, pasveikinti jus dėl to, kad pasveikote.

– Taip,– pasakė misis Oliver,– manau, aš vėl sveika.– Ji gana energingai pasukiojo galvą.– Nors man dar paskauda galvą. Gana smarkiai.

– Jūs prisimenate, madam, jog įspėjau jus nesivelti į pavojus.

– Tai yra nerizikuoti. Tikriausiai būtent tai aš ir padariau. Jaučiau, kad aplink kažkas pikta, – tęsė.– Aš išsigandau ir įtikinėjau save, kad bijoti kvaila, nes ko gi aš bijau? Noriu pasakyti, tai buvo Londonas. Pats Londono vidurys. Aplink žmonės. Noriu pasakyti – kaip aš *galėjau* bijoti. Tai visai nebuvo panašu į gūdų mišką ar panašiai.

Puaro susimąstęs žiūrėjo į ją. Jis svarstė, ar misis Oliver iš tiesų juto tą nervingą baimę, ar ji tikrai įtarė blogio buvimą, kad kažkas ar kai kas linkėjo jai pikta, ar ji į viską įsijautė jau po įvykio? Jis pernelyg gerai žinojo, kaip lengva tai padaryti. Nesuskaičiuojama daugybė klientų kalbėjo tuos pačius žodžius, kuriuos ką tik pavartojo misis Oliver: „Žinojau, kad kažkas negerai. Galėjau jausti pikta. Žinojau, kad kažkas atsi-

tiks". O iš tikrųjų jie visai to nejautė. Koks žmogus yra misis Oliver?

Jis žiūrėjo į ją galvodamas. Misis Oliver bent pati manė, kad jos intuicija nuostabi. Viena intuityvi mintis sekė kitą neįtikėtinais greičiais, o misis Oliver visada pasakydavo tą mintį, kuri pasirodydavo teisinga!

Tačiau labai dažnai tai galima pastebėti ir gyvulių tarpe: šuo ar katė nerimauja prieš griaustinį, žino, kad *kažkas* negerai, nors niekas nežino, kas būtent negerai.

– Kada ji jus apėmė, ta baimė?

– Kai pasukau iš pagrindinio kelio,– pasakė misis Oliver.– Iki tol viskas buvo įprasta, kiek jaudino ir... taip, aš linksminausi, nors mane erzino tai, kad taip sunku kažką sekti.

Ji nutilo ir mąstė.

– Tiesiog kaip *žaidimas*. Staiga tai jau nebeatrodė žaidimas, nes ten buvo keistos gatvelės, gana apleistos vietos, lūšnynai ir atviros vietos, kurios valomos būsimiems pastatams... O, nežinau, negaliu to paaiškinti. Bet viskas *pasikeitė*. Iš tiesų, kaip sapne. Žinote, kokie yra sapnai. Prasideda nuo vieno dalyko, nuo vakarėlio ar ko panašaus, o paskui staiga atsiduri džiunglėse ar kur kitur – ir visa tai grėsminga.

– Džiunglės?– paklausė Puaro.– Taip, įdomu, kad būtent taip pasakėte. Tad jutote, tarsi būtumėte džiunglėse ir bijotumėte povo?

– Nežinau, ar būtent jo bijojau. Pagaliau povai nėra pavojingi gyvūnai. Tai... Na, noriu pasakyti, galvojau apie jį kaip apie povą, nes man jis pasirodė *dekoratyvi* žmogysta. Povai labai dekoratyvūs, ar ne? O tas siaubingas bernas irgi dekoratyvus.

– Jūs nemanėte, kad kažkas jus sekė prieš tai, kai jums smogė?

– Ne. Ne, aš taip nemaniau, bet manau, kad jis vis tiek

man nurodė klaidingą kelią.

Puaro susimąstęs linktelėjo.

– Bet, žinoma, Povas turėjo man smogti,– pasakė misis Oliver.– Kas dar? Purvinas bernas riebiais drabužiais? Jis bjauriai dvokė, bet neatrodė grėsmingai. Ir vargu ar tai galėjo būti ta sutižusi Frensė – ji buvo pasirėmusi į lagaminą, o jos ilgi juodi plaukai dribo ant veido. Ji man priminė kažkokią aktorę ar panašiai.

– Sakėte, kad ji pozavo?

– Taip. Ne Povui. Purvinam bernui. Nepamenu, jūs ją matėte, ar ne.

– Dar neturėjau to malonumo – jei tai malonumas.

– Taip, ji gana gražiai atrodo. Nors ir yra nevalyva menininkė. Smarkiai išsidažiusi. Mirtinai išblyškusi, begalės akių tušo ir ploni plaukai, karantys abipus veido. Dirba meno galerijoje, tad, manau, visai natūralu, kad bendrauja su bytnikais ir pozuoja. Kaip tos merginos *gali*! Manau, kad jai *gali* patikti Povas. Bet tikriausiai patinka purvinasis. Šiaip ar taip, neįsivaizduoju, kad ji man smogtų per galvą.

– Galvoju apie kitą galimybę, madam. Kažkas galėjo pamatyti, kad jūs sekate Deividą, ir paskui imti sekti jus.

– Kažkas matė, kaip *aš* seku Deividą, o tada jie sekė *mane*.

– Arba kažkas galėjo jau būti gyvenamosiose patalpose arba kieme ir galbūt stebėjo tuos pačius žmones, kuriuos stebėjote jūs.

– Na, tai nebloga mintis,– pritarė misis Oliver.– Įdomu, kas jie tokie?

Puaro sunkiai atsiduso.

– A, taip. Tai sunku... Per daug sunku. Per daug žmonių, per daug reikalų. Nieko aiškiai nematau. Matau tik merginą, kuri sakė, kad galėjo įvykdyti žmogžudystę! Tai viskas, ką

turiu, kad galėčiau tęsti, ir jūs matote, kad net čia yra sunkumų.

– Kokių sunkumų?

– Pamąstykite,– pasiūlė Puaro.

Apmąstymai niekada nebuvo stiprioji misis Oliver pusė.

– Jūs visada mane supainiojate,– pasiskundė ji.

– Aš kalbu apie žmogžudystę. Bet apie kokią žmogžudystę?

– Manau, apie jos pamotės nužudymą.

– Bet jos pamotė nenužudyta. Ji gyva.

– Jūs tikrai varote mane iš proto,– pasakė misis Oliver.

Puaro atsitiesė kėdėje. Jis suglaudė pirštų galiukus ir pasiruošė,– bent taip įtarė misis Oliver,– mėgautis savimi.

– Jūs atsisakote galvoti,– pasakė jis.– Bet, norėdami prieiti išvadų, mes *privalome* galvoti.

– Nenoriu galvoti. Noriu žinoti, ką jūs darėte, kol aš buvau ligoninėje. Jūs turėjote *kažką* nuveikti. Ką jūs *padarėte?*

Puaro ignoravo šį klausimą.

– Turime pradėti nuo pradžių. Vieną dieną jūs man paskambinate. Aš susinervinęs. Taip, prisipažįstu, aš susinervinęs. Man buvo pasakyta nežmoniškai skausminga pastaba. Jūs, madam, buvote nepaprastai maloni. Jūs mane linksminote, jūs mane drąsinote. Jūs davėte man puikų *tasse de chocolat.* * Dar daugiau, jūs ne tik pasiūlėte man pagalbą, bet ir *padėjote.* Jūs padėjote man rasti merginą, kuri atėjo pas mane ir pasakė, jog galvoja, kad galbūt įvykdė žmogžudystę! Paklauskime savęs, madam, kaipgi ta žmogžudystė? Kas buvo nužudytas? Kur buvo nužudytas? Kodėl buvo nužudytas?

– Oi, liaukitės,– paprašė misis Oliver.– Man vėl ėmė skaudėti galvą, tai blogai.

Puaro nekreipė dėmesio į šį prašymą.

* Puodukas šokolado *(pranc.)*

– Ar iš viso yra kokia nors žmogžudystė? Jūs sakote – pamotė, bet aš atsakau, kad pamotė nemirusi, tad iki šiol žmogžudystės nėra. Bet čia *turėjo* būti žmogžudystė. Tad aš dar kartą klausiu, *kas* mirė? Kai kas ateina pas mane ir užsimena apie žmogžudystę, kuri įvyko kažkur ir kažkaip. Bet negaliu *rasti* tos žmogžudystės, ir ką jūs dar kartą sakėte, kad kėsinimasis nužudyti Mariją Restarik labai tinka, nepatenkina Erkiulio Puaro.

– Neįsivaizduoju, ko jūs dar norite,– tarė misis Oliver.

– *Aš noriu žmogžudystės,*– atsakė Erkiulis Puaro.

– Tai skamba labai kraugeriškai!

– Aš ieškau žmogžudystės ir negaliu jos rasti. Tai taip sekina, dėl to ir prašau jus pagalvoti kartu.

– Turiu puikią idėją,– pasakė misis Oliver.– Tarkime, kad Endrius Restarikas nužudė savo pirmąją žmoną prieš išskubėdamas į Pietų Afriką. Ar pagalvojote apie tokią galimybę?

– Tikrai apie nieką panašaus negalvojau,– patikino ją Puaro.

– Na, o *aš* pagalvojau,– atšovė misis Oliver.– Tai labai įdomu. Jis mylėjo tą kitą moterį, ir kaip Kripenas norėjo išvykti su ja, tad nužudė pirmąją, ir niekas nieko neįtarė.

Puaro ilgai ir sunkiai atsiduso.

– *Bet jo žmona gyveno dar vienuolika ar dvylika metų po to, kai jis išvažiavo į Pietų Afriką,* o jo dukra negalėjo būti susijusi su savo pačios motinos nužudymu, būdama penkerių metų.

– Ji galėjo duoti savo motinai ne tų vaistų, o gal Restarikas tiesiog pasakė, kad ji mirė. Pagaliau, mes *nežinome,* kad ji mirusi.

– Aš žinau,– atkirto Erkiulis Puaro.– Pasiklausinėjau. Pirmoji misis Restarik mirė 1963 metais, balandžio 14 dieną.

– Iš kur sužinote tokius dalykus?

– Nes nusamdau kai ką, kad patikrintų faktus. Prašau jus, madam, nedarykite skubotų ir nelogiškų išvadų.

– Maniau, kad esu gana protinga,– įsižeidusi pasakė misis Oliver.– Jei tai turėtų atsitikti knygoje, viską taip ir sutvarkyčiau. Ir priversčiau tai padaryti vaiką. Ne tyčia, bet tiesiog jos tėvas lieptų duoti motinai gėrimą, padarytą iš sugrūstų buksmedžio gyvatvorės lapų.

– *Non d'un nom d'un nom!*– pasakė Puaro.

– Gerai,– atsiliepė misis Oliver.– Jūs sakote tai savaip.

– Deja, neturiu ko pasakyti. Ieškau žmogžudystės ir jos nerandu.

– Net tada, kai Marija Restarik suserga, važiuoja į ligoninę, pasveiksta, grįžta, vėl suserga, ir jei jie pažiūrėtų, jie tikriausiai rastų arseno ar ko nors panašaus, ką kažkur paslėpė Norma.

– Būtent tai jie ir rado.

– Nagi, Puaro, ko *dar* jūs norite?

– Noriu atkreipti dėmesį į žodžių esmę. Mergina man pasakė tą patį, ką ir mano tarnui, Džordžui. Ji nepasakė nei „aš mėginau kai ką nužudyti", nei „mėginau nužudyti savo pamotę". Abu kartus ji kalbėjo apie veiksmą, kuris *buvo atliktas,* apie kai ką, kas jau *atsitiko.* Būtent *atsitiko. Būtuoju* laiku.

– Pasiduodu,– pareiškė misis Oliver.– Jūs tiesiog netikite, kad Norma mėgino nužudyti savo pamotę.

– Taip, manau, kad visai įmanoma, jog Norma galėjo mėginti nužudyti savo pamotę. Manau, kad tikriausiai taip ir nutiko – psichologiškai tai paaiškinama. Kai ji taip pametusi galvą. Bet tai *neįrodyta.* Prisiminkite, bet kas galėjo paslėpti arseno preparatą tarp Normos daiktų. Netgi vyras galėjo jį ten padėti.

– Rodos, kad jūs visada galvojate, jog vyrai žudo savo žmonas.

– Paprastai panašiausia, jog tai vyras,– pasakė Erkiulis Puaro,– tad apie jį pirmiausia ir galvoji. Tai galėjo būti ta mergina, Norma, arba koks tarnas, arba *au pair* mergina, arba pats senasis seras Roderikas. Arba tai galėjo būti *pati misis Restarik*.

– Nesąmonė. Kodėl?

– *Gali* būti priežasčių. Gana nerealių priežasčių, tačiau neperžengiančių tikimybių ribos.

– Na jau, mesjė Puaro, jūs negalite įtarinėti *visų*.

– *Mais oui*,* kaip tik tai aš ir darau. Aš įtariu visus. Pirmiausia įtariu, tada ieškau priežasčių.

– Ir kokią gi priežastį galėtų turėti ta vargšė užsienietė mergytė?

– Tai gali priklausyti nuo to, ką ji daro tuose namuose, kodėl ji atvyko į Angliją ir dar daug nuo ko.

– Jūs tikrai išprotėjęs.

– Beje, tai galėjo būti Deividas. Jūsų Povas.

– Per daug nerealu. Deivido ten nebuvo. Jis niekada nesiartina prie tų namų.

– O, dar ir kaip artinasi. Tą dieną, kai aš ten ėjau, jis klaidžiojo koridoriais.

– Bet nepadėjo nuodų Normos kambaryje.

– Kaip galite tai žinoti?

– Bet ji ir tas siaubingas berniūkštis myli vienas kitą!

– Pripažįstu, kad taip atrodo.

– Jūs visada norite viską supainioti,– pasiskundė misis Oliver.

– Visai ne. Tai *man* viskas susipainiojo. Man reikia informacijos, ir yra tik vienas asmuo, kuris gali man suteikti informaciją. Ir jis dingo.

– Turite galvoje Normą.

---

* Taigi *(pranc.)*

– Taip, turiu galvoje Normą.

– Bet ji nedingo. Mes ją radome, jūs ir aš.

– Ji išėjo iš kavinės ir vėl dingo.

– Ir jūs leidote jai išeiti?– misis Oliver balse pasigirdo priekaišto gaidelė.

– Deja!

– *Jūs leidote jai išeiti?* Jūs net nebandėte jos vėl surasti?

– Nesakiau, kad nebandžiau jos rasti.

– Bet iki šiol jums nepavyko. Mesjė Puaro, aš tikrai jumis nusivyliau.

– Yra šablonas,– svajingu balsu pasakė Erkiulis Puaro.– Taip, yra šablonas. Bet, kadangi trūksta vienos detalės, šablonas netenka prasmės. Suprantate, tiesa?

– Ne,– atsakė misis Oliver. Jai jau skaudėjo galvą.

Puaro toliau kalbėjo daugiau su savimi nei su savo klausytoja. Na, jei misis Oliver apskritai galima vadinti klausytoja. Ji buvo didžiai pasipiktinusi Puaro ir galvojo, kad Restarikų mergina buvo gana teisi, sakydama, kad Puaro *yra* per senas! Štai ji pati rado merginą, paskambino jam, kad jis galėtų atvykti laiku, pati ėmė sekti vaikiną. Ji paliko merginą Puaro, ir ką gi Puaro padarė – ją prarado! Iš tiesų ji nemanė, kad Puaro išvis padarė ką nors naudinga. Ji buvo juo nusivylusi. Kai jis nutils, ji vėl jam tai pasakys.

Puaro ramiai ir metodiškai aiškino tai, ką jis vadina „šablonu".

– Tai siejasi. Taip, tai siejasi, štai iš kur visi sunkumai. Vienas reikalas siejasi su kitu, ir tada atrandi, kad jis siejasi dar su kažkuo, kas atrodo už šablono ribų. Bet tai nėra už šablono ribų. Tad į įtarimų ratą įtraukiama daugiau žmonių. Tačiau kokių įtarimų? Vėl žmogus nieko nežinai. Iš pradžių turime merginą, ir visuose konfliktuojančių šablonų labirintuose turiu ieškoti klausimo į skaudžiausią klausimą. Ar ta mergina auka,

ar jai gresia pavojus? Gal ta mergina labai sukta? O gal ji kuria tokį įspūdį savais tikslais? Galima manyti bet kaip. Man vis dar kai ko reikia. Kokios nors vienos tikros užuominos, ir ji kažkur *čia* pat. Esu tikras, kad ji kažkur čia pat.

Misis Oliver knaisiojosi po savo rankinuką.

– Nesuprantu, kodėl niekada negaliu rasti aspirino, kai noriu,– pasakė silpnu balsu.

– Mes turime ryšių, kurie siejasi, schemą. Tėvas, dukra, pamotė. Jų gyvenimai yra susiję. Turime pagyvenusį dėdę, beveik nukvaišusį, kuris gyvena su jais. Turime merginą Soniją. Ji siejasi su dėde. Ji dirba jam. Jos elgesys malonus, išvaizda maloni. Jis ja patenkintas. Sakykime, kad jis ja kiek žavisi. Bet kokį vaidmenį ji vaidina namų ūkyje?

– Manau, nori išmokti anglų kalbos,– pasakė misis Oliver.

– Ji susitinka su Hercogovinos ambasados nariu Kju Gardense. Susitinka su juo ten, bet nesikalba. Palieka knygą, o jis ją nusineša...

– Ką čia kalbate?– paklausė misis Oliver.

– Ar tai kaip nors siejasi su kitu šablonu? Kol kas nežinome. Lyg ir nepanašu, bet gali ir sietis. Ar Marija Restarik netyčia rado ką nors, kas galėtų kelti pavojų merginai?

– Nesakykite man, kad tai kažkaip susiję su *šnipinėjimu.*

– Aš nesakau. Aš svarstau.

– Jūs pats sakėte, kad senasis seras Roderikas kvaištelėjęs.

– Dabar nesvarstome klausimo, ar jis kvaištelėjęs, ar ne. Jis šį tą reiškė per karą. Per jo rankas ėjo svarbūs popieriai. Jam galėjo rašyti svarbius laiškus. Laiškus, kuriuos jis visiškai laisvai galėjo pasilaikyti sau, kai jie prarado svarbą.

– Jūs kalbate apie karą, o jis vyko prieš daugelį metų.

– Visai teisingai. Bet praeitis ne visada nereikšminga dėl to, kad buvo prieš daugelį metų. Kuriasi naujos sąjungos. Viešose kalbose tai nepripažįstama, neigiama, įvairiai meluojama apie dar kai ką. O tarkime, kad vis dar egzistuoja tam tikri laiškai ar dokumentai, kurie pakeistų tam tikros asmenybės įvaizdį. Suprantate, aš jums nieko nesakau. Aš tik darau prielaidas. Tokias prielaidas, kokios, kiek aš žinau, pasitvirtindavo praeityje. Gali būti nepaprastai svarbu sunaikinti kai kuriuos laiškus ir popierius arba perduoti juos kitai vyriausybei. Kas geriau atliktų tokią užduotį už žavią jauną ledi, kuri padeda pagyvenusiai įžymybei surinkti medžiagą memuarams? Visi šiais laikais rašo memuarus. Negali jų sulaikyti! Tarkime, kad pamotė kai ką gauna su maistu tą dieną, kai paslaugi sekretorė plius *au pair* mergina verda valgyti. Ir tarkime, kad ji patvarko taip, jog įtarimas kristų ant Normos?

–Jau tas jūsų mąstymas,– nusistebėjo misis Oliver.– Pavadinčiau jį vingiuotu. Viso to negalėjo įvykti.

– Būtent. Yra per daug šablonų. Kuris teisingas? Norma išvažiuoja iš namų į Londoną. Ji, kaip jūs man sakėte, yra trečioji mergina, kuri gyvena bute su dviem kitomis merginomis. Čia vėl galime įžiūrėti šabloną. Kitos dvi merginos yra jai svetimos. Bet ką tada aš sužinau? Klaudija Rys-Holend yra asmeninė Normos Restarik tėvo sekretorė. Čia vėl turime *jungtį*. Ar tai tik atsitiktinumas? O gal tai kažkoks šablonas? Jūs sakote man, kad kita mergina pozuoja ir pažįsta vaikiną, kurį vadinate Povu, kurį myli Norma. Vėl jungtis. Dar viena. Ir ką čia veikia Deividas – Povas? Ar jis myli Normą? Taip atrodo. Jos tėvų neapykanta yra tikėtina ir natūrali.

– Keista, kad Klaudija Rys-Holend yra Restariko sekretorė,– susimąsčiusi pasakė misis Oliver.– Sakyčiau, kad ji nepaprastai stropiai atlieka visus darbus. Galbūt ji išstūmė moterį pro septinto aukšto langą.

Puaro lėtai atsisuko į ją.

– Ką jūs pasakėte?– perklausė jis.– Ką jūs pasakėte?

– Tiesiog kažkas name... net nežinau jos pavardės, bet ji iškrito pro langą arba iššoko pro septinto aukšto langą ir žuvo.

Puaro balsas tapo garsus ir rūstus.

– Ir jūs man nepasakėte?– paklausė kaltinančiu balsu.

Misis Oliver nustebusi pažvelgė į jį.

– Nesuprantu, ką turite galvoje.

– Ką turiu galvoje? Prašiau pasakyti man apie mirtį. Štai ką turiu galvoje. *Mirtį.* O jūs sakėte, kad mirčių nebuvo. Jūs sugebate galvoti tik apie mėginimą nunuodyti. *Tačiau yra mirtis.* Mirtis... koks to namo pavadinimas?

– Borodeno namas.

– Taip, taip. Ir kada tai nutiko?

– Ta savižudybė? Ar kas ten buvo? Manau... taip... manau, kad tai įvyko savaitę prieš man ten ateinant.

– Puiku! Iš kur apie tai sužinojote?

– Man pasakė pienininkas.

– Pienininkas, *bon Dieu*! *

– Jis tiesiog buvo plepus,– paaiškino misis Oliver.– Pasakojimas buvo gana liūdnas. Tai įvyko dienos metu – manau, labai ankstyvą rytą.

– Kokia buvo jos pavardė?

– Neįsivaizduoju. Nemanau, kad jis ją minėjo.

– Jauna, vidutinio amžiaus, sena?

Misis Oliver mąstė.

– Ką gi, jis nepasakė tikslaus jos amžiaus. Manau, jis sakė, apie penkiasdešimt.

– Suprantu. Tai kas nors, ką pažinojo tos trys merginos?

– Iš kur man žinoti? Niekas nieko apie tai nekalbėjo.

---

* Gerasis Dieve *(pranc.)*

– Ir jūs net nepagalvojote man pasakyti.

– Na, iš tiesų, mesjė Puaro, negaliu pasakyti, kad tai kažkaip siejasi su visu reikalu. Na, manau, galėjo... Bet, rodos, niekas nieko panašaus nekalbėjo ir negalvojo.

– Taip, čia esama ryšio. Ta mergina Norma gyvena tuose namuose, ir vieną dieną kažkas nusižudo (manau, tokia buvo bendra nuomonė). Tai yra kažkas iššoka ar iškrenta iš septinto aukšto ir *žūsta*. O tada? Po kelių dienų Norma, išgirdusi, kaip kalbate apie mane vakarėlyje, ateina pas mane ir sako, kad bijo, jog galbūt įvykdė žmogžudystę. Ar nesuprantate? Mirtis – ir po kelių dienų kai kas, kas galvoja, jog galbūt įvykdė žmogžudystę. Taip, *čia turi būti žmogžudystė.*

Misis Oliver norėjo pasakyti: „Nesąmonė!" – bet neišdrįso. Pagalvojo, kad neverta.

– Čia ir bus ta žinutė, kurios man trūko. Tai turi viską paaiškinti! Taip, taip, nenumanau, *kaip*, bet *taip turi būti*. Turiu pagalvoti. Štai ką turiu padaryti. Turiu eiti namo ir galvoti, kol pamažu viskas susidėlios į vietas – nes tai bus svarbiausias momentas, kuris susies juos visus... Taip. Pagaliau. Pagaliau aš matysiu, kur einu.

Jis atsistojo, ir pasakė: „*Adieu, chere* madam." Tada išskubėjo iš kambario. Misis Oliver pagaliau išliejo savo jausmus.

– Nesąmonė,– pareiškė tuščiam kambariui.– Visiška nesąmonė. Kažin, ar keturių aspirino tablečių nebus per daug?

15 SKYRIUS

Ties Erkiulio Puaro alkūne garavo Džordžo paruošta vaisių arbata. Puaro ją gurkšnojo ir mąstė. Jis galvojo tam tikru ypatingu būdu. Tai buvo žmogaus, kuris renka mintis taip, kaip įgudęs kryžiažodžių sprendėjas. Netrukus mintys turėjo susijungti ir sudaryti aiškų vaizdą. Šiuo metu svarbu buvo atrinkti, atskirti. Jis išgėrė vaisių arbatą, pastatė puoduką, padėjo rankas ant kėdės atramų ir leido įvairioms mintims vienai po kitos ateiti į galvą. Kadangi jis jas visas žinojo, galėjo atrinkinėti.

Jam skaudėjo lakuotais batais apautas kojas. Jis pradėjo nuo čia, ėjo keliu, kurį nutiesė jo gera draugė misis Oliver. Pamotė. Jis matė save patį, padėjusį ranką ant vartelių. Moteris, kuri atsisuko, moteris, palenkusi galvą, pjaunanti silpną rožės atšaką, atsisuka ir žiūri į jį. Kas iš to? Nieko. Auksinė galva, šviesi kaip kviečių laukas, su garbanomis ir plaukų kuokštais, kurių forma šiek tiek priminė misis Oliver šukuoseną. Jis šyptelėjo. Bet Marijos Restarik plaukai buvo daug tvarkingiau sušukuoti. Auksinis rėmas jos veidui atrodė kiek per didelis. Jis prisiminė, kad senasis seras Roderikas kalbėjo, jog ji dėl ligos turi nešioti peruką. Liūdna tokiai jaunai moteriai. Kai jis ėmė galvoti, suvokė, jog ta galva buvo kažkuo neįprasta. Per daug statiška, per daug puikiai sutvarkyta. Galvojo apie Marijos Restarik peruką – jei tai iš tikrųjų *perukas,* nes jis buvo tikras, kad seru Roderiku negalima visiškai pasitikėti. Pagalvojo, ar perukas gali turėti kokios nors reikšmės. Prisiminė pokalbį. Ar jie pasakė ką nors svarbaus? Jis manė, kad ne. Prisiminė kambarį, į kurį nuėjo. Bespalvis kambarys. Du paveikslai ant sienos, moters su balandžio pilkumo suknele

portretas. Plona burna, lūpos stipriai sučiauptos. Plaukai pilkai rudi. Pirmoji misis Restarik. Ji atrodė taip, tarsi būtų senesnė už savo vyrą. Jo paveikslas kabėjo ant priešingos sienos. Abu portretai geri. Lansbergeris buvo geras portretų piešėjas. Jo mintys grįžo prie vyro portreto. Pirmąją dieną jis taip gerai į jį neįsižiūrėjo, kaip vėliau Restariko kabinete...

Endrius Restarikas ir Klaudija Rys-Holend. Ar čia kažkas yra? Ar jų ryšys tvirtesnis nei sekretorės ir viršininko? Neturėtų taip būti. Čia yra vyras, kuris po daugelio metų grįžo į šią šalį, neturintis artimų draugų ar giminių, sutrikęs ir susirimęs dėl savo dukters charakterio ir elgesio. Tikriausiai pakankamai natūralu, jog jis kreipsis į neseniai pasamdytą aiškiai kompetentingą sekretorę ir paprašys jos pasiūlyti, kur jo dukteriai Londone apsigyventi. Ji suteiks tą malonę, pasiūlydama butą, nes ieško trečios merginos. Trečioji mergina... Ta frazė, kurią jis sužinojo iš misis Oliver, visada grįždavo į jo atmintį. Tarsi ji turėtų paslėptą reikšmę, kurios dėl kažkokių priežasčių jis nemato.

Džordžas įėjo į kambarį ir diskretiškai uždarė duris.

– Atėjo jauna ledi, sere. Ledi, kuri anądien čia apsilankė.

Žodžiai per daug tiko prie Puaro minčių. Jis pašoko iš vietos.

– Jauna ledi, kuri atėjo čia per pusryčius?

– O, ne, sere. Turiu galvoje jauną ledi, kuri atėjo su seru Roderiku Hosfildu.

– A, šit kaip.

Puaro kilstelėjo antakius.

– Atvesk ją. Kur ji?

– Nuvedžiau ją į mis Lemon kambarį, sere.

– A. Taip, atvesk ją.

Sonia nelaukė, kol Džordžas apie ją praneš. Ji įėjo į kambarį gana greitais ir agresyviais žingsniais.

– Man buvo sunku ištrūkti, bet turėjau ateiti jums pasakyti, kad aš tų popierių neėmiau. Aš nieko nevagiu. Jūs su-

prantate?

– Ar kas sakė, kad ėmėte?– paklausė Puaro.– Sėskitės, madmuazele.

– Nenoriu sėstis. Turiu labai mažai laiko. Tiesiog atėjau jums pasakyti, kad tai visiška netiesa. Aš labai sąžininga ir darau tai, ką man liepia.

– Suprantu jūsų požiūrį. Aš jį jau supratau. Jūs teigiate, kad jūs nepaėmėte jokių laiškų, informacijos, popierių, jokių dokumentų iš sero Roderiko Hosfildo namų? Taip, ar ne?

– Taip, ir atėjau jums tai pasakyti. *Jis* manimi tiki. *Jis* žino, kad aš taip nepadaryčiau.

– Tada labai gerai. Tai teigimas, ir aš jį įsidėmiu.

– Kaip manote, ar rasite tuos popierius?

– Šiuo metu turiu kitų užsakymų,– pasakė Puaro.– Sero Roderiko popieriams teks palaukti.

– Jis nerimauja. Jis labai nerimauja. Yra kai kas, ko negaliu jam sakyti. Pasakysiu tai jums. *Jis pameta daiktus*. Daiktai nėra padėti ten, kur jis mano, kad jie yra. Jis padeda juos į... kaip čia pasakius... į labai keistas vietas. O, aš žinau. Jūs įtariate mane. Visi įtaria mane, nes aš užsienietė. Nes atvykau iš užsienio, tad jie mano... jie mano, kad aš nukniaukiau slaptus popierius kaip kokia herojė iš jūsų kvailų angliškų šnipų istorijų. Aš ne tokia. Aš intelektualė.

– Aha,– tarė Puaro.– Visada malonu žinoti.

Jis pridūrė:

– Ar norėjote dar ką nors man pasakyti?

– Kodėl turėčiau?

– Niekada negali žinoti.

– Kokios yra kitos bylos, apie kurias jūs kalbate?

– O, aš nenoriu jūsų gaišinti. Tai tikriausiai jūsų išeiginė.

– Taip. Per savaitę turiu vieną dieną, kai galiu daryti, ką noriu.Galiu atvažiuoti į Londoną. Galiu eiti į Britų muziejų.

– O taip, be to, į Viktorijos ir Alberto muziejų.

– Taip.

– Ir į Nacionalinę galeriją pažiūrėti paveikslų. O kokią gražią dieną galite eiti į Kensington Gardensą, o gal net taip toli, kad prieisite Kju Gardensą.

Ji sustingo... Pažvelgė į jį piktu klausiančiu žvilgsniu.

– Kodėl kalbate apie Kju Gardensą?

– Todėl, kad ten auga kai kurie gražūs augalai, krūmai ir medžiai. A! jums nereikėtų praleisti Kju Gardenso. Bilietas kainuoja nedaug. Rodos, pensą, o gal du. Be to, galite nueiti pažiūrėti tropinių medžių, be to, pasėdėti ant suoliuko ir paskaityti knygą,– jis nusišypsojo jai nuginkluojančia šypsena ir susidomėjęs žiūrėjo, kaip auga jos sumišimas.– Bet nenoriu jūsų gaišinti, madmuazele. Jums tikriausiai reikia aplankyti draugus vienoje ambasadoje.

– Kodėl taip sakote?

– Be jokių ypatingų priežasčių. Esate, kaip sakote, užsienietė, ir visai įmanoma, kad galite turėti draugų, susijusių su jūsų ambasada.

– Kažkas jums kažką pasakė. Kažkas mane kaltina! Sakau jums, kad jis yra kvailas senis, kuris pameta daiktus. Tai viskas! Ir jis nieko svarbaus nežino. Jis neturi svarbių popierių ar dokumentų. Niekada neturėjo.

– A, bet jūs negalvojate, ką kalbate. Žinote, laikas bėga. Kadaise jis buvo svarbus žmogus, kuris žinojo svarbių paslapčių.

– Jūs mėginate mane įbauginti.

– Ne, ne. Nesu toks melodramatiškas.

– Misis Restarik. Tai misis Restarik jums visko prišnekėjo. Ji manęs nemėgsta.

– Ji man to nesakė.

– Ką gi, aš nemėgstu *jos*. Ji iš tokių moterų, kuriomis aš nepasitikiu. Manau, kad *ji* turi paslapčių.

– Tikrai?

– Taip, manau, kad ji kažką slepia nuo savo vyro. Ma-

nau, kad ji važinėja į Londoną ar į kitas vietas susitikti su kitais vyrais. Bet kokiu atveju, susitikti su kitu vyru.

– Iš tiesų, tai labai įdomu,– tarė Puaro.– Manote, ji važiuoja susitikti su kitu vyru?

– Taip, aš taip manau. Ji labai dažnai važinėja į Londoną, ir nemanau, kad ji visada tai pasisako savo vyrui. Sako, kad važiavo apsipirkti. Visi tie pliurpalai. Jis užsiėmęs darbe ir negalvoja, kodėl jo žmona išvažiuoja. Ji daugiau būna Londone nei kaime. Be to, ji apsimeta, kad labai daug sodininkauja.

– Jūs turbūt nežinote, su kuo ji susitinka?

– Iš kur galiu žinoti? Aš jos nesekioju. Misteris Restarikas neįtarus žmogus. Jis tiki tuo, ką jam sako žmona. Tikriausiai visą laiką galvoja apie verslą. Be to, manau, kad jis nerimauja dėl savo dukters.

– Taip,– pasakė Puaro,– jis tikrai nerimauja dėl savo dukters.– Ką jūs žinote apie dukrą? Ar gerai ją pažįstate?

– Nelabai gerai. Jei paklausite, ką aš *galvoju*... Na, pasakysiu jums! Manau, kad ji beprotė.

– Manote, kad ji beprotė? Kodėl?

– Kartais ji kalba keistus dalykus. Ji mato dalykus, kurių nėra.

– Mato dalykus, kurių nėra?

– Žmones, kurių nėra. Kartais ji būna labai susijaudinusi, o kitais kartais atrodo mieganti. Jūs su ja kalbatės, o ji negirdi, ką jai sakote. Ji neatsako. Manau, kad ji norėtų, jog kai kurie žmonės mirtų.

– Turite galvoje misis Restarik?

– *Ir* jos tėvą. Ji žiūri į jį taip, tarsi jo nekęstų.

– Kadangi jie abu nori atkalbėti ją nuo vedybų su jos pasirinktu jaunuoliu?

– Taip. Jie nenori, kad tai įvyktų. Žinoma, jie teisūs, bet tai ją siutina. Vieną dieną,– pridūrė Sonia, linksmai linksėdama galva,– manau, ji nusižudys. Tikiuosi, ji taip kvailai nepasielgs, bet taip pasielgiama, kai esi per daug įsimylėjęs.– Ji

gūžtelėjo pečiais.– Ką gi, dabar eisiu.

– Tiesiog pasakykite man vieną dalyką. Ar misis Restarik dėvi peruką?

– Peruką? Iš kur aš galiu žinoti?– ji valandėlę svarstė.– Na, galbūt,– pripažino.– Tai naudinga keliaujant. Be to, madinga. Aš pati kartais dėviu peruką. *Žalią*! Bent jau dėvėdavau.

Ji vėl pridūrė:

– Dabar jau eisiu,– ir išėjo.

16 SKYRIUS

– Šiandien turiu daug ką nuveikti,– kitą rytą pasakė Erkiulis Puaro, keldamasis nuo pusryčių stalo ir eidamas prie mis Lemon.– Ar jūs supratote, ko prašiau? Ar surikiavote susitikimus, reikalingus kontaktus?

– Žinoma,– pasakė mis Lemon.– Viskas yra čia,– ji padavė jam mažą portfelį.

Puaro žvilgtelėjo vidun ir linktelėjo.

– Visada galiu jumis pasikliauti, mis Lemon,– nudžiugęs pasakė.– *C'est fantastique.* *

– Na jau, mesje Puaro, nematau čia nieko fantastiška. Jūs davėte man nurodymus, aš juos įvykdžiau. Savaime aišku.

– Et, tai visai nėra savaime aišku,– atsiduso Puaro.– Argi aš dažnai neduodu nurodymų dujininkui, elektrikui, vyrui, kuris ateina pataisyti daiktų, ir ar jie visada laikosi mano nurodymų? Retai, labai retai.

Jis išėjo į koridorių.

– Mano šiltąjį paltą, Džordžai. Manau, prasideda rudens šalčiai.

Jis vėl įkišo galvą į sekretorės kambarį.

– Beje, ką manote apie tą jauną moterį, kuri vakar buvo atėjusi?

Mis Lemon, kuri jau ruošėsi spausdinti mašinėle, trumpai atsakė:

– Užsienietė.

– Taip, taip.

– Aiškiai užsienietė.

– Daugiau neturite ko apie ją pasakyti?

---

* Tai fantastiška (*pranc.*)

Mis Lemon susimąstė.

– Nieko negaliu pasakyti apie jos sugebėjimus. Ji atrodė kažko nusiminusi,– pridūrė abejojančiu balsu.

– Taip. Matote, ji įtariama vagyste! Ne pinigų, bet popierių. Iš savo darbdavio.

– Vaje, vaje,– suaikčiojo mis Lemon.– Popieriai svarbūs?

– Atrodo, kad taip. Nors visiškai tikėtina, kad jis išvis nieko neprarado.

– Taigi,– mis Lemon pažvelgė į savo darbdavį ypatingu žvilgsniu; tokiu ji visada leisdavo suprasti, jog trokšta juo atsikratyti ir imtis savo darbo.– Taigi. Aš visada sakau, kad geriau viską susiplanuoti, kai ką nors samdai, ir pasamdyti britą.

Erkiulis Puaro išėjo. Pirmiausia ketino apsilankyti Borodeno name. Važiavo taksi. Išlipęs kieme, ėmė dairytis. Prie vienų durų stovėjo uniformuotas nešikas ir švilpavo kažkokią liūdną melodiją. Kai Puaro žengė jo link, šis tarė:

– Taip, sere?

– Norėčiau sužinoti,– pasakė Puaro,– ar galite man ką nors pasakyti apie labai liūdną įvykį, kuris čia neseniai nutiko?

– Liūdną įvykį?– pakartojo nešikas.– Nieko apie tai nežinau.

– Ledi, kuri iššoko, ar, sakykim, iškrito iš vieno viršutinio aukšto ir užsimušė.

– A, *ta.* Apie tai nieko nežinau, nes, matote, aš čia tik savaitė. Sveiks, Džo.

Iš priešingos namo pusės atėjo kitas nešikas.

– Tu žinai apie ledi, kuri nukrito iš septinto aukšto. Maždaug prieš mėnesį, ar ne?

– Neypatingai daug,– pasakė Džo, pagyvenęs, lėtakalbis vyriškis.– Bjaurus reikalas.

– Ji mirė iškart?

– Taip.

– Kokia buvo jos pavardė? Suprantate, tai galėjo būti mano giminaitė,– paaiškino Puaro. Jis buvo ne iš tų, kurie visada skrupulingai sako tiesą.

– Iš tiesų, sere? Labai gaila. Tai buvo misis Šarpentjer.

– Kiek laiko ji gyveno tame bute?

– Leiskite pagalvoti. Maždaug metus... gal pusantrų. Ne, manau, turėjo gyventi maždaug dvejus metus. Septyniasdešimt šeštas butas, septintas aukštas.

– Tai viršutinis aukštas?

– Taip, sere.

Puaro neprašė jokios kitos apibūdinančios informacijos, nes buvo galima tikėtis, kad apie savo paties giminaitę jis tuos dalykus turėtų žinoti. Tad tik paklausė:

– Ar dėl to žmonės labai susijaudino, labai klausinėjo? Kokiu paros metu tai įvyko?

– Manau, penktą ar šeštą ryto. Be jokio įspėjimo. Tiesiog nulėkė žemyn. Nors ir buvo anksti, beveik tuoj pat susibūrė minia, štai čia brovėsi pro virbus. Žinote, kokie tie žmonės.

– Ir, be abejonės, policija.

– O, taip, policija atvažiavo gana greitai. Ir daktaras, ir greitoji pagalba. Kaip paprastai,– pasakė nešikas tokiu tonu, tarsi žmonės iššoktų pro septinto aukšto langą porą kartų per mėnesį.

– Manau, kad atėjo žmonės ir iš butų, kai išgirdo, kas nutiko.

– O, tiek jau daug iš butų neatėjo, nes, žinote, transportas kelia triukšmą, tad dauguma jų apie tai nesužinojo. Kai kas kalbėjo, kad ji suklykė, lėkdama žemyn, bet ne taip, jog tai sukeltų kokį didesnį sujudimą. Buvo tik žmonės iš gatvės, praeiviai, kurie matė, kas nutiko. Ir tada, žinoma, jie tiesė kaklus pro virbus. Kiti žmonės matė, kaip jie tiesia kaklus, ir prieidavo prie jų. Žinote, kas yra nelaimingas atsitikimas!

Puaro užtikrino jį, kad žino, kas yra nelaimingas atsitikimas.

– Ji gyveno viena?– pasakė pusiau klausdamas, pusiau teigdamas.

– Teisingai.

– Bet manau, kad tarp namo gyventojų ji turėjo draugų?

Džo gūžtelėjo pečiais ir papurtė galvą.

– Gal ir turėjo. Negaliu pasakyti. Niekada nemačiau jos restorane su kuo nors iš mūsiškių. Ji turėjo pašalinių draugų ir kartais su jais čia pietaudavo. Ne, nesakyčiau, kad ji ypač bičiuliavosi su kuo nors iš čia. Jums geriau būtų,– Džo ėmė kiek nerimauti,– nueiti ir paplepėti su misteriu Makferleinu, kuris čia atsakingas, jei norite apie ją sužinoti.

– O, dėkoju jums. Taip, šitaip ir padarysiu.

– Jo kabinetas tame name, sere. Pirmame aukšte. Pamatysite užrašą ant durų.

Puaro nuėjo ten. Išsitraukė iš portfelio laišką, kuriuo jį aprūpino mis Lemon, ant kurio buvo užrašyta: „Misteriui Makferleinui". Misteris Makferleinas pasirodė besąs išvaizdus, apsukrus keturiasdešimt penkerių metų vyriškis. Puaro padavė jam laišką. Jis atplėšė jį ir perskaitė.

– O taip,– pasakė,– suprantu.

Jis padėjo jį ant stalo ir pažiūrėjo į Puaro.

– Namo savininkai liepė man visokeriopai jums padėti dėl liūdnos misis Luizos Šarpentjer mirties. Na, ką jūs tiksliai norite sužinoti, mesjė,– jis vėl pažiūrėjo į laišką,– mesjė Puaro?

– Žinoma, viskas gana konfidencialu,– pradėjo Puaro.– Jos giminės jau bendravo su policija ir advokatu, bet jie norėjo gauti daugiau *asmeninių* faktų, jei mane suprantate. Bjauru, kai gali gauti tik oficialius raportus.

– Taip, taip. Taip, suprantu, ką jie jaučia. Ką gi, pasakysiu jums viską, ką tik galėsiu.

– Kiek laiko ji čia gyveno? Kaip ji nutarė išsinuomoti šį

butą?

– Ji čia gyveno – galiu patikrinti – maždaug dvejus metus. Čia buvo laisva vieta, ir, man rodos, ledi, kuri tuomet išsikraustė, buvo jos pažįstama, ir pasakė, kad ruošiasi išvykti. Misis Vailder. Dirbo BBC. Kurį laiką gyveno Londone, bet vyko į Kanadą. Labai miela ledi... Nemanau, kad ji išvis gerai pažinojo velionę. Tiesiog užsiminė, kad palieka butą. Misis Šarpentjer butas patiko.

– Ar ji buvo gera nuomininkė?

Misteris Makferleinas kiek padvejojo ir atsakė:

– Ji buvo patenkinama nuomininkė, taip.

– Nebijokite man pasakyti,– padrąsino jį Erkiulis Puaro.– Čia vyko laukiniai vakarėliai, a? Kiek per... sakykime... linksmi?

Misteris Makferleinas nebebuvo toks diskretiškas.

– Kartais *būdavo* skundų, bet daugiausia iš pagyvenusių žmonių.

Erkiulis Puaro spragtelėjo sau į pasmakrę.

– Taip, sere, ji kiek per daug mylėjo buteliuką ir linksminosi su gana keistomis žmogystomis. Kartais tai keldavo rūpesčių.

– Ar ji mylėjo džentelmenus?

– Na, nenorėčiau tiek daug pasakoti.

– Ne, ne, bet galima suprasti.

– Žinoma, ji nebuvo tokia jauna.

– Išvaizda dažnai būna apgaulinga. Kaip manote, kiek jai buvo metų?

– Sunku pasakyti. Keturiasdešimt, keturiasdešimt penkeri. Jos sveikata nebuvo gera,– pridūrė.

– Taip ir maniau.

– Ji per daug gėrė – be jokios abejonės. O tada ją apimdavo baisi depresija. Nervingumas. Kiek žinau, vaikščiojo pas daktarus ir netikėjo tuo, ką jie jai sakė. Damos įsikala tai sau į galvas... Ypač tokiame amžiuje – ji manė, kad jai vėžys. Buvo

tuo tikra. Daktaras tikino, kad ne, bet ji juo netikėjo. Per apklausą jis pasakė, kad ji buvo visiškai sveika. O, apie tokius dalykus gali kas dieną išgirsti. Ji vis nervinosi, ir vieną gražią dieną...– jis linktelėjo.

– Tai labai liūdna,– tarė Puaro.– Ar ji draugavo su kokiais nors nuomininkais?

– Na, bent aš nežinau. Matote, ši vieta nėra draugingа. Čia daugiausia darbininkai ir verslininkai.

– Aš galvojau apie mis Klaudiją Rys-Holend. Svarsčiau, ar jos buvo pažįstamos.

– Mis Rys-Holend? Ne, aš taip nemanau. Na, gal jos ir buvo pažįstamos, pasikalbėdavo, besikeldamos liftu, ir panašiai. Bet nemanau, kad artimiau bendraudavo. Matote, jos priklauso skirtingoms kartoms. Noriu pasakyti...– misteris Makferleinas atrodė kiek sutrikęs. Puaro galvojo, kodėl.

Jis pasakė:

– Kita mergaitė, kuri dalijasi su mis Holend butu, pažinojo misis Šarpentjer. Berods, ji – mis Norma Restarik.

– Tikrai? Nežinojau... Ji atsikėlė čia neseniai, aš vos ją atskiriu. Jauna ledi, visada atrodo kiek išsigandusi. Sakyčiau, neseniai baigė mokyklą. Ar dar galiu jums kuo nors būti naudingas, sere?– pridūrė.

– Ne, dėkoju. Jūs buvote labai malonus. Norėčiau žinoti, ar galėčiau pamatyti butą. Tik kad galėčiau pasakyti...– Puaro nutilo, neaiškindamas, ką norės pasakyti.

– Tuoj pažiūrėsime. Misteris Treiversas dabar išėjęs. Visą dieną sėdi Sityje. Taip, jei norite, sere, lipkime į viršų.

Jie nuėjo į septintą aukštą. Kai misteris Makferleinas įkišo raktą, vienas skaičius atšoko nuo durų ir vos neužkrito ant lakuoto Puaro bato. Jis mitriai atšoko, paskui pasilenkė jo paimti. Labai atsargiai įkišo vinutę, kuri laikė jį ant durų.

– Šie numeriai išklibę,– pasakė.

– Labai atsiprašau, sere. Pasižymėsiu. Taip, jie kartais išklimba. Na, štai ir atėjome.

Puaro nuėjo į svetainę. Šią akimirką joje nelabai jautėsi, kad kas nors gyventų. Sienos buvo apmuštos apmušalais su medžio lentelių imitacija. Čia stovėjo šiuolaikiniai patogūs baldai ir vienintelis asmeninis daiktas buvo televizorius ir keletas knygų.

– Suprantate, visi butai iš dalies apstatyti,– pasakė misteris Makferleinas.– Nuomininkams nereikia atsinešti jokių savo daiktų, nebent jie to norėtų. Mes labai stengiamės įtikti žmonėms, kurie ateina ir išeina.

– O dekoracijos vienodos?

– Ne visai. Atrodo, kad žmonėms patinka ši medžio imitacija. Tai geras fonas paveikslams. Vieninteliai dalykai, kurie skiriasi, kabo ant sienos priešais duris. Turime visą freskų kolekciją, ir žmonės gali išsirinkti, kokią nori.

– Turime maždaug dešimt,– kiek išdidokai pridūrė misteris Makferleinas.– Ši japoniška – labai daili, ar ne? Yra su anglišku sodu, labai graži su paukščiais, viena su medžiais, viena su Arlekinu. Čia yra gana įdomių abstrakcijų – linijos ir kubai, gyvai kontrastuojančios spalvos, na, toks dalykėlis. Visus piešė geri dailininkai. Mūsų baldai vienodi. Galima pasirinkti dvi spalvas. Be to, žinoma, žmonės gali turėti tai, ko nori. Bet jie paprastai nesivargina.

– Dauguma iš jų nepanašūs į namų šeimininkes, tiesa?– spėjo Puaro.

– Ne, greičiau į paukščius keliauninkus arba į užimtus žmones, kuriems reikia tikrų patogumų, geros santechnikos ir viso to, bet kuriuos neypatingai domina papuošimai, nors mes turėjome pora darbštuoliukų, o mus jie nelabai žavi. Į nuomos sutartį įrašome, kad jie turi palikti daiktus tokius, kokius rado, arba užmokėti už pakeitimus.

Jie nutolo nuo misis Šarpentjer mirties. Puaro priėjo prie lango.

– Tai įvyko čia?– tyliai sumurmėjo.

– Taip. Šitas langas. Kairysis. Čia yra balkonas.

Puaro pažiūrėjo žemyn.

– Septyni aukštai,– pasakė.– Ilgas kelias.

– Taip, džiaugiuosi sakydamas, kad mirtis buvo staigi. Žinoma, tai galėjo būti nelaimingas atsitikimas.

Puaro papurtė galvą.

– Jus negalite rimtai taip galvoti, misteri Makferleinai. Tai *turėjo* būti daryta tyčia.

– Na, visada norisi pasiūlyti lengvesnę galimybę. Bijau, kad ji nebuvo laiminga moteris.

– Dėkui jums,– pasakė Puaro,– už jūsų paslaugumą. Turėsiu ką papasakoti jos giminėms Prancūzijoje.

Jis pats ne kažin ką sau galėjo pasakyti, kaip norėjosi. Iki šiol nėra nieko, kas paremtų teoriją, jog Luizos Šarpentjer mirtis yra svarbi. Jis susimąstęs pakartojo vardą. Luiza... Kodėl šis vardas neduoda jam ramybės? Jis papurtė galvą, padėkojo misteriui Makferleinui ir išėjo.

17 SKYRIUS

Vyresnysis inspektorius Nilas sėdėjo už stalo ir atrodė labai oficialus. Jis mandagiai pasisveikino su Puaro ir pastūmėjo jam kėdę. Kai tik jaunuolis, kuris Puaro pristatė inspektoriui Nilui, išėjo, jo elgesys pasikeitė.

– Ir ko tu dabar nori, tu slapukaujantis senas velniūkšti?– paklausė jis.

– Jau žinai,– atsakė Puaro.

– O taip, aš suradau šiokios tokios medžiagos, bet nemanau, kad iš to urvo tu daug gausi.

– Kodėl vadini tai urvu?

– Nes tu esi kaip geras pelių medžiotojas. Katinas, tupintis prie urvo ir laukiantis, kol išlįs pelė. Ką gi, jei klausi manęs, tame urve nėra jokios pelės. Sakau tau, gal ir galima išknisti keletą abejotinų sandorių. Žinai tuos finansininkus. Drįstu sakyti, kad čia yra daug suktybių dėl mineralų, koncesijų, alyvos ir visų tų dalykų. Bet Džošua Restariko AB turi gerą reputaciją. Šeimos verslas; bent jau toks buvo, dabar taip negalima vadinti. Saimonas Restarikas vaikų neturėjo, o jo brolis Endrius Restarikas turi tik šią dukrą. Iš motinos pusės buvo sena teta. Baigusi mokyklą Endriaus Restariko dukra gyveno su ja, kai mirė jos motina. Teta mirė nuo insulto maždaug prieš šešis mėnesius. Buvo tokia kvaišelė, priklausė kelioms gana savotiškoms religinėms grupėms. Bet nežalingoms. Saimonas Restarikas buvo žinomas apsukrus verslininkas ir turėjo aktyvią žmoną. Jie gana vėlai susituokė.

– O Endrius?

– Rodos, Endrių buvo apėmusi kelionių aistra. Prieš jį nieko nežinoma. Niekur ilgai neužsibūdavo, keliavo po Pietų Afriką, Pietų Ameriką, Keniją ir kitas vietas. Jo brolis spaudė jį keletą kartų grįžti, bet jis nekreipė dėmesio. Jam nepatiko Londonas, o

gal verslas, bet, atrodo, jis paveldėjo Restarikų šeimos sugebėjimą uždirbti pinigus. Jis ieškojo mineralų telkinių. Nebuvo dramblių medžiotojas, archeologas, botanikas ar dar kas nors. Visi jo sandoriai buvo verslo sandoriai, ir jie visada pavykdavo.

– Tad jis irgi savotiškai tradicinis?

– Taip. Nežinau, kas privertė jį grįžti į Angliją po brolio mirties. Gal antroji žmona – jis vėl vedė. Graži moteris, daug jaunesnė už jį. Šiuo metu jie gyvena su senuoju seru Roderiku Hosfildu, kurio sesuo ištekėjo už Endriaus Restariko dėdės. Bet įsivaizduoju, kad tai laikina. Ar čia tau kas nauja? O gal tu jau viską žinai?

– Daugumą dalykų girdėjau,– pasakė Puaro.– Ar toje šeimoje buvo nesveikų?

– Nesakyčiau, išskyrus senąją tetulę ir jos keistas religijas. Tačiau tai nėra neįprasta vienišai moteriai.

– Tad viskas, ką gali man pasakyti, yra tai, kad čia daug pinigų,– pasakė Puaro.

– Daug pinigų,– pakartojo vyresnysis inspektorius Nilas.– Ir viskas gana garbinga. Įsidėmėk, kad šiek tiek pinigų Endrius Restarikas investavo į firmą. Pietų Afrikos koncesijos, kasyklos, mineralų telkiniai. Sakyčiau, kad iki šiol jie buvo tik kaupiami, ir čia bus tikrai didelė pinigų suma.

– Ir kas tai paveldės?– pasiteiravo Puaro.

– Priklauso nuo to, kaip Endrius Restarikas juos paliks. Tai jo reikalas, bet, sakyčiau, kad nėra aiškių paveldėtojų, išskyrus jo žmoną ir dukterį.

– Tad jos abi gali vieną dieną paveldėti didelę sumą?

– Sakyčiau. Tikiuosi, kad yra daug šeimos patikėtinių.

– Ar nėra kitos moters, kuria jis būtų susidomėjęs?

– Nieko apie tai nežinoma. Nepanašu į tai. Jis turi gražią antrą žmoną.

– Ar jaunuolis,– susimąstęs pasakė Puaro,– lengvai galėtų visa tai sužinoti?

– Turi galvoje, vesti dukrą? Niekas negalėtų jo sustabdyti, net jei ji būtų globotinė ar panašiai. Žinoma, jos

tėvas tada galėtų neskirti jai palikimo, jei norėtų.

Puaro pažiūrėjo į smulkiai prirašytą lapą, kurį laikė rankoje.

– O kaip Vederberno galerija?

– Galvojau, kaip tu prie jos prisikasei. Ar kalbėjaisi su klientu apie klastotes?

– Jie užsiima klastotėmis?

– Klastotėmis jie neužsiima,– priekaištingai suniurnėjo vyresnysis inspektorius Nilas.– *Buvo* gana nemalonus reikaliukas. Milijonierius iš Teksaso pirko čia paveikslus ir mokėjo už juos neįtikėtinas sumas. Jie pardavė jam Renuarą ir Van Gogą. Renuaras buvo maža mergaitės galvutė, ir ten kažkas kėlė abejonių. Atrodė, nėra priežasčių tikėti, kad Vederberno galerija tiesiog sėkmingai jį nusipirko. Buvo iškelta byla. Atėjo daug žymių meno ekspertų ir pasakė savo nuomonę. Kaip paprastai, atrodė, kad jie prieštarauja vieni kitiems. Galerija pasiūlė jį bet kokiu atveju priimti atgal. Tačiau milijonierius neapsigalvojo, nes paskutinis madingas ekspertas prisiekė, kad jis visiškai tikras. Tad jis pasilaikė paveikslą. Vis dėlto nuo tada į galeriją žiūrima kiek įtariai.

Puaro vėl pažiūrėjo į savo sąrašą.

– O misteris Deividas Beikeris? Ar pasidairei dėl jo?

– O, jis tiesiog paprastas nusikaltėlis. Plevėsa – vaikštinėja su gauja ir breikuoja naktiniuose klubuose. Vartoja „purpurines širdeles", heroiną, koką... Merginos dėl jo eina iš proto. Jis iš tų, apie kuriuos jos sako, jog jų gyvenimas buvo toks sunkus, ir kad jis toks talentingas. Jo tapymas nėra vertinamas. Nieko, tik gerasis senasis seksas, jei paklaustum manęs.

Puaro vėl pažiūrėjo į sąrašą.

– Ar žinai ką nors apie misterį Rysą-Holendą, Parlamento narį?

– Politinė veikla gana gera. Turi gerą liežuvį. Buvo pora savotiškų sandorių Sityje, bet jis gana mikliai išsisuko. Sakyčiau, slidi žuvis. Užkalė daug pinigų, bet veikla gana abejotina.

Puaro pasiteiravo apie paskutinį žmogų.

– O seras Roderikas Hosfildas?

– Mielas senukas, bet kvaištelėjęs. Puaro, kaip tu sugebi visur įlįsti? Taip, buvo šiokių tokių rūpesčių su Ypatinguoju skyriumi. Tai ta memuarų manija. Niekas nežino, koks neapdairumas bus atskleistas netrukus. Visi tie senukai lenktyniauja, norėdami patys iškelti į viešumą tai, ką prisimena apie kitų neapdairumą! Paprastai tai nebūna labai svarbu, bet kartais... Na, žinai, vyriausybė keičia politiką ir nenori klaidingų publikacijų, tad mes turime pamėginti prislopinti senukus. Kartais tai nėra lengva. Bet tau reikia eiti į Ypatingąjį skyrių, jei nori į tai kištis. Nemanau, kad čia bus kas negerai. Problema ta, kad jie nesunaikina popierių, kuriuos turėtų sunaikinti. Jie daug ką pasilaiko. Tačiau nemanau, kad čia kas bus, tik turime įrodymų, kad tam tikros jėgos šniukštinėja.

Puaro garsiai atsiduso.

– Ar nepadėjau?– pasidomėjo vyresnysis inspektorius.

– Labai džiaugiuosi, kad gavau tikrai slaptos informacijos iš oficialių šaltinių. Bet nemanau, kad man labai padės tai, ką man pasakei.

Jis atsiduso ir pridūrė:

– Kokia būtų tavo nuomonė, jei kas nors tau atsitiktinai pasakytų, kad moteris... jauna žavi moteris dėvi peruką?

– Nieko,– atsakė vyresnysis inspektorius Nilas ir atžarokai pridūrė: – Mano žmona dėvi peruką, kai mes keliaujame. Taip išvengiame daugelio rūpesčių.

– Atsiprašau,– pasakė Erkiulis Puaro.

Kai du vyrai palinkėjo vienas kitam geros dienos, vyresnysis inspektorius paklausė:

– Tikiuosi, gavai visą informaciją apie tą savižudybės atvejį name? Aš ją tau išsiunčiau.

– Taip, dėkoju. Pagaliau, tai oficialūs faktai. Nuogi faktai.

– Buvo kai kas, apie ką neseniai kalbėjai, ir man kai kas atėjo į galvą. Tuoj pagalvosiu. Tai buvo įprasta, gana liūdna istorija. Linksma moteris, mylinti vyrus, turi pakankamai pinigų, jokių ypatingų rūpesčių, geria per daug ir nebe pirmos jau-

nystės. O tada ji pakvaišta dėl sveikatos. Žinai, jos įsitikinusios, kad serga vėžiu ar kokia panašia liga. Jos tariasi su gydytoju, jis joms sako, kad viskas tvarkoj, jos eina namo ir juo netiki. Jei manęs paklausi, paprastai tai atsitinka dėl to, kad jos supranta, jog taip stipriai nebepatinka vyrams, kaip anksčiau. Štai kas iš tiesų jas slegia. Taip, tai nutinka nuolat. Tos vargšelės vienišos. Misis Šarpentjer buvo viena iš jų. Nemanau, kad kas nors...– jis užsikirto.– O taip, žinoma, prisiminiau. Tu manęs klausei apie vieną iš mūsų Parlamento narių, Rysą-Holendą. Jis tiesiog yra diskretiškas linksmuolis. Šiaip ar taip, Luiza Šarpentjer kurį laiką buvo jo mylimoji. Tai viskas.

– Ar tai buvo rimtas ryšys?

– O, šitaip nesakyčiau. Jie kartu vaikščiojo į gana abejotinus klubus ir panašias vietas. Žinai, mes diskretiški dėl tokių dalykų. Bet spaudoje nieko apie juos nebuvo. Nieko.

– Suprantu.

– Bet tai kurį laiką tęsėsi. Juos matydavo kartu maždaug pusmetį, bet nemanau, kad ji buvo vienintelė, ir nemanau, kad ir jis buvo vienintelis. Tad nieko negali iš to išpešti, tiesa?

– Nemanau,– atsakė Puaro.

„Bet, šiaip ar taip,– pagalvojo lipdamas laiptais žemyn,– šiaip ar taip, čia yra jungtis. Tai paaiškina misterio Makferleino sutrikimą. Tai – jungtis, plonytė jungtis tarp Emlino Ryso-Holendo, parlamento nario, ir Luizos Šarpentjer". Tikriausiai tai nieko nereiškia. Kodėl turėtų? Tačiau...

– Aš per daug žinau,– piktai sušnibždėjo Puaro.– Per daug. Apie viską ir visus žinau mažai ir negaliu sudaryti savo šablono. Pusė tų faktų nereikšmingi. Noriu šablono. Šablono. Svarbiausia – šablonas,– garsiai pridūrė.

– Atsiprašau, sere,– pasakė liftininkas ir išsigandęs pasuko galvą.

– Nieko tokio,– nuramino jį Puaro.

18 SKYRIUS

Puaro stovėjo ant Vederberno galerijos slenksčio, žiūrėdamas į paveikslą, vaizdavusį tris agresyviai atrodančias karves su labai pailgintais kūnais, už kurio kabėjo paveikslas su milžiniškais keistai nutapytais malūnais. Tie du atrodė neturį tarpusavy nieko bendra, išskyrus labai keistas violetines spalvas.

– Įdomu, ar ne?– pasakė švelnus murkiantis balsas.

Vidutinio amžiaus vyriškis, stovintis šalimais, nusišypsojo ir parodė puikius baltus dantis.

– Toks *šviežumas.*

Jis mojavo didelėmis baltomis putliomis rankomis tarsi stovėtų arabesko pozoje*.

– Puiki paroda. Uždaryta prieš savaitę. Užvakar atidaryta Klodo Rafaelio paroda. Seksis gerai. Tikrai gerai.

– A,– pasakė Puaro ir buvo nuvestas į ilgą kambarį už pilkų aksominių užuolaidų. Puaro pasakė kelias atsargias pastabas. Putlusis vyras ėmė įgudusiai jį doroti. Jis aiškiai juto, kad čia yra žmogus, kurio reikėtų nenubaidyti. Jis buvo labai patyręs meno kūrinių pardavėjas. Iš karto galėjai pajusti, kad, jei nori, gali nieko nepirkdamas būti jo galerijoje visą dieną, paprasčiausiai žiūrėti į tuos žavingus paveikslus... Nors, įėjęs į galeriją, gali ir nepagalvoti, kad jie žavingi. Bet iki tol, kol išeisi, būsi įtikintas, kad „žavingas" yra kaip tik tinkamas žodis jiems apibūdinti. Kai gausi šiek tiek naudingų meninių nurodymų ir mestelėsi keletą mėgėjiškų pastabų, pavyzdžiui, „man beveik patinka anas". Misteris Boskombė tarė:

– Na, labai įdomu, kad taip sakote. Tai rodo, jei galiu taip pasakyti, didelį nuovokumą. Be abejo, tai nėra įprasta reakci-

---

* Klasikinio šokio poza (*vert. past.*)

ja. Dauguma žmonių nori kažko... na, sakyčiau, kiek aiškesnio, kaip šis,– jis parodė į mėlynai žaliomis juostomis išmargintą drobės kampą,– bet šis... Taip, jūs supratote, kuris paveikslas kokybiškas. Pats sakau... Žinoma, tai tik asmeninė mano nuomonė, kad tai – vienas iš Rafaelio šedevrų...

Puaro ir misteris Boskombė, pasukę galvas žiūrėjo į kreivašonį oranžinį deimantą su dviem žmogaus akimis, pritvirtintomis prie jo voratinklio gija.

Malonūs ryšiai užmegzti, praėjo pakankamai daug laiko, tad Puaro paklausė:

– Manau, kad pas jus dirba mis Frensė Keri?

– O taip. Gudri mergiotė. Labai meniška ir labai kompetentinga. Ką tik grįžo iš Portugalijos, kur rengė mūsų meno parodą. Labai sėkmingai. Pati gana gera dailininkė, bet nesakyčiau, kad tikrai kūrybinga, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Jai geriau sekasi verslo srityje. Manau, pati tai suvokia.

– Kiek supratau, ji yra gera meno globėja?

– O taip. Ji domisi *Les Jeunes**. Skatina talentus, pernai pavasarį įtikino mane surengti nedidelės jaunų dailininkų grupelės parodą. Ji buvo gana sėkminga, žurnalistai ją pastebėjo, bet, suprantate, viskas nerimta. Taip, ji turi globotinių.

– Kaip suprantate, aš esu šiek tiek senamadiškas. Kai kurie šie jauni žmonės... *vraiment*! **– Puaro iškėlė rankas.

– A,– atlaidžiai pasakė misteris Boskombė,– jums nereikėtų spręsti pagal jų išvaizdą. Žinote, tai tiesiog mada. Barzdos, džinsai, brokatas ir plaukai. Tiesiog praeinanti fazė.

– Yra kažkoks Deividas,– pasakė Puaro.– Pamiršau jo pavardę. Rodos, mis Keri jį labai vertina.

– Jūs tikras, kad neturite omeny Piterio Kardifo? Jis dabartinis jos globotinis. Sakau jums, aš juo *taip* nepasitikiu,

---

* Jaunimas *(pranc.)*

** Iš tiesų (*pranc.*)

kaip ji. Jis tikrai nėra toks *avant garde,* * labiau... na, pozityvus reakcionierius. Kartais toks... toks... kaip Bern Džounsas! Tiesa, niekad negali žinoti. Atsiranda visokių sąveikų. Ji kartais pozuoja jam.

– Deividas Beikeris – štai ką mėginau prisiminti,– tarė Puaro.

– Jis neblogas,– be entuziazmo pasakė misteris Boskombė.– Mano nuomone, ne ypač *originalus*. Priklauso dailininkų grupei, kurią minėjau, tačiau ypatingo įspūdžio jis nepaliko. Geras tapytojas, bet darbai nesukrečiantys. Nesavitas!

Puaro nuėjo namo. Mis Lemon padavė jam pasirašyti laiškus ir išėjo su parašais. Džordžas pateikė *omellete fines herbes,* ** elgdamasis diskretiškai, su užuojauta. Po priešpiečių, kai Puaro, po ranka pasistatęs puodelį kavos, įsitaisė savo fotelyje su kvadratiniu atlošu, suskambo telefonas.

– Misis Oliver, sere,– pasakė Džordžas, dėdamas telefoną šalia Puaro.

Puaro nenoromis paėmė ragelį. Jis nenorėjo šnekėtis su misis Oliver. Jautė, kad ji reikalaus daryti kažką, ko jis daryti nenorės.

– Mesjė Puaro?

– *C'est moi.* ***

– Na, ką jūs darote? Ką padarėte?

– Sėdžiu kėdėje,– atsakė Puaro.– Galvoju,– pridūrė.

– Ir tai viskas?– įgėlė misis Oliver.

– Tai svarbu,– tarė Puaro.– Ar man pasiseks, ar ne, aš nežinau.

– Bet jūs turite rasti tą merginą. Ją tikriausiai pagrobė.

– Gali ir taip atrodyti,– sutiko Puaro.– O aš čia turiu laišką, gautą iš jos tėvo vidurdienio paštu, ir ten prašoma

---

* Pirmaujantis *(pranc.)*

** Omletas su kvepiančiomis žolėmis (*pranc.*)

*** Tai aš (*pranc.*)

ateiti pas jį ir pasakyti, ką nuveikiau.

– Na, ir ką jūs nuveikėte?

– Kol kas,– nenorom suniurzgėjo Puaro,– nieko.

– Iš tikrųjų, mesjė Puaro, jums reikia susiimti.

– Jums irgi!

– Kaip tai – man irgi?

– Raginant mane.

– Kodėl jums nenuėjus į tą vietą Čelsyje, kur man smogė per galvą?

– Kad ir man smogtų per galvą?

– Aš tiesiog jūsų nesuprantu,– pasipiktino misis Oliver.– Radusi merginą kavinėje daviau jums raktą. Jūs taip sakėte.

– Žinau, žinau.

– Ką žinote apie tą moterį, kuri iššoko pro langą? Ar ką pešėte?

– Taip, aš paklausinėjau.

– Ir?

– Nieko. Moteris – viena iš daugelio. Kol jaunos, jos patrauklios, užmezga meilės romanų, aistringos, užmezga dar daugiau romanų. Paskui darosi ne tokios patrauklios, yra nelaimingos ir per daug geria, mano, kad serga vėžiu ar kita mirtina liga, tad pagaliau iš nevilties ir vienatvės iššoka pro langą!

– Sakėte, kad jos mirtis svarbi, kad ji kažką *reiškia.*

– Taip turėjo būti.

– Iš tiesų!– misis Oliver pritrūko žodžių, ir ji numetė ragelį.

Puaro vėl atsilošė kėdėje, pamojo Džordžui paimti kavinuką ir telefoną, vėl ėmė galvoti apie tai, ką jis žino ir ko nežino. Norėdamas praskaidrinti mintis, garsiai prašneko. Ištarė tris filosofinius klausimus:

– Ką aš žinau? Ko galiu tikėtis? Ką privalau daryti?

Jis nebuvo tikras, kad išdėstė juos tinkama tvarka, kad tai tinkami klausimai, bet pradėjo apie juos galvoti.

– Gal *esu* per senas,– visiškai nusiminęs, pasakė Puaro.– Ką aš *žinau?*

Pagalvojęs jis suprato, kad žino per daug! Kuriam laikui atidėjo tą klausimą į šalį.

– Ko galiu tikėtis?

Na, visada galima ko nors tikėtis. Galėjo tikėtis, kad jo nuostabus protas, daug geresnis už bet kieno kito, anksčiau ar vėliau išspręs tą problemą, kurios jis iš tiesų neperpranta.

– Ką aš turiu daryti?

Ką gi, tai labai aišku. Turi nueiti pas misterį Endrių Restariką, kuris aiškiai nerimauja dėl savo dukters ir kuris, be jokių abejonių, apkaltins Puaro, kad šis iki šiol jam nepristatė dukters. Puaro galėjo tai suprasti ir sutiko su jo požiūriu, bet vis dėlto nenorėjo pasirodyti tokiomis nemaloniomis aplinkybėmis. Vienintelis dalykas, kurį jis galėjo padaryti, tai paskambinti tam tikru numeriu ir paklausti, kas nauja.

Prieš tai darydamas, jis grįžo prie atidėto klausimo.

– Ką aš žinau?

Jis žino, kad Vederberno galerija įtariama – tiek, kad ji dar šiapus įstatymo, bet nedvejos, mulkindama neišmanėlius milijonierius ir parduodama jiems abejotinus paveikslus.

Jis prisiminė putliarankį misterį Boskombę su puikiais dantimis ir nutarė, kad jam jis nepatinka. Tai toks žmogus, kuris tikriausiai imtųsi nešvarių darbelių, nors, be abejonės, *pats* tikrai gerai apsisaugotų. Tuo faktu būtų galima pasinaudoti, nes jis gali sietis su Deividu Beikeriu. Tad ten yra pats Deividas Beikeris. Povas. Ką jis apie jį žino? Buvo jį sutikęs, šnekėjosi su juo ir susidarė apie jį tam tikrą nuomonę. Jis imtųsi bjauraus darbelio už bet kokius pinigus, jis vestų turtingą paveldėtoją dėl jos pinigų, o ne iš meilės, galbūt būtų paperkamas. Taip, jį tikriausiai galima papirkti. Endrius Restarikas tvirtai tuo tikėjo ir tikriausiai buvo teisus. Nebent...

Jis galvojo apie Endrių Restariką, nors daugiau ne apie jį, o apie jo paveikslą, kabantį ant sienos. Prisiminė išraiškingus

bruožus, atsikišusį smakrą, ryžtingą išraišką. Tada pagalvojo apie velionę misis Restarik. Kartėlio raukšlės aplink burną... Gal jam reikėtų vėl nuvykti į Kroshedžą ir pažiūrėti į tą portretą, įsižiūrėti į jį atidžiau, nes jame gali būti užuomina apie Normą. Norma... Ne, jam dar negalima galvoti apie Normą. Kas dar ten liko?

Marija Restarik, apie kurią Sonia pasakė, kad ji turi meilužį, nes dažnai važinėja į Londoną. Jis apsvarstė tą reikalą, bet nemanė, kad Sonia teisi. Pagalvojo, kad Marija Restarik tikriausiai važiuoja į Londoną, nes apžiūrinėja įperkamą nuosavybę, prabangius butus, namus Meifere, visus dalykus, kuriuos galima nupirkti metropolyje.

Pinigai... Jam pasirodė, kad visos mintys jo galvoje veda prie jų. Pinigai. Pinigų svarba. Šioje byloje dominuoja pinigai. Kažkaip, kažkokiais neaiškiais būdais pinigai daro savo. Iki šiol niekas nepatvirtino jo nuomonės, kad tragiška misis Šarpentjer mirtis – Normos darbas. Jokių įrodymų, jokių motyvų; tačiau jam rodėsi, kad čia yra nepaneigiama jungtis. Mergina sakė, kad „ji galėjo įvykdyti žmogžudystę". Mirtis ištiko tik prieš porą dienų. Mirtis apsilankė tame pastate, kur gyveno ji. Iš tiesų, ar tai ne per didelis sutapimas? Jis vėl pagalvojo apie paslaptingąją ligą, kuria sirgo Marija Restarik. Atsitikimas toks paprastas, kad galima jį vadinti klasikiniu. Nunuodijimo byla, kurioje nuodytojas yra... turi būti kažkas iš namiškių. Ar Marija Restarik nuodijosi pati, ar ją mėgino nunuodyti jos vyras, ar Sonia įdėjo nuodų? O gal kaltininkė – Norma? Erkiulis Puaro turėjo pripažinti, kad yra logiškiausia, jog tas asmuo – Norma.

– *Tout de meme,* *– pasakė Puaro,– aš negaliu nieko sužinoti, *et bien*** logika čia nepasiteisina.

Jis atsiduso, atsistojo ir liepė Džordžui pagauti taksi. Reikia susitikti su Endriumi Restariku.

---

* Vis tiek (*pranc.*)

** Taigi (*pranc.*)

19 SKYRIUS

Klaudijos Rys-Holend tądien darbe nebuvo. Puaro pasitiko vidutinio amžiaus moteris. Ji pranešė, jog misteris Restarikas jo laukia, ir įvedė jį į Restariko kambarį.

– Na?– Restarikas vos sulaukė, kol Puaro peržengė slenkstį.– Na, kaip mano dukra?

Puaro skėstelėjo rankomis.

– Kol kas – niekaip.

– Bet klausykit, žmogau, turi būti kažkas... koks nors ryšys. Mergina negali tiesiog ištirpti ore.

– Merginos darė tai anksčiau, darys vėl.

– Ar suprantate, kad jokios išlaidos nesvarbios, jokios? Aš... aš taip daugiau negaliu.

Šįsyk jis atrodė visiškai palūžęs. Sulysęs, o raudoni ratilai paakiuose bylojo apie bemieges naktis.

– Žinau, kad jūs labai sunerimęs, bet užtikrinu, jog dariau viską, norėdamas ją surasti. Deja, tokių dalykų paskubinti negalima.

– Ji galėjo netekti atminties... arba... arba... gali... Noriu pasakyti, ji galėjo pasiligoti. Susirgti.

Puaro pagalvojo, kad žino, ką reiškia „susirgti". Restarikas norėjo pasakyti: „Gal ji mirusi".

Jis atsisėdo kitoje stalo pusėje ir prašneko:

– Patikėkite manimi, aš žaviuosi jūsų susirūpinimu ir turiu dar kartą jums pasakyti, kad rezultatų sulauktumėte daug greičiau, jei kreiptumėtės į policiją.

– *Ne*!– nuaidėjo skubus atsakymas.

– Jie turi daugiau galimybių, daugiau informatorių. Už-

tikrinu jus, kad tai ne tik pinigų klausimas. Pinigai negali duoti jums to paties rezultato, kokį suteiks daug efektyviau dirbanti organizacija.

– Žmogau, nėra ko taip švelniai kalbėti. Norma yra mano duktė. Mano vienintelė duktė. Mano kūnas ir kraujas.

– Ar jūs tikras, kad pasakėte man viską apie savo dukterį?

– Ką dar *galiu* jums pasakyti?

– Jūs turite atsakyti į šį klausimą, ne aš. Ar, pavyzdžiui, buvo kokių incidentų praeityje?

– Kokių? Ką turite galvoje?

– Kokią nors aiškią istoriją apie protinį nestabilumą.

– Jūs manote, kad... kad...

– Ką aš žinau? Kaip galiu žinoti?

– O kaip aš galiu žinoti?– staiga surūstėjo Restarikas.– Ką aš apie ją žinau? Visi tie metai. Greisė buvo tulžinga moteris. Moteris, kuri nelengvai pamiršta ir atleidžia. Kartais jaučiu, kad ne ji turėjo auklėti Normą.

Jis atsistojo, pavaikštinėjo po kambarį ir vėl atsisėdo.

– Žinoma, man nereikėjo palikti žmonos. Žinau tai. Palikau jai auklėti vaiką. Bet, manau, tuo metu pats save apgaudinėjau. Greisė buvo puikaus charakterio moteris, atsidavusi Normai. Gera globėja. Bet ar ji tokia buvo? Iš tikrųjų? Kai kurie Greisės man parašyti laiškai alsavo pykčiu ir neapykanta. Na, manau, tai visai natūralu. Visus tuos metus manęs nebuvo. Turėjau grįžti dažniau ir sužinoti, kaip sekasi vaikui. Kur buvo mano sąžinė! O, dabar neverta atsiprašinėti.

Staiga jis atsisuko į Puaro.

– Taip. Manau, kad Norma elgėsi neurotiškai, nedrausmingai, kai vėl ją pamačiau. Tikėjausi, kad ji po kurio laiko geriau sutars su Marija, bet pripažįstu, kad nemanau, jog mergaitė visiškai normali. Jaučiau, kad jai bus geriau padirbėti Londone ir atvažiuoti namo savaitgaliais, kad jai netektų visą laiką būti su Marija. Manau, kad viską tik sujaukiau. Bet kur ji,

mesjė Puaro? Kur ji? Kaip manote, ar ji galėjo prarasti atmintį? Kartais taip nutinka.

– Taip,– sutiko Puaro,– yra tokia galimybė. Ji gali klajoti beveik nenutuokdama, kas ji tokia. Arba galėjo pakliūti į avariją. Tai mažiau tikėtina. Užtikrinu, kad skambinau į visas ligonines ir panašias vietas.

– Jūs nemanote, kad ji... Nemanote, kad ji *negyva*?

– Lengviau ją būtų rasti mirusią nei gyvą, galiu jus užtikrinti. Prašau, nusiraminkite, misteri Restarikai. Prisiminkite, kad ji gali turėti draugų, apie kuriuos nieko nežinote. Draugų bet kurioje Anglijos vietoje, draugų, kuriuos ji pažinojo, kol gyveno su savo motina ar su teta, o gal mokyklos draugų. Norint išsiaiškinti šiuos dalykus, reikia laiko. Gali būti... jums reikia būti tam pasiruošusiam, kad ji su kokiu nors vaikinu.

– Deividu Beikeriu? Jei manyčiau, kad...

– Ji ne su Deividu Beikeriu. Tuo,– sausai pasakė Puaro,– aš įsitikinau pirmiausia.

– Kaip galiu žinoti, su kuo ji draugauja?– atsiduso Restarikas.– Jei ją rasiu... turėčiau sakyti, *kai* ją rasiu, išsivešiu iš čia.

– Iš kur?

– Iš šios šalies. Aš nelaimingas, mesjė Puaro, nelaimingas nuo tada, kai grįžau čia. Visada nekenčiau Sičio gyvenimo. Nuobodi darbo rutina, nuolatiniai pasitarimai su teisininkais ir finansininkais. Gyvenimas, kurį mėgstu, visada toks pat. Kelionės, nuolatinės klajonės iš vietos į vietą, į laukinius užkampius. Toks gyvenimas man patiko. Nereikėjo jo keisti. Reikėjo, kad Norma atvažiuotų pas mane, ir, kaip sakiau, kai ją rasiu, taip ir padarysiu. Aš jau nustačiau įvairias kontrolinių akcijų paketų kainas. Ką gi, jie gali susigriebti visą mantą labai palankiomis sąlygomis. Paimsiu grynuosius ir grįšiu į šalį, kuri kažką *reiškia,* kuri *reali.*

– Aha! O ką apie tai pasakys jūsų žmona?

– Marija? Ji pripratusi prie tokio gyvenimo. Ji iš ten kilusi.

– *Les femmes** su begale pinigų Londonas gali būti labai patrauklus,– patikino Puaro.

– Ji mane supras.

Ant jo stalo suskambo telefonas. Jis pakėlė ragelį.

– Taip? O. Iš Mančesterio? Taip. Jei tai Klaudija Rys-Holend, sujunkite mus.

Jis valandėlę laukė.

– Sveika, Klaudija. Taip. Kalbėk garsiau – ryšys labai blogas, aš tavęs negirdžiu. Jie sutiko?.. A, gaila... Ne, manau, viską padarei labai gerai... Gerai... Tada tvarkoj. Grįžk vakariniu traukiniu. Mes ryt ryte tai aptarsime.

Jis padėjo ragelį ir pasakė:

– Čia tai bent kompetentinga mergina.

– Mis Rys-Holend?

– Taip. Neįprastai kompetentinga. Nuima nuo mano pečių begalę rūpesčių. Leidau jai pačiai sutvarkyti tą reikaliuką Mančesteryje. Jaučiau, kad tikrai nesusikaupsiu. O ji viską atliko puikiai. Kartais ji atstoja vyrą.

Jis staiga atsitokėjo ir nuvėrė žvilgsniu Puaro.

– O taip, mesjė Puaro. Bijau, kad praradau savitvardą. Ar jums dar reikia pinigų išlaidoms?

– Ne, mesjė. Užtikrinu jus, kad padarysiu viską, jog rastume jūsų dukterį sveiką ir gyvą. Ėmiausi visų įmanomų priemonių jai apsaugoti.

Jis išėjo pro laukujes duris. Išėjęs į gatvę, pažiūrėjo į dangų.

– Aiškaus atsakymo į vieną klausimą,– pasakė,– štai ko man reikia.

---

* Moterys (*pranc.)*

20 SKYRIUS

Erkiulis Puaro pažiūrėjo į pagarbos vertą karaliaus Džordžo epochos namo fasadą, kuris iki šiol stovėjo ramioje senamadiško miestelio su turgumi gatvėje. Į miestą sparčiai skverbėsi naujovės, tačiau naujas prekybos centras, „Suvenyrų parduotuvė", „Mardžerės drabužiai", „Pegės kavinė" ir puošnus naujas bankas pasirinko sklypus Kroft Roude ir nesikėsino į siaurą Hai Strytą.

Puaro patenkintas pamatė, kad žalvarinis belstukas ant durų net blizga. Jis paspaudė skambutį.

Duris tuoj pat atidarė aukšta, įdomi ir energinga moteris su į viršų sušukuotais žilais plaukais.

– Mesjė Puaro? Jūs labai punktualus. Užeikite.

– Mis Batersbi?

– Suprantama.

Ji palaikė atidariusi duris, kol Puaro įėjo. Pakabino jo skrybėlę ant stovo koridoriuje ir nuvedė į kambarėlį su langu į siaurą darželį, apsuptą siena.

Ji parodė kėdę ir pati atsisėdo pasiruošusi klausytis. Buvo aišku, kad mis Batersbi nemėgsta švaistyti laiko įprastinėms mandagioms frazėms.

– Jei neklystu, buvusioji Medoufildo mokyklos direktorė?

– Taip. Atsistatydinau prieš metus. Kaip suprantu, norėjote pasimatyti su manimi dėl Normos Restarik, buvusios mokinės.

– Teisingai.

– Savo laiške,– pasakė mis Batersbi,– jūs nieko nepaaiškinote. Žinau, kas esate, mesje Puaro,– pridūrė.– Dėl to, prieš kalbėdama toliau, norėčiau šiokio tokio paaiškinimo. Ar jūs, pavyzdžiui, norite pasamdyti Normą Restarik?

– Ne, aš to nesiekiu.

– Suprantate, aš žinau, kokia jūsų profesija, dėl to noriu paaiškinimo. Ar jūs, pavyzdžiui, turite man rekomendacinį laišką iš Normos giminaičio?

– Vėlgi ne,– atsakė Erkiulis Puaro.– Aš paaiškinsiu.

– Dėkoju.

– Mane pasamdė mis Restarik tėvas, Endrius Restarikas.

– A. Kiek žinau, jis po daugelio metų neseniai grįžo į Angliją.

– Taip.

– Bet jūs neatnešėte man jo rekomendacinio laiško.

– Aš jo neprašiau.

Mis Batersbi įbedė į jį klausiančias akis.

– Bijojau, kad jis užsispirs vykti su manimi,– pasakė Erkiulis Puaro.– Tai trukdytų užduoti jums kelis klausimus, nes panašu, kad atsakymai galėtų jį įskaudinti ir sunervinti. Nėra priežasčių, dėl kurių jį reikėtų skaudinti dar labiau, nes jis ir taip jau šiuo metu kaip nesavas.

– Ar Normai kas nutiko?

– Tikiuosi, kad ne... Tačiau yra tokia galimybė. Jūs prisimenate mergaitę, mis Batersbi?

– Prisimenu visas savo mokines. Mano atmintis puiki. Be to, Medoufildas – nelabai didelė mokykla. Du šimtai mergaičių, ne daugiau.

– Kodėl jūs atsistatydinote, mis Batersbi?

– Na, mesjė Puaro, nemanau, kad tai jūsų reikalas.

– Na, aš tik gana natūraliai smalsauju.

– Man septyniasdešimt. Ar tai nepakankama priežastis?

– Sakyčiau, jūsų atveju – ne. Jūs man atrodote kupina gyvybės ir energijos, galėtumėte dar daugelį metų vadovauti mokyklai.

– Laikai keičiasi, mesjė Puaro. Ir ne visada į gera. Aš patenkinsiu jūsų smalsumą. Supratau, kad man nebeužtenka kantrybės bendraujant su *tėvais*. Jų tikslai – trumparegiški ir

gana kvaili.

Kiek Puaro žinojo, mis Batersbi buvo labai gerai žinoma matematikė.

– Nemanykite, kad aš dykaduoniauju,– tęsė misis Batersbi.– Dirbu tokį darbą, kuris man daug tinkamesnis. Dirbu vyresniųjų studenčių korepetitore. O dabar, ar galiu sužinoti, kodėl domitės ta mergaite – Norma Restarik?

– Yra dėl ko nerimauti. Atvirai sakant, ji dingo.

Mis Batersbi vis dar nepatikliai žiūrėjo į jį.

– Iš tiesų? Kai sakote, kad ji „dingo", spėju, jog išėjo iš namų, nepasakiusi tėvams, kur eina. O, manau, jos motina mirusi, tad nepasakiusi tėvui, kur eina. Mesjė Puaro, šiais laikais tai įprasta. Misteris Restarikas nesikreipė į policiją?

– Čia jis nepalenkiamas. Griežtai atsisako.

– Galiu jus užtikrinti, kad neįsivaizduoju, kur yra mergaitė. Nieko negirdėjau. Iš tiesų nieko apie ją nežinau nuo tada, kai ji išvyko iš Medoufildo. Tad bijau, kad negalėsiu jums padėti.

– Mane domina kas kita. Noriu žinoti, *kokia ji buvo mergaitė* – kaip ją apibūdintumėte. Ne jos išvaizdą. Turiu galvoje jos asmenybę ir būdingus bruožus.

– Mokykloje Norma buvo visai paprasta mergaitė. Ne vunderkindė, bet stropiai mokėsi.

– Ne neurotikė?

Misis Batersbi kurį laiką mąstė. Paskui lėtai prabilo:

– Ne, aš taip nesakyčiau. Ne daugiau, nei galima spręsti, pažįstant jos namų aplinką.

– Turite galvoje invalidę motiną?

– Taip. Tėvas,– manau, ji buvo jam labai atsidavusi,– staiga paliko namus dėl kitos moters... Natūralu, kad jos motiną tai pykino. Be jokio saiko piktindamasi ji tikriausiai labiau liūdino savo dukrą nei reikėtų.

– Gal galėčiau paklausti jūsų nuomonės apie velionę misis Restarik?

– Jus domina mano asmeninė nuomonė?

– Jei neprieštaraujate.

– Ne, aš nedvejodama atsakysiu į jūsų klausimą. Namų sąlygos mergaitės gyvenime yra labai svarbios, ir aš visada stengiausi kiek galima daugiau apie jas sužinoti, nors mane pasiekdavo tik menkutės žinios. Sakyčiau, misis Restarik buvo dora ir tiesmuka moteris. Teisuoliška, priekabi ir invalidė. Be to, nepaprastai kvaila!

– A,– tarė Puaro.

– Be to, sakyčiau, ji turėjo *malade imaginaire.** Buvo iš tų, kurios išpučia savo negalavimus. Moteris, kuri nuolatos lankosi sanatorijose. Mergaitei tai ne kokia namų aplinka – ypač tokiai, kurios charakteris netvirtas. Norma nebuvo ypatingai protinga, nepasitikėjo savimi, nebuvo tokia mergaitė, kokiai rekomenduočiau karjerą. Aš jai linkėjau mielo paprasto darbelio, vedybų ir vaikų.

– Jūs... atleiskite, kad klausiu... Nematėte jokių protinio nestabilumo ženklų?

– Protinio nestabilumo?– pakartojo misis Batersbi.– Kokie niekai!

– Taip jūs sakote. Niekai! Ir ji nebuvo neurotikė?

– Bet kokia mergaitė ar beveik bet kokia mergaitė gali būti neurotiška, ypač paauglystėje, kai pirmą kartą susiduria su pasauliu. Ji vis dar nesubrendusi, ir jai reikia padėti susidūrus su lytiniu gyvenimu. Merginas dažnai traukia visiškai netinkami, kartais net pavojingi jaunuoliai. Rodos, šiais laikais nėra tėvų, kurie turėtų stiprią valią ir jas nuo jų išgelbėtų, tad jos dažnai būna isteriškos, nelaimingos, kartais išteka už netinkamo vyro ir netrukus išsiskiria.

– Bet Norma neatrodė protiškai nestabili?– neatlyžo Puaro.

– Ji jausminga, bet normali mergaitė,– pareiškė misis Batersbi.– *Protinis nestabilumas*! Kaip jau sakiau, tai niekai! Ji tikriausiai pabėgo su kokiu jaunuoliu, norėdama ištekėti, ir tai nepaprastai normalu!

---

* Išgalvotų ligų *(pranc.)*

21 SKYRIUS

Puaro sėdėjo savo dideliame kvadratiniame fotelyje, rankas padėjęs ant atkalčių, ir žvelgė į židinį nieko nematančiomis akimis. Šalia jo stovėjo mažas staliukas, o ant jo gulėjo tvarkingai susegti įvairūs dokumentai. Misterio Gobio pranešimai, informacija, gauta iš draugo, vyresniojo inspektoriaus Nilo, keletas atskirų puslapių su pavadinimu „Gandai, paskalos, nuogirdos" ir šaltiniais, iš kurių jie buvo gauti.

Šiuo metu jam nereikėjo tų dokumentų. Jis juos atidžiai perskaitė ir pasidėjo tam, jei norėtų ką nors pasitikslinti. Dabar norėjo mintyse susumuoti tai, ką žinojo ir ką sužinojo, nes buvo įsitikinęs, kad tie dalykai turi suformuoti šabloną. Čia *turi* būti šablonas. Jis dabar galvojo, kaip prie jo prieiti. Puaro nepasitikėjo kokia nors ypatinga intuicija. Jis nebuvo žmogus, apdovanotas intuicija, bet turėjo *jausmus*. Pats svarbiausias dalykas buvo ne patys jausmai, bet juos sukėlusios priežastys. Jį domino priežastys, kurios dažnai pasirodydavo visai ne tos, apie kurias galvota iš pradžių. Labai dažnai jas reikia patikrinti logiškai, jausmais ir žiniomis.

Ką jis *jaučia* – *kokia* tai byla? Pradėkime nuo bendrųjų dalykų, paskui imkimės ypatingųjų. Kokie pagrindiniai šios bylos faktai?

Pinigai, pagalvojo jis, nors neaišku *kodėl*. Kažkaip, kažkodėl *pinigai*... Be to, čia kažkur slepiasi *blogis*. Jis pažindavo blogį. Anksčiau buvo su juo susitikęs. Žinojo jo kvapą, jo skonį, būdus, kuriais jis reiškiasi. Problema buvo ta, kad jis dar tiksliai nežinojo, kur jis yra. Žengė keletą žingsnių, norėdamas susigrumti su blogiu. Jis tikėjosi, kad jų pakaks. Kažkas vyko, kažkas darėsi, *bet dar buvo nebaigta*. Kažkam kažkur gresia *pavojus*.

Bėda ta, kad faktai kreipė dėmesį į dvi puses. Jei žmogui,

kuriam, jo manymu, gresia pavojus, iš tiesų gresia pavojus, tada jis nesupranta, *kodėl*. Kodėl būtent tam asmeniui gresia pavojus? Nėra motyvo. Jei žmogui, kuriam, jo manymu, gresia pavojus, pavojus *negresia*, tada visas traktavimas gali apsiversti aukštyn kojom... Viską, kas kreipia dėmesį į vieną pusę, jis turi apversti ir susidaryti visiškai priešingą požiūrį.

Šias mintis jis kuriam laikui paliko ramybėje ir ėmėsi *žmonių*. Kokį šabloną *jie* kuria? Kokį vaidmenį atlieka?

Pirmasis – Endrius Restarikas. Dabar jis surinko gana daug informacijos apie Endrių Restariką. Pagrindiniai jo gyvenimo bruožai prieš ir po išvykimo į užsienį. Nepailstantis žmogus, niekada ilgai neliekantis vienoje vietoje ar prie vieno tikslo, bet iš esmės mėgstamas. Nebuvo nevykėlis, nebuvo sukčius ar žemas žmogus. Gal tai nestipri asmenybė? Turi daug silpnų vietų?

Puaro nepatenkintas susiraukė. Toks įvaizdis netiko Endriui Restarikui, kurį jis pats pažinojo. Tikrai jis *nesilpnas*, su tokiu atsikišusiu smakru, išraiškingomis akimis, ryžtinga išvaizda. Berods, jam gerai sekėsi verslas. Anksčiau gerai išmanė savo darbą, be to, sudarė kelis puikius sandėrius Pietų Afrikoje ir Pietų Amerikoje. Jis gausino savo nuosavybę. Su savimi atsivežė laimingą praeitį, o ne žlugimą. Argi tai galėtų būti *silpna* asmenybė? Galbūt silpna tik ten, kur įsipainioja *moterys*. Vesdamas jis klydo... vedė ne tą moterį... Gal jį privertė tuoktis jo šeima? Ir tada jis sutinka kitą moterį. Tik vieną moterį? O gal buvo keletas moterų? Sunku ką nors apie tai sužinoti po daugelio metų. Jis tikriausiai nebuvo vyras, garsėjęs neištikimybe. Turėjo normalius namus, be abejonės, žavėjosi savo maža dukryte. Bet tada susidūrė su moterimi, kuri jam taip patiko, kad jis paliko namus ir šią šalį. Tai buvo tikras meilės romanas.

Bet gal jis siejosi su kokiais kitais motyvais? Nemėgo darbo kabinete, Sičio, kasdieninės Londono rutinos? Pagalvojo, kad galėjo būti ir taip. Tai atitiko šabloną. Be to, rodos,

jis buvo vienišius. Visi jį mėgo ir čia, ir užsienyje, bet rodos, artimų draugų nebuvo. Žinoma, būtų sunku susirasti artimų draugų užsienyje, nes jis niekada ilgai neužsibūdavo vienoje vietoje. Jis pasinerdavo į kokį nors lošimą, padarydavo gudrų ėjimą, jam pavykdavo, jam nusibosdavo ir jis išvykdavo kur kitur. Nomadiškas! Bastūnas.

Tai vis dar nelabai tiko jo paties nusipieštam vyro paveikslui... *Paveikslui?* Šis žodis sužadino jo atmintyje paveikslą, kuris kabėjo Restariko kabinete, ant sienos už stalo. Tai to paties žmogaus portretas prieš penkiolika metų. Kiek per tuos penkiolika metų pasikeitė ten sėdintis vyras? Nepaprastai mažai! Žilstelėjo plaukai, gunktelėjo pečiai, tačiau veido išraiška ta pati. Ryžtingas veidas. Vyras, kuris žino, ko nori, kuris nutaria tai gauti. Vyras, kuris rizikuos. Vyras, kuris šiek tiek nuožmokas.

Kodėl gi Restarikas atsivežė tą paveikslą į Londoną? Tai buvo bendri vyro ir žmonos portretai. Žiūrint iš grynai meninės pusės, jie turėjo likti kartu. Ar psichologas nepasakytų, kad Restarikas nesąmoningai norėjo darsyk atsieti save nuo buvusios žmonos, atsiskirti nuo jos? Ar jis mintyse vis dar traukėsi nuo jos, nors ji mirusi? Įdomus dalykas...

Paveikslai aiškiai buvo išimti iš saugyklos su įvairiais kitais šeimos daiktais. Marija Restarik, be abejonės, pasirinko tam tikrus asmeninius daiktus, norėdama papildyti Kroshedžo apstatymą. Jis galvojo, ar Marija Restarik, naujoji žmona, norėjo pakabinti būtent tuos portretus. Būtų daug natūraliau, jei ji padėtų pirmosios žmonos portretą į palėpę! Bet gal ji neturi palėpės, į kurią galėtų nukišti nepageidaujamus Kroshedžo daiktus? Galbūt seras Roderikas padarė vietos keletui šeimos daiktų, kol grįžusi pora ieškojo tinkamo namo Londone. Tad tai nebuvo labai svarbu, ir būtų paprasčiau pakabinti abu portretus. Be to, Marija Restarik atrodė protinga moteris – nepavydi ir nejausminga.

"Tout de meme,– pagalvojo Erkiulis Puaro,– *les femmes*

sugeba pavyduliauti, ir kartais būtent tos, kurios nepanašiausios į pavydžias!"

Jo mintys nuklydo prie Marijos Restarik, ir jis ėmė galvoti apie ją. Jis nustebo, kad apie ją kyla tiek nedaug minčių! Keista... Jis matė ją tik kartą, ir ji kažkaip nesudarė jokio įspūdžio. Tam tikras efektingumas ir gal... kaip čia pasakius? Dirbtinumas? „Bet čia,– pagalvojo Erkiulis Puaro,– aš galvoju apie jos peruką!"

Tai tikras absurdas, kad taip mažai žinoma apie tą moterį. Moteris efektinga, dėvi peruką, gražiai atrodo, protinga ir mokanti pykti. Taip, ji supyko, kai pamatė tą vaikiną, Povą, įsibrovusį į jos namus. Ji tai pareiškė labai griežtai ir šiurkščiai. O vaikinas... kaip jis atrodė? Jis tik linksminosi, nieko daugiau. Bet ji supyko, labai supyko, radusi jį ten. Ką gi, tai labai natūralu. Jokia motina savo dukteriai nelinkėtų...

Puaro nutraukė šią mintį ir apmaudžiai papurtė galvą. Marija Restarik *nėra* Normos motina. Ne jai tas skausmas, tas nuogąstavimas dėl to, kad dukra nelaimingai ištekės už netinkamo vyro ar praneš apie neteisėtą netinkamo tėvo kūdikį! Ką Marija jaučia Normai? Pirmiausia tai, kad ji labai įkyri mergaitė, kuri susidėjo su jaunuoliu, kuris aiškiai vers nerimauti ir suirzti Endrių Restariką. Bet kas iš to? Ką ji galvojo ir jautė podukrai, kuri tikriausiai bandė ją lėtai nunuodyti?

Jos elgesys rodėsi protingas. Ji norėjo išgrūsti Normą iš namų, apsisaugoti nuo pavojaus, ir drauge su vyru norėjo išvengti bet kokio skandalo, susijusio su įvykiu. Norma atvažiuodavo pasirodyti savaitgaliais, bet jos gyvenimas kunkuliavo Londono centre. Net jei Restarikai persikraustys į namą, kurio ieškojo, jie nepasiūlys Normai gyventi drauge. Šiais laikais daug merginų gyvena atskirai nuo tėvų. Tad ši problema išspręsta.

Tačiau Puaro vis dar nežinojo, kas įdėjo Marijai Restarik nuodų. Pats Restarikas tikėjo, kad tai jo dukra...

Bet Puaro abejojo...

Jo mintyse iškilo Sonia. Ką ji daro tuose namuose? Kodėl ten atvyko? Gal ji nenori grįžti į savo šalį? Gal jos planai siejasi tik su vedybomis... Kiekvieną savaitės dieną sužinoma, kad sero Roderiko amžiaus senukai veda gražias jaunas merginas. Sonia gali puikiai užkopti visuomenės laiptais aukštyn. Saugi socialinė padėtis, ateityje – našlystė su nustatytomis pakankamomis pajamomis... O gal jos tikslai kitokie? Ar ji ėjo į Kju Gardensą su prapuolusiais sero Roderiko popieriais, įgrūstais tarp knygos puslapių?

Gal Marija Restarik ėmė ją įtarinėti... įtarinėti dėl jos užsiėmimo, dėl lojalumo, dėl to, kur ji praleisdavo išeigines, dėl tų, su kuriais ji susitikdavo? Ar Sonia tada neįdėjo medžiagų, kurios, vartojamos mažomis dozėmis, nekels jokio įtarimo, ir atrodys, kad tai paprastas gastroenteritas?

Kuriam laikui jis išmetė iš galvos Kroshedžą.

Perėjo, kaip ir Norma, į Londoną ir ėmė galvoti apie tris merginas, kurios dalijasi butu.

Klaudija Rys-Holend, Frensė Keri, Norma Restarik. Klaudija Rys-Holend, gerai žinomo Parlamento nario duktė, pasiturinti, gabi, gerų manierų, graži, pirmos klasės sekretorė. Frensė Keri, kaimo advokato duktė, meniška, kurį laiką mokėsi dramos mokykloje, paskui Sleide, viską metė, kurį laiką dirbo Menų taryboje, dabar ją pasamdė meno galerija. Uždirba daug, meniška ir turi ryšių su bohema. Pažįsta Deividą Beikerį, nors tikriausiai tik atsitiktinai. Gal ji jį myli? Puaro pagalvojo, kad tokių jaunuolių ypatingai nekenčia tevai, privilegijuotieji visuomenės sluoksniai bei policija. Puaro nesuprato, kodėl jis taip traukia geros kilmės merginas. Bet teko pripažinti tą faktą. Ką jis pats mano apie Deividą?

Gražus jaunuolis su įžūloka ir linksmoka išraiška, matytas viršutiniame Kroshedžo aukšte, darantis paslaugą Normai (o gal žvalgydamasis savo naudai, kas žino?). Jis vėl jį matė, kai pavėžėjo savo mašina. Jaunas vyras, tikra asmenybė, atrodo, kad sugeba susidoroti su savo darbais. Tačiau

esama ir ne tokių žavingų dalykų. Puaro paėmė nuo stalo vieną popieriaus lapą ir atidžiai jį išstudijavo. Prasti atsiliepimai, nors ir ne grynas kriminalas. Smulkūs įsilaužimai į garažus, chuliganizmas, daiktų laužymas, du kartus įrašytas į įskaitą. Visi šie dalykai šiais laikais madingi. Puaro neįtraukdavo jų į blogio kategoriją. Vyrukas buvo daug žadantis tapytojas, bet viską metė. Jis buvo iš tų, kurių netenkina nuolatinis darbas. Jis buvo tuščias, išdidus povas, įsimylėjęs savo išvaizdą. Ar jame slypėjo kažkas daugiau? Puaro norėjo tai sužinoti.

Jis paėmė popieriaus lapą, kuriame buvo bendrais bruožais aprašytas Normos ir Deivido pokalbis kavinėje – tai yra tai, ką galėjo prisiminti misis Oliver. Ir ką gi ji prisiminė? Jis abejodamas papurtė galvą. Niekada nežinojai, kuria linkme įsišėls misis Oliver vaizduotė! Ar tam berniukui rūpi Norma, ar jis tikrai nori ją vesti? Nebuvo jokių abejonių dėl jos jausmų jam. Jis siūlė už jo ištekėti. Ar Norma turi savų pinigų? Ji turtingo vyro duktė, tačiau tai ne tas pats. Puaro suirzęs šūktelėjo. Jis pamiršo pasiklausinėti apie velionės mis Restarik testamentą. Išnaršė užrašus. Ne, misteris Gobis nepamiršo tokio svarbaus dalyko. Rodos, vyras misis Restarik gerai aprūpino. Ji turėjo savo pajamų, kurios siekė maždaug tūkstantį per metus. Viską, ką turėjo, ji paliko savo dukteriai. Puaro pagalvojo, kad tai tikriausiai nepakankama suma vedyboms. Galbūt, kaip vienturtė duktė, ji paveldės daug pinigų po tėvo mirties, bet tai ne visai tas pats. Jos tėvas gali jai palikti labai nedaug pinigų, jei jam nepatiks vyras, už kurio ji ištekės.

Tad galima sakyti, kad Deividui ji rūpi, nes jis nori ją vesti. Tačiau... Puaro papurtė galvą. Purtė ją jau kokį penkiasdešimtą kartą. Visi šie dalykai nesisieja, jie nesudaro gero šablono. Jis prisiminė Restariko stalą ir čekį, kurį jis rašė, aiškiai norėdamas papirkti jaunuolį, o jaunuolis tikriausiai norėjo būti papirktas! Tad tai vėl netinka. Čekis tikrai buvo skirtas Deividui Beikeriui, o jame puikavosi labai didelė – beveik absur-

diška – suma. Tokia suma galėjo sugundyti bet kurį blogo charakterio pinigų neturintį jaunuolį. Tačiau jis tik prieš dieną pasiūlė ją vesti. Žinoma, tai galėjo būti gudrus ėjimas – ėjimas, norint pakelti prašomą kainą. Puaro prisiminė ten sėdintį kietai suspaustomis lūpomis Restariką. Jis turėjo labai nerimauti dėl savo dukters, jei norėjo sumokėti tiek daug pinigų, bijojo, kad pati mergina pasiryš už jo tekėti.

Pagalvojęs apie Restariką, Puaro grižo prie Klaudijos. Klaudija ir Endrius Restarikas. Ar yra galimybė, nors kokia galimybė, kad ji neatsitiktinai tapo jo sekretore? Tarp jų gali būti jungtis. Klaudija. Jis prisiminė ją. Trys merginos bute, Klaudijos Rys-Holend bute. Ji pirmoji išsinuomojo tą butą ir iš pradžių dalijosi juo su drauge, su mergina, kurią jau pažinojo, o paskui su kita, su trečiąja mergina. *Trečioji mergina,* pagalvojo Puaro. Taip, visada grįžti prie to. Trečioji mergina. Taip, ir vėl prie jos sugrįžo. Čia vedė visos jo mintys apie šablonus. Pas Normą Restarik.

Mergina, kuri atėjo pasitarti su juo, kai jis pusryčiavo. Mergina, prie kurios staliuko kavinėje jis prisėdo. Ten ji valgė keptas pupeles su jaunuoliu, kurį mylėjo. (Rodos, jis visada sutikdavo ją valgio metu!) Ir ką jis apie ją mano? Restarikas ja rūpinosi ir nežmoniškai dėl jos nerimavo, nežmoniškai dėl jos bijojo. Jis ne tik įtarinėjo – rodos, jis buvo tikras, kad ji mėgino nunuodyti jo žmoną. Jis apie ją kalbėjosi su gydytoju. Puaro pajuto, kad jis labai norėtų pats pasikalbėti su tuo gydytoju, bet jis abejojo, ar kas iš to išeitų. Daktarai labai nenoriai išduoda paslaptis, jei nesi paciento tėvas ar motina. Tačiau Puaro daugmaž įsivaizdavo, ką pasakė gydytojas. Puaro pamanė, kad šis buvo atsargus, kaip ir kiti gydytojai. Jis dvejojo, ieškojo žodžių ir galbūt užsiminė apie gydymą vaistais. Jis pernelyg neatkreipė dėmesio į protinę būklę, tačiau tikriausiai padarė kokių nors užuominų. Tiesą sakant, daktaras tikriausiai buvo tikras, kad tai ir nutiko. Tačiau jis pažinojo daug isteriškų merginų ir žinojo, kad kartais jos iškrečia tai, ką lemia

ne protinės priežastys, o tik temperamentas, pavydas, emocijos ir isterija. Jis nebuvo nei psichiatras, nei neurologas. Tai buvo apylinkės gydytojas, kuris nerizikuos apkaltinti tuo, kuo nėra visiškai įsitikinęs, tačiau pasiūlys tam tikrų atsargumo priemonių. Darbas kur nors – darbas Londone, vėliau galbūt specialisto gydymas?

Ką kiti galvojo apie Normą Restarik? Klaudija Rys-Holend? Jis nežinojo. Ji sugeba paslėpti bet kokią paslaptį, ji tikrai nepasakys to, ko nenori pasakyti. Ji neparodė, kad norėtų išmesti merginą lauk. Ką ji galėjo padaryti, jei ir būtų susirūpinusi jos protinėmis galiomis? Ji su Frense negalėjo labai daug diskutuoti ta tema, nes Frensė neatkreipė dėmesio į faktą, kad Norma po savaitgalio namuose pas jas negrįžo. Klaudija buvo dėl to suirzusi. Įmanoma, kad Klaudija labiau tinka prie šablono, nei atrodė. Ji turi smegenų, pagalvojo Puaro, ir veikli... Jis grįžo prie Normos, vėl grįžo prie trečiosios merginos. Kokia *jos* vieta šablone? Vieta, kuri susietų visus dalykus. Gal Ofelija? Bet apie ją buvo dvi nuomonės, taip pat, kaip ir apie Normą. Ar Ofelija beprotė, o gal tik apsimeta beprote? Aktorės įvairiai suvaidindavo tą vaidmenį... O gal tai režisierių nuopelnas? Jie buvo tie, kurie turėjo idėjų. Ar Hamletas buvo beprotis, ar sveikas? Pasirink. Ar Ofelija beprotė, ar sveika?

Restarikas nevartojo žodžio „beprotė" net galvodamas apie dukterį. „*Protiškai nestabilus*" buvo terminas, kurį visi mėgo vartoti. Kitas žodis, vartojamas, kai šnekama apie Normą, buvo „trenkta". „Ji truputį trenkta". „Jai vieno šulo trūksta". „Kiek kvaištelėjusi, jei žinote, ką noriu pasakyti". Ar ateinančios tarnaitės geros teisėjos? Puaro pagalvojo, kad gali būti ir taip. Norma buvo *keistoka,* tačiau ji galėjo būti keista ne taip, kaip atrodė. Jis prisiminė, kaip ji, šiuolaikinė mergina, moderni, atrodanti taip, kaip ir dauguma kitų mergaičių, įgūrino į jo kambarį. Nušiurę plaukai draikosi ant pečių, neskoningi drabužiai, per trumpas sijonėlis – jo senamadiškam žvilgsniui

ji atrodė tarsi suaugusi mergina, apsimetinėjanti vaiku.

– *Man gaila, bet jūs per senas.*

Gal tai buvo ir tiesa. Jis žiūrėjo į ją kaip senis, be susižavėjimo, ji jam buvo tik mergina, kuri visai nenori patikti, nekoketuoja. Mergina, kuri visai nejaučia savo moteriškumo, jokio žavesio, paslapties ar gundymo, kuri neturėjo ką pasiūlyti, išskyrus gryną biologinę lytį. Tad galbūt jos pasmerkimas buvo teisingas. Jis negalėjo jai padėti, nes jos nesuprato, net jos negalėjo įvertinti. Jis darė tai, kas jai geriausia, tačiau ką tai dabar reiškė? Ką jis dėl jos padarė nuo tos prašymo akimirkos? Ir jam į galvą skubiai atėjo atsakymas. *Jis ją apsaugojo.* Bent jau tiek. Jei, žinoma, jai reikėjo saugojimo. Štai kur visa esmė. *Ar* jai reikėjo apsaugos? Ta absurdiška išpažintis! Tikrai, greičiau ne išpažintis, o pareiškimas: „*Manau, kad galbūt įvykdžiau žmogžudystę*".

Laikykimės to, nes tai – viso dalyko esmė. Tai jo verslas. Tirti žmogžudystę, išaiškinti žmogžudystę, *užkirsti kelią* žmogžudystei! Būti geru šunimi, kuris iššniukštinėja žmogžudystę. Žmogžudystė paskelbta. Žmogžudystė *kažkur.* Jis jos ieškojo ir nerado. Arsenas sriuboje? Jauni chuliganai, badantys vienas kitą peiliais? Juokinga ir nuodėminga frazė, *kraujo dėmės kieme.* Šūvis iš revolverio. Į ką ir kodėl?

Nebuvo to, kas turėjo būti, nebuvo nusikaltimo, kuris tiktų prie jos žodžių: „Galbūt įvykdžiau žmogžudystę". Jis klupinėjo tamsoje, bandydamas suprasti nusikaltimo šabloną, bandydamas suprasti, kur į tą šabloną įkišti trečiąją merginą, ir vis grįždamas prie to paties svarbaus poreikio sužinoti, kokia iš tikrųjų toji mergina.

O tada paprasta fraze Ariadnė Oliver parodė jam šviesą. Bent taip jis manė. Spėjama moters savižudybė Borodeno name. *Tai* tiktų. Čia gyveno trečioji mergina. Tai *turi* būti ta žmogžudystė, kurią ji turėjo galvoje. Jei tuo pačiu metu būtų įvykdyta kita žmogžudystė, tai būtų pernelyg didelis sutapimas! Be to, nebuvo jokių kitos tada įvykdytos žmogžudystės

ženklų ar pėdsakų. Jokios kitos mirties, dėl kurios ji karštligiškai būtų pas jį nulėkusi pasitarti, vakarėlyje pasiklausiusi susižavėjimo jo sugebėjimais, kuriuos jo draugė, misis Oliver, pateikė pasauliui.Taigi, kai misis Oliver netyčia jam prasitarė apie moterį, kuri iššoko pro langą, jam atrodė, kad pagaliau jis rado tai, ko ieškojo.

Čia buvo raktas. Atsakymas į jo dilemą. Čia jis ras tai, ko jam reikėjo. Kodėl, kada, kur?

– *Quelle deception**,– garsiai ištarė Puaro.

Jis ištiesė ranką ir išsitraukė smulkiai išspausdintą moters gyvenimo aprašą. Pagrindiniai misis Šarpentjer egzistencijos faktai. Keturiasdešimt trejų metų moteris, socialinė padėtis gera, buvo padūkusi mergina, dvejos vedybos, dvejos skyrybos, moteris, kuriai patiko vyrai. Moteris, kuri pastaraisiais metais gėrė daugiau, nei jai būtų į sveikatą. Moteris, kuriai patiko vakarėliai, apie kurią dabar buvo kalbama, jog ji vaikštinėjo su daug jaunesniais vyrais, viena gyveno bute Borodeno name. Puaro galėjo suprasti ir jautė, kokia ji buvo, ir suprato, kodėl tokia moteris gali vieną ankstyvą rytą panorėti iššokti pro langą, pabudusi desperacijoje. Todėl, kad sirgo vėžiu, ar manė, kad juo serga? *Tačiau per tyrimą po medikų apžiūros buvo labai aiškiai pasakyta, kad taip nebuvo.*

Jis norėjo kokio nors ryšio su Norma Restarik, bet negalėjo rasti. Vėl perskaitė sausus faktus.

Ją atpažino advokatas, per tardymą. Luiza Karpenter, nors ji vartojo prancūzišką savo pavardės formą Šarpentjer. Gal ji labiau tiko prie jos vardo? Luiza? Kodėl vardas Luiza toks pažįstamas? Kažkokia užuomina? Frazė? Jo pirštai naršė smulkiu šriftu išspausdintus lapus. A! Štai! Tik vienas pranešimas. Mergina, dėl kurios Endrius Restarikas paliko savo žmoną, vadinosi Luiza Birel. Tolesniame Restariko gyvenime buvo visai nesvarbi. Jie pykosi ir maždaug po metų išsiskyrė.

---

* Koks vylius *(pranc.)*

Tas pats šablonas, pagalvojo Puaro. Tas pats dalykas išsilaikė tikriausiai visą šios ypatingos moters gyvenimą. Beprotiškai pamildavo vyrus, gal sugriaudavo jų namų židinį, gyvendavo su jais, susipykdavo ir juos palikdavo. Jis pajuto, kad ši Luiza Šarpentjer buvo ta pati Luiza.

Net jei taip, kaip viskas siejasi su Norma? Ar Restarikas su Luiza Šarpentjer vėl susiėjo, kai jis grįžo į Angliją? Puaro tuo abejojo. Jų gyvenimai išsiskyrė prieš daugelį metų. Tai, kad jie kažkaip vėl susieitų, atrodė visiškai neįmanoma! Tai buvo trumpas ir iš tikrųjų nesvarbus susižavėjimas. Jo dabartinė žmona tikriausiai taip stipriai nepavydi savo vyro praeityje, kad galėtų išstumti jo buvusią mylimąją pro langą. Juokinga! Vienintelis žmogus, kuris galėtų griežti dantį tiek daug metų ir norėtų atkeršyti moteriai, kuri sugriovė jos šeimą, galėjo būti pirmoji misis Restarik. O tai irgi neįmanoma, nes pirmoji misis Restarik mirusi!

Suskambo telefonas. Puaro nė nekrustelėjo. Šiuo momentu jis netroško, kad jam trukdytų. Jis jautė, kad rado kažkokį pėdsaką... Norėjo leistis paskui jį... Telefonas nutilo. Gerai. Su tuo susitvarkys mis Lemon.

Atsidarė durys ir įėjo mis Lemon.

– Su jumis nori kalbėtis misis Oliver,– pasakė ji.

Puaro mostelėjo ranka.

– Ne dabar, ne dabar, *meldžiu jus*! Negaliu dabar su ja kalbėtis.

– Ji sako, kad jai ką tik atėjo į galvą viena mintis, kurią pamiršo jums pasakyti. Apie popiergalį, nebaigtą laišką, kuris, rodos, iškrito iš stalo stalčiaus baldų sunkvežimyje. Gana padrikas pasakojimas,– mis Lemon leido savo balse suskambėti nepasitikėjimo gaidelėms.

Puaro dar energingiau sumojavo rankomis.

– Ne dabar,– pareikalavo.– Prašau, ne dabar.

– Pasakysiu jai, kad jūs užsiėmęs.

Mis Lemon pasišalino.

Kambaryje vėl įsiviešpatavo ramybė. Puaro jautė jį užplūstančią nuovargio bangą. Per daug galvoja. Reikia atsipalaiduoti. Taip, reikia atsipalaiduoti. Reikia leisti praeiti įtampai... šablonas susikurs atsipalaidavus. Jis užsimerkė. Yra visos detalės. Dabar jis buvo tikras, kad iš išorės nieko nebegali sužinoti. Tai turi ateiti iš *vidaus.*

Ir gana netikėtai, kai tik jis ėmė snausti, tai atėjo...

Viskas buvo čia – laukė jo! Jam būtų reikėję viską apdoroti. Bet dabar jis žino. Visos detalės čia, visi nesusieti galai čia tinka. Perukas, paveikslas, penkta valanda po pietų, moterys ir jų šukuosenos, Povas – viskas vedė prie frazės, kuri prasidėjo:

Trečioji mergina...

Aš galbūt įvykdžiau žmogžudystę... Na, žinoma!

Jam į galvą atėjo juokinga lopšinė. Jis pakartojo ją balsiai.

Tra ta ta, trys vyrai vonioje.
Kaip manai, kas jie tokie?
Mėsininkas, kepėjas, žvakidžių dirbėjas...

Ne kas, jis negalėjo prisiminti paskutinės eilutės.
Kepėjas, taip, tolima grandis, mėsininkas...
Jis pamėgino moteriškąją parodiją:

Tra lia lia, trys merginos bute.
Kaip manai, kas jos tokios?
Asmeninė padėjėja, mergina iš Sleido,
O Trečioji ...

Įėjo mis Lemon.
– A, dabar prisimenu – „Ir visi menki žmogeliai jie".

Mis Lemon susirūpinusi pažiūrėjo į jį.

– Daktaras Stilingflytas nori tučtuojau su jumis pasišnekėti. Sako, kad tai skubu.

– Pasakykite daktarui Stilingflytui, kad jis gali... Sakėte, daktaras Stilingflytas?

Jis nustūmė ją ir griebė ragelį.

– Aš čia. Puaro klauso! Ar kas atsitiko?

– Ji išėjo.

– Ką?

– Girdėjai mane. Ji išėjo. Išėjo pro paradinius vartelius.

– Tu leidai jai išeiti?

– Ką dar galėjau padaryti?

– Galėjai ją sustabdyti.

– Ne.

– Leisti jai išeiti buvo beprotybė.

– Ne.

– Tu nesupranti.

– Toks buvo susitarimas. Bet kokiu metu – laisvė išeiti.

– Tu nesupranti, kas čia gali būti įsipainiojęs.

– Na, gerai, nežinau. Bet žinau, ką darau. Ir jei neleisčiau jai išeiti, visas darbas, kurį dėl jos padariau, nueitų šuniui ant uodegos. O aš dėl jos dirbau. Mūsų darbai nėra tokie patys. Mes nesiekiame to paties. Sakau tau, jau buvau prie kai ko beprieinąs. Beprieinąs, tad buvau visai tikras, kad ji neišeis.

– A, taip. O tada, *mon ami**, ji taip ir padarė.

– Niekaip negaliu to suprasti. Nesuprantu, kodėl nepasisekė.

– Kai kas nutiko.

– Taip, bet kas?

– Ji ką nors pamatė, ką nors, kas su ja kalbėjosi, kas sužinojo, kur ji yra.

– Nesuprantu, kaip tai galėjo įvykti... Bet, rodos, tu ne-

---

* Mano drauge *(pranc.)*

supranti, kad ji buvo laisva. Ji turėjo būti laisva.

– Kažkas ją pričiupo. Kažkas sužinojo, kur ji yra. Ar ji gavo laišką, telegramą, jai kas nors skambino?

– Ne, nieko panašaus. Esu visai tuo tikras.

– Tada kaip... žinoma! Laikraščiai. Manau, tavo įstaigoje yra laikraščių?

– Žinoma. Normalus kasdieninis gyvenimas, štai ko siekiu savo darbo vietose.

– Tad štai kaip jie ją pasiekė. Normalus, kasdieninis gyvenimas. Kokius laikraščius užsisakai?

– Penkis,– jis išvardijo pavadinimus.

– Kada ji išėjo?

– Šį rytą. Pusę vienuolikos.

– Aha. Kai perskaitė laikraščius. Yra už ko užsikabinti. Kokį laikraštį ji paprastai skaito?

– Nemanau, kad renkasi kokį. Kartais vieną, kartais kitą, kartais visus, o kartais tiesiog juos peržvelgia.

– Ką gi, neturiu laiko plepalams.

– Manau, kad ji matė skelbimą. Ką nors tokio.

– O koks dar galėtų būti paaiškinimas? Sudie, dabar daugiau nieko negaliu pasakyti. Turiu ieškoti. Ieškoti galimo skelbimo ir tada greitai veikti.

Jis padėjo ragelį.

– Mis Lemon, atneškite man „Morning News" ir „Daily Comet" ir pasiųskite Džordžą nupirkti visų kitų. Jis atsivertė laikraščius ties asmeninių skelbimų puslapiu ir ėmė atidžiai juos skaityti, o galvoje nerimo mintys.

Jis suspės. Jis turi suspėti... Viena žmogžudystė jau buvo. Bus ir kita. Bet jis, Erkiulis Puaro, užkirs jai kelią... Jei jis suspės... Jis buvo Erkiulis Puaro – keršytojas už nekaltuosius. Argi jis nesakydavo (ir žmonės juokdavosi tai išgirdę): „Aš nepritariu žmogžudystei". Jie galvojo, kad tai labai švelnus pasakymas. Tačiau tai nebuvo labai švelnus pasakymas. Tai buvo paprastas ir nemelodramatiškas fakto teigimas. Jis nepritarė žmogžudystei.

Įėjo Džordžas su šūsnimi laikraščių.

– Jie visi šio ryto, sere.

Puaro pažiūrėjo į mis Lemon, kuri stovėjo ir laukė, norėdama kuo padėti.

– Peržiūrėkite tuos, kuriuos jau skaičiau, nes gal ką nors praleidau.

– Turite galvoje asmeninę skiltį?

– Taip. Manau, čia gali būti vardas Deividas. Merginos vardas. Koks švelnus vardas arba pravardė. Jie nenaudos Normos. Gal pagalbos prašymas, o gal kvietimas susitikti.

Mis Lemon laikraščius paėmė paklusniai, bet kiek pasibjaurėjusi. Ji neturėdavo atlikti šitokių darbų, tačiau šiuo metu jis jai neturėjo kito darbo. Jis pats išskleidė „Morning News". Čia buvo daugiausia skelbimų. Trys skiltys. Jis palinko prie atversto lapo.

Ledi, norinti atsikratyti savo kailinių... Kviečiami keleiviai kelionei mašina į užsienį... Parduodamas mielas namukas... Nuomininkai... Atsilikę vaikai... Naminiai saldainiai... „Džulija. Niekada nepamiršiu. Visada tavo". Buvo daugiau tokių žinučių. Jis kurį laiką pamąstė, bet tęsė. Liudviko XV-ojo baldai... Vidutinio amžiaus ledi padės tvarkytis viešbutyje... „Nežmoniški rūpesčiai. Turiu tave pamatyti. Ateik į butą 4.30. Būtinai. Mūsų kodas „Galijotas".

Jis sušuko:

– Džordžai, taksi!

Ir tuoj pat išgirdo durų skambutį. Užsimetė paltą ir nuėjo į koridorių kaip tik tada, kai Džordžas atidarė paradines duris. Tad susidūrė su misis Oliver. Kurį laiką visi trys mėgino prasibrauti siaurame koridoriuje.

22 SKYRIUS

I.

Frensė Keri nešėsi lagaminėlį ir ėjo Mendevilio gatve, plepėdama su drauge, kurią ką tik susitiko ant kampo, priešais Borodeno namą.

– Frense, šis namas – tarsi kalėjimas. Vormvudo Skrabas ar panašiai.

– Nesąmonė, Eilyna. Sakau tau, tie butai baisiai patogūs. Esu labai laiminga, o su Klaudija nuostabu gyventi – ji niekada nesikiša į ne savo reikalus. Be to, ji turi puikią ateinančią tarnaitę. Butas tikrai puikiai prižiūrimas.

– Ar jūs tik dvi? Pamiršau. Rodos, buvo ir trečioji mergina?

– Na, rodos, ji iš mūsų išėjo.

– Nori pasakyti, nesusimokėjo nuomos?

– O, manau, kad su nuoma viskas tvarkoj. Manau, kad ji pasinėrė į kokį romaną su vaikinu.

Eilyna nebesidomėjo. Vaikinai buvo savaime suprantamas dalykas.

– Iš kur dabar grįžti?

– Iš Mančesterio. Vyko privati paroda. Puikiai pavyko.

– Ar tikrai kitą mėnesį vyksti į Vieną?

– Taip manau. Dabar jau viskas gerai sutvarkyta. Gana smagu.

– Ar nebus baisu, jei keletą paveikslų pavogs?

– O, jie visi apdrausti,– atsakė Frensė.– Bent jau tikrai vertingi.

– Kaip tavo draugo Piterio paroda?

– Bijau, kad nelabai gerai pavyko. Bet „The Artist" kritikas parašė gana gerą apžvalgą, ir tai labai svarbu.

Frensė pasuko į Borodeno namą, o jos draugė nuėjo savo keliu į nuosavą nediduką namelį tolėliau. Frensė pasisveikino su nešiku ir pakilo liftu į šeštą aukštą. Ėjo koridoriumi, niūniuodama kažkokią dainelę.

Įkišo raktą į buto duris. Koridoriuje dar nedegė šviesa. Klaudija iš darbo turėjo grįžti dar po pusantros valandos. Tačiau svetainėje, kurios durys buvo praviros, degė šviesa.

Frensė garsiai pasakė:

– Dega šviesa. Keista.

Ji išsinėrė iš palto, numetė savo lagaminėlį, plačiau atvėrė svetainės duris ir įėjo...

Sustojo kaip įbesta. Pravėrė burną ir vėl užsičiaupė. Sustingo kaip stulpas... Jos akys žvelgė į kniūbsčią kūną ant grindų. Tada ji lėtai pažvelgė į veidrodį ant sienos, kuriame atsispindėjo jos pačios siaubo iškreiptas veidas...

Ji giliai įkvėpė. Praėjus akimirkos paralyžiui, ji atmetė galvą ir suspigo. Užkliuvo už savo rankinuko koridoriuje, nuspyrė ji, išbėgo iš buto ir ėmė beprotiškai baladoti į kaimynų duris.

Jas atidarė pagyvenusi moteris.

– Kas, po galais...

– Ten kažkas negyvas... kažkas negyvas. Turbūt pažįstu jį... Deividas Beikeris. Jis guli ten ant grindų... Jį turbūt nudūrė... Tikriausiai nudūrė. Ten kraujas... visur kraujas.

Ir ji ėmė isteriškai kūkčioti. Mis Džeikobs įgrūdo jai į ranką stiklinę.

– Išgerkite. Likite čia.

Frensė paklusniai gurkštelėjo. Mis Džeikobs skubiai išėjo į koridorių ir įėjo pro atviras duris, pro kurias sklido švie-

sa. Svetainės durys buvo plačiai atlapotos, ir mis Džeikobs nuėjo tiesiai prie jų.

Ji buvo ne iš tų moterų, kurios klykia. Ji tiesiog stovėjo ant slenksčio, kietai suspaudusi lūpas.

Ji žiūrėjo į tai, kas priminė nakties košmarą. Ant grindų gulėjo gražus jaunuolis, plačiai išskėtęs rankas, o riešutų spalvos plaukai draikėsi ant pečių. Jis dėvėjo ryškiai raudoną paltą, o balti marškiniai buvo išmarginti krauju...

Ji netikėtai pajuto, kad kambaryje yra ir kitas žmogus. Prisispaudusi prie sienos stovėjo mergina, o didelis Arlekinas virš jos tarsi šuoliavo per nutapytą dangų.

Mergina buvo apsirengusi baltos vilnos suknele, o jos šviesiai rudi nušiurę plaukai karojo abipus veido. Rankoje ji laikė virtuvinį peilį.

Mis Džeikobs spoksojo į ją, o ši – į mis Džeikobs.

Tada ji prabilo ramiu susimąsčiusiu balsu, tarsi atsakydama į kažkokį klausimą:

– Taip, aš jį nužudžiau... Kraujas ant mano rankų nuo peilio... Ėjau į vonią nusiplauti... bet taip paprastai nenusiplauna, tiesa? Paskui grįžau čia pažiūrėti, ar tai iš tikrųjų tiesa... Bet taip *yra*... Vargšelis Deividas. Tačiau turėjau tai padaryti.

Ištikta šoko, mis Džeikobs ištarė neįtikėtinus žodžius. Pasakiusi juos, pagalvojo, kaip kvailai jie skamba!

– Iš tiesų? Kodėl tau reikėjo tai padaryti?

– Nežinau... Pagaliau... manau, kad reikėjo... tikrai. Jis pateko į didelę bėdą. Pasiuntė manęs... ir aš atėjau... Norėjau nuo jo išsilaisvinti. Norėjau nuo jo paspukti. Tikrai jo nemylėjau.

Ji atsargiai padėjo peilį ant stalo ir atsisėdo ant kėdės.

– Juk pavojinga, ar ne?– paklausė.– Ko nors nekęsti... Pavojinga, nes niekada nežinai, ką gali padaryti... Kaip Luiza...

Tada ramiai pridūrė:

– Gal geriau paskambinkite policijai?

Mis Džeikobs paklusniai surinko 999.

II.

Dabar kambaryje buvo šeši žmonės su Arlekinu ant sienos. Praėjo daug laiko. Policininkai atėjo ir išėjo.

Endrius Restarikas sėdėjo tarsi kuolu per galvą gavęs. Porą kartų ištarė tuos pačius žodžius:

– Negaliu tuo patikėti...

Jam buvo paskambinta, jis atėjo iš savo kabineto, o su juo ir Klaudija Rys-Holend. Ji buvo kaip visada rami ir dalykiška. Ji paskambino teisininkams, į Kroshedžą ir dviem turto agentų firmoms, bandydama susisiekti su Marija Restarik. Davė Frensei Keri migdomųjų ir paguldė ją į lovą.

Erkiulis Puaro sėdėjo šalia misis Oliver ant sofos. Jie atvyko tuo pačiu metu, kaip ir policija.

Paskutinis atvyko, kai beveik visi jau buvo išėję, ramus žilaplaukis mandagus vyras, vyresnysis inspektorius Nilas iš Skotlend Jardo, kuris nežymiai linktelėjo Puaro ir buvo pristatytas Endriui Restarikui. Aukštas raudonplaukis jaunuolis stovėjo prie lango ir žvelgė žemyn, į kiemą.

Ko jie visi laukė? Misis Oliver mėgino atspėti. Lavonas išneštas, fotografai ir kiti policijos pareigūnai atliko savo darbą. Jie iš pradžių buvo nuginti į Klaudijos miegamąjį, paskui grąžinti į svetainę, kur laukė, jos manymu, žmogaus iš Skotlend Jardo.

– Jei norite, kad išeičiau...– nedrąsiai kreipėsi į jį misis Oliver.

– Misis Ariadnė Oliver? Ne, jei neprieštaraujate, norė-

čiau, kad liktumėte. Žinau, kad tai nebuvo malonu...

– Tai neatrodė tikra.

Misis Oliver užsimerkė ir vėl viską išvydo. Povas, miręs taip tikroviškai, atrodė tarsi aktorius ant scenos. Ir mergina... mergina buvo kitokia... Ne nepasitikinti Norma iš Kroshedžo, ne nepatraukli Ofelija, kaip ją pavadino Puaro, bet kažkokia rami, tragiškai ori figūra, priimanti savo lemtį.

Puaro paklausė, ar jis galėtų paskambinti dviem žmonėms. Vienas skambutis buvo į Skotlend Jardą, ir su tuo jie sutiko po to, kai seržantas įtariai uždavė kelis klausimus telefonu. Seržantas nurodė Puaro papildomą telefoną Klaudijos miegamajame, ir jis paskambino iš ten, užsidaręs duris.

Seržantas, vis dar abejodamas, murmėjo savo pavaldiniui:

– Jie sako, kad viskas gerai. Norėčiau žinoti, kas jis toks. Senas tipas.

– Užsienietis, ar ne? Gal iš Specialiojo skyriaus?

– Nemanau. Jis klausė vyresniojo inspektoriaus Nilo.

Jo padėjėjas kilstelėjo antakius ir švilptelėjo.

Paskambinęs Puaro atidarė duris ir pašaukė misis Oliver, kuri sutrikusi stovėjo virtuvėje, ateiti pas jį. Jie atsisėdo šalia ant Klaudijos Rys-Holend lovos.

– Norėčiau, kad ką nors darytume, – pasakė misis Oliver, kaip visada pasiruošusi veiksmui.

– Kantrybės, *chere madam*.

– Tikriausiai jūs galite ką nors padaryti?

– Padariau. Paskambinau žmonėms, kuriems buvo būtina paskambinti. Mes negalime čia nieko daryti, kol policininkai nebaigė savo pirminių tyrinėjimų.

– Kam jūs paskambinote po skambučio inspektoriui? Jos tėvui? Ar jis negalėtų ateiti ir palikti už ją užstatą, ar ką nors?

– Užstato, kai kalbama apie žmogžudystę, tikriausiai nepakaks,– griežtai pasakė Puaro.– Policininkai jau pranešė jos tėvui. Jie gavo jo numerį iš mis Keri.

– Kur ji?

– Kiek suprantu, puolė į isteriją pas kaimynę, mis Džeikobs. Ji rado lavoną. Rodos, tai ją nuliūdino. Ji klykdama išbėgo iš čia.

– Ji – ta menininkė, ar ne? Klaudija būtų išlaikiusi sveiką protą.

– Sutinku su jumis. Labai... šaltakraujiška jauna moteris.

– Kam tada jūs skambinote?

– Na, iš pradžių, kaip jūs turbūt girdėjote, vyresniajam inspektoriui Nilui iš Skotlend Jardo.

– Ar šiai kompanijai patiks jo atėjimas ir kišimasis?

– Jis ateina ne kištis. Jis neseniai šį bei tą sužinojo, ir tai gali pakeisti šį reikalą.

– O... suprantu... Kam dar skambinote?

– Daktarui Džonui Stilingflytui.

– Kas jis? Pasakys, kad vargšelė Norma yra kvaila ir negali atsispirti kitų žmonių žudymui?

– Jo kvalifikacijos suteiks jam teisę teikti parodymus teisme, jei bus būtina.

– Ar jis ką nors apie ją žino?

– Sakyčiau, daug. Jis ja rūpinosi nuo tada, kai jūs radote ją „Trilapio dobilo" kavinėje.

– Kas ją pas jį pasiuntė?

Puaro nusišypsojo.

– Aš. Kai ką sutvarkiau telefonu, prieš ateidamas pas jus į kavinę.

– Ką? Visą tą laiką, kai buvau jumis nusivylusi ir skatinau jus ką nors daryti, jūs kai ką veikėte? Ir man nepasakėte! Nagi, Puaro! Nė žodelio! Kaip jūs galėjote būti toks... toks

niekšas.

– Maldauju, madam, nesipiktinkite. Dariau tai, kas geriausia.

– Žmonės visada tai sako, kai daro ką nors, kas ypač varo iš proto. Ką dar jūs darėte?

– Sutvarkiau taip, kad jos tėvas užsimanytų mano paslaugų, ir kad taip galėčiau garantuoti jos saugumą.

– Turite galvoje tą daktarą Stilingvoterį?

– Stilingflytą*. Taip.

– Kaip, po galais, sugebėjote tai sutvarkyti? Nė akimirką nepagalvočiau, kad tokį žmogų kaip jūs jos tėvas pasirinktų visiems šiems reikalams tvarkyti. Jis atrodo toks žmogus, kuris labai įtariai žiūri į užsieniečius.

– Aš pats priverčiau jį tai padaryti – kaip fokusininkas. Atėjau pas jį, sakydamas, kad neva gavau iš jo laišką, prašantį mane tai padaryti.

– Ir jis jumis patikėjo?

– Žinoma. Aš jam parodžiau laišką. Jis buvo išspausdintas ant jo darbovietės popieriaus ir pasirašytas jo vardu, nors, kai jis man parodė savo parašą, paaiškėjo, kad anas parašas suklastotas.

– Norite pasakyti, kad jūs iš tikrųjų pats parašėte tą laišką?

– Taip. Aš teisingai spėjau, kad tai sužadins jo smalsumą ir kad jis norės mane pamatyti. Nuėjęs taip toli, aš pasitikėjau savo gabumais.

– Pasakėte jam, ką ruošiatės daryti su tuo daktaru Stilingflytu?

– Ne. Niekam to nesakiau. Matote, tai buvo pavojinga.

– Pavojinga Normai?

---

* Žodžių žaismas. Stilingvoteris – ramus vanduo, Stilingflytas – rami įlanka. (*angl.*) (*vert. past.*)

– Normai, o gal Norma kėlė kai kam pavojų. Nuo pat pradžių visą laiką buvo dvi galimybės. Faktus buvo galima interpretuoti dvejopai. Mėginimas nunuodyti misis Restarik nebuvo įtikinamas – per ilgai vilkintas, be to, nebuvo rimtai mėginta nužudyti. Tada atsirado miglota istorija apie revolverio šūvį čia, Borodeno name; kita pasaka buvo apie spyruoklinius peilius ir kraujo dėmes. Visada, kai tik įvykdavo panašūs dalykai, Norma nieko apie juos nežinodavo ir nieko neatsimindavo. Ji stalčiuje randa arseną, bet neprisimena, kad ten jį padėjo. Sako, kad kartais praranda atmintį ir paskui nepamena, ką darė. Tad reikia savęs paklausti – ar tai, ką ji sako, *tiesa,* ar ji dėl kažkokių jai težinomų priežasčių tai *sugalvoja?* Ar ji potenciali kokio nors baisaus ir gal beprotiško sąmokslo auka, ar ji pati yra svarbiausia veikėja? Ar ji rodo save kaip merginą, kenčiančią dėl protinio nestabilumo, ar yra sumani *žudikė,* kuri ginasi šlubuojančia atmintimi.

– Šiandien ji buvo kitokia,– lėtai ištarė misis Oliver.– Ar pastebėjote? *Visai* kitokia. Ne... jau nebe lengvabūdė.

Puaro linktelėjo.

– Ne Ofelija – Ifigenija.

Lauke kilęs šurmulys atkreipė jų abiejų dėmesį.

– Ar manote...– misis Oliver užsikirto. Puaro priėjo prie lango ir pažvelgė į kiemą. Ten jau stovėjo greitoji pagalba.

– Ar jie ruošiasi *tai* išvežti?– drebančiu balsu paklausė misis Oliver. Paskui pridūrė su staiga kilusiu gailesčiu: – Vargšas Povas.

– Jis nebuvo labai mėgstamas žmogus,– šaltai pasakė Puaro.

– Jis buvo labai puošnus... Ir toks *jaunas,*– tarė misis Oliver.

– To užtenka *les femmes,*– Puaro atsargiai pravėrė miegamojo duris ir pažvelgė pro plyšelį.

– Atsiprašau,– pasakė.– Trumpam jus paliksiu.

– Kur einate?– įtariai paklausė misis Oliver.

– Kiek suprantu, šioje šalyje šis klausimas nėra labai mandagus,– priekaištingai pasakė Puaro.

– O, atsiprašau.

– O šis kelias ne į išvietę,– pridūrė ji *sotto voce,* * irgi pažvelgusi pro durų plyšelį.

Ji grįžo prie lango stebėti to, kas vyko apačioje.

– Misteris Restarikas ką tik atvažiavo su taksi,– pranešė ji, kai Puaro po kelių minučių vėl tyliai įsmuko į kambarį.– Su juo atvyko Klaudija. Ar jums pavyko įeiti į Normos kambarį, ar kur ten jūs norėjote eiti?

– Normos kambaryje yra policininkai.

– Tai turbūt labai jus suerzino. Ką turite tame juodame aplanke, kurį laikote rankoje?

Puaro atsakė klausimu:

– Ką turite tame brezentiniame krepšelyje su persiškais arkliais?

– Pirkinių krepšelyje? Tik porą avokadų.

– Tada, jei galima, patikėsiu šį ryšulį jums. Nebūkite jam šiurkšti, ir, maldauju, jo nesulamdykite.

– Kas tai?

– Kai kas, ką tikėjausi rasti... Ir ką radau... A, reikalai jau pajudėjo,– jis išgirdo šurmulį bute.

Misis Oliver klausėsi. Restarikas, jo balsas garsus ir piktas. Klaudija kalbasi telefonu. Policijos stenografuotojas eina į kaimyninį butą paimti parodymų iš Frensės Keri ir paslaptingos būtybės, pavarde mis Džeikobs. Visokie lakstymai pagal nurodymus, pagaliau pasitraukia du vyrai su fotoaparatais.

Tada į Klaudijos miegamąjį netikėtai įėjo aukštas rau-

---

* Pašnibždomis *(it.)*

donplaukis jaunuolis. Nekreipdamas dėmesio į misis Oliver, jis kreipėsi į Puaro:

– Ką ji padarė? Nužudė? Kas jis? Vaikinas?

– Taip.

– Ji tai prisipažino?

– Rodos, taip.

– Nelabai gerai. Ar ji tai pasakė tiksliais žodžiais?

– Pats negirdėjau. Pats jos nieko negalėjau paklausti.

Į vidų žvilgtelėjo policininkas.

– Daktaras Stilingflytas?– paklausė.– Policijos seržantas norėtų tarti jums keletą žodelių.

Daktaras Stilingflytas linktelėjo ir išėjo su juo iš kambario.

– Tad šis žmogus ir yra daktaras Stilingflytas,– pasakė misis Oliver. Minutėlę pagalvojusi, pridūrė: – Visai nieko sau, ar ne?

23 SKYRIUS

Vyresnysis inspektorius Nilas prisitraukė popieriaus lapą, pasižymėjo jame porą dalykų ir apžvelgė kitus penkis kambaryje esančius žmones. Jo balsas buvo aiškus ir oficialus.

– Mis Džeikobs,– tarė ir pažiūrėjo į policininką, kuris stovėjo prie durų.– Kiek žinau, seržantas Konolis užsirašė jos parodymus, bet norėčiau ir pats užduoti keletą klausimų.

Mis Džeikobs į kambarį įvedė po kelių minučių. Nilas mandagiai atsistojo jos pasitikti.

– Esu vyresnysis inspektorius Nilas,– pasakė spausdamas jai ranką.– Atsiprašau, kad antrą kartą jus trukdau. Bet šį kartą viskas gana neoficialu. Tiesiog noriu aiškiau suprasti, ką matėte ir girdėjote. Bijau, tai gali būti skausminga...

– Ne, neskausminga,– mis Džeikobs atsisėdo ant jai pasiūlytos kėdės.– Žinoma, mane ištiko šokas. Bet nebuvo jokių jausmų. Ji pridūrė: – Rodos, jūs viską sutvarkėte.

Jis nutarė, kad ji kalba apie lavono pašalinimą.

Jos žvitrios ir kritiškos akys lėtai apžvelgė susirinkusius žmones. Pamačiusi Puaro, labai nustebo. (*Kas* čia, po galais?) Misis Oliver apžiūrėjo šiek tiek smalsaudama, įvertino raudoną daktaro Stilingflyto pakaušį, lengvai linktelėjo Klaudijai ir pagaliau išspaudė užuojautą Endriui Restarikui.

– Jūs tikriausiai merginos tėvas,– pasakė jam.– Nėra ko reikšti užuojautą visiškai nepažįstamam žmogui. Geriau nieko nesakyti. Mes gyvename liūdname pasaulyje... Bent taip man atrodo. Mano nuomone, merginos per daug mokosi.

Tada ji atsuko susikaupusį veidą į Nilą.

– Taip?

– Norėčiau, kad jūs, mis Džeikobs, papasakotumėte man savais žodžiais būtent tai, ką matėte ir girdėjote.

– Tikiuosi, kad tai skirsis nuo to, ką sakiau anksčiau,– netikėtai pasakė mis Džeikobs.– Žinote, taip būna. Bandai ką nors apibūdinti taip tiksliai, kaip tik įmanoma, tad vartoji daugiau žodžių. Nemanau, kad tai ypač tikslu. Nesąmoningai pridedama tai, ką manai, kad matei ar turėjai matyti... ar girdėti. Bet padarysiu, ką galėsiu.

– Viskas prasidėjo nuo klyksmo. Išsigandau. Maniau, kad kas nors susižeidė. Tad jau ėjau prie durų, kai kažkas ėmė jas daužyti, vis dar klykdamas. Atidariau duris ir pamačiau, kad tai viena iš mano kaimynių – iš trijų merginų, kurios gyvena šešiasdešimt septintame bute. Bijau, kad nežinau jos pavardės, nors iš matymo pažįstu.

– Frensė Keri,– įsiterpė Klaudija.

– Ji kalbėjo gana padrikai, mikčiojo, kad kažkas negyvas, ką ji pažinojo – kažkoks Deividas, nesupratau jo pavardės. Ji kūkčiojo ir visa drebėjo. Įsivedžiau ją vidun, daviau jai kiek brendžio ir nuėjau pati pažiūrėti.

Visi pajuto, kad mis Džeikobs niekada gyvenime kitaip ir nepasielgtų.

– Jau žinote, ką radau. Ar man reikia apie tai pasakoti?

– Gal keliais žodžiais.

– Jaunuolį, vieną iš tų šiuolaikinių jaunuolių,– su neskoningais drabužiais ir ilgais plaukais. Jis gulėjo ant grindų ir aiškiai buvo miręs. Ant jo marškinių matėsi kraujo dėmių

Stilingflytas sujudėjo. Jis pasuko galvą ir skvarbiu žvilgsniu nužvelgė mis Džeikobs.

– Tada supratau, kad kambaryje yra mergina. Ji laikė virtuvinį peilį. Atrodė gana rami ir susitvardžiusi – tikrai, labai keista.

– Ar ji ką nors pasakė?– paklausė Stilingflytas.

– Sakė, kad buvo vonioje nusiplauti kraujo nuo rankų, paskui pridūrė: „Bet taip paprastai nenusiplauna, tiesa?"

– *Prakeikta dėmė,* ar ne?

– Negaliu pasakyti, kad ji man priminė būtent ledi Makbet. Ji buvo... kaip čia pasakius? Visiškai susikaupusi. Padėjo peilį ant stalo ir atsisėdo ant kėdės.

– Ką dar ji pasakė?– paklausė vyresnysis inspektorius Nilas, žvelgdamas priešais save į prirašytą lapelį.

– Kažką apie *neapykantą.* Kad nėra saugu ko nors *nekęsti.*

– Ji kalbėjo kažką apie „vargšelį Deividą", tiesa? Bent taip sakė seržantas Konolis. Ir kad ji norėjo nuo jo išsilaisvinti.

– Pamiršau tai. Taip. Ji kalbėjo kažką apie tai, kad jis ją privertė čia ateiti... ir kažką apie Luizą.

– Ką ji pasakė apie Luizą?– staigiai pasilenkęs į priekį paklausė Puaro. Mis Džeikobs abejodama žiūrėjo į jį.

– Na, tikrai nieko, tik paminėjo tą vardą. „*Kaip Luiza*", pasakė ji, paskui nutilo. Kaip tik buvo pasakiusi, kad pavojinga nekęsti žmonių...

– O tada?

– Tada man gana ramiai pasakė, kad turėčiau paskambinti į policiją. Tą ir padariau. Mes tiesiog... sėdėjome, kol jie atvyko... Nemanau, kad turėjau ją palikti. Mes nieko nekalbėjome. Ji atrodė pasinėrusi į savo mintis, o aš... na, negalėjau sugalvoti, ką čia pasakius.

– Jūs matėte, kad ji buvo protiškai nestabili?– paklausė Endrius Restarikas.– Jūs matėte, kad ji, vargšelė, nežino, ką padarė ir kodėl?

Jis kalbėjo maldaudamas, tikėdamasis.

– Jei protinio nestabilumo apraiška yra visiškas šal-

takraujiškumas ir susikaupimas ką nors nužudžius, tada su jumis sutinku.

Mis Džeikobs kalbėjo tokiu balsu, kuris aiškiai rodė, kad ji visiškai *nesutinka*.

– Mis Džeikobs,– pasakė Stilingflytas,– ar ji nors kartą prisipažino, kad jį nužudė?

– O taip. Reikėjo anksčiau tai pasakyti... Tai ji pasakė pirmiausia. Tarsi būtų atsakinėjusi į kokį nors mano klausimą. Ji pasakė: *„Taip. Aš jį nužudžiau"*. O paskui ėmė šnekėti apie rankų plovimą.

Restarikas sudejavo ir paslėpė veidą rankose. Klaudija padėjo ranką jam ant peties.

Puaro pasakė:

– Mis Džeikobs, jūs sakote, kad mergina padėjo peilį ant stalo. Ar jis buvo pakankamai arti jūsų? Ar aiškiai jį matėte? Ar jums atrodė, kad peilis irgi nuplautas?

Mis Džeikobs dvejodama pažiūrėjo į vyresnįjį inspektorių Nilą. Buvo aišku, kad ji pajuto, jog Puaro į šią tikriausiai oficialią apklausą įtraukia kitokius, neoficialius klausimus.

– Galbūt būsite tokia maloni ir atsakysite?– tarė Nilas.

– Ne... nemanau, kad peilis buvo plautas ar valytas. Jis buvo dėmėtas, nuspalvintas kažkokiu tirštu lipniu skysčiu.

– A,– Puaro atsilošė kėdėje.

– Manyčiau, jūs pats viską turėtumėte žinoti apie peilį,– supeikė Nilą mis Džeikobs.– Ar jūsų policininkai jo neištyrė? Jei jie to nepadarė, tai tikras aplaidumas.

– O taip, policininkai jį ištyrė,– pasakė Nilas.– Bet mums... e... visada reikia patvirtinimo.

Ji nužvelgė jį įdėmiu žvilgsniu.

– Manau, iš tikrųjų norite sužinoti, ar jūsų liudininkai pakankamai pastabūs. Kiek jie išsigalvoja, ką jie iš tikrųjų mato ar mano, kad matė.

– Nemanau, kad mes dėl jūsų abejojame, mis Džeikobs,– nusišypsojo Nilas.– Jūs – puiki liudininkė.

– Aš tuo nesidžiaugiu. Bet manau, kad tai darbas, kurį visi turėsime padaryti.

– Bijau, kad taip. Dėkoju jums, mis Džeikobs.– Jis apsižvalgė.– Niekas neturi papildomų klausimų?

Puaro parodė, kad jis turi. Mis Džeikobs nepatenkinta sustojo prie slenksčio.

– Taip?– pasakė.

– Dėl tos užuominos apie moterį, vardu Luiza. Ar jūs žinote, ką mergina turėjo galvoje?

– Iš kur aš galiu žinoti?

– Ar neįmanoma, kad ji turėjo galvoje misis Luizą Šarpentjer? Jūs pažinojote misis Šarpentjer?

– Ne.

– Žinote, kad ji neseniai iššoko pro langą šiame name?

– Be abejo, žinau. Tik nežinojau, kad jos vardas buvo Luiza, ir asmeniškai jos nepažinojau.

– Tikriausiai ir nelabai norėjote susipažinti?

– Taip nesakiau, nes moteris negyva. Bet prisipažinsiu, kad tai tiesa. Ji buvo pati nepakenčiamiausia nuomininkė, ir aš su kitais gyventojais dažnai skųsdavausi valdybai.

– Būtent dėl ko?

– Atvirai kalbant, ta moteris gėrė. Jos butas buvo kaip tik virš manojo, ir ten be paliovos vyko triukšmingi vakarėliai su dūžtančiais stiklais, vartomais baldais, dainavimais ir rėkalojimais, daug žmonių... e... ateidavo ir išeidavo.

– Ji tikriausiai buvo vieniša moteris,– spėjo Puaro.

– Na, ji nesudarė tokio įspūdžio,– pagiežingai pasakė mis Džeikobs.– Per apklausą buvo kalbama, kad ji nerimavo dėl savo sveikatos būklės. Čia grynai jos vaizduotė. Rodos, ji buvo sveikutėlė.

Taip be užuojautos pakalbėjusi apie misis Šarpentjer mis Džeikobs pasišalino.

Puaro atkreipė dėmesį į Endrių Restariką. Jis švelniai paklausė:

– Ar aš teisus galvodamas, misteri Restarikai, kad jūs kurį laiką buvote gerai pažįstamas su misis Šarpentjer?

Restarikas kurį laiką tylėjo. Paskui sunkiai atsiduso ir pažiūrėjo į Puaro.

– Taip. Prieš daugelį metų aš tikrai labai gerai ją pažinojau... Na, ne Šarpentjer pavarde. Kai su ja susipažinau, ji vadinosi Luiza Birel.

– Jūs buvote... įsimylėjęs ją?

– Taip, aš ją mylėjau... Įsimylėjau iki ausų! Dėl jos palikau žmoną. Mes išvykome į Pietų Afriką. Maždaug po metų viskas baigėsi. Ji grįžo į Angliją. Daugiau nieko apie ją negirdėjau, net nežinojau, kas jai nutiko.

– O kaip jūsų dukra? Ar ji irgi pažinojo Luizą Birel?

– Žinoma, jos neprisimena. Penkerių metų vaikas!

– Bet ar ji ją pažinojo?– neatlyžo Puaro.

– Taip,– lėtai atsakė Restarikas.– Ji pažinojo Luizą. Tai yra Luiza ateidavo pas mus į namus. Ji žaisdavo su vaiku.

– Tad įmanoma, kad mergina *galėjo* ją prisiminti net po daugelio metų?

– Nežinau. Tiesiog nežinau. Nežinau, kaip ji atrodė; kiek Luiza galėjo pasikeisti. Niekada jos nebemačiau, kaip sakiau jums.

Puaro švelniai pasakė:

– Bet jūs apie ją *girdėjote,* ar ne, misteri Restarikai? Noriu pasakyti, girdėjote apie ją po to, kai grįžote į Angliją?

Vėl stojo tyla, o paskui pasigirdo sunkus nelaimingas atodūsis.

– Taip... aš apie ją girdėjau...– pasakė Restarikas. Tada

staiga pasmalsavo: – Iš kur tai žinote, mesjė Puaro?

Iš kišenės Puaro išsitraukė tvarkingai sulankstytą popieriaus lapelį. Išlankstė ir padavė jį Restarikui.

Pastarasis pažiūrėjo į jį suraukęs kaktą.

„Brangusis Endriau,

iš laikraščių sužinojau, kad tu vėl namie. Turime susitikti ir pasikalbėti, ką abu darėme visus tuos metus..."

Čia sakinys nutrūko, ir laiškas prasidėjo iš naujo.

„Endriau – spėk, iš ko šis laiškas! Iš Luizos. Nedrįsk sakyti, kad mane pamiršai!...

Brangusis Endriau,

kaip matysi iš voko, gyvenu tame pačiame name, kaip ir tavo sekretorė. Koks mažas mūsų pasaulis! Turime susitikti. Ar galėtum ateiti ko nors išgerti kitos savaitės pirmadienį arba antradienį?

Mielasis Endriau, turiu tave vėl pamatyti... Man svarbus tik tu – tu irgi manęs nepamiršai, tiesa?"

– Kaip *jūs* tai gavote?– paklausė Restarikas Puaro, keistai žiūrėdamas į jį.

– Iš savo draugės, o ši – iš baldų sunkvežimio,– pasakė Puaro, pažiūrėjęs į misis Oliver.

Restarikas nedraugiškai dirstelėjo į ją.

– Nieko negalėjau padaryti,– misis Oliver teisingai suprato jo žvilgsnį.– Manau, kad *jos* baldai buvo išvežami. Vyrai nešė stalą ir iškrito stalčius, išbyrėjo daug daikčiukų, vėjas nupūtė šį lapą į kiemą, tad aš jį pakėliau ir bandžiau jiems grąžinti, bet jie barėsi vienas su kitu ir į tai numojo ranka, tad tiesiog negalvodama įsikišau jį į palto kišenę. Ir nežiūrėjau į jį iki šios popietės, kai ėmiau daiktus iš kišenių, norėdama nusiųsti paltą į valyklą. Tad tai tikrai ne mano kaltė.

Ji kiek uždususi nutilo.

– Ar ji jums parašė laišką?– paklausė Puaro.

– Taip... tik oficialesnį! Aš į jį neatsakiau. Maniau, taip bus išmintingiau.

– Nenorėjote vėl jos pamatyti?

– Mažiau nei bet ką kitą! Ji buvo ypač sunkaus būdo moteris. Ir girdėjau apie ją paskalas... kad ji tapo baisia girtuokle. Ir... na... kitų dalykų.

– Ar jūs pasilikote jos laišką?

– Ne, aš jį suplėšiau!

– Ar jūsų dukra kada nors su jumis kalbėjosi apie ją?– įsiterpė daktaras Stilingflytas.

Rodėsi, Restarikas nenorėjo atsakyti.

Daktaras Stilingflytas paragino jį:

– Žinote, tai gali būti reikšminga.

– Ak, jūs daktarai! Taip, ji kartą ją paminėjo.

– Ką tiksliai ji pasakė?

– Ji pasakė gana netikėtai: „Tėti, anądien mačiau Luizą". Aš išsigandau. Paklausiau: „Kur tu ją matei?". Ir ji pasakė: „Mūsų namo valgykloje". Buvau kiek sutrikęs. Tariau: „Net negalvojau, kad tu ją prisiminsi". O ji atsakė: „Niekada nebuvau pamiršusi. Motina nebūtų man leidusi pamiršti, net jei būčiau norėjusi".

– Taip,– pasakė daktaras Stilingflytas.– Taip, tai tikrai gali būti reikšminga.

– O jūs, madmuazele,– Puaro staiga atsisuko į Klaudiją.– Ar su jumis Norma kada kalbėjosi apie Luizą Karpenter?

– Taip... Po savižudybės. Ji pasakė, kad ta – moteris ragana. Pasakė tai gana vaikiškai, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

– Jūs pati buvote bute tą naktį... tiksliau, tą rytą, kai misis Karpenter nusižudė?

– Tą naktį nebuvau. Buvau išvykusi. Atsimenu, kad kitą dieną grįžau ir sužinojau apie įvykį.

Ji pasisuko į Restariką.

– Pamenate? Tai buvo dvidešimt trečia. Važiavau į Liverpulį.

– Taip, žinoma. Turėjai atstovauti man „Hever Trast" susitikime.

Puaro pasakė:

– Bet Norma tąnakt nakvojo čia?

– Taip,– Klaudija atrodė sunerimusi.

– Klaudija, – Restarikas padėjo ranką ant jos alkūnės.– Ką tu žinai apie Normą? Čia kažkas yra. Kažkas, ką tu slepi.

– Nieko neslepiu! Ką turėčiau apie ją žinoti?

– Manote, kad ji išprotėjusi, ar ne?– draugišku balsu paklausė daktaras Stilingflytas.– Taip mano ir juodaplaukė mergaitė. Ir jūs,– pridūrė, staiga atsisukdamas į Restariką.– Visi gražiai postringaujame, bet vengiame tos temos, nors galvojame tą patį! Visi, išskyrus vyresnįjį inspektorių. Jis nieko negalvoja. Jis renka faktus: išprotėjusi ar žudikė. Ką manote *jūs*, madam?

– Aš?– pašoko misis Oliver.– Aš... aš nežinau.

– Jūs atsisakote teisti? Nekaltinu jūsų. Tai sunku. Pagaliau dauguma žmonių galvoja vienodai. Jie tik vartoja skirtingus apibūdinimus. Kvanktelėjusi. Išsikrausčiusi iš galvos. Trūksta kelių varžtelių. Psichinė. Maniakė. Ar kas nors galvoja, kad ta mergina sveika?

– Mis Batersbi,– pasakė Puaro.

– Kas per velnias ta mis Batersbi?

– Mokyklos direktorė.

– Jei kada turėsiu dukterį, nusiųsiu ją į tą mokyklą... Žinoma, aš esu kitoks nei jūs. Aš žinau. Viską žinau apie tą merginą!

Normos tėvas pažiūrėjo į jį.

– Kas tas vyras?– paklausė jis Nilo.– Ką jis gali turėti

galvoje, sakydamas, kad žino viską apie mano dukrą?

– Žinau,– pasakė Stilingflytas,– nes paskutiniąsias dešimt dienų ji buvo mano profesionalioje globoje.

– Daktaras Stilingflytas yra aukštos kvalifikacijos ir geros reputacijos psichiatras,– tarė vyresnysis inspektorius Nilas.

– Ir kaip ji pateko į jūsų nagus – be mano sutikimo?

– Paklauskite Ūsų,– daktaras Stilingflytas mostelėjo į Puaro.

– Jūs... jūs...

Pyktis atėmė Restarikui žadą.

– Turėjau jūsų nurodymus,– taikiai pasakė Puaro.– Jūs norėjote, kad jūsų dukra būtų saugoma, kad ja rūpintųsi, kai ji bus rasta. Radau... ir ja susidomėjo daktaras Stilingflytas. Ji buvo pavojuje, misteri Restarikai, labai dideliame pavojuje.

– Kažin, ar jai gali grėsti didesnis pavojus už tą, kuris gresia dabar! Areštuota, kaltinama žmogžudyste!

– Formaliai ji dar neapkaltinta,– sumurmėjo Nilas.

Jis tęsė:

– Daktare Stilingflytai, jei aš teisingai suprantu, jūs norite pareikšti savo profesionalią nuomonę apie mis Restarik protinę būklę, ir tai, kaip ji susivokia aplinkoje ir suvokia savo veiksmus?

– Teismui pasilaikysime medicinos terminus,– pasakė Stilingflytas.– Jūs norite tiesiog žinoti, ar mergina beprotė, ar sveika? Gerai, aš jums pasakysiu. Ta mergina yra sveika – tokia pati, kaip kiekvienas iš jūsų, sėdintis šiame kambaryje!

24 SKYRIUS

Visi sužiuro į jį.

– Nesitikėjote to, a?

– Jūs klystate,– piktai pasakė Restarikas.– Ta mergina netgi nežino, ką daro. Ji nekalta. Visiškai nekalta. Ji negali atsakyti už tai, nes net nežino, ką padarė.

– Leiskite man kalbėti. Žinau, ką sakau. Jūs nežinote. Ta mergina sveika ir atsako už savo veiksmus. Po valandėlės ji įeis ir pakalbės pati. Ji vienintelė, kuri dar neturėjo galimybės apginti save! O taip, jie dar laiko ją čia – jos miegamajame, užrakintą su policininke. Bet prieš tai, kol užduosime jai keletą klausimų, norėčiau, kad kai ką išgirstumėte. Kai ta mergina atėjo pas mane, ji buvo prikimšta narkotikų.

– Ir jis jai juos davė!– suriko Restarikas.– Tas degeneratas, šlykštus vaikiūkštis.

– Be abejonės, jis privirė jai košės.

– Dėkui Dievui,– ištarė Restarikas.– Dėkui Dievui.

– Dėl ko jūs dėkojate Dievui?

– Aš jus klaidingai supratau. Maniau, kad ruošiatės įmesti ją į liūtų narvą, kai įkyriai kartojote, kad ji sveika. Aš neteisingai jus įvertinau. Tai padarė narkotikai. Narkotikai vertė ją daryti tai, ko ji niekada savo noru nebūtų dariusi, ir dėl jų ji pamiršdavo, ką padarė.

Stilingflytas pakėlė balsą:

– Jei leistumėte kalbėti man, užuot tiek kalbėjęs pats ir būdamas toks įsitikinęs, kad viską žinote, galėtume kiek pasistūmėti į priekį. Pirmiausia ji nėra narkomanė. Nėra dūrių žymių. Ji neuosto „sniegelio". Kažkas, tikriausiai tas vaikinas, o gal ir kas kitas, jai nežinant pakišdavo jai narkotikų. Ne, tai nebuvo „purpurinės širdys", kurios dabar madingos. Tai gana įdo-

mus narkotikų mišinys – LSD., kuris sukelia gyvus košmarus arba malonius sapnus. Marihuana sutrikdo laiko pojūtį, tad jai galėjo atrodyti, kad veiksmas trunka valandą, o ne kelias minutes. Ir daug kitų įdomių medžiagų, bet aš netrokštu, kad kas nors iš jūsų apie jas sužinotumėte. Kai kas, kas puikiai išmano apie narkotikus, velniškai pasijuokė iš tos merginos. Alkoholis, raminantys chemikalai valdė ją, ir jai pačiai ji rodėsi visiškai kitas žmogus.

– Būtent tai ir sakau,– įsiterpė Restarikas.– Norma neatsakė už savo veiksmus! Kažkas užhipnotizavo ją, kad ji tai darytų.

– Jūs vis dar nesuvokiate esmės! Niekas negalėjo priversti merginos daryti tai, ko ji nenorėjo daryti! Jie galėjo tik priversti ją galvoti, kad ji tai darė. Dabar ji ateis, ir mes išsiaiškinsime, kas jai darėsi.

Jis žvilgtelėjo į inspektorių Nilą. Šis linktelėjo.

Stilingflytas paklausė Klaudijos, išeidamas iš svetainės:

– Kur paguldėte tą kitą merginą, tą, kurią parsivedėte iš Džeikobs ir davėte raminančių vaistų? Savo lovoje kambaryje? Geriau truputį ją papurtykite ir kaip nors atsitempkite čia. Mums gali prireikti jos pagalbos.

Klaudija irgi išėjo iš svetainės.

Stilingflytas grįžo, stumdamas priešais save Normą ir nemokšiškai ją drąsindamas.

– Štai, gera mergaitė... Niekas tau čia neįkas. Sėsk čia.

Ji paklusniai atsisėdo. Jos romumas vis dar baugino.

Policininkė, sauganti duris, atrodė pasipiktinusi.

– Prašau sakyti tik tiesą. Tai nėra taip sunku, kaip tau atrodo.

Klaudija grįžo su Frense Keri. Frensė plačiai žiovavo. Jos juodi plaukai lyg užuolaida dengė pusę jos burnos, o ji vis žiovavo.

– Jums reikia ko nors išgerti,– pasakė jai Stilingflytas.

– Norėčiau, kad leistumėte man pamiegoti,– neaiškiai

sumurmėjo Frensė.

– Niekas negalės pamiegoti, kol nepasikalbėsime! Dabar, Norma, atsakyk į mano klausimus... Ta moteris iš koridoriaus sako, kad prisipažinai jai, kad nužudei Deividą Beikerį. Ar tai tiesa?

Ji atsakė romiu balsu:

– Taip. Aš nužudžiau Deividą.

– Nudūrei jį?

– Taip.

– Iš kur žinai, kad tai padarei?

Ji kiek sutriko.

– Nežinau, ką turite galvoje. Jis gulėjo ant grindų... negyvas.

– Kur buvo peilis?

– Aš jį pakėliau.

– Ar ant jo buvo kraujo?

– Taip. Ir ant jo marškinių.

– Kaip jis atrodė – kraujas ant peilio? Tas kraujas, kuris buvo ant tavo rankų ir kurį turėjai nusiplauti... Drėgnas? Ar panašesnis į braškių uogienę?

– Buvo lyg braškių uogienė – lipnus,– ji krūptelėjo.– Turėjau nueiti ir nusiplauti rankas.

– Labai protinga. Taip, viskas puikiai susisieja. Auka, žudikas... tu... viskas baigiasi ginklu. Ar tiksliai pameni, kaip tai darei?

– Ne... To aš nepamenu... Bet turėjau tai padaryti, ar ne?

– Neklausk manęs! Aš ten nebuvau. Tik tu tai sakai. Bet buvo ir kita žmogžudystė prieš tai, ar ne? Anksčiau.

– Turite galvoje... Luizą?

– Taip. Turiu galvoje Luizą... Kada pirmiausia pagalvojai apie jos nužudymą?

– Prieš daugelį metų. O, prieš daugelį metų.

– Kai buvai vaikas.

– Taip.

– Turėjai ilgai laukti, ar ne?

– Buvau viską pamiršusi.

– Iki tol, kol vėl ją pamatei ir atpažinai?

– Taip.

– Kai buvai vaikas, nekentei jos. Kodėl?

– Nes ji pasiglemžė tėvą, mano tėtį.

– Ir padarė nelaimingą tavo motiną?

– Motina nekentė Luizos. Ji sakė, kad Luiza – ragana.

– Manau, daug tau apie ją kalbėjo?

– Taip. Norėčiau, kad nebūtų... Nenorėjau apie ją klausytis.

– Žinau... tai monotoniška. Neapykanta nėra kūrybinga. Ar tikrai norėjai ją nužudyti, kai vėl pamatei?

Norma susimąstė. Jos veide atsirado susidomėjimo išraiška.

– Žinote, aš tikrai nežinau... Viskas buvo taip seniai. Negalėjau įsivaizduoti... štai kodėl...

– Kodėl nebuvai tikra, kad ją nužudei?

– Man kažkodėl atrodė, kad aš jos visai nežudžiau. Kad viskas vyko tik sapne. Kad galbūt ji tikrai pati iššoko pro langą.

– Na... ir kodėl ne?

– Nes žinojau, kad tai padariau... Sakiau, kad tai padariau.

– Sakei, kad tu tai padarei? Kam tai sakei?

Norma papurtė galvą.

– Neturėčiau... Kažkam, kas bandė būti malonus... stengėsi man padėti. Ji sakė, kad apsimes, jog nieko apie tai nežino,– ji tęsė, o žodžiai plūdo greitai, ji buvo susijaudinusi: – Aš buvau už Luizos durų, už septyniasdešimt šešto buto durų, kaip tik pro jas išėjau. Maniau, kad vaikštau miegodama. Jie... ji... pasakė, kad įvyko nelaimingas atsitikimas. Kieme. Ji man vis kalbėjo, kad tai neturi nieko bendra su manimi. Niekas niekada nesužinos... Ir negalėjau prisiminti, ką padariau, bet mano

rankoje buvo kai kas...

– Kai kas... Kas? Turi galvoje kraują?

– Ne, ne kraujas – užuolaidos gabalas. Kai išstūmiau ją lauk.

– Tu prisimeni, kaip ją išstūmei?

– Ne, ne. Viskas buvo taip siaubinga. Nieko neprisiminiau. Štai kodėl tikėjausi. Štai kodėl nuėjau...– ji pasuko galvą į Puaro,– pas jį...

Ji vėl atsisuko į Stilingflytą.

– Niekada neprisimindavau, ką padariau, nė karto. Bet vis labiau ir labiau bijojau. Nes būdavo daug tuščių valandų... gana blankių... valandų, kurių negalėjau suskaičiuoti ar beprisiminti, kur buvau ir ką veikiau. Bet rasdavau daiktus... daiktus, kuriuos pati turėjau paslėpti. Aš nuodijau Mariją, ligoninėje jie išsiaiškino, kad ji buvo nuodijama. Radau herbicidus, kuriuos paslėpiau stalčiuje. Šiame bute buvo spyruoklinis peilis. Ir turėjau revolverį, nors net nežinojau, kad jį nusipirkau! Aš žudžiau žmones, bet neprisimenu, kad juos žudžiau, tad nesu tikra žudikė... aš tiesiog... beprotė! Pagaliau tai supratau. Esu beprotė ir nieko negaliu padaryti. Žmonės negali tavęs kaltinti, jei kažką darai, būdamas beprotis. Jei aš čia atėjau ir net nužudžiau Deividą, tai rodo, kad aš beprotė, ar ne?

– Tu labai norėtum būti išprotėjusi, ar ne?

– Aš... taip, manau, kad taip.

– Jei taip, kodėl prisipažinai, kad nužudei moterį, išstumdama ją pro langą? Kam tu tai pasakei?

Norma kurį laiką dvejojo, pasukusi galvą. Paskui pakėlė ranką ir mostelėjo ja.

– Aš pasakiau Klaudijai.

– Tai visiška nesąmonė,– Klaudija piktai pažiūrėjo į ją.– Nesi man nieko panašaus sakiusi!

– Sakiau. Sakiau.

– Kada? Kur?

– Aš... nežinau.

– Ji man sakė, kad ji viską tau prisipažino,– neaiškiai pasakė Frensė.– Rimtai, aš maniau, kad ji isterikė ir viską išsigalvoja.

Stilingflytas pažiūrėjo į Puaro.

– Ji galėjo viską išsigalvoti,– pasakė jis kritiškai.– Gali būti ir toks atvejis. Bet jei taip, mes turime atrasti motyvą, stiprų motyvą, dėl kurio buvo trokšta šių dviejų žmonių mirties. Luizos Karpenter ir Deivido Beikerio. Vaikiška neapykanta? Pamiršta prieš daugelį metų? Nesąmonė. Deividas – tiesiog „norėjo nuo jo išsilaisvinti"? Dėl to merginos nežudo! Mums reikia geresnių motyvų už šį. Sakykime, milžiniškas kiekis pinigų! Godumas!– jis apsižvalgė.

Prabilo draugiškiau.

– Mums reikia šiek tiek pagalbos. Vis dar trūksta vieno žmogaus. Jūsų žmona ilgokai negrįžta, misteri Restarikai.

– Neįsivaizduoju, kur Marija galėtų būti. Aš skambinau. Klaudija paliko žinutes visose vietose, kurias tik sugalvojo. Dabar ji bent jau turėtų iš kur nors paskambinti.

– Galbūt mes klaidingai galvojame,– pasakė Erkiulis Puaro.– Gal madam bent jau iš dalies yra čia, taip sakant.

– Ką, po velnių, turite galvoje?– piktai sušuko Restarikas.

– Ar galiu jus sutrukdyti, *chere madam*?

Puaro pasilenkė prie misis Oliver. Misis Oliver įsmeigė į jį akis.

– Tas paketas, kurį jums įteikiau...

– O,– misis Oliver įkišo ranką į pirkinių krepšelį ir padavė jam juodą ryšulėlį.

Jis išgirdo, kaip kažkas netoliese giliai įkvėpė, bet nepasuko galvos.

Puaro atsargiai jį išvyniojo ir ištraukė peruką su *bouffant** auksiniais plaukais.

* Papurusiais *(pranc.)*

– Misis Restarik čia nėra,– pasakė,– bet jos perukas yra. Įdomu.

– Kur, po galais, tai gavai, Puaro?– paklausė Nilas.

– Iš mis Frensės Keri lagaminėlio, kurio ji dar neturėjo galimybės pašalinti. Ar pažiūrėsime, kaip jis jai tinka?

Staigiu judesiu jis atmetė juodus plaukus, kurie taip puikiai slėpė Frensės veidą. Nespėjo susivokti, kai staiga buvo karūnuota auksine aureole, ir tebežiūrėjo į juos.

Misis Oliver šūktelėjo:

– Gerasis Dieve – tai juk Marija Restarik!

Frensė raitėsi it pikta gyvatė. Restarikas pašoko nuo kėdės ir bandė pripulti prie jos, bet stiprūs Nilo gniaužtai jį sustabdė.

– Ne. Nenorime jokio smurto. Žaidimas baigtas, misteri Restarikai – ar man vadinti jus Robertu Orvelu?..

Vyras prapliupo keiktis. Frensė įpykusi tarė:

– Užsičiaupk, prakeiktas kvaily!

Puaro padėjo savo trofėjų. Jis priėjo prie Normos ir švelniai paėmė jos ranką.

– Jūsų kančios baigėsi, mano vaikeli. Auka nebus paaukota. Jūs nei išprotėjusi, nei žudikė. Štai du žiaurūs ir beširdžiai žmonės, kurie susimokė prieš jus, gudriai pakišdavo narkotikų, melavo, stengėsi, kad jūs arba nusižudytumėte, arba patikėtumėte savo beprotybe ir kalte.

Norma su siaubu žvelgė į kitą sąmokslininką.

– Mano tėvas. Mano tėvas? Jis sugalvojo man tai padaryti? Savo dukrai. Mano tėvas, kuris mane mylėjo...

– Ne jūsų tėvas, mano vaikeli, o vyras, kuris atvyko čia po jūsų tėvo mirties, norėdamas apsimesti juo ir pasisavinti milžinišką turtą. Tik vienas žmogus galėjo jį atpažinti... arba, tiksliau, atpažinti, kad tas vyras – ne Endrius Restarikas – moteris, kuri prieš penkiolika metų buvo Endriaus Restariko mylimoji.

25 SKYRIUS

Keturi žmonės sėdėjo Puaro kambaryje. Puaro savo kvadratinėje kėdėje gėrė iš stiklinės *sirop de cassis*. Norma su misis Oliver sėdėjo ant sofos. Misis Oliver atrodė ypač šventiškai su nokstančio obuolio žalumo brokatine suknele ir viena iš savo kruopščiai padarytų šukuosenų. Daktaras Stilingflytas tysojo kėdėje, ištiesęs savo ilgas kojas taip, kad rodėsi, jog jos siekia pusę kambario.

– Na, o dabar noriu išsiaiškinti daugybę dalykų, – kaltinančiu tonu pasakė misis Oliver.

Puaro dar nenorėjo jos nuraminti.

– Bet, *chere madam*, pagalvokite. Sunkiai galiu apsakyti, kiek esu jums skolingas. Jūs man pakišote visas visutėles geras mintis.

Misis Oliver abejodama pažiūrėjo į jį.

– Ar ne jūs man pakišote frazę „Trečioji mergina"? Nuo čia aš ir pradėjau... ir tuo ir pabaigiau... Trečiąja mergina iš trijų, gyvenančių bute. Formaliai Norma visą laiką buvo, manyčiau, trečioji mergina, bet kai aš pažvelgiau į tuos reikalus iš tinkamos pusės, viskas sustojo į savo vietas. Trūkstamas atsakymas, pamesta jungtis visą laiką buvo ta pati – trečioji mergina.

– Visą laiką, jei mane suprantate, tai buvo žmogus, kurio čia nėra. Ji man buvo tik vardas, ne daugiau.

– Keista, kad niekada nesusiejau jos su Marija Restarik,– pasakė misis Oliver.– Mačiau Mariją Restarik Kroshedže, kalbėjausi su ja. Be abejo, kai pirmą kartą pamačiau Frensę Keri, visą jos veidą dengė juodi plaukai. Tai bet ką suklaidintų!

– Ir vėl jūs, madam, atkreipėte mano dėmesį į tai, kaip

moters išvaizda keičiasi, kai ji kitaip susitvarko plaukus. Prisiminkite, kad Frensė Keri studijavo dramą. Ji žinojo viską apie grimo paslaptis. Ji galėjo pažeminti balsą, jei reikėjo. Būdama Frense ji turėjo ilgus juodus plaukus, kurie įrėmindavo jos veidą ir pusiau jį slėpdavo, blyškiai baltą *maquillage**, tamsiai nudažytus antakius ir kalbėjo tingiu, kimiu balsu. Marija Restarik su oficialiai sušukuotų geltonų garbanotų plaukų peruku, paprastais drabužiais, nežymiu akcentu, skubiu tarškėjimu buvo visiškas kontrastas pirmajai. Tačiau nuo pat pradžių galėjai justi, kad ji ne visai tikra. Kokia moteris ji buvo? Nežinau.

– Galvodamas apie ją, nebuvau išmintingas. Ne, aš, Erkiulis Puaro, išvis nebuvau išmintingas.

– Klausykit, klausykit,– įsiterpė daktaras Stilingflytas.– Pirmą kartą iš tavęs tai girdžiu, Puaro! Stebuklai nesibaigia!

– Tikrai nesuprantu, kam jai reikėjo dviejų asmenybių,– pasakė misis Oliver.– Tai atrodo bereikalingas vargas.

– Ne. Tai buvo labai pravartu. Matote, ji nuolatos, kai tik jai reikėjo, turėjo alibi. Tik pagalvokite, tai buvo čia, visą laiką, man po nosimi, ir aš to nemačiau! Buvo perukas... nesąmoningai dėl to nerimavau, bet nesupratau, kodėl nerimauju. Dvi moterys, kurių niekada niekas nematė drauge. Jų gyvenimai sutvarkyti taip, kad niekas nepastebėjo jų nebuvimo, kai jos būdavo dingusios be žinios. Marija dažnai važinėja į Londoną apsipirkti, aplankyti nekilnojamojo turto agentų, galbūt praleisti laisvalaikio. Frensė vyksta į Birmingemą, į Mančesterį, netgi skraido į užsienį, lankosi Čelsyje su specialiais pavedimais atrasti meniškų jaunuolių, kuriuos ji pasamdo, ir į kuriuos nelabai draugiškai žiūri įstatymų leidėjai. Vederberno galerijai sukuriami ypatingi paveikslų rėmai. Jauni dailininkai čia rengia „parodas", jų paveikslai gana gerai perkami ir perplukdomi į užsienį arba siunčiami į parodą, o jų rėmai slap-

---

* Grimas *(pranc.)*

ta prikemšami pakelių su heroinu... Spekuliacija menu... Talentingas mažiau žinomų senųjų tapytojų paveikslų padirbinėjimas... Ji organizavo ir tvarkė visus tuos dalykus. Deividas Beikeris buvo vienas iš jos pasamdytų dailininkų. Jis turėjo puikaus kopijuotojo talentą.

Norma sumurmėjo:

– Vargšas Deividas. Kai pirmą kartą jį pamačiau, man jis pasirodė nuostabus.

– Tas paveikslas,– svajingai pasakė Puaro.– Jis man visą laiką ateidavo į galvą. Kodėl Restarikas nusivežė jį į savo kabinetą? Kuo jis buvo toks svarbus? *Enfin*, nesižaviu savimi, kad buvau toks bukas.

– Nesuprantu.

– Tai buvo labai gudri mintis. Jis pasinaudojo tuo paveikslu tarsi identiškumo sertifikatu. Portretų pora, vyro ir žmonos, nutapyti garsaus ir madingo tais laikais portretų tapytojo. Deividas Beikeris, kai jie išimami iš sandėlio, pakeičia Restariko portretą vienu iš Orvelo portretų, padarydamas jį dvidešimčia metų jaunesnį. Niekas net nepagalvotų, kad portretas – klastotė: stilius, teptuko potėpiai, drobė buvo puikiai imituoti. Restarikas pasikabino jį virš savo stalo. Visi, kurie pažinojo Restariką prieš daugelį metų, galėjo sakyti: „Aš vos jus pažinau!" arba „Jūs labai pasikeitėte". Bet tada jie pažiūrėtų į portretą ir pagalvotų, kad patys pamiršo, kaip atrodė Restarikas!

– Restarikas... arba tikriau Orvelas, labai rizikavo,– susimąsčiusi pasakė misis Oliver.

– Mažiau, nei galite pamanyti. Matote, jis niekada nebuvo iš tų, kurie visur matomi. Jis buvo tik vienos gerai žinomos Sičio firmos narys, kuris, praleidęs užsienyje keliolika metų, grįžo namo po brolio mirties, norėdamas sutvarkyti reikalus. Atsivežė su savimi jauną žmoną, su kuria neseniai susituokė užsienyje, ir apsigyveno su pagyvenusiu, pusakliu, bet ypač įžymiu dėde, kuris po mokyklinių metų jo nebematė

ir kuris priėmė jį neklausinėdamas. Jis neturėjo jokių kitų artimų giminaičių, išskyrus dukterį, kurią paskutinį kartą matė, kai jai buvo penkeri metukai. Kai jis išvyko į Pietų Afriką, firmoje dirbo tik du gerokai pagyvenę klerkai, kurie vėliau atsistatydino. Jaunieji darbuotojai niekada šiais laikais niekur ilgai neužsibūna. Šeimos advokatas irgi miręs. Jūs galite būti tikra, kad viskas Frensės buvo labai atidžiai ištyrinėta, kai jie sugalvojo savo planą.

– Rodos, ji jį susitiko Kenijoje maždaug prieš porą metų. Abu jie buvo apgavikai, nors su visiškai skirtingais polinkiais. Jis įsiveldavo į įvairius purvinus reikalus kaip žvalgytojas – Restarikas su Orvelu kartu ieškojo mineralų telkinių kažkokioje laukinėje šalyje. Buvo šnekama apie Restariko mirtį (tikriausiai teisingai), bet vėliau šnekos buvo paneigtos.

– Įtariu, čia sukosi dideli pinigai?– paklausė Stilingflytas.

– Milžiniški pinigai. Didžiulis lošimas dėl nuostabios sumos. Tai pavyko. Endrius Restarikas ir pats buvo labai turtingas žmogus, be to, savo brolio paveldėtojas. Niekas nesidomėjo jo identiškumu. O paskui... viskas ėmė griūti. Visai netikėtai gauna laišką iš moters, kuri, jei kada susidurtų su juo akis į akį, tuoj pat pažintų, kad jis nėra Endrius Restarikas. Be to, atsirado ir kita nelaimė – Deividas Beikeris ėmė jį šantažuoti.

– Manau, to buvo galima tikėtis,– susimąstęs įsiterpė Stilingflytas.

– Jie to nesitikėjo,– tarė Puaro.– Anksčiau Deividas nieko nešantažavo. Manau, jis susižavėjo milžiniškais šio vyro turtais. Suma, sumokėta už suklastotą portretą, jam pasirodė pernelyg netinkama. Jis norėjo daugiau. Tad Restarikas išrašinėjo jam stambius čekius ir apsimetinėjo, kad tai vyksta dėl jo dukters – kad jis nori apsaugoti ją nuo netinkamų vedybų. Ar jis tikrai norėjo ją vesti, aš nežinau, bet galėjo norėti. Tačiau šantažuoti tokius žmones kaip Orvelas ir Frensė Keri

buvo pavojinga.

– Norite pasakyti, kad tie du tiesiog šaltakraujiškai suplanavo nužudyti du žmones?– paklausė misis Oliver.

Jai pasidarė bloga.

– Jie galėjo įrašyti ir jus į šį sąrašą, madam,– tarė Puaro.

– Mane? Norite pasakyti, kad vienas iš jų smogė man per galvą? Frensė? Ne vargšelis Povas?

– Nemanau, kad tai buvo Povas. Jūs lankėtės Borodeno name. Toliau jūs tikriausiai seksite Frensę į Čelsį, bent taip ji mano, su gana abejotina jūsų sukurpta istorija. Tad ji išsmunka ir maloniai kepšteli jums per galvą, norėdama, kad užsimokėtumėte už smalsumą. Jūs nesiklausėte mano įspėjimų apie pavojų.

– Negaliu patikėti, kad tai ji! Tą dieną ji gulėjo studijoje Bern–Džounso herojės poza. Bet kodėl...– ji pažiūrėjo į Normą, paskui vėl atsisuko į Puaro.– Jie panaudojo ją – viską apgalvojo, tyčiojosi iš jos, šėrė narkotikais, privertė patikėti, kad ji nužudė du žmones. Kodėl?

– Jiems reikėjo aukos...– atsiliepė Puaro.

Jis atsistojo nuo kėdės ir priėjo prie Normos.

– *Mon enfant*, jūs ištvėrėte siaubingas kančias. Tokie dalykai niekada neturi pasikartoti. Prisimindama tai, galite visada pasikliauti savimi. Kai vėl iš arti susidursite su blogiu, žinokite, kad esate pasiruošusi apsiginti nuo visko, ką gyvenimas gali iškrėsti.

– Manau, jūs teisus,– tarė Norma.– Galvoti, kad esi išprotėjęs... tikrai baisu tuo tikėti ...– ji sudrebėjo.– Net dabar nesuprantu, kodėl išsigelbėjau... kodėl visi patikėjo, kad nenužudžiau Deivido, net kai aš tikėjau, kad jį nužudžiau?

– Kraujas neatitiko,– dalykišku tonu pasakė daktaras Stilinflytas.– Buvo pradėjęs krešėti. Marškiniai buvo „dėmėti nuo jo", kaip sakė mis Džeikobs, o ne šlapi. Jūs turėjote jį nužudyti ne daugiau kaip penkios minutės prieš suklinkant Frensei.

– Kaip ji...– misis Oliver ėmė sieti įvykius.– Ji buvo Mančesteryje...

– Ji atvyko namo ankstesniu traukiniu, traukinyje pasidažė ir užsidėjo Marijos peruką. Įėjo į Borodeno namą ir pakilo liftu kaip niekam nežinoma blondinė. Nuėjo į butą, kur jos laukė Deividas, kaip ir buvo susitarta. Jis nieko neįtarė, ir ji jį nudūrė. Tada vėl išėjo ir žiūrėjo pro langą, kol pamatė ateinančią Normą. Tada įsmuko į tualetą, persirengė, sekė draugę gatvės gale ir ėjo su ja, prie Borodeno namo pasakė jai sudie, užlipo į viršų ir atliko savo vaidmenį – manau, jai tai buvo gana linksma.Tuo metu buvo iškviesta policija, ir ji nemanė, kad kas nors pastebės laiko neatitikimą. Turiu sakyti, Norma, kad tu mus pragariškai sujaudinai tądien. Įtikinėjai, kad visus nužudei!

– Norėjau prisipažinti ir viską pabaigti... Ar jūs... Ar jūs manėte, kad tikrai galėjau tai padaryti?

– Aš? Kuo tu mane laikai? Žinau, ką mano pacientai daro ir ko nedaro. Nežinau, kiek Nilas rizikavo. Man policijos veiksmai neatrodė įprasti. Tik pažiūrėkite, kiek jis davė laisvės Puaro.

Puaro nusišypsojo.

– Mes su vyresniuoju inspektoriumi Nilu esame pažįstami jau daugelį metų. Be to, jis jau buvo pasiklausinėjęs apie tam tikrus reikalus. Tu niekada iš tiesų nebuvai prie Luizos durų. Frensė sukeitė numerius. Ji sukeitė šešetą su septynetu ant jūsų durų. Tie skaičiai buvo išklibę, prismeigti smeigtukais. Tą naktį Klaudija buvo išvykusi. Frensė pakišo tau narkotikų, tad visas dalykas tau buvo naktinis košmaras.

– Staiga supratau tiesą. Vienintelis žmogus, kuris galėjo nužudyti Luizą, buvo tikroji „trečioji mergina", Frensė Keri.

– Žinai, tu beveik ją atpažinai,– pasakė Stilingflytas,– kai paaiškinai man, kaip vienas žmogus, rodos, virsdavo kitu.

Norma susimąsčiusi žiūrėjo į jį.

– Jūs buvote labai šiurkštus žmonėms,– pasakė ji Sti-

lingflytui. Šis kiek nustebo.

– Šiurkštus?

– Tai, ką visiems sakydavote. Kaip šaukdavote ant jų.

– O taip, gal ir buvau... Žmonės velniškai erzina.

Jis staiga nusišypsojo Puaro.

– Ji nieko sau mergiotė, ar ne?

Misis Oliver atsiduso ir atsistojo.

– Turiu eiti namo,– ji pažiūrėjo į du vyrus, paskui į Normą.– Ką ruošiatės su ja daryti?– pasiteiravo.

Tiedu atrodė nustebę.

– Žinau, kad šiuo metu ji pagyvens pas mane,– tęsė ji.– Ir ji sako, kad yra visai laiminga. Bet čia yra nemaža problema. Daugybė pinigų, nes tavo tėvas... turiu galvoje tikrąjį, paliko juos visus tau. Dėl to atsiras šiokių tokių sunkumų, laiškų su prašymais ir panašiai. Ji galėtų gyventi su senuoju seru Roderiku, bet merginai būtų nelinksma – jis beveik kurčias ir aklas, be to, visiškas egoistas. Beje, kaip ten jo prapuolę popieriai, mergina ir Kju Gardensas?

– Jie atsirado ten, kur jis manė, kad jau jų ieškojo... Juos rado Sonia,– pasakė Norma ir pridūrė: – Dėdė Rodis ir Sonia kitą savaitę tuokiasi...

– Už seną kvailį kvailesnio nerasi,– pareiškė Stilingflytas.

– Aha!– pasakė Puaro.– Tad jaunoji ledi nori gyventi Anglijoje ir nenori veltis į *la politique*.* Ta mažytė tikriausiai išmintinga.

– Tad taip ir bus,– pareiškė misis Oliver.– Tačiau, kalbant apie Normą, reikia būti praktiškiems. Reikia sukurti planą. Mergina viena pati negali nuspręsti, ką turėtų daryti. Ji laukia, kad kas nors jai tai pasakytų.

Ji rūsčiai pažiūrėjo į juos.

Puaro nieko nepasakė. Jis šypsojosi.

---

* Politika *(pranc.)*

– A, ji?– paklausė daktaras Stilingflytas.– Ką gi, sakau tau, Norma. Antradienį skrendu į Australiją. Iš pradžių noriu apsižvalgyti, pažiūrėti, kas sutvarkyta, ir visa kita. Tada susirasiu tave, ir galėsi prie manęs prisidėti. Tada mes susituoksime. Tau teks patikėti mano žodžiu – tavo pinigų netrokštu. Aš ne toks daktaras, kuris nori įsteigti brangias laboratorijas tyrinėjimams. Aš tiesiog domiuosi žmonėmis. Be to, manau, kad tu galėsi puikiai mane sutvarkyti. Dėl mano šiurkštumo bendraujant su žmonėmis... Pats to nepastebėjau. Tikrai, keista, kai pagalvoji apie visą tą mėšlą, į kurį buvai įkritusi – bejėgė kaip musė voratinklyje... Tačiau ne aš tave tvarkysiu, o tu tvarkysi mane.

Norma stovėjo gana rami. Ji labai atidžiai pažiūrėjo į Džoną Stilingflytą, tarsi žvelgdama į kažką, ką ji pažinojo, visai kitaip.

Paskui nusišypsojo. Tai buvo labai žavi šypsena – kaip laimingos jaunos mergaitės.

– Puiku,– pasakė ji.

Ji nuėjo per kambarį prie Erkiulio Puaro.

– Aš irgi buvau šiurkšti,– pasakė ji.– Tądien, kai atėjau pas jus, o jūs pusryčiavote. Pasakiau jums, kad jūs per senas, kad man padėtumėte. Tai buvo šiurkštūs žodžiai. Ir tai nebuvo tiesa...

Ji padėjo rankas jam ant pečių ir jį pabučiavo.

– Geriau iškviesk mums taksi,– pasakė ji Stilingflytui.

Daktaras Stilingflytas linktelėjo ir išėjo iš kambario. Misis Oliver pastvėrė rankinuką ir kailinę apykaklę, Norma apsivilko paltu ir nulydėjo ją prie durų.

– Madam, *un petit moment*... *

Misis Oliver atsigręžė. Puaro paėmė nuo sofos gražią pilkų plaukų garbaną.

Misis Oliver susierzinusi riktelėjo:

* Minutėlę... *(pranc.)*

– Šiais laikais visi daiktai blogai gaminami! Turiu galvoje segtukus. Jie tiesiog išslysta, ir viskas nukrenta!

Ji susiraukusi išėjo iš kambario.

Po poros akimirkų ji vėl įkišo galvą į kambarį ir sušnibždėjo:

– Tiesiog pasakykite man... Viskas gerai, aš nusiunčiau ją į apačią... Ar jūs tyčia nusiuntėte tą mergaitę būtent pas tą gydytoją?

– Žinoma. Jo kvalifikacija...

– Jo kvalifikacija nesvarbu. Žinote, ką turiu galvoje. Jis ir ji... Ar jūs?

– Jei jums būtina žinoti, taip.

– Taip ir maniau,– pasakė misis Oliver.– Jūs apie viską pagalvojate, ar ne?

AGATA KRISTI

Agata Kristi (Agatha Christie) pasaulyje išgarsėjo kaip Nusikaltimų karalienė. Jos knygos parduotos daugiau nei milijardo egzempliorių tiražu anglų kalba ir dar milijardo egzempliorių tiražu kitomis keturiasdešimt keturiomis kalbomis. Ji plačiausiai leidžiama visų laikų rašytoja, ją lenkia tik Biblija ir Šekspyras. Ji yra 79 kriminalinių romanų ir trumpų apsakymų rinkinių, 19 pjesių ir 6 romanų, pasirašytų Marijos Vestmekot (Mary Westmecott) vardu, autorė.

Agata Kristi gimė Torkvėjuje. Jos pirmasis romanas „Paslaptinga afera Stailse" buvo parašytas baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, kurio metu ji tarnavo medicinos sesele. Tada ji ir sukūrė Erkiulį Puaro, mažąjį belgų seklį, kuriam buvo lemta tapti po Šerloko Holmso populiariausiu kriminalinių romanų sekliu. Romanas buvo išleistas tik 1920 m. „Bodley Head" leidykloje.

Nuo 1920 iki 1926 m. Agata Kristi kasmet išleisdavo po vieną knygą. 1926 m. ji parašė savo šedevrą „Rodžerio Ekroido nužudymas". Tai buvo pirmoji jos knyga, išleista „Harper Collins" leidykloje. Taip prasidėjo autorės ir šios leidyklos bendradarbiavimas, kuris tęsėsi ištisus penkiasdešimt metų. Ši leidykla išleido per septyniasdešimt Agatos Kristi knygų. „Rodžerio Ekroido nužudymas" tapo pirmąja inscenizuota Agatos Kristi knyga. „Alibi" pavadinimu ji ilgai buvo rodoma Vest Endo scenoje. „Pelėkautai", įžymiausia jos pjesė, yra ilgiausiai vaidinama pjesė teatro istorijoje.

1971 m. Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Paskutinės jos knygos buvo: „Užuolaida: paskutinė Puaro byla" (1975 m.) ir „Miegantis žudikas", su apgaulingai silpna ponia Marpl (1976 m.). Abi knygos tapo bestseleriais. Agata Kristi taip pat parašė keturis nebeletristinius darbus, tarp jų – autobiografiją ir žavingąją „Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni", šlovinančią ekspedicijas, kuriose ji daug kartų dalyvavo su savo vyru archeologu seru Maksu Melovanu.

TOS PAČIOS AUTORĖS

ABC žudikai
Bertramo viežbutyje
Blogis po saule
Didysis ketvertas
Drambliai gali prisiminti
Dilema Polensos kurorte
Drevė
Erkiulio darbai
Erkiulio Puaro Kalėdos
Helouvyno vakarėlis
Hikori Dikori Dok
Ir tada ten nieko nebuvo
Įdūrimas į mano nykštį
Jie atvyko į Bagdadą
Jie daro tai su veidrodžiais
Judantis pirštas
Kalėdų pudingas
Kaminų paslaptis
Karibų paslaptis
Katinas tarp balandžių
Kelionė į Frankfurtą
4.50 iš Pedingtono
Kibirkščiuojantis cianidas
Kodėl jie nepaklausė Evans
Kortos ant stalo
Kreivasis namas
Kvailas liudininkas
Laikrodžiai
Lavonas bibliotekoje
Likimo vartai
Link nulio
Listerdeilo paslaptis
Miegantis žudikas
Miršta lordas Edžveras
Mirties šuo
Mirtis debesyse
Mirtis ant Nilo
N ar M?
Nekaltojo kankinimas
Nemezidė
Nesibaigianti naktis
Nežinomas tikslas
Numirėlio pokštas
Nusikaltimo bendrininkai
Nužudymų grandis
Palšas žirgas
Paskelbta žmogžudystė
Paskui ateina mirtis
Paskutinės ponios Marpl bylos
Paslaptinga afera Stailse
Paslaptingasis misteris Kvinas
Pavojus End Hause
Penki maži paršiukai
Perskilęs veidrodis
Pilna kišenė rugių
Pirmosios Puaro bylos
Po laidotuvių
Ponios Maginti mirtis
Potvynio nunešti
Rodžerio Ekroido nužudymas
Sitafordo paslaptis
Slaptas priešininkas
Susitikimas su mirtimi
Tamsusis kiparisas
Tiria Parkeris Painas
Tiria Puaro
Trečioji mergina
Trijų veiksmų tragedija
Trylika uždavinių
Užuolaidos: paskutinė Puaro byla
Viens, du, užsek man batus
Vyras rudu kostiumu
Žydrojo traukinio paslaptis
Žmogžudystė klebonijoje
Žmogžudystė Mesopotamijoje
Žmogžudystė Miūjyje
Žmogžudystė Rytų eksprese
Žudyti lengva

Mary Westmacott slapyvardžiu
Dukters duktė
Nebuvęs pavasarį
Našta
Milžino duona
Rožė ir medis
Nebaigtas portretas

Agatha Christie Mallowan
Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni
Žvaigždė virš Betliejaus

Autobiografija
Agata Kristi: autobiografija

Agata Kristi

TREČIOJI MERGINA

Romanas

Redagavo Jurgita Marija ABRAITYTĖ
Dailininkė Daiva STAŠKEVIČIENĖ
Maketavo Danielius SAMULEVIČ

2000. Užs. Nr. 953 Leidėjas "Sirokas".
Spausdino UAB "Ergos spaustuvė",
P.Vileišio g. 18, 2055 Vilnius

TREČIOJI ME

Trys merginos kartu gyvena viename bute Londone.
Pirmoji dirba sekretore,
antroji yra dailininkė.
Trečioji atėjo pas Puaro pagalbos,
o paskui dingo, įsitikinusi esanti žudikė.

Dabar sklando gandai apie revolverius,
spyruoklinius peilius ir kraujo dėmes.
Tačiau, kadangi nėra tvirtų įrodymų,
Puaro teks panaudoti visą savo valios jėgą,
kad nustatytų, ar trečioji mergina
yra nusikaltėlė. O jei ji nekalta?
O gal ji nepakaltinama?..

Garsiausių pasaulio
laikraščių atsiliepimai
apie šį detektyvą:

„Užburiantis išradingumas"
„Financial Times"

